

Checkret

Søren Theilgaard

Checkret

GADJURA

Søren Theilgaard

Checkret

1. udgave/1. oplag

© GadJura, Thomson Information A/S (ITID A/S), København 1998

ISBN 87-607-0498-5

Omslag: Anne v. Holck, Tegnestuen Trojka

Sats og tryk: AKA-PRINT A/S, Århus

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog eller dele af den er ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.
Alle rettigheder forbeholdes.

Indholdsfortegnelse

Forord	11
Lovtekst	13
Kapitel 1 – indledning	27
1. Indledning	27
2. Checkens væsen	29
2.1. Retsgrundlaget	29
2.2. Checkretlige begreber	31
2.3. Betalingsmiddel	33
2.4. Formkrav	33
2.5. Anvisning	36
2.6. Checken som fordring	38
2.7. Checkskyldnere	38
2.8. Negotiabilitet	39
2.8.1. Checkretlig overdragelse	40
2.8.2. Betingelser for indtræden af negotiabilitetsvirkning	41
2.8.3. Fortabelse af indsigelser	41
2.8.4. Eksstinktion af rettigheder	42
Kapitel 2 – checken som betalingsmiddel	43
1. Sikkerhed for betaleren	43
1.1. Risiko for betaling	43
1.2. Kontramandering	44
1.3. Krydsning	45
1.4. Rekta checks	46
1.5. Andre forholdsregler ved checkbetaling	46
2. Sikkerhed for modtageren	47
2.1. Dækning for checkbeløbet	47
2.1.1. Betaling af gæld	47
2.1.2. Kontant betaling vederlag for modydelse	48
Bekræftelse	49
Bankcheck	49
Aval	50

2.2.	Retten til checken	50
2.2.1.	Remittenten	50
2.2.2.	Endossataren	50
2.2.3.	Trediemand	51
2.3.	Indsigelser mod betalingen	51
2.4.	Legitimation til at modtage checkbeløbet	52
2.4.1.	Almindelig legitimation	52
2.4.2.	Trediemand	54
2.4.3.	Krydsning	54
2.5.	Falske checks.	56
2.5.1.	Falsk ved udstedelsen	56
2.5.2.	Efterfølgende forfalskning	57
2.5.3.	Falsk endossement.	57
3.	Sikkerhed for trassatbanken	58
3.1.	Dækning på kontoen	58
3.2.	Frigjort ved betalingen.	59
Kapitel 3 – checkens honorering		61
1.	Indløsning	61
1.1.	Indløsning i trassatbanken	61
	Kvittering til trassatbanken	61
1.2.	Prøvelse	63
1.3.	Indløsning uden for trassatbanken.	63
1.3.1.	Endossement til indløsende bank	63
	Dækningsforbehold	65
1.3.2.	Bankernes Checkaftale	66
1.3.3.	Trassatbankens prøvelse	66
	Forevisningsfrist	67
	Kontramandering.	68
	Trassatbankens indløsning	73
	Returnering	76
	Indløsning af visse checks.	77
	Dækningsforbehold	79
2.	Krydsning	80
2.1.	Kunde.	81
2.2.	Bank.	86
2.3.	Ansvar for tilsidesættelse af krydsningsreglerne. . .	88
3.	Bekræftelse af checks	90
3.1.	Anmodning om notering	91
3.2.	Bankens notering.	92

3.3. Telefonnotering	92
3.4. Retsvirkning af notering	94
3.5. Bankcheck erstatter notering	95
4. Clearing	96
5. Pengeinstitutternes aftale om indløsning og returnering . .	97
Aftaletekst	98
Kapitel 4 – checkens negotiabilitet	103
1. Generelle betingelser for negotiabilitetsvirkning	103
1.1. Checkretlig overdragelse	103
1.1.1. Overdragelse	104
1.1.2. Endossement	104
1.2. I hænde	107
1.3. Gyldig overdragelsesaftale	108
1.4. God tro	109
2. Fortabelse af indsigelser	110
2.1. Svage indsigelser	111
2.1.1. Causa indsigelser	112
God tros kravet	112
Forholdet til trassenten	112
Forholdet til tidligere checkindehavere	114
2.1.2. Andre svage indsigelser	115
God tros kravet	115
Aftalelovens svage indsigelser	116
Pro forma og lignende	117
Manglende afgivelse	117
Betaling	118
Ophør i øvrigt	118
Forudsætningssvigt	119
Overskridelse af fuldmagt	119
Aftalelovens § 36	120
2.2. Stærke indsigelser	120
2.2.1. Falsk og forfalskning	121
Ingen forpligtelse	121
Uforsigtighed	123
Forældelse	126
2.2.2. Manglende fuldmagt	127
2.2.3. Voldelig tvang	129
2.2.4. Umyndighed og lignende	129
2.2.5. Andre ophørsgrunde	131

2.3. Checkskyldner	133
3. Eksstinktion af rettigheder	133
3.1. Begreb	133
3.1.1. Dobbeltoverdragelse	134
3.1.2. Ugyldig overdragelse	136
3.2. Betingelser for eksstinktion	137
3.2.1. Checkretlig overdragelse – I hænde	137
3.2.2. Gyldig overdragelsesaftale	137
3.2.3. God tro.	137
4. Legitimation	139
4.1. I hænde	139
4.2. God tro.	140
4.3. Uafbrudt række af endossementer	141
4.4. Krydsning	143
Kapitel 5 – checkregres.	145
1. Checkindehaver.	145
2. Checkskyldner.	146
3. Forevisning	148
3.1. Forevisningsfrist	148
3.2. Indløsning uden for trassatbanken.	149
3.3. Bevisbyrde.	150
4. Protest	150
4.1. Optagelse af protest	150
4.2. Protestfristen	152
4.3. Retsvirkning.	153
4.4. Fritagelse for protest	154
5. Notifikation.	155
5.1. Baggrund	155
5.2. Notifikationsfrist	156
5.3. Adressat for notifikationen	157
5.4. Formkrav	159
5.5. Bevisbyrde	159
5.6. Retsvirkning.	160
6. Springende regres	161
7. Checkkravet	162
7.1. Checkindehaverens krav	162
7.1.1. Checksummen.	163
7.1.2. Renter	163
7.1.3. Omkostninger	164

7.2. Checkindløserens krav	164
7.2.1. Det betalte beløb	165
7.2.2. Renter	165
7.2.3. Omkostninger	166
Kapitel 6 – rekta checks.	167
1. Indledning	167
2. Rekta klausul	168
2.1. Oprindelig rekta klausul	168
2.2. Efterfølgende rekta klausul	168
2.3. Rekta endossement	170
3. Skyldner	170
3.1. Trassenten	171
3.1.1. Rekta check	171
3.1.2. Rekta endossement	171
3.2. Rekta endossenten	171
3.3. Andre endossenter	171
3.4. Avalist	172
4. Checkskyldners indsigelse mod betaling	172
4.1. Trassenten	172
4.1.1. Rekta checks	172
4.1.2. Rekta endossement	173
4.2. Endossenter	174
4.2.1. Rekta checks	174
4.2.2. Rekta endossement	174
4.2.3. Nomen esse verum, Gbl. § 9	175
5. Legitimation	176
5.1. Rekta checks	176
5.2. Rekta endossement	179
6. Eksstinktion af retten til checken	180
6.1. Rekta checks	180
6.2. Rekta endossement	180
7. Trassatbankens debitering af trassentens konto	181
7.1. Rekta check	181
7.2. Rekta endossement	182
8. Sammenfatning	182
Kapitel 7 – checkens forældelse	183
1. Checkretlig forældelse	183
1.1. Forældelsesfristens begyndelsestidspunkt	183

1.1.1. Checkindehaverens regreskrav	183
1.1.2. Checkindløserens regreskrav	183
1.2. Forældelsesfristens længde	184
1.3. Afbrydelse af forældelse	185
1.3.1. Forkyndelse af stævning	185
1.3.2. Tingfæstelse af modkrav	186
1.3.3. Anmeldelse i offentligt bo	187
1.3.4. Litis denunciation	187
1.3.5. Udenlandske checkskyldnere	187
1.4. Suspension	188
1.5. Retsvirkning af forældelse	188
2. Berigelseskrav	189
2.1. Berigelseskravets begrundelse	190
2.2. Kreditor for berigelseskravet	190
2.3. Debitor for berigelseskravet	191
2.4. Berigelseskravets størrelse	193
2.5. Berigelseskravets forældelse	194
Kapitel 8 – afsluttende bestemmelser	197
1. Checkkonventionen	197
2. Udenlandsk ret	198
2.1. Betalingsstedets lov	198
2.2. Underskriftstedets lov	200
2.3. Oplysning om udenlandsk ret	200
Registre	
Forkortelser	205
Litteraturfortegnelse	207
Lovregler	211
Lovnøgle – Checkloven	213
Domsregister	215
Stikordsregister	217

Forord

Med mellemrum dukker spørgsmål om checkretlige regler op i debatten, som forekommer nok så uskyldige, men som rummer komplicerede juridiske problemstillinger. Et eksempel er afgrænsningen af kundebegrebet, som blev ændret ved Højesterets dom i 1989 med Århus Krykensemble. Det førte til en diskussion i advokat- og bankkredse om flittigere benyttelse af rekta checks, men det viste sig, at der manglede en afklaring af, hvad en rekta check egentlig er. Disse spørgsmål er ikke eller kun stedmoderligt behandlet i de eksisterende checkretlige fremstillinger, som i efterkrigstiden hovedsagelig har været Preben Lyngsøs fremstillinger.

Hertil kommer, at forretningsgange, som er forudsat i checkloven, ikke længere har praktisk interesse. Endelig har Pengeinstitutankenævnet nu været i funktion i 10 år, nemlig siden 1988, og det kunne være en passende lejlighed til at vurdere, hvilke checkretlige regler, der stadig giver problemer i den daglige håndtering af checks.

Der kan derfor være behov for en fremstilling af checkretten, som koncentrerer sig om den praktiske anvendelse af checken, fremfor at kommentere hver enkelt bestemmelse i checkloven.

Fremstillingen er koncentreret om at beskrive checkens særlige egenskaber og indsætte praksis for domstolene og Pengeinstitutankenævnet i det checkretlige regelsæt. Derfor er udførlige henvisninger til forarbejder og anden litteratur udeladt. Sådanne henvisninger er alene medtaget på områder, hvor checkloven ikke i sig selv giver tilstrækkelig støtte for et bestemt fortolkningsresultat. Om forarbejderne må navnlig henvises til A. Helper, Vekselloven og Checkloven af 1932, og dansk og fremmed litteratur indtil 1985 er omtalt i Preben Lyngsø, Checkret.

Materiale er medtaget til 1.oktober 1998, men da en del materiale endnu er utrykt, kan afgørelser, der burde have været medtaget, være overset. Jeg retter en tak til de juridiske afdelinger i Den Danske Bank, Unibank og Jyske Bank, som beredvilligt har stillet utrykte afgørelser til min disposition.

Charlottenlund, November 1998
Søren Theilgaard

Lovtekst

Checkloven

Lovbekendtgørelse nr. 558 af 25. august 1986

Kapitel 1

Om checkens udstedelse og form

§ 1. En check skal indeholde:

- 1) Benævnelsen check, indført i selve teksten og udtrykt på det sprog, hvori dokumentet er affattet,
- 2) en ubetinget anmodning om at betale en bestemt pengesum (checksummen),
- 3) navnet på den, der skal betale (trassatbanken, jfr. § 3),
- 4) angivelse af stedet, hvor betalingen skal ske,
- 5) angivelse af dag og sted for checkens udstedelse, samt
- 6) underskrift af den, der udsteder checken (trassenten).

§ 2. Et dokument, hvori der mangler nogen af de i foregående paragraf nævnte anførsler, gælder ikke som check undtagen i de i denne paragraf nedenfor fastsatte tilfælde.

Stk. 2. I mangel af særlig angivelse anses det ved trassatbankens navn anførte sted for at være checkens betalingssted. Er flere steder angivne ved trassatbankens navn, er checken betalbar på det sted, der er angivet først.

Stk. 3. Er betalingsstedet ikke angivet på ovennævnte eller på nogen anden måde, er checken betalbar på det sted, hvor trassatbanken har sit hovedsæde.

Stk. 4. En check, der ikke angiver stedet, hvor den er udstedt, anses for underskrevet på det ved trassentens navn anførte sted.

§ 3. Checks kan kun trækkes på banker og sparekasser samt sådanne institutter og personer som nævnt i § 54.

Stk. 2. Anvisninger, som trækkes på andre end de i stk. 1 nævnte, omfattes ikke af denne lov, selv om de opfylder betingelserne i § 1, jfr. § 2.

§ 4. Trassenten skal hos trassatbanken have midler til rådighed, over hvilke han i følge en udtrykkelig eller stiltiende aftale er berettiget til at disponere ved checks.

§ 5. En check kan lyde på betaling:

- til en bestemt person med eller uden en udtrykkelig tilføjelse af, at den er udstedt »til ordre«,
- til en bestemt person med tilføjjelsen »ikke til ordre« eller tilsvarende udtryk, eller
- til ihændehaveren.

Stk. 2. En check, udstedt til en bestemt person med tilføjjelsen »eller til ihændehaveren« eller tilsvarende udtryk, anses som betalbar til ihændehaveren.

Stk. 3. En check, som ikke indeholder angivelse af, til hvem den skal be-

tales, anses ligeledes som betalbar til ihænde-haveren.

§ 6. En check kan udstedes til trassentens egen ordre.

Stk. 2. Den kan trækkes for en trediemands regning.

Stk. 3. En check kan ikke trækkes på trassenten selv. Dog kan en check, som ikke lyder på betaling til ihænde-haveren, trækkes imellem forskellige forretningsafdelinger af samme bank.

§ 7. Indeholder en check bestemmelse om rente, anses bestemmelsen som uskrevet.

§ 8. En check kan lyde på betaling hos en anden bank end trassatbanken enten på det sted, hvor denne har sit sæde, eller på et andet sted.

§ 9. En check, hvori beløbet er anført både med bogstaver og med tal, gælder i tilfælde af uoverensstemmelse imellem de anførte beløb for den sum, der er anført med bogstaver.

Stk. 2. En check, hvori beløbet er anført flere gange enten med bogstaver eller med tal, gælder i tilfælde af uoverensstemmelse imellem de anførte beløb alene for den mindste sum.

§ 10. Forekommer der på en check underskrift af nogen, der mangler evne til at påtage sig checkforpligtelse, falske underskrifter, underskrifter af opdigtede personer eller underskrifter, der af anden grund ikke er forbindende for underskriverne eller for den, i hvis navn underskriften er meddelt, er de andre checkskyldnernes forpligtelse ikke desto mindre gyldig.

§ 11. Den, der tegner sit navn på en check på en andens vegne, for hvem han ikke havde fuldmagt til at handle, bliver selv forpligtet efter checken og erhverver, når han har betalt, de samme rettigheder, som ville have tilkommet den anden. Det samme gælder om den, som har overskredet sin fuldmagt.

§ 12. Trassenten indestår for checkens betaling. Enhver bestemmelse, hvorved trassenten fraskriver sig ansvaret for checkens betaling, anses som uskrevet.

§ 13. Bliver en check, der ved dens udgivelse var ufuldstændig udfyldt, udfyldt i strid med de trufne aftaler, kan denne omstændighed ikke påberåbes overfor checkindehaveren, medmindre han ved erhvervelsen ikke har været i god tro eller har handlet med grov uagtsomhed.

Kapitel 2

Om overdragelse af checks

§ 14. En check, der lyder på betaling til en bestemt person med eller uden udtrykkelig angivelse af, at den er til ordre, kan ved endossement overdrages til en anden (endossatar).

Stk. 2. En check, der lyder på betaling til en bestemt person med tilføjelsen »ikke til ordre« eller tilsvarende udtryk, kan kun overdrages i den form og med de virkninger, der gælder for almindelig overdragelse af fordring.

Stk. 3. En check kan endosseres også til trassenten, til en endossent eller til en avalist. Disse kan endossere checken videre.

§ 15. Endossementet skal være ubetinget. Enhver betingelse, hvoraf det gøres afhængigt, anses som uskrevet.

Stk. 2. Endossement for en del af checksummen er ugyldigt.

Stk. 3. Endossement fra trassatbanken er ligeledes ugyldigt.

Stk. 4. Endossement til ihænde-haveren anses som blankoendossement.

Stk. 5. Endossement til trassatbanken gælder udelukkende som kvittering undtagen i det tilfælde, hvor den har flere forretningsafdelinger, og endossementet er sket til en anden forretningsafdeling end den, på hvilken checken er trukket.

§ 16. Endossementet skal skrives på checken eller på et blad, som er hæftet til denne (allonge). Det skal underskrives af endossenten.

Stk. 2. Endossementet er gyldigt, selv om der ikke deri er angivet, til hvem checken overdrages, eller endossenten kun har tegnet sit navn (blankoendossement). I sidstnævnte tilfælde må endossementet for at være gyldigt skrives på bagsiden af checken eller på en allonge.

§ 17. Ved endossement overføres alle rettigheder efter checken.

Stk. 2. Hvis endossementet er et blankoendossement, kan checkindehaveren:

- 1) udfylde det enten med sit eget eller med en andens navn,
- 2) endossere checken på ny in blanco eller til en anden person, eller
- 3) give checken videre til en tredie-mand uden at udfylde blankoendossementet eller endossere checken.

§ 18. Endossenten indestår for checkens betaling, medmindre han har taget særligt forbehold.

Stk. 2. Han kan forbyde, at checken endosseres på ny; i så fald er han fritaget for ansvaret overfor dem, til hvem checken derefter bliver endosseret.

§ 19. Ihænde-haveren af en sådan check, som omhandles i § 14, stk. 1, anses som retmæssig checkindehaver, såfremt han godtgør sin ret ved en uafbrudt række af endossementer, selv om det sidste endossement er et blankoendossement. Udstrøgne endossementer anses i den forbindelse som uskrevne. Når der efter et blankoendossement følger et andet endossement, antages den, der har undertegnet dette, at have erhvervet checken ved blankoendossement.

§ 20. Tegner nogen endossement på en check, der lyder på betaling til ihænde-haveren, er den, som har tegnet endossementet, ansvarlig efter de om regres gældende regler, men checken vedbliver at være betalbar til ihænde-haveren.

§ 21. Hvis en check, ligegyldigt på hvilken måde, er kommet bort fra dens besidder, er den, der har fået checken i hænde, ikke pligtig at udlevere den, såfremt han godtgør sin ret til den på den i § 19 forskrevne måde, eller det er en check, der lyder på betaling til ihænde-haveren, medmindre han ved erhvervelsen var i ond tro eller udviste grov uagtsomhed.

§ 22. Den, der sagsøges efter en check, kan ikke mod checkindehaveren fremsætte indsigelser grundede på

hans særlige forhold til trassenten eller til de tidligere checkindehavere, medmindre indehaveren ved erhvervelsen af checken forsætlig har handlet til skade for skyldneren.

§ 23. Indeholder endossementet bemærkningerne »valuta til indfordring«, »til inkasso« eller nogen anden bemærkning, hvori der alene ligger en fuldmagt (prokuraendossement), kan checkindehaveren udøve alle rettigheder efter checken, men ikke endossere den uden ved prokuraendossement.

Stk. 2. Checkskyldnerne kan i så fald overfor checkindehaveren kun påberåbe sig de indsigelser, som ville kunne fremsættes mod endossenten.

Stk. 3. Den fuldmagt, der indeholdes i et prokuraendossement, bortfalder ikke, selv om fuldmagtsgiveren dør eller mister evnen til at forpligte sig.

§ 24. Endossement, der tegnes efter protesten, jfr. § 40, stk. 2, eller efter forevisningsfristens udløb, har alene virkning som almindelig overdragelse af fordring.

Stk. 2. Medmindre det modsatte bevises, anses et udateret endossement som tegnet før protesten eller før udløbet af den i foregående stykke omhandlede frist.

Kapitel 3

Om bekræftelse af checks

§ 25. Har trassatbanken givet checken en underskrevet påtegning, som kan forstås således, at checken vil blive betalt (bekræftes, certificeres, noteres, viseres eller lignende), eller har den

anbragt sin underskrift på checkens forside, er den forpligtet til at indfri checken, hvis denne forevises til betaling inden udløbet af den i § 29 fastsatte frist. En påtegning, hvorved trassatbanken påtager sig en videregående betalingspligt, er for så vidt uden retsvirkning.

Stk. 2. Indfrier trassatbanken ikke checken ved forevisningen, har checkindehaveren, selv om det er trassenten, et umiddelbart krav mod den på alt, som kan fordres efter §§ 45 og 46.

Kapitel 4

Om checkborgen (aval)

§ 26. En checks betaling kan sikres ved aval for hele checksummen eller for en del af denne. Aval kan tegnes såvel af en checkskyldner som af en trediemand, dog ikke af trassatbanken.

Stk. 2. Aval tegnes på checken eller på en allonge og udtrykkes ved ordene »som aval« eller ved et andet tilsvarende udtryk; den undertegnes af den, der går i borgen (avalist). Den blotte navnetegning på checkens forside anses som aval, medmindre navnetegningen hidrører fra trassenten.

Stk. 3. Aval skal angive, for hvem den indgås. I mangel af sådan angivelse anses den indgået for trassenten.

§ 27. Avalisten er forpligtet på samme måde som den, for hvem han er gået i borgen.

Stk. 2. Han forpligtelse er gyldig, selv om den forpligtelse, som han er gået i borgen for, måtte være ugyldig, dog ikke, hvis ugyldigheden skyldes en formfejl.

Stk. 3. Når han betaler checken, erhverver han alle rettigheder efter checken mod den, som han er gået i borgen for, og mod dem, der efter checken er ansvarlige overfor denne.

Kapitel 5

Om checkens forevisning og betaling

§ 28. En check skal betales ved forevisning. Enhver bestemmelse, der strider herimod, anses som uskrevet.

Stk. 2. Selv om en check forevises til betaling førend den på samme angivne udstedelsesdag, er den betalbar ved forevisningen.

§ 29. En check, der er udstedt og betalbar her i riget, skal forevises til betaling indenfor en frist af 20 dage.

Stk. 2. En check, der er udstedt i et andet europæisk land, eller i et land, som grænser til Middelhavet, skal forevises til betaling inden 20 dage, og en check, som er udstedt i en anden verdensdel, inden 70 dage efter udstedelsesdagen.

Stk. 3. Udgangspunktet ved beregningen af ovennævnte frister er den på checken anførte udstedelsesdag.

§ 30. Når en check er trukket mellem to steder med forskellig tidsregning, omregnes udstedelsesdagen til den tilsvarende dag efter betalingsstedets tidsregning.

§ 31. Indlevering til et checkclearingskontor anses som forevisning til betaling. Som checkclearingskontorer anses de af ministeriet for handel og industri som sådanne anerkendte institutter.

§ 32. Har trassenten meddelt trassatbanken, at han tilbagekalder checken, er banken ikke, hvis ikke andet følger af § 25, berettiget til at indfri checken.

Stk. 2. Når checken ikke er tilbagekaldt, kan trassatbanken indløse den selv efter forevisningsfristens udløb.

§ 33. Dør trassenten eller mister han evnen til at forpligte sig, efter at checken er udstedt, berører dette ikke checkens gyldighed.

§ 34. Når trassatbanken betaler en check, kan den kræve den udleveret med påtegnet kvittering af checkindehaveren.

Stk. 2. Checkindehaveren kan ikke nægte at modtage delvis betaling.

Stk. 3. I tilfælde af delvis betaling kan trassatbanken kræve, at der om denne betaling gøres påtegning på checken, og at der gives den en særskilt kvittering.

§ 35. Når trassatbanken betaler en sådan check, som omhandles i § 14, stk. 1, er den forpligtet til at forvisse sig om, at endossementerne udgør en behørig sammenhængende række, men ikke om ægtheden af endossernes underskrifter.

§ 36. Når en check lyder på betaling i en møntsort, der ikke er gangbar på betalingsstedet, kan beløbet indtil forevisningsfristens udløb betales i landets mønt efter værdien på betalingsdagen. Sker betaling ikke ved forevisningen, kan checkindehaveren, hvis han ønsker det, kræve beløbet betalt i landets mønt enten efter forevisningsdagens eller efter betalingsdagens kurs.

Stk. 2. Ved beregningen af den fremmede møntsorts værdi skal handelsbrug på betalingsstedet iagttages, hvis ikke trassenten har foreskrevet, at checksummen skal betales efter en i checken fastsat kurs.

Stk. 3. Foranstående bestemmelser kommer ikke til anvendelse i de tilfælde, hvor trassenten har foreskrevet, at betalingen skal erlægges i en bestemt angiven møntsort (forbehold om effektiv betaling i fremmed mønt).

Stk. 4. Er checksummen angivet i en møntsort, der har den samme benævnelse, men en forskellig værdi i det land, hvor checken er udstedt, og det land, hvor den skal betales, er formodningen for, at det er betalingsstedets mønt, som er ment.

Kapitel 6

Om krydsede checks

§ 37. Trassenten eller indehaveren af en check kan krydse den med de i § 38 angivne virkninger.

Stk. 2. Krydsningen sker ved at påføre checkens forside to parallelle streger.

Stk. 3. Krydsningen kan være generel eller speciel. Krydsningen er generel, hvis den kun består af de to streger, eller der imellem disse anføres betegnelsen »til bank« eller et tilsvarende udtryk; den er speciel, hvis navnet på en bank anføres imellem de to streger.

Stk. 4. En generel krydsning kan ændres til speciel krydsning, men en speciel krydsning kan ikke ændres til generel.

Stk. 5. Udstrygning af krydsning eller den angivne banks navn er uden retsvirkning.

§ 38. En generelt krydset check må trassatbanken kun betale til en anden bank eller til en af sine kunder.

Stk. 2. En specielt krydset check må trassatbanken kun betale til den angivne bank eller, hvis dette er trassatbanken selv, til en af sine kunder. Dog kan den bank, til hvilken checken er krydset, indkassere checken gennem en anden bank.

Stk. 3. En bank må kun erhverve en krydset check fra en af sine kunder eller fra en anden bank. Den må ikke indkassere en sådan check for andre end de nævnte.

Stk. 4. En check, på hvilken findes påført flere specielle krydsninger, må trassatbanken ikke indløse. Dette gælder dog ikke, hvor der er to specielle krydsninger, hvoraf den ene er til inkasso ved et checkclearingskontor.

Stk. 5. Den bank, der ikke overholder de ovenfor angivne forskrifter, er ansvarlig for den deraf opståede skade, dog ikke udover checkens beløb.

§ 39. Hvis en check, som er udstedt i udlandet, tværs over forsiden bærer påtegningen: »kun til afregning« (»nur zur Verrechnung«) eller tilsvarende udtryk, anses den som en krydset check.

Kapitel 7

Om regres for manglende betaling

§ 40. Indehaveren af en check kan iværksætte regres imod endossenterne, trassenten og de andre checkskyldnere, såfremt checken ved retti-

dig forevisning ikke betales, og så fremt nægtelsen af betaling er godtgjort:

- 1) enten ved en offentlig akt (protest),
- 2) eller ved en af trassatbanken dateret erklæring på checken med angivelse af forevisningsdagen,
- 3) eller ved en dateret erklæring fra et checkclearingskontor angivende, at checken er indleveret i rette tid og ikke er blevet betalt.

Stk. 2. Udtrykket »protest« betegner i denne lov også de under nr. 2 og 3 nævnte erklæringer, hvis ikke andet er sagt.

§ 41. Protest skal optages inden udløbet af forevisningsfristen.

Stk. 2. Såfremt forevisning finder sted forevisningsfristens sidste dag, kan protesten optages den følgende søgnedag.

§ 42. Checkindehaveren skal give sidste endossent og trassenten meddelelse om den manglende betaling inden 4 søgnedage efter dagen for protesten eller, hvis der er taget forbehold om regres uden omkostninger, efter forevisningsdagen. Enhver endossent skal senest anden søgnedag efter den dag, på hvilken han har modtaget sådan meddelelse, underrette den nærmest foregående endossent om den meddelelse, han har modtaget, med opgivelse af navn og adresse på dem, som har givet de foregående meddelelser, og således videre lige til trassenten. Ovennævnte frister regnes fra modtagelsen af den forudgående meddelelse.

Stk. 2. Når meddelelse i overensstemmelse med forskrifterne i foranstående stykke er givet en check-

skyldner, skal tilsvarende meddelelse indenfor samme frist gives den, der har tegnet aval for ham.

Stk. 3. I tilfælde af, at en endossent ikke har angivet sin adresse eller denne er ulæselig, er det tilstrækkeligt, at meddelelsen gives til den endossent, som står nærmest foran ham på checken.

Stk. 4. Den, der er pligtig at give underretning, kan gøre det på en hvilken som helst måde, endogså ved blot at sende checken tilbage.

Stk. 5. Det påhviler ham at bevise, at han har givet meddelelse inden udløbet af den tilståede frist. Fristen skal anses for overholdt, hvis et brev, der indeholder meddelelsen, er blevet indleveret til postvæsenet inden fristens udløb.

Stk. 6. Den, der ikke giver underretning inden den ovennævnte frist, fortaber ikke sin regresret, men er ansvarlig for den skade, som måtte være forvoldt ved hans forsømmelse; dog kan skadeerstatningen ikke overstige checkens beløb.

§ 43. Bemærkningen »regres uden omkostninger«, »uden protest« eller en anden tilsvarende bemærkning påført dokumentet og underskrevet af trassenten, en endossent eller en avalist fritager checkindehaveren for at optage protest som betingelse for regres.

Stk. 2. Ved et sådant forbehold bliver checkindehaveren hverken fritaget for at forevise checken inden den foreskrevne frist eller for at give underretning, som i § 42 foreskrevet. Beviset for, at fristen ikke er overholdt, påhviler den, der vil påberåbe sig det overfor checkindehaveren.

Stk. 3. Hvis forbeholdet er indsat af trassenten, har det virkning overfor alle checkskyldnere; hvis det er indsat af en endossent eller en avalist, har det kun virkning overfor denne. Hvis indehaveren af en check til trods for et af trassenten indsat forbehold optager protest, må han selv bære omkostningerne derved. Hvis forbeholdet er indsat af en endossent eller en avalist, kan omkostningerne ved protesten, om sådan er foretaget, kræves erstattet hos enhver checkskyldner.

§ 44. Checkskyldner er en for alle og alle for en ansvarlige overfor checkindehaveren.

Stk. 2. Checkindehaveren har ret til at rejse krav mod enhver af disse personer, særskilt eller i fællesskab, uden at være bundet til at iagttage den rækkefølge, hvori de har forpligtet sig.

Stk. 3. Samme ret tilkommer enhver checkskyldner, som har indfriet checken.

Stk. 4. At der er anlagt sag imod en af checkskyldnerne, hindrer ikke, at der rejses krav mod de andre, selv om de på checken er opført efter den, der først er blevet sagsøgt.

§ 45. Checkindehaveren kan af den, mod hvem han iværksætter regres, fordre:

- 1) den ikke betalte checksum,
- 2) renter fra forevisningsdagen efter en rentefod af 6 pct. samt
- 3) omkostningerne ved protesten og ved de i § 42 foreskrevne underretninger såvel som andre omkostninger.

§ 46. Den, som har indløst checken, kan af dem, der er ansvarlige overfor ham, fordre:

- 1) hele det beløb, som han har betalt,
- 2) renter af dette beløb fra den dag, han udbetalte beløbet, efter en rentefod af 6 pct. samt
- 3) de omkostninger, han har haft.

§ 47. Enhver checkskyldner, mod hvem regreskrav er rejst eller kan gøres gældende, kan mod at betale indløsningssummen fordre checken udleveret tillige med protesten og en kvitteret regning.

Stk. 2. Enhver endossent, som har indløst checken, kan udstryge sit eget og de efterfølgende endossementer.

§ 48. Hvis der for forevisningen af en check eller for protests optagelse indenfor de foreskrevne frister indtræder en uovervindelig hindring (indenlandsk eller udenlandsk lovforskrift eller andre tilfælde af vis major), forlænges disse frister.

Stk. 2. Checkindehaveren er forpligtet til uopholdelig at give sin endossent underretning om sådan hindring og til at gøre påtegning om denne underretning med dato og underskrift på checken eller en allonge; i øvrigt finder forskrifterne i § 42 anvendelse.

Stk. 3. Så snart hindringen er ophevet, skal indehaveren uopholdelig forevise checken til betaling og om fornødent lade optage protest.

Stk. 4. Vedvarer hindringen længere end femten dage fra den dag, da checkindehaveren har givet den sidste endossent underretning om hindringen, selv om det er sket inden forevisningsfristens udløb, kan regres iværksættes, uden at forevisning eller foretagelse af protest er nødvendig.

Stk. 5. Som vis major anses ikke tildragelser af rent personlig natur for

checkindehaveren eller den, som han har overdraget at forevise checken eller at optage protesten.

Kapitel 8

Om duplikater af checks

§ 49. Enhver check, som ikke lyder på betaling til ihændeoverhaveren, og som er betalbar udenfor riget, kan udstedes i flere ligegyldende eksemplarer (duplikater). Når en check er udstedt i flere eksemplarer, skal eksemplarerne i selve teksten indeholde nummerangivelse; i mangel heraf gælder ethvert af dem som en selvstændig check.

§ 50. Betaling efter et af checkeksemplarerne har frigørende virkning, selv om det ikke er betinget, at sådan betaling skal sætte de andre eksemplarer ud af kraft. Dog svarer trassatbanken for ethvert eksemplar, som er påtegnet i overensstemmelse med forskrifterne i § 25, og som han ikke har fået tilbage.

Stk. 2. Har en endossent overdraget checkeksemplarerne til forskellige personer, svarer han såvel som de efterfølgende endossenter for ethvert eksemplar, der bærer deres navnetegning, og som ikke er tilbageleveret.

Kapitel 9

Om forandringer i checken

§ 51. Er der gjort forandringer i en checks tekst, er de, der efter forandringen har tegnet deres navn på checken, forpligtede overensstemmende med den ændrede tekst. De, der har tegnet deres navn før foran-

dringen, er forpligtede overensstemmende med den oprindelige tekst.

Kapitel 10

Om checks forældelse

§ 52. Checkindehaverens krav mod endossenterne, trassenten og andre checkskyldnere forældes i seks måneder at regne fra den dag, forevisningsfristen er udløbet.

Stk. 2. Har en checkskyldner indløst checken, forældes hans krav mod andre checkskyldnere i seks måneder fra den dag, da han indløste checken, eller da forældelsen blev afbrudt overfor ham, jfr. § 53.

§ 53. Checkforældelsen afbrydes ved forkyndelse af stævning i checksøgsområdet eller ved de i retsplejelovens § 279, stk. 2¹ nævnte handlinger eller ved checkfordringens anmeldelse i skyldnerens under offentlig behandling stående bo, eller ved at den, mod hvem sådant søgsmål er rejst, indvarsler en formand for processens skyld (litis denunciatio).

Stk. 2. Ved stævning til udenlandsk domstol afbrydes checkforældelsen, hvis skyldneren har sit hjemsted indenfor vedkommende land, eller han uden at gøre indsigelse imod domstolens kompetence tager til genmæle i sagen, eller stævningen er forkyndt for ham personlig. Litis denunciatio til udenlandsk domstol afbryder forældelsen under samme betingelser som stævning. Ligeledes afbrydes forældelsen ved, at checkkravet under en ved udenlandsk domstol verseren-

1. jfr. nu retsplejelovens §§ 359 og 360, stk. 1.

de sag efter den på stedet gældende lovgivning gøres gældende til modregning.

Stk. 3. Ved anmeldelse i skyldnerens i udlandet under offentlig behandling stående bo afbrydes forældelsen, hvis skyldneren ved bobehandlingens åbning var bosat i vedkommende land.

Stk. 4. Forældelsen afbrydes ikke i forhold til andre checkskyldnere end dem, mod hvem afbrydelseshandlingen er foretaget, men afbrydelsen virker til fordel for alle dens formænd, der har foretaget afbrydelsen.

Stk. 5. Har afbrydelsen af forældelsen fundet sted, uden at checksøgsmålet bringes til afslutning, begynder en ny forældelsesfrist at løbe fra den dag, da sagen sidst foretoges i retten.

Stk. 6. Bliver foretagelsen af handlinger til afbrydelse af forældelsen umuliggjort som følge af sådanne hindringer, som omhandles i § 48, bevarer checkretten, hvis afbrydelse sker inden en måned efter hindringens ophør.

Kapitel 11

Almindelig bestemmelser

§ 54. Ordet »bank« betegner i denne lov såvel banker som sparekasser samt de institutter og personer, der ved kgl. anordning sidestilles med banker.

§ 55. Forevisning af en check og optagelse af offentlig protest kan kun finde sted på en søgnedag.

Stk. 2. Når den sidste dag af den frist, loven foreskriver for udøvelsen af checkretlige handlinger, og navnlig for forevisning og optagelse af pro-

test, falder på en lovbestemt helligdag, udstrækkes fristen til den førstkommande søgnedag. Mellemliggende helligdage medtages (ikke)² ved fristens beregning.

Stk. 3. Lørdage samt grundlovsdagen den 5. juni bliver at ligestille med de lovbestemte helligdage, for så vidt angår checkretlige handlingers foretagelse.

Stk. 4. I de frister, der er omhandlet i denne lov, medregnes ikke den dag, der tjener til udgangspunkt for fristen.

Stk. 5. Løbedage finder ikke anvendelse på checks.

§ 56. Er en check, som er betalbar her i riget, bortkommet, kan den mortificeres overensstemmende med de om mortifikation i øvrigt gældende regler. Mortifikationssagen anlægges på det sted, hvor checken skal betales.

§ 57. Er regresfordringen forældet, eller er den til dens bevaring foreskrevne omgang forsømt, er dog checkindehaveren ikke udelukket fra som almindelig gældsfordring at indtale hos en checkskyldner, hvad denne ville blive beriget med på hans bekostning, hvis ethvert krav bortfaldt. Når ikke andet gøres antageligt, anses udstederen beriget på checkindehaverens bekostning med den sum, checken lød på.

Kapitel 12

Om forholdet til udenlandsk lov

§ 58. En udlændings evne til at indgå checkforpligtelse bedømmes efter lo-

2. Dette ord beror på en fejl og skulle være udeladt, jfr. bek. nr. 227 af 31/08 1932.

ven i det land, hvor han er statsborger. Hvis denne lovgivning erklærer loven i et andet land for bestemmende, skal sidstnævnte lov komme til anvendelse.

Stk. 2. En udlænding, som i medfør af de i foregående stykke givne forskrifter måtte mangle evne til at forpligte sig, er ikke desto mindre gyldigt forpligtet her i riget, hvis han har indgået forpligtelsen i et land, efter hvis lovgivning han ville have haft evne til at forpligte sig.

§ 59. Spørgsmålet om, hvem en check kan trækkes på, bedømmes efter loven i det land, hvor checken skal betales, dog er en check, som udstedes i et andet land end betalingslandet, ikke i noget tilfælde ugyldig som check af den grund, at den er trukket på nogen, som efter den nævnte lov ikke kan være trassat.

Stk. 2. At dokumentet efter bestemmelsen i første stykke er ugyldigt som check, har ingen indflydelse på gyldigheden af en forpligtelse, som er tegnet på det i et land, efter hvis lovgivning checken ikke ville have været ugyldig af denne grund.

§ 60. Formen for en checkforpligtelse bedømmes efter loven i det land, hvor forpligtelsen er underskrevet; det er dog altid tilstrækkeligt, at de på betalingsstedet gældende forskrifter er iagttaget.

Stk. 2. Hvis en checkforpligtelse er ugyldig i medfør af bestemmelsen i denne paragrafs stk. 1, men er gyldig efter loven i et land, hvor en senere forpligtelse er undertegnet, skal den første forpligtelses ugyldighed ikke medføre, at også den senere forpligtelse anses som ugyldig.

§ 61. Retsvirkningerne af en ved en check påtagen forpligtelse bedømmes efter loven i det land, hvor forpligtelsen er indgået.

§ 62. Fristerne for udøvelsen af regresretten bedømmes for hver enkelt checkskyldner efter loven i det land, hvor checken udstedes.

§ 63. Loven i det land, hvor checken er betalbar, bestemmer:

- 1) hvorvidt en check skal være betalbar ved sigt, eller om den kan trækkes som betalbar en bestemt tid efter sigt, samt hvilke virkninger en checks postdatering medfører,
- 2) forevisningsfristen,
- 3) hvorvidt checken kan accepteres, bekræftes eller noteres, samt hvilke virkninger disse påtegninger medfører,
- 4) hvorvidt checkindehaveren kan kræve eller er forpligtet til at modtage delvis betaling,
- 5) hvorvidt en check kan krydses eller påføres klausulen »til afregning« (»nur zur Verrechnung«), eller et andet lignende udtryk, samt hvilken virkning sådan krydsning eller ordene »til afregning« eller andet lignende udtryk har,
- 6) hvorvidt indehaveren har særlige rettigheder til dækningen, samt af hvilken art sådanne rettigheder er,
- 7) hvorvidt trassenten kan tilbagekalde en check eller træffe foranstaltninger til at standse dens betaling,
- 8) de foranstaltninger, der kan træffes i tilfælde af, at checken bortkommer eller stjæles,

- 9) hvorvidt protest er nødvendig til bevaring af regresretten imod endossenterne, trassenten og de andre checkskyldnere.

§ 64. Formen og fristen for protesten såvel som formen for andre handlinger, der er nødvendige for udøvelsen eller bevaring af checkretten, bedømmes efter loven i det land, på hvis område protesten skal optages eller vedkommende handling foretages.

§ 65. Skal udenlandsk lovgivning i henhold til de derom givne forskrifter bringes til anvendelse under en retssag, kan domstolen, for så vidt den pågældende fremmede lov ikke måtte være retten bekendt, pålægge den vedkommende part at fremskaffe de i så henseende fornødne oplysninger.

Kapitel 13

Om protest m.v.

§ 66. Om optagelse af offentlig protest og om forevisning af checks her i riget gælder følgende regler:

- 1) Protest skal foretages af notarius publicus eller de embedsmænd, som efter lovgivningen udfører notarialforretninger. Skulle det tilfælde indtræffe, at en sådan embedsmands medvirkning ikke i betimelig tid kan have, kan protesten optages af to troværdige personer; en genpart af den optagne protest skal imidlertid inden 2 søgnedage forelægges vedkommende embedsmand, for at den kan blive indført i dennes protokol. Sker dette ikke, har protesten tabt sin gyldighed.

- 2) Mundtlig rekvisition til den eller dem, der skal optage protesten, er tilstrækkelig, når tillige checken overleveres. Begæres protest hos flere personer på samme sted, udfordres kun en protestforretning. Hvis den, hos hvem protest skal optages, tilbyder at betale – være sig helt eller delvist – skal embedsmanden, medmindre andet er aftalt med rekvirenten, modtage pengene, i tilfælde af delvis betaling påføre checken fornøden kvittering, i tilfælde af fuldstændig betaling og erlæggelse af protestomkostninger udlevere checken, om ønskes, forsynet med kvittering.
- 3) Optagelse af protest skal, såfremt anden overenskomst ikke træffes, ske mellem kl. 9 formiddag og kl. 7 eftermiddag i den pågældendes forretningslokale eller, hvis han ikke har sådant, i hans bolig. Træffes ikke den, hos hvem der skal protesteres, bliver protesten at optage i eller ved hans forretningslokale eller bolig. Er hans forretningslokale eller bolig ikke kendt, og kan oplysning derom at den, der foretager protesten, ikke erholdes hos stedets politimyndighed, bliver dette at anføre i protesten. Hvad foran er udtalt om tid og sted for optagelse af protest, finder tilsvarende anvendelse på checkens forevisning til betaling.
- 4) Den originale check skal bilægges protesten, der i øvrigt skal indeholde rekvirentens begæring eller påstand, det svar, der gives af den, hos hvem der protesteres, eller bemærkning om, at der intet svar har været at erholde, eller at han ikke har kunnet træffes, angivelse af

stedet, hvor, og tiden, når protesten sker, og endelig underskrift af den, som foretager protesthandlingen. Om den optagne protest skal der gøres bemærkning på checken.

Stk. 2. Protesten tillige med afskrift af checken bliver at indføre i en protokol.

Stk. 3. Af protestforretningen må udskrift ikke meddeles andre end protestekvirenten.

§ 67. Checks og endossementer eller transporter på checks samt de i §§ 25 og 26 omhandlede påtegninger på checks er stempelfri.

Stk. 2. Er en check ikke udfærdiget i overensstemmelse med nærværende lov, kommer de for andre anvisningers stempling forskrevne regler til anvendelse.

Stk. 3. Når et dokument, der ikke opfylder alle betingelser for at betrag-

tes som en gyldig check, af udstederen overgives en anden med beføjelse for denne til at udfylde det manglende, er det dog stempelfrit. En beføjelse som den anførte formodes af foreligge, når dokumentet betegner sig som en check.

§ 68. Tidspunktet for checklovens ikrafttræden bestemmes ved kgl. anordning. Fra samme tidspunkt ophæves lov nr. 58 om checks og andre sigtanvisninger af 23. april 1897, dog at nævnte lov, med undtagelse af dens regler om offentlig protest, kommer til anvendelse på checks, der er udstedt, forinden nærværende lov træder i kraft.

Loven træder i kraft den 1. november 1932.

Kapitel 1

Indledning

1. Indledning

Checks benyttes stadig i vidt omfang som betalingsmidler i stedet for rede penge, selvom betalingskort og elektroniske betalingsoverførsler har vundet meget frem i de senere år¹. En check er imidlertid ikke på samme måde som rede penge et egentligt eller lovligt betalingsmiddel, som altid frigør skyldneren for sin pengeforpligtelse, og som fordringshaveren omvendt ikke kan nægte at modtage uden at komme i fordringshavermora, jfr. om lovligt betalingsmiddel *Lassen*, Alm.Del p. 431 og tilsvarende *Ussing*, Alm.Del p.29 f.²

Lassen udtaler l.c., at fordringshaveren for en pengefordring ikke er forpligtet til at modtage anvisninger, veksler og lignende i stedet for penge. *Ussing*, Alm.Del p. 369 har det samme udgangspunkt, men tilføjer, at det gennem de sidste årtier³ er blevet så almindeligt at betale ved hjælp af checks, at man næppe bør opretholde den gamle regel, men i hvert fald i et vist omfang må pålægge fordringshaveren den byrde at forevise checken for den bank, checken er trukket på, og således forsøge at opnå betaling. Når der skal erlægges betaling for en modydelse, som samtidig udleveres, må medkontrahenten dog uden tvivl kunne nægte at udlevere modydelsen mod en check på betalingen, jfr. *Ussing*, l.c. Omvendt kan der ved parternes samhandel være skabt en sædvane for, at betaling kan ske ved check, jfr. udtalelsen herom i **UfR 1934. 836 ØL**.

Det må konstateres, at ingen i dag bør kunne afvise at modtage betaling ved check, blot fordi der kan være en vis ulejlighed og forsinkelse ved at få rådighed over beløbet. Lægges der afgørende vægt på, at beløbet er til rådighed på den aftalte betalingsdag, må der træffes særlig aftale, der sikrer dette. Derimod kan ingen være tvunget til at acceptere en check. uden at der er sikkerhed for dækning, når checken er betaling for en ydelse, som ellers kunne holdes tilbage, indtil betaling er sket, jfr. om denne samtidighedsgrundsætning, som f.eks. er kommet til udtryk i Kbl. § 14.

-
1. Den første lov om betalingskort trådte i kraft den 1.juli 1984.
 2. Ifølge Lov om Danmarks Nationalbank, § 8, stk.2, er kun danske gangbare pengesedler og i et vist omfang skillemønt, jfr. Møntlovens § 4, stk.3, lovlige betalingsmidler.
 3. Dette er skrevet i 1961. Samme formulering er indeholdt i 2.udgaven fra 1942, p.450, og allerede i 1.udgaven fra 1923 tog Henry Ussing afstand fra Julius Lassens opfattelse.

Når checken på denne måde i hvert fald rent faktisk fungerer som betalingsmiddel og opfattes som betalingsmiddel, er det vigtigt, at såvel checkudsteder som checkmodtager og de pengeinstitutter⁴ og andre, som håndterer checken med henblik på at effektuere betalingen, kender de særlige retsregler, der regulerer checkbetalinger. På den ene side må checkmodtageren således være klar over, at der kan bestå en usikkerhed for, om checken vil blive honoreret, eller at han efterfølgende mødes med regreskrav. På den anden side må der ske en nøgtern vurdering af denne usikkerhedsfaktor, således at betaling ved check ikke afvises blot under henvisning til en teoretisk risiko for, at betalingen ikke bliver gennemført. I modsat fald vil man underminere checken som et effektivt og praktisk betalingsmiddel.

Også betaleren kan nære frygt for, om han opnår frigørelse for sin forpligtelse ved betalingen, også selv om betalingsmodtageren er indstillet på at modtage betaling ved check. Betaleren bærer nemlig risikoen for checken, indtil den er kommet frem til modtageren. Kommer checken på afveje, udsættes checkudstederen for at måtte honorere checken og samtidig påny at måtte betale det aftalte beløb til den oprindelige checkmodtager. Dette er prisen for, at checken normalt er et negotiabelt papir, jfr. nærmere herom i Kapitel 4.⁵

Der er en række måder, hvorpå en part, der bliver involveret i en checktransaktion, kan skabe sikkerhed mod at lide tab. Man må imidlertid være opmærksom på, at øget sikkerhed for den ene part i forhold til checklovens normale regler næsten altid vil ske på bekostning af en anden part i transaktionen. Dermed begrænses fordelene ved at benytte checks som betalingsmiddel. Drejer det sig imidlertid om beskyttelse mod udenforstående trediemands misbrug af checken, er det lettere for de to parter i betalingsforholdet at blive enige om at foretage beskyttelsesforanstaltninger. Men også det kræver et vist kendskab til de checkretlige regler.

4. Checkloven benytter kun betegnelsen *bank* – bortset fra Chl. §§ 3 og 54 – idet ordet *bank* ifølge Chl. § 54, når det benyttes i checkloven, tillige omfatter *sparrekasser* og andre institutter og personer, som ved kgl. anordning sidestilles med banker, dvs. *andelskasser* og *postgiro*, jfr. kgl. anordning nr. 75 af 06/01 1991. Tidligere kunne der tillige trækkes checks på vekselerere og bankierfirmaer, jfr. kgl. anordning nr. 224 af 31/08 1932.

5. Også betaling af penge sker på betalerens risiko, men rede penge forsendes i praksis ikke med posten, således som det i almindelighed sker med checks.

I dette **Kapitel 1** redegøres for *checkens væsen*. Uanset checken benyttes som betalingsmiddel, er den i realiteten alene en *anvisning*. Der redegøres for betydningen af, at en check er en anvisning og ikke en fordring, men samtidig må det fremhæves, at den, der udsteder en check, bliver *checkskyldner*, og at der ofte endog er flere checkskyldnere.

Kapitel 2 omtaler nærmere, hvorledes checken anvendes som *betalingsmiddel*, og hvorledes der kan opnås den fornødne sikkerhed for betaleren såvel som for modtageren og for kontoførende bank.

Kapitel 3 angår checkens honorering såvel i betrukne bank som ved indløsning i en anden bank eller afdeling. Herunder omtales reglerne om checkens *krydsning* og *bekræftelse*, *checkclearingen* og *Bankernes Aftale vedrørende visse forhold om checkkonti*.

Kapitel 4 omhandler checkens *overdragelse*, herunder reglerne om *negotabilitet*. Det omtales, hvornår negotabilitetsvirkningen indtræder, og der redegøres for *fortabelse af indsigelser*, *eksstinktion af rettigheder* og *legitimation*.

Kapitel 5 redegør for *checkregressen* over for en checkskyldner, hvis checken ikke bliver honoreret af banken. Der gøres opmærksom på de formelle regler til *checkomgang* og *notifikation*, der skal iagttages for at undgå, at checkindehaveren skal miste sin ret over for en checkskyldner.

Kapitel 6 omtaler forbehold over for en checks negotabilitet ved en såkaldt *rekta klausul*, og hvad retsvirkningen heraf er.

Kapitel 7 gennemgår reglerne om *checkens forældelse*, berigelseskrav og deres forældelse.

Endelig indeholder **Kapitel 8** en omtale af *checkkonventionen*, som er grundlaget for checkloven og som er årsag til, at nogle bestemmelser i checkloven kan forekomme vanskelige at forstå, men som samtidig gør det svært at ændre checkloven, selv om man kunne finde, at der var behov derfor. I den forbindelse omtales også betydningen af, at en checkbetaling foregår over landegrænserne, idet man da i visse tilfælde må være opmærksom på *udenlandsk checkret*.

2. Checkens væsen

2.1. Retsgrundlaget

En check er kun en check, hvis den opfylder checklovens formkrav. En check kan derfor defineres som en *anvisning i checklovens form*. Deraf følger uden videre, af checktransaktioner er reguleret af checkloven, lov nr. 69 af 23. marts 1932 med senere ændringer, senest lov nr. 410 af 30.

november 1965, jfr. lbk. nr. 558 af 25/08/1986, som indeholder den konsoliderede lov.⁶

Herudover indeholder Finansrådets *Aftale vedrørende visse forhold om konti med check og/eller Dankort* af 4.marts 1997, der viderefører og sammenfatter Checkindløsningsaftalen af 13. juni 1969 som ændret 1. november 1985, jfr. Afsnit III, og Checkreturneringsaftalen af 28. januar 1980, jfr. Afsnit IV, vigtige regler for bankernes håndtering af checks, som indirekte også får betydning for checkudsteder og andre checkskyldnere og checkindehaveren, uanset aftalen kun gælder for og binder de banker, der har tilsluttet sig aftalen. Alle betydende banker har tilsluttet sig aftalen, der i denne fremstilling omtales som Bankernes Checkaftale.

Checkloven er en fælles lov for erhvervsmæssig og privat anvendelse af checks, og der er ingen særregler til beskyttelse af forbrugere, hverken forbrugerens udstedelse af checks til erhvervsdrivende eller forbrugerens modtagelse af checks fra erhvervsdrivende.⁷

Den nugældende checklov trådte i kraft den 1.november 1932.

Forud herfor havde Danmark tiltrådt Konventionen om En Ensartet Checklov (*Checkkonventionen*) som medunderskriver af Slutningsakten for konferencen i Genève 19.marts 1931 og derved erklæret at ville gennemføre en national checklov, som var i overensstemmelse med de i bilaget til konventionen formulerede lovparagraffer, bortset fra bestemmelser, som det blev overladt til deltagerlandene selv at formulere. Det er baggrunden for, at visse bestemmelser i checkloven ikke er formuleret helt i overensstemmelse med dansk lovgivningstradition. Da Danmark er bundet af konventionen, indtil den måtte blive opsagt, kan Danmark heller ikke på egen hånd ændre på disse punkter i checkloven.

Forud for den nugældende checklov gjaldt Lov om Checks og andre Sigtanvisninger af 23.april 1897, som på væsentlige punkter blot indeholdt en henvisning til regler-

6. I England defineres en check som en veksels trukket på en bank, der er betalbar ved påkrav, jfr. Bills of Exchange Act, Sect. 73.

7. Det antages ikke, at kreditaftalelovens § 31 er til hinder for, at en forbruger benytter en check som sædvanligt betalingsmiddel, jfr. *Kreditkøbsbet.* p.78. Hertil kommer, at *kreditaftalelovens* § 33, hvorefter en forbruger over for anden kreditor kan gøre samme indsigelser gældende som over for kreditgiveren eller sælger, ej heller kan forstås således, at det derved er tilsigtet at tilsidesætte f.eks. veksels- og checklovens negotiabilitetsregler, jfr. *Lyng Andersen*, *Kreditaftaler* p. 197 ff. Alligevel åbner Rpl. § 501, stk.3, nr.4), formel mulighed for at opretholde den indsigelse over for et checkkrav, at checken i udstedt som kreditmiddel, f.eks. fordi den er fremdateret.

ne i vekselloven af 7.maj 1880.⁸ Det må dog fremhæves, at checkloven fra 1897 *ikke* henviste til bestemmelserne om fortabelse af indsigelser og eksstinktion af rettigheder, jfr. 1880-veksellovens § 76, og det antoges derfor indtil den nuværende checklov trådte i kraft 1.november 1932, at der herfor skulle anvendes en analogi af gælds-brevsreglerne.⁹ Det betød ikke, at checken ikke var negotiabel, idet dette var den almindelige regel for alle gældsbreve, indtil den nuværende gældsbrevslov trådte i kraft 1.juli 1938 og indførte en sondring mellem simple gældsbreve og omsætningsgældsbreve, men negotiabiliteten gav ikke den godtroende erhverver af et gældsbreve samme gunstige retsstilling som den, der tilkom en vekselherver.¹⁰

Den selvstændige regulering af checktransaktioner er således i realiteten først sket med 1932-loven, som også på en række områder, herunder vedrørende negotiabiliteten, betød en ændret retstilstand.

Det forhold, at checkloven er udsprunget af vekselloven, ligesom der forud for Checkkonventionen blev vedtaget en tilsvarende Vekselkonvention, betyder, at der i en lang række forhold kan henvises til den praksis og de retsafgørelser, der foreligger om de tilsvarende spørgsmål for vekslere, som således også udgør en del af retsgrundlaget for checkretten.

2.2. Checkretlige begreber

Checkloven anvender en række tekniske udtryk, der er hentet fra vekselretten og *tratten* som betegnelse for vekslen, der trækkes på trediemand. Den, der trækker vekslen, dvs. anmoder en anden om at betale vekselbeløbet til vekselindehaveren, kaldes **trassenten**, og den, vekslen trækkes på, kaldes **trassaten**. Tilsvarende er trassenten ved checks den, der udsteder checken, jfr. Chl. § 1, 6), og trassaten den bank, der fører checkkontoen (trassatbanken), jfr. Chl. § 1, 3). Den, der modtager en veksel eller en check, kaldes **remittenten** (modtage = remître).

En check kan i henhold til Chl. § 5 lyde på betaling

- til en bestemt person (*navnecheck*) med eller uden en udtrykkelig tilføjelse af, at den er udstedt »til ordre« (*ordrecheck*)

8. Jfr. tilsvarende den engelske Bills of Exchange Act 1882, som i Part III har et kort afsnit om checks, som i det væsentlige overfører de vekselretlige regler i loven til checks.

9. Jfr. Forordning af 9.februar 1798, § 2, hvorefter betaling af afdrag, der ikke fremgik af gældsbrevet, ikke kunne gøres gældende over for en godtroende omsætningserhverver. Herpå støttedes også reglen om eksstinktion af rettigheder.

10. Sml. *Lassen*, Alm.Del 1892 §§ 52-57, og *Lassen*, Spec.Del § 112 om almindelige check- og anvisningsregler før 1897-checkloven, og *Lassen*, l.c. p. 906-912 om 1897-checkloven.

- til en bestemt person med tilføjelsen »ikke til ordre« eller tilsvarende udtryk (*rekta check*)
- til ihændehaven (*ihændehabercheck*).

En check, som ikke indeholder angivelse af, til hvem den skal betales, anses som betalbar til ihændehaven, jfr. Chl. § 5, stk.3.

I medfør af Chl. § 6, stk.1, kan en check udstedes til trassentens egen ordre, således at trassenten og remittenten er sammenfaldende.¹¹ Derimod udelukker Chl. § 6, stk.3, at en check kan trækkes på trassenten selv, dvs. trassatbanken må ikke være trassent.

Denne regel modificeres dog 2.pkt. af bestemmelsen, hvorefter en check, som ikke lyder på betaling til ihændehaven, kan trækkes imellem forskellige forretningsafdelinger af samme bank. Når man derfor beder sin afdeling om at udstede en *bank-check*, kan den f.eks. trækkes på hovedafdelingen.

Når checken skal overdrages til en ny checkindehaver, skal den endosse-res ved at checkindehaven skriver sin transportpåtegning på checkens bagside (italiensk: *in dorso* = på bagsiden), jfr. Chl. § 16, stk.2, 2.pkt., og overdrageren bliver dermed **endossent**, mens den nye checkindehaver bliver **endossatar**, jfr. Chl. § 14.

Endelig kan der tegnes aval for en checkskyldner, jfr. Chl. § 26, hvorved en trediemand eller en af checkskyldnerne som **avalist** påtager sig at kautionere for en (anden) checkskyldner.

Den til en hver tid værende indehaver af en check, hvadenten han er navngivet endossatar, har modtaget checken med blankoendossement eller uberettiget er kommet i besiddelse af checken, kaldes blot **checkindehaver**.¹² Den bank, checken trækkes på (trassatbanken), kaldes undertiden også **betrukne bank**. Den bank, som ikke er trassatbank, men som indløser checken med henblik på at blive fyldestgjort af trassatbanken, kaldes **indløsende bank**. Bankernes Checkaftale, jfr. Kapitel 3, Afsnit 5, præciserer yderligere, hvorledes disse udtryk skal forstås, idet betrukne bank skal forstås som **betrukne filial** og indløsende bank skal forstås som **indløsende filial** jfr. definitionerne i Afsnit I i Bankernes Checkaftale.

11. En sådan check udstedes som oftest med henblik på at få checkbeløbet udbetalt kontant i en bank – »to cash«. Den engelske Bills of Exchange Act 1882, Art. 73, udtaler, at der i så fald ikke er tale om en check i lovens forstand.

12. Det er kun den sidste checkbesidder, der retter betalingsanmodningen til trassatbanken, der kaldes checkindehaver, jfr. Chl. §§ 44 og 45. Når checken gennem checkregressen vandrer tilbage gennem endossementskæden, kaldes checkbesidderen checkindløseren, jfr. Chl. § 46.

Disse udtryk vil også blive anvendt i denne fremstilling for at undgå, at der opstår uklarheder ved anvendelse af omskrivninger eller ikke autoriserede begreber.

2.3. **Betalingsmiddel**

Checks er som veksler udsprunget af forretningslivets behov for et egnet betalingsmiddel, men i dag benytter også private i vidt omfang checks til deres betalinger, navnlig ved betaling af giroopkrævninger i banken eller på posthuset, men også ved betaling for varer i butikker.

Checkens udbredelse uden for erhvervsmæssige betalinger hænger sammen med bankernes interesse i at tiltrække midler ved at etablere lønkonti, hvorfor man også måtte give en nem mulighed for at trække på kontoen ved checks i stedet for ved brug af kontrabøger.¹³ Anvendelsen af checks er derfor blevet meget udbredt i Danmark.

På grund af checkens generelle udbredelse i Danmark, er de fleste fortrolige med de almindelige principper for checkbetalinger. Det er imidlertid kostbart at håndtere en checkbetaling, og bankerne har derfor i de seneste år ved deres gebyrpolitik eller på anden måde forsøgt at kanalisere flest mulige betalinger over til direkte elektronisk transaktion ved hjælp af betalingskort eller hjemme PC. Der er dog stadig en betydelig anvendelse af checks som betalingsmiddel, og det er vigtigt for den fortsatte tillid til checken som betalingsmiddel, at fokus ikke i den grad rettes mod de elektroniske betalingsmidler, at den almindelige checkbruger glemmer eller bliver usikker over for checkreglerne.

2.4. **Formkrav**

En check er som nævnt *en anvisning, der er affattet i checklovens former*. De i Chl. § 1, jfr. § 2 anførte formforskrifter skal derfor være opfyldt for at give checkindehaveren den særlige retsstilling, der følger af checklovens regler.

En check må ifølge Chl. § 3 kun trækkes på banker og sparekasser og som nævnt i note 4) ifølge Chl. § 54 tillige andelskasser – under ét omtalt som *pengeinstitutter* – og Postgiro. Uanset enhver for så vidt kan fremstille sin egen check, som har retsvirkning efter checkloven, blot den overholder formkravene i loven, benyttes i praksis udelukkende de af bankerne fremstillede eller godkendte checkblanketter, allere-de fordi bankerne for at modtage en check forlanger dette, dels fordi der dermed ik-

13. Se om disse i *Lennart Lyngé Andersen og Peter Møgelvang-Hansen*, Bankbogen og det der ligner.

ke bliver behov for at kontrollere, om formkravene er overholdt, dels fordi checken skal være forsynet med en af banken påført magnetstribе, således at checkens oplysning om kontohaveren kan læses elektronisk ved bogføringen i banken.

En check skal herefter indeholde:

- 1) Benævnelsen check;
- 2) En ubetinget anmodning om at betale checksummen;
- 3) Navnet på den, der skal betale (trassatbanken);
- 4) Stedet, hvor betaling skal ske;
- 5) Dag og sted for checkens udstedelse
- 6) Underskrift af udsteder (trassenten).¹⁴

De under 1)-3) og 6) anførte betingelser vil være opfyldt, når checkudstederen har skrevet, hvilket beløb der kan trækkes på kontoen, og han har underskrevet checken. Disse to fundamentale betingelser vil en checkmodtager altid kontrollere og i givet fald forlange berigtiget, inden checken videreekspederes.

Som anført hos *Lyngsø*, Checkret p. 36 og 41, er der ikke i checkloven noget til hinder for, at der er flere *trassatbanker* eller *flere trassenter* på samme check. Under hensyn til bankernes praksis for anvendelse af de autoriserede checkblanketter, er det imidlertid kun en teoretisk mulighed, at der er to trassatbanker. Af samme grund forudsætter to trassenter, at de har fælles konto i trassatbanken.

Det er sjældent, at checken udtrykkeligt angiver, hvor betalingen skal ske, men på grund af de udfyldende regler i Chl. § 2 er det heller ikke et reelt formkrav. Er betalingsstedet ikke anført, anses således trassatbankens adresse som checkens betalingssted. Denne adresse vil normalt være fortrykt på checkblanketten, men mangler også denne, er checken betalbar på det sted, hvor trassatbanken har sit hovedsæde.

Er *udstedelsesstedet* ikke anført, anses checken underskrevet på det ved trassentens navn anførte sted, jfr. Chl. § 2, stk. 4, f.eks. stedsangivelse i et firmastempel, der er påført sammen med underskriften. Stedsangivelsen har betydning for forevisningsfristens længde, jfr. Chl. § 29.

Kravet om, at *udstedelsesdatoen* skal være anført, hænger ligesom udstedelsesstedet sammen med forevisningsfristen i Chl. § 29, der regnes fra

14. Det antages, at bestemmelsen i Chl. § 1, nr.6), hvorefter en check skal underskrives af trassenten, ikke længere kan forstås således, at underskriften skal være håndskrevet, jfr. *Adam Vestberg*, UfR 1967 B p. 317 f. og **UfR 1992. 753 ØL**. Bærer checken f.eks. et *facsimile stempel*, som gengiver trassentens underskrift, må den antages at opfylde formkravet om, at den skal være underskrevet.

udstedelsesdatoen. Mangler udstedelsesdagen, er der ikke i checkloven nogen bestemmelse, der kan afhjælpes dette.

Det fremgår imidlertid indirekte af Chl. § 13, at formkravene til checken først skal være opfyldt, når checken præsenteres til betaling hos trassatbanken, og sted og dato kan derfor indføres efterfølgende.¹⁵ Da oplysningerne som nævnt har betydning for forevisningsfristens længde og udløb, må det antages, at checkindehaver er bemyndiget til at anføre udstedelsessted og -dato, hvis den kendes.

Er checken honoreret af trassatbanken, uden at udstedelsessted eller -dato er blevet påført checken, må det imidlertid antages, at den checkudsteder, som bliver opmærksom på forholdet, kan gøre gældende, at der foreligger en ugyldig check, og mod trassentens protest er trassatbanken herefter ikke berettiget til at udfylde checkblanketten med de manglende oplysninger. Et sådant forhold forelå i

AK 293/1991: R indløste den 16. november 1990 en check stor kr. 17.000 i sin bank I, trukket på hendes bror B's konto med bank T. Den 26. marts 1991 rettede B's advokat henvendelse til I og anmodede om beløbets tilbageførsel, da checken var udateret og derfor ugyldig som check. Checken var formentlig udstedt i foråret 1990. I efterkom anmodningen. R protesterede derover, idet hun hævdede, at checken udlignede et mellemværende mellem de to søskende, men da checken var ugyldig, fik hun ikke medhold. [12/11 1991]

Når en ugyldig check bliver tilbageført, er hvert led i endossementkæden kun berettiget til at søge regres mod sin umiddelbare endossent, idet dokumentet ikke kan danne grundlag for egentlig checkregres, jfr. omtalen heraf i Kapitel 5.

Jfr. også **AK 728/1994** [31/05 1995], hvor trassatbanken over for remittenten gjorde gældende, at der ikke forelå et checkkrav, da checkens udstedelsesdato ikke var anført. (Pengeinstitutankenævnet traf ikke realitetsafgørelse i sagen, da der forelå et erhvervsmæssigt forhold).

Der er ikke i checkloven noget krav om, at checkbeløbet skal skrives både med tal og bogstaver, men skrives beløbet både med tal og bogstaver, og er der uoverensstemmelse mellem de to angivelser, er det beløbet med bogstaver, der er afgørende, jfr. Chl. § 9.

Baggrunden for denne regel er, at det må antages, at beløbet anført med bogstaver er udtryk for checkudstederens intention om, hvilket beløb checken skulle lyde på, dels fordi man gør sig større omhu med at skrive beløbet med bogstaver, dels – og

15. Jfr. tilsvarende for veksler **Ufr 1950. 261 ØLK** og **Ufr 1966. 776 ØL**, hvor man tillod, at vekslerne blev udfyldt, så de opfyldte veksellovens formkrav, så sent som under et regressøgsmål.

navnlig – fordi det er vanskeligere at forfalske bogstavangivelsen end tallene. Den første antagelse kan man nære nogen tvivl om, idet mange givet har vanskeligt ved at bogstavere i hvert fald større beløb.

Man ser også, at en check søges sikret mod forfalskning ved at checkbeløbet anføres med en såkaldt checkbeskytter, der vel anfører checkbeløbet med tal, men enten præger dem i checkblanketten eller anvender et særligt tryk. Anvendelse af checkbeskytter kan ikke sidestilles med angivelse af checkbeløbet med bogstaver. Er der herudover angivelse af checkbeløbet med hånd- eller maskinskrevne tal, og er der en uoverensstemmelse mellem beløbene, er det mindste beløb gældende, jfr. Chl. § 9, stk.2., som tager stilling til den situation, at checkbeløbet er anført flere gange med tal eller med bogstaver, men med angivelse af forskellige beløb. Bestemmelsen om, at det ved uoverensstemmelse mellem beløbsangivelse med tal og bogstaver er bogstaverne, der er afgørende, har dog forrang for bestemmelsen i Chl. § 9, stk.2. Også dette taler for altid at skrive checkbeløbet med bogstaver.

Skriver man forkert på en check, kan man drage nytte af bestemmelserne i Chl. § 9 til at skrive det korrekte beløb med bogstaver, selvom man har skrevet et forkert beløb med tal, ligesom man altid kan skrive et mindre beløb. Man kan også udstrege det forkerte beløb og skrive det rette i stedet, også selv om det er højere, men den, der modtager en sådan check med tydelig rettelse til et højere beløb må nære en sådan mistanke om forfalskning, at han ikke vil vinde ret til at kræve checken honoreret med dette beløb, medmindre det vitterlig er udstederen selv, der har rettet beløbet, og dermed bliver det vanskeligt at få checken omsat og indløst. Man bør derfor aldrig rette i en check, men annullerede den og udskrive en ny – også selvom hver checkblanket måske koster et gebyr til banken, uanset om blanketten benyttes eller ej.

Om retsvirkningen af falske checks og forfalskning af checks henvises til fremstillingen i Kapitel 2, Afsnit 2.5, og Kapitel 4, Afsnit 2.2.1.

2.5. Anvisning

En check er en *anvisning*, dvs. et dokument, hvor udstederen (anviseren eller assignanten) bemyndiger en anden (anvisningsmodtager eller assignataren) til for anviserens regning at modtage en ydelse fra trediemand (assignatus). For at gennemføre dette forudsættes det, at assignatus er rede til at efterkomme anmodningen, enten fordi ydelsen allerede er stillet til rådighed hos assignatus af anviseren, eller fordi assignatus nærer tillid til, at han efterfølgende vil blive skadesløsholdt af anviseren.

Overført til checks betyder det, at checkudsteder skal have en forhåndsftale med trassatbanken om, at banken vil honorere de checks, han som trassent trækker på sin konto i trassatbanken, enten fordi der altid er

rigeligt indestående på kontoen, eller fordi trassatbanken har erklæret sig indforstået med at yde trassenten en kredit på kontoen. Dette princip er lovfæstet i Chl. § 4.

Når der åbnes en checkkonto i banken, udfærdiges en skriftlig aftale om vilkårene for udstedelse af checks, der skal kunne trækkes på kontoen. Denne aftale er imidlertid alene en aftale mellem banken og kunden, som kan afgøre, om kunden har overholdt reglerne for udstedelse af checks, og om banken tilsvarende har overholdt sin forpligtelse til at lade kontohaveren disponere over kontoens indestående. En anvisning som en check er derimod et dokument mellem kunden og trediemand, som banken ikke har tiltrådt eller accepteret¹⁶, og i forhold til denne trediemand, som banken ikke har noget retsforhold til, kan banken derfor vælge at afvise at honorere den betalingsanmodning, der ligger i checken, også selv om der er penge eller trækingsret på kontoen og banken ikke ville kunne nægte at udbetale det tilsvarende beløb til kontohaveren selv. Det er et andet spørgsmål, om banken derved misligholder checkaftalen med kunden og eventuelt må ifalde erstatningsansvar for det tab, kunden måtte lide ved at checkindehaveren ikke blev betalt, f.eks. fordi denne til gengæld ophæver en aftale som misligholdt af checkudstederen.

Normalt honorerer trassatbanken en check, hvis der er dækning på kontoen, når checken *prøves*, dvs. når personalet i trassatbanken i den kontoførende afdeling gennemgår bogføringsjournalen og konstaterer, om det ønskede træk på kontoen ligger inden for kontoens indestående, en bevilget kredit eller udgør et overtræk, som banken vil acceptere uden egentlig kreditgivning. Når afvisning sker er det derfor næsten altid, fordi banken ikke vil acceptere et overtræk, fordi kontohaveren har standset betalinger eller er erklæret konkurs, eller fordi checken er blevet kontramanderet, jfr. herom nærmere Kapitel 3, Afsnit 3.3.

Et andet spørgsmål, som har været drøftet i den forbindelse, er om kontohaveren i forhold til kontoførende bank altid har krav på at kunne disponere over checkkontoens indestående, eller om kontoførende bank uden varsel kan modregne sine andre tilgodehavende over for kunden i checkkontoens indestående og derved udsætte kontohaveren for uforvarende at udstede en check, som ikke bliver dækket. Dette spørgsmål er besvaret benægtende, jfr. f.eks. **UFR 1972. 672 ØL** og **UFR 1991. 965 H**, og en checkkonto er således ikke særlig sikret mod bankens modregning uden særskilt aftale derom. Checkaftalen mellem kunden og banken er ikke en sådan særlig aftale.

16. Se dog Chl. § 25 om bekræftede (noterede) checks, som trassatbanken er forpligtet til at indfri, hvis de forevises til betaling inden for forevisningsfristen, jfr. Chl. § 29.

2.6. Checken som fordring

Trassenten (checkudstederen) indestår for checkens betaling, jfr. Chl. § 12, og enhver bestemmelse, hvorved trassenten fraskriver sig – eller begrænser – ansvaret for checkens betaling, anses som uskrevet. Den, der kan godtgøre sin ret til en check på den i checkloven foreskrevne måde, jfr. Chl. §§ 21 og 19, og Kapitel 4, Afsnit 3 & 4, har derfor en egentlig fordring mod trassenten. Denne fordring er dog særegen på den måde, at kravet ikke kan rettes mod trassenten, før checken forgæves har været præsenteret til betaling i trassatbanken, og manglende betaling er godtgjort på den i Chl. § 40 angivne måde, typisk blot ved at trassatbanken har påført checken et stempel med påtegning om, at betaling er nægtet, som regel på grund af manglende dækning på kontoen.

Andre, som ved endossement eller aval er indtrådt som checkskyldner, jfr. Afsnit 2.7 straks nedenfor, kan tilsvarende først afkræves checkbeløbet, når checken forgæves har været præsenteret til betaling i trassatbanken. Hæftelsen er dog ikke accessorisk som en kautionists hæftelse, idet trassatbanken ikke nødvendigvis skal være forpligtet til selv at betale checkbeløbet – og som regel ikke er det – men betalingsforpligtelsen er tidsmæssigt afhængig af forudgående forgæves præsentation til betaling hos trassatbanken.

Denne subsidiære hæftelse foreligger derimod naturligvis ikke for trassatbanken selv, når trassatbanken har forsynet checken med sin bekræftelse i medfør af Chl. § 25.

2.7. Checkskyldnere

Uanset en check ikke er et gælds brev eller anden fordring, men som nævnt en anvisning, har den en eller flere checkskyldnere, nemlig:

Trassenten, jfr. Afsnit 2.6 ovenfor.

Endossenten, jfr. Chl. § 18, stk.1, idet endossenten indestår for checkens betaling, medmindre han har taget særligt forbehold.

Endossenten kan begrænse sin hæftelse til et bestemt beløb, en brøkdel af checksummen eller helt fraskrive sig ansvaret for betalingen, f.eks. ved at endossere »sine obligo« eller med lignende tilføjelse.

Avalisten, jfr. Chl. § 27, stk.1, idet avalisten er forpligtet på samme måde som den, for hvem han er gået i borgen.

Avalpåtegningen kan angå en del af checksummen, jfr. Chl. § 26, stk.1.

Trassatbanken, såfremt den i medfør af Chl. § 25, stk.1, har påført checken sin *bekræftelse*.

Fuldmægtigen, som tegner sit navn på en check på en andens vegne, uden at han har fuldmagt til at handle på den pågældendes vegne, eller når han vel havde fuldmagt, men han har overskredet sin fuldmagt. I så fald er den angivne mandatar ikke bundet, jfr. Kapitel 4, Afsnit 2.2.2, hvorimod »fuldmægtigen« selv bliver forpligtet som checkskyldner, jfr. Chl. § 11.

I medfør af Chl. § 44 hæfter alle checkskyldnere umiddelbart og solidarisk over for checkindehaveren for de beløb, der i medfør af Chl. § 45 kan kræves betalt i henhold til checken.

Samme ret til regres mod de foranstående checkskyldnere har den checkskyldner, som har indfriet checken, idet der dog må henvises til Chl. § 46 om størrelsen af det beløb den, der har indløst en check, kan kræve betalt.

Et gælds-brev har derimod som hovedregel kun én skyldner, nemlig den oprindelige udsteder og skyldner, uanset om der er tale om et simpelt gælds-brev eller et negotiabelt gælds-brev. Navnlig indestår overdrageren ikke for betalingen, medmindre han særligt har påtaget sig det, f.eks. ved at give *skadesløs transport*, jfr. Gbl. § 10. Derimod indestår overdrageren i henhold til Gbl. § 9 for, at den overdragne fordring i det hele taget består, jfr. *Ussing*, Alm.Del p.224.

Ved *rekta checks* er det kun trassenten og checkindehaverens/checkindløserens umiddelbare endossent, der er checkskyldner, jfr. Kapitel 6, Afsnit 3, bortset fra den hæftelse, der følger af princippet i Gbl. § 9.¹⁷

2.8. Negotiabilitet

Det er karakteristisk for checken, at den er et *negotiabelt dokument*, dvs. at den, der erhverver en check gennem omsætningen, kan erhverve *ret til checken*, selv om den, der overdrog ham checken, ikke selv var rette checkindehaver, den såkaldte **eksstinktionsvirkning**, ligesom han kan **fortrænge** udstederens **indsigelser** mod at skulle betale checkbeløbet, f.eks. den indsigelse, at han allerede har betalt den oprindelige checkmodtager. Endelig er der knyttet særlige **legitimationsregler** til checken, således at der i reglen kan betales med frigørende virkning ikke blot til rette kreditor, men også til den, der ved sin besiddelse af checken fremtræder som rette kreditor.

Negotiabilitetsreglerne indeholder således en fravigelse af den almindelige grund-sætning for overdragelse af (simple) fordringer, at erhververen af en fordring ikke kan opnå en bedre retsstilling en overdrageren, jfr. Gbl. § 27.

17. Jfr. A. *Helper*, Vekselloven og Checkloven af 1932, p.81 (om veksler).

Baggrunden herfor er et ønske om at lette omsætningen af checks. Når checks hyppigt er genstand for omsætning, skal det også være sikkert at erhverve en check, således at checkerhververen kan stole på, at han får den ret, der umiddelbart fremgår af checken. Denne begunstiggelse af erhververen som følge af negotiabilitetsreglerne har naturligvis en pris, nemlig en tilsvarende nedprioritering af hensynet til den rette begunstigede for checkbeløbet, f.eks. den, som aldrig modtager checken, fordi den tilegnes af trediemand under forsendelsen, eller til endossenten, som dermed må betale checkbeløbet igen, samt den, fra hvem checken stjæles, efter at den er kommet frem. Disse implicerede i en checktransaktion må derfor udvise en særlig påpasselighed for at undgå, at checken kommer på afveje. Også hensynet til udstederen og dennes indsigelser fra det underliggende forhold, der har givet anledning til checkudstedelsen, må vige for hensynet til erhververen. Udstederen må derfor på anden måde sikre sig, at han ikke udsteder en check, når han har eller kan få sådanne indsigelser, uden på anden måde at kunne få sine krav opfyldt.

Disse negotiabilitetsregler skal kun beskytte en *omsætningserhverver*, dvs. den, der ved aftale erhverver retten til at fordre checkbeløbet betalt. I forholdet mellem den oprindelige checkudsteder (trassenten) og checkmodtageren (remittenten) erhverver remittenten kun den tilsagte ret, og trassenten kan fremsætte sine indsigelse mod checkens gyldighed og indhold efter almindelige aftaleretlige regler.

Tilsvarende kan der ved efterfølgende overdragelse af en check opstå indsigelser mellem en endossent og endossatar. Sådanne indsigelser bevares ligeledes efter almindelige aftaleretlige regler, men videreoverdrages checken, vil negotiabilitetsreglerne kunne påberåbes af den nye endossatar i forhold til den, fra hvem endossenten erhvervede checken.

Der henvises til den nærmere gennemgang af negotiabilitetsreglerne i Chl. §§ 22 og 21 i Kapitel 4

2.8.1. Checkretlig overdragelse

Checklovens regler i Kapitel 2 om overdragelse af checks, herunder negotiabilitetsreglerne, finder kun anvendelse, hvis checken *overdrages til en anden ved endossement*, jfr. Chl. § 14, stk. 1. Et endossement, der skal underskrives af endossenten, skal i medfør af Chl. § 16 skrives på checken eller på en allonge.

Er der tale om et endossement til ihændehaveren eller et blancoendossement, som efter Chl. § 15, stk. 4 anses som identiske endosseringsformer, kan checken imidlertid videreoverdrages med checkretlig retsvirkning, uden at overdrager påtegner checken, idet overgivelsen til den nye checkindehaver da er tilstrækkeligt, jfr. Chl. § 17, stk. 2, punkt 3). Dette

betegnes blancotradition. Da overdrageren ikke har påtegnet checken med sit navn og underskrift, påtager han sig ikke forpligtelse som check-skyldner ved sådan blancotradition, jfr. *Lyngsø, Checkloven*, p.101.

Endossement på en *rekta check* kan ikke betragtes som checkretlig overdragelse, og man burde i realiteten i stedet tale om en transportpåtegning. Rekta checkens overdragelse har da heller ikke negotiabilitetsvirkning, selv om de formelle betingelser herfor i øvrigt er opfyldt. Det er netop hensigten med at gøre checken til en rekta check, at negotiabilitetsvirkningerne ikke skal indtræde. Men også f.eks. i relation til Chl. § 40 ses betydningen af, at transportpåtegningen på en rekta check ikke er et egentligt endossement, idet hverken checkindehaveren eller checkindløseren kan støtte ret på Chl. § 40 til at hævde et checkregreskrav mod en sådan »endossent« (cedent), men kun mod trassenten og sin umiddelbare endossent/cedent.

Som eksempel på overdragelse af en almindelig check uden endossement – formentlig ved en fejltagelse – kan henvises til **Ufr 1954. 834 ØL**.

2.8.2. *Betingelser for indtræden af negotiabilitetsvirkning*

Negotiabilitetsvirkningen er betinget af, at den, som vil påberåbe sig checklovens negotiabilitetsregler, har fået checken *i hænde* ved en *gyldig overdragelse* og fremtræder som berettiget ved en *sammenhængende kæde af endossementer*, hvoraf nogle dog kan være ihændehaber – eller blancoendossementer. Endelig skal checkindehaveren have været i *god tro* ved erhvervelsen af checken. God tros kravet er lempeligere for checkindehaveren end for den, der vil påberåbe sig negotiabilitetsvirkning ved erhvervelse af et omsætningsgælds-brev, idet der foreligger den fornødne gode tro, hvis checkindehaveren *ikke vidste* og *ikke* på grund af *grov uagtsomhed* var uvidende om trediemands rettigheder eller indsigelser. Ved fortabelse af indsigelser er god tros kravet endog endnu mere lempeligt, idet der kun antages at foreligge ond tro, hvis erhververen har handlet forsætligt til skade for skyldneren. Dette ond tros begreb antages at ligge nær op ad ond tros begrebet i Gbl. § 18.

2.8.3. *Fortabelse af indsigelser*

I medfør af Chl. § 22 kan den, der sagsøges efter en check, ikke mod checkindehaveren fremsætte indsigelser grundede på hans særlige forhold til trassenten eller til tidligere checkindehavere, når ovennævnte negotiabilitetsbetingelser er opfyldt.

Reglen betyder som nævnt, at en checkskyldner må betale checksummen, uanset han f.eks. allerede har betalt checkbeløbet og aftalte med modtager, at checken skulle annulleres eller tilbagegives, eller han ikke har modtaget den ydelse, checken skal være betaling for. Der indfortolkes dog visse undtagelser i Chl. § 22, f.eks. falsk og

enkelte andre stærke indsigelser, jfr. *Lyngsø*, Checkloven p. 128 ff. En nærmere gennemgang heraf er indeholdt i Kapitel 4, Afsnit 2.

2.8.4. Eksstinktion af rettigheder

I medfør af Chl. § 21 er checkindehaveren ikke forpligtet til at udlevere checken til en tidligere checkindehaver, fra hvem den er bortkommet, ligegyldigt på hvilken måde, når de i Afsnit 2.8.1 nævnte negotiabilitetsbetingelser er opfyldt.

Reglen betyder, at den, som uden at udvise grov uagtsomhed får checken i hænde efter erhvervelse gennem en sammenhængende kæde af endossementer, kan kræve checken betalt. Den, fra hvem checken er stjålet, kan således ikke forlange checken udleveret til sig for at kræve den betalt af checkskyldneren. På den anden side er den, fra hvem checken er stjålet, ikke forpligtet til at betale checkbeløbet, medmindre han har påført den sit endossement, inden checken blev stjålet. Er endossementet derimod påført efterfølgende af tyven, vil den bestjålne navn være forfalsket og dermed uforbindende for den bestjålne.

En nærmere gennemgang af eksstinktionsreglerne er indeholdt i Kapitel 4, Afsnit 3.

Kapitel 2

Checken som betalingsmiddel

1. Sikkerhed for betaleren

1.1. Risiko for betaling

Når et skyldigt beløb skal betales, er betaling først sket, når beløbet er modtaget af kreditor, og dermed er det som udgangspunkt betaleren, der bærer risikoen for, at betalingen gennemføres korrekt. Dette udtrykkes i princippet om, at *pengeskyld er bringeskyld*.

Ved betaling med check må betaling anses sket, når checken er kommet frem til kreditor under forudsætning af, at der er dækning på kontoen, og honorering ikke af andre grunde, f.eks. betalingsstandsning, konkurs eller kontramandering, nægtes. Smh. hertil:

UFR 1934.836 ØL: Andelssvineslagteri K havde modtaget 2 svin fra gårdejer G og sendte betalingen herfor i check med posten. Brevet med checken blev lagt i G's postkasse ved indkørslen til G's gård. Derved var betaling sket, og senere tyveri af checken var G's risiko.

I tilslutning til reglen i *kreditaftalelovens* § 25 og tilsvarende lovbestemmelser, hvorefter indbetaling til en bank her i riget (bortset fra Grønland) til videreekspedition til modtageren er rettidig, når banken modtager betalingen inden for den fastsatte betalingsfrist, kan man rejse det spørgsmål, om betaling også i andre forhold er rettidig, når der blot inden indbetalingsfristens udløb er sket indbetaling i en bank med tilstrækkelig instruktion om at overføre beløbet til kreditors konto, også selv om det er en konto i en anden bank. I givet fald må det også være tilstrækkeligt, at der sker indbetaling til banken ved checkbetaling, under samme forudsætning om dækning som ved fremsendelse af check direkte til kreditor. Dette må formentlig antages, selv om dokumentation for indbetalingen først kommer frem til kreditor efter forfaldsdagen, jfr. f.eks. **UFR 1978.561 VL** om indbetaling til girokonto. Synspunktet støttes også af *lejelovens* § 32, 2.pkt., der bestemmer, at indbetaling til en bank simpelthen anses som betaling på det anviste betalingssted.

Retsvirkningen heraf er den, at såfremt beløbet forsinkes under ekspedition af betalingen til kreditor, f.eks. ved at det fejlagtigt krediteres en forkert konto, har skyldneren alligevel opfyldt sin forpligtelse rettidigt i forhold til kreditor, når blot beløbet senere lokaliseres.

En regel om rettidig betaling, blot pengemidlerne og instruktionen er kommet frem til en bank inden for banktiden på sidste rettidige betalings-

dag, vil medvirke til at skabe betydelig sikkerhed for den, der vil betale det skyldige beløb med check, idet han da kan befri sig for risikoen for forsinkelse eller bortkomst af checken under forsendelse til kreditor ved at aflevere checken i nærmeste bank eller postgirokontor med den fornødne betalingsinstruktion. Et alternativ, som er næsten lige så godt, vil være at sende checken direkte til kreditors bank og angive ikke blot kreditor, men også hans bank og kontonummer som remittent¹. En sådan check kan vel blive forsinket, men skulle den blive opsnappet undervejs af en uvedkommende trediemand, vil det være praktisk umuligt at misbruge checken, da den i givet fald først må forsynes med falsk endossement, og det må bringe enhver endossatar i ond tro at se en check udstedt til en bankkonto videreendosseret af banken, således at ingen vil kunne støtte ret på checken.

Sikkerhed for betaleren er imidlertid ikke blot et spørgsmål om at undgå risikoen for at lide tab, hvis betalingen ikke gennemføres som forudsat. I et samhandelseforhold har en part også en interesse i, at samhandelspartneren ikke lider tab, i hvert fald indtil han har opfyldt sine forpligtelser fuldt ud, således at det ikke sker, at han af økonomiske grunde prioriterer andre aftaler højere eller søger at opfylde sine forpligtelser med den mindst mulige margin for, hvad der er rigtig opfyldelse med risiko for, at ydelsen bliver mangelfuld. Checkudstederen har derfor en selvstændig interesse i, at checkbetalingen også bliver sikker for checkmodtageren, jfr. nærmere bemærkningerne i Afsnit 2 nedenfor.

1.2. Kontramandering

Konstateres det, at en check ikke kommer frem til den tilsigtede adressat, enten fordi den blot bortkommer under forsendelsen, eller fordi den tilignes af en uberettiget trediemand, åbner checkloven mulighed for, at udstederen kan tilbagekalde eller *kontramandere*² checken. Er checken reelt bortkommet, er det en vis sikkerhed for, at den ikke senere bliver misbrugt, hvis den alligevel skulle komme til veje igen.

-
1. BG Bank giver den anvisning på udfyldelse af checks, der fremsendes med posten til indsættes på girokonto, at checken skal udstedes til kontohaveren selv (»til mig selv«) med tilføjelse af girokontonummeret, hvorefter checken endosseres af trassenten/remittenten til BG Bank girokontonummeret.
 2. Jfr. Chl. § 32. Retsvirkningen heraf er, at trassatbanken ikke er berettiget til at indfri checken, når den præsenteres for trassatbanken, medmindre trassatbanken har bekræftet eller noteret checken, jfr. Chl. § 25.

Som nærmere omtalt i Kapitel 3 er det imidlertid kun trassatbanken, som får meddelelse om kontramanderingen, og andre filialer af trassatbanken og andre banker kan i god tro indløse en kontramanderet check og derefter iværksætte checkregres, når trassatbanken nægter at indløse checken.

Udstedes en check under omstændigheder, som udstederen efterfølgende fortryder, f.eks. fordi han har truffet aftale om køb af en ting, som viser sig at være fejlbehæftet, således at køber kan hæve købet eller kræve økonomisk kompensation for manglen, kan køber få den tanke, at han blot kan give sælger meddelelse derom og samtidig kontramandere checken, hvorefter det vil være sælger, der i givet fald skal tage initiativet til en retssag for at få fastslået, om der forelå misligholdelse fra hans side. Køber er da ikke i risiko for ikke at kunne få sin penge tilbage fra sælger på grund af dennes økonomiske forhold.

I denne situation yder kontramandering ingen hjælp til køber. Checken kan som netop nævnt blive indløst hvor som helst, bortset fra i trassatbanken, og gennem checkregressen vil køber komme til at betale hele checkbeløbet. Hans indsigelse om mangler ved den købte ting vil være en indsigelse, der fortabes over for det indløsende pengeinstitut i medfør af Chl. § 22, jfr. nærmere Kapitel 4, Afsnit 2.

Hvis indløsende bank skulle vælge at søge checkregres mod sælgeren, således at sælgeren påny står med den ikke honorerede check, kan sælger benytte checken som fundament for sit krav mod køber i medfør af Rpl. § 478, stk.1, nr.7), og i forholdet mellem køber (trassenten) og sælger (remittenten) finder Chl. § 22 ikke anvendelse. Når der skal foretages udlæg hos køber på grundlag af checken, kan køber imidlertid alligevel ikke fremkomme med sin indsigelse om, at den købte ting var mangelfuld, jfr. Rpl. § 501, stk.3.

Kontramandering hverken kan eller skal beskytte checkudstederen mod egen uforsigtighed eller manglende omtanke forud for checkudstedelsen. Det ville tværtimod give en sådan usikkerhed for checkindehaveren, både den oprindelige remittent og en senere checkerhverver, at checken ikke ville være et brugbart betalingsmiddel. Det ville ikke være til gavn for den, der generelt ønsker at kunne benytte en check til betaling.

1.3. Krydsning

En mulighed for at sikre, at checken bliver udbetalt til rette vedkommende, kan opnås ved at krydse checken, idet Chl. § 38, stk.1, bestemmer, at trassatbanken kun må betale en generelt krydset check til en anden bank eller til en af sine kunder.

Bestemmelsen sikrer vel ikke imod, at en uberettiget checkindehaver får udbetalt checkbeløbet, men når den pågældende skal være kunde i det indløsende pengeinstitut, vil man efterfølgende kunne rette henvendelse til kunden og foreholde ham eller hende, at der er rejst indsigelse mod checkbeløbets udbetaling. Herefter kan det mellem de implicerede afklares, hvem der er materielt berettiget og hvor tabet skal placeres.

Krydsningsreglerne virker præventivt, idet den, der uberettiget tilegner sig en krydset check, må antages ikke at ville søge den indløst, når risikoen for at blive afsløret ved indløsningen eller senere er for stor. Selv om det skulle lykkes at få honoreret den krydsede check, vil indløsningsreglerne for krydsede checks i reglen gøre det muligt at identificere den, der har opnået den uberettigede berigelse, således at man kan søge tabet erstattet. Der henvises yderligere til bemærkningerne i Afsnit 2.4.3 og til fremstillingen i Kapitel 3, Afsnit 2.

1.4. Rekta checks

En risiko for checkudstederen beror på de til checken knyttede negotiabilitetsregler, som afskærer indsigelser fra det retsforhold, som gav anledning til checkens udstedelse, jfr. Afsnit 1.1 ovenfor. Checkudstederen kan befri sig for denne risiko ved at gøre checken ikke-negotiabel, jfr. Chl. § 14, stk.2, hvorefter checken kan forsynes med en klausul om »ikke til ordre« eller tilsvarende udtryk. I så fald kan checken kun overdrages i den form og med de virkninger, der gælder for almindelig overdragelse af en fordring.

Hvad dette betyder er nærmere omtalt i *Søren Theilgaard*, TfR 1997 p.45 ff., REK-TA check – check eller fordring?

Som omtalt i Afsnit 1.1. og 1.2 er det imidlertid generelt i checkudstederens interesse, at checken er et sikkert betalingsmiddel også for modtageren, hvilket bl.a. negotiabilitetsreglerne medvirker til. Reglerne om rekta checks i checkloven er få og uklare, således at der ved brug af rekta checks til gengæld for sikkerheden for checkudsteder skabes en tilsvarende og unødvendig usikkerhed for modtageren – og i øvrigt også for indløsende bank og trassatbanken – navnlig under hensyn til de afvigende legitimationsregler.

Der henvises i øvrigt til redegørelsen for rekta checks i Kapitel 6.

1.5. Andre forholdsregler ved checkbetaling

Sikkerhed for trassenten tilvejebringes derfor på følgende måder:

- 1) Man må sikre sig, at checken kommer frem til remittenten, hvorefter trassenten er frigjort i forhold til denne. Det er principielt trassenten uvedkommende, hvem checkbeløbet udbetales til, blot han ikke skal betale beløbet to gange.
- 2) En check bør krydses, således at misbrug vanskeliggøres.
- 3) En check må udstedes, så den er vanskelig at endossere ved falsk endossement, uden at en senere erhverver af checken kommer i en sådan ond tro om endossentens ret til checken, at trassatbanken kan nægte at honorere checken og trassenten afvise checkens negotiabilitetsvirkninger. Checken kan dermed uden risiko kontramanderes og en ny check udstedes til rette kreditor eller hans bank.

Der henvises til den nærmere gennemgang af negotiabilitetsreglerne i Kapitel 4.

2. Sikkerhed for modtageren

2.1. Dækning for checkbeløbet

Den, der modtager en check som betaling, interesserer sig vel først og fremmest for, om der er dækning for checken. Det er heldigvis i almindelighed tilfældet, men der er alligevel mange checks, som udstedes, uden at trassenten har overholdt sin aftale med trassatbanken om kun at udstede en check, hvis der er dækning for checkbeløbet.³

2.1.1. Betaling af gæld

Benyttes checken til at betale en allerede eksisterende gæld, bliver checkmodtageren ikke stillet ringere ved at modtage en dækningsløs check. Tværtimod får han nu et fundament for at gøre udlæg for checkbeløbet hos trassenten i medfør af Rpl. § 478, stk.1, nr.7), og som nævnt i Afsnit 1.2. kan trassenten ikke fremsætte indsigelser fra det underliggende forhold mod betalingen, jfr. Rpl. § 501, stk.3.

3. Jfr. også Chl. § 4, som udtrykkeligt bestemmer, at trassenten hos trassatbanken skal have midler til rådighed, over hvilke han i følge en udtrykkelig eller stiltiende aftale er berettiget til at disponere ved checks. Overtrædelse af denne bestemmelse har imidlertid ingen sanktion, og en dækningsløs check har samme retsvirkninger som enhver anden check. Det er heller ikke i sig selv strafbart at udstede en dækningsløs check, men benyttes en check til at opnå en ydelse, som er betinget af betaling, foreligger bedrageri, som kan straffes efter Strfl. § 279.

Checkmodtageren kan blive skuffet i sin forventning om at være blevet fyldestgjort, men han lider ikke noget tab derved.

En kvittering, der udstedes for betaling af gælden, må forstås under den naturlige forudsætning, at der er dækning for checken, således at det ikke er nødvendigt at indføre dette forbehold i kvitteringen, jfr. *Ussing*, Alm.Del p.369. Derimod bør kreditor ikke aflevere sikkerhed for gælden til debitor, før han har sikret sig, at checken bliver honoreret, f.eks. kvittere og udlevere et ejerpantebrev til debitor. Selv om kreditor måtte kunne påberåbe sig bristende forudsætninger for kvittering af sikkerheden, vil han have et praktisk problem med at få sikkerheden retableret, når det viser sig, at der blev betalt med en dækningsløs check. Det kan være en fattig trøst, at kreditor kan indgive anmeldelse mod debitor for bedrageri i denne situation, jfr. Strfl. § 279.

2.1.2. *Kontant betaling vederlag for modydelse*

Anderledes vigtigt er det, at der er dækning for checken, når den modtages som betaling for en ydelse, som skal betales kontant. En sælger, der udleverer salgsgenstanden i tillid til, at købesummen er betalt, uanset det efterfølgende viser sig, at checken er dækningsløs, mister den sikkerhed, der lå i hans adgang til at holde sin egen ydelse tilbage, indtil modydelsen – købesummen – var erlagt, jfr. Kbl. § 14.

Ganske vist antages det, at den, der har solgt en ting mod kontant betaling, og har modtaget en check som betaling, anses at have taget forbehold om at hæve købet og kræve salgsgenstanden tilbage, selv om salgsgenstanden allerede er overgivet til køber, jfr. Kbl. § 28, stk.2, andet led, smh. *Nørager-Nielsen* og *Theilgaard*, Købeloven, p. 572 ff. og **UFR 1978. 552 SH** og **UFR 1980. 1 H**. Det kræver imidlertid fogedrettens medvirken med de deraf følgende omkostninger og ulejlighed, og der er heller ikke fuld sikkerhed for, at det lykkes at tage genstanden tilbage i uforringet stand.

Den, der modtager en check som betaling for en ydelse, for hvilken der er aftalt kontant betaling, og som ikke vil erlægge sin ydelse uden sikkerhed for, at der er dækning for checken, må enten sikre sig trassatbankens bekræftelse på, at checken vil blive honoreret ved forevisning, eller sikre sig, at mindst én af checkskyldnerne er betalingsdygtige. Når checken udstedes direkte fra køber til sælger med køber som trassent, er det kun køberen, der er checkskyldner, og alt beror derfor på sælgers tillid til købers betalingsevne.

Samme behov for sikkerhed for dækning har den checkmodtager, som modtager checken for at kunne foretage en betaling på trassentens vegne, f.eks. en advokat, som skal viderebetale beløb for en klient. Disse indbetalinger går ind på advokatens klientkonto, hvorefter udbetaling sker med advokatens egne klientkontochecks. Er der ikke dækning for klientens

check, og bliver forholdet ikke straks berigtiget, må advokaten i første omgang dække mankoen ind af egne midler for at overholde klientkontoreglerne.

Hvis det er nøjagtigt det beløb, der indbetales af klienten, som skal viderebetales til en enkelt beløbsmodtager, således at beløbet blot af praktiske grunde er indbetalt til advokaten, kan advokaten vælge i stedet at videreendossere checken, men også derved påtager advokaten sig en hæftelse, han ikke havde i forvejen. Det undgås ved at indsætte checken på klientkontoen og afvente honorering i trassatbanken, selv om det kan tage måske op til en uge, før der i givet fald gives meddelelse om, at checken ikke blev honoreret, jvf. skemaet over checkgangen i Kapitel 3, Afsnit 1.3.3 if. Haster betalingen, og er der usikkerhed om klientens betalingsevne, må advokaten forlange at få en bankcheck eller noteret check, eller få checks, der er udstedt af klienten direkte til modtageren, som advokaten blot videreekspereder uden selv at udstede checks.

Bekræftelse

Remittenten og enhver anden checkindehaver kan anmode trassatbanken om at bekræfte eller *notere* checken i medfør af Chl. § 25, hvorved trassatbanken forpligter sig til at honorere checken, når den præsenteres til betaling inden forevisningsfristens udløb, uanset der på det tidspunkt ikke (længere) er dækning på kontoen. Man kan også på forhånd aftale, at trassenten selv, efter at checken er udstedt, skal lade den forsyne med trassatbankens bekræftelse, inden checken udleveres til remittenten.

Chl. § 25 stiller krav om, at trassatbanken skal forsyne checken med sin påtegning. Det er derfor ikke tilstrækkeligt til opfyldelse af Chl. § 25, at trassatbanken besvarer en telefonisk dækningsforespørgsel bekræftende, men efter omstændighederne kan en sådan erklæring fra trassatbanken pådrage banken et selvstændigt ansvar for at honorere checken. Der henvises til omtalen af notering i Kapitel 3, Afsnit 3.

Bankcheck

Bedre end trassatbankens notering af trassentens check er modtagelse af betaling med en *bankcheck*, dvs. en check udstedt af en bank som trassent, jfr. Kapitel 1, Afsnit 2.2.

Tidligere var der tilsvarende sikkerhed for betalingen ved modtagelse af en *postanvisning*, idet postvæsenet sikrede sig, at der var effektiv indbetaling af det beløb, postanvisningen lød på, inden postanvisningen blev udleveret, eller måtte bære risikoen f.eks. for manglende dækning på checks, der blev benyttet til indbetaling for postanvisningen. Denne praksis er ændret for en del år siden, således at også postvæsenet nu tager forbehold om dels ikke at ville udbetale anvisningen, hvis det konstateres, at der er betalt med en dækningsløs eller falsk check, dels at kræve et alle-

rede udbetalt beløb tilbagebetalt, hvis den manglende dækning eller falsk først konstateres efterfølgende.

Aval

En tredje mulighed er at sikre sig en bedre debitor end trassenten, der kan hæfte som checkskyldner solidarisk med trassenten. En sådan hæftelse opnås ved at få en person til at *tegne aval* på checken for trassentens betalingsforpligtelse, jfr. Chl. §§ 26-27. Aval forekommer ikke særlig hyppigt og vil ikke blive omtalt nærmere.

Der henvises til *Lyngsø*, Checkloven p.142-146.

Såfremt en sælger ikke kan opnå den ønskede sikkerhed for, at checken vil blive honoreret, vil han uden tvivl være berettiget til at nægte at udlevere sin egen ydelse uden af den grund at komme i misligholdelse, jfr. Kbl. § 14, og *Ussing*, Alm.Del p. 369.

Som nævnt vil der i almindelighed foreligge bedrageri, jfr. Strfl. § 279, eller forsøg på bedrageri, hvis en køber forsøger at få en ydelse, der skal betales kontant, ved aflevering af en dækningsløs check.

2.2. Retten til checken

2.2.1. Remittenten

Den, der modtager betaling ved check, vil gerne være sikker på, at han også vil være berettiget til at kræve checkbeløbet betalt. Retten til checken tilkommer i hvert fald remittenten, når blot den anførte trassent gyldigt har påtaget sig forpligtelsen. Afgørende herfor er de almindelige bestemmelser om aftaleindgåelse i *aftaleloven* og regler om myndighed i kapitel 7 i *værgemålsloven*.

Den omstændighed, at trassenten ikke er berettiget til at disponere over den konto, der er anført på checken, betager ikke checken dens gyldighed som check, men en sådan check vil blive betragtet som *falsk*, selv om underskriften er ægte. Trassatbanken vil ikke honorere checken, hvis den konstaterer den manglende tegningsberettigelse til kontoen, og sker det alligevel ved en fejltagelse, vil beløbet blive tilbageført, og checkregres kan herefter iværksættes mod checkskyldnerne. Der henvises nærmere til fremstillingen i Afsnit 2.4. om falske checks.

2.2.2. Endossataren

Den, der modtager en check med gyldigt endossement fra en tidligere berettiget checkindehaver, vil også erhverve ret til checken og dermed til at kræve checkbeløbet betalt.

På samme måde som anført i Afsnit 2.2.1 skal overdragelsen være gyldig i overensstemmelse med de almindelige bestemmelser i *aftaleloven* og *værgemålsloven*.

Checkloven forbedrer imidlertid endossatarens retsstilling som følge af checkens *negotabilitet*, idet endossataren også erhverver ret til checken og dermed checkbeløbet, såfremt han erhverver checken på en måde, som opfylder betingelserne i Chl. § 21, dvs. at han skal have fået checken i hænde fra den, der sad inde med checken med en i formen lovlig adkomst, og selv skal have fået checken gyldigt overdraget uden at være i grov uagtsom ond tro om overdragerens manglende materielle berettigelse til checken. En vis uagtsomhed navnlig i forbindelse med kontrollen af endossentens materielle ret til checken må således accepteres af hensyn til at sikre tilliden til omsætning af checks.

Der henvises til den nærmere gennemgang af negotiabilitetsreglerne i Kapitel 4.

2.2.3. *Trediemand*

Den sikkerhed for endossataren, som følger af negotiabilitetsreglerne, indebærer på den anden side en risiko for, at endossataren som rette kreditor mister checken, som derved uberettiget kommer i trediemands besiddelse, hvorefter denne forsyner checken med falsk endossement til sig selv og indløser checken med sit eget endossement. Dermed vil indløsende bank ekstingvere retten til checken.⁴ Denne ulempe må man være klar over og tage sine forholdsregler for at sikre sig derimod, f.eks. ved at opbevare checken betryggende, krydse en ellers ukrydset check og eventuelt straks forsyne checken med endossement til egen konto i banken⁵.

2.3. Indsigelser mod betalingen

Den, der modtager en check, og som ikke kender baggrunden for dens udstedelse, vil være interesseret i at kunne støtte ret på selve checken efter dens pålydende uden at skulle interessere sig for eventuelle indsigelse mod betalingsforpligtelsen fra udstederens eller andre tidligere checkskyldneres side.

4. Jfr. f.eks. **AK 29/1997** [23/06 1997].

5. BG Bank giver den anvisning på videresendelse af checks, udstedt til en girokontohaver til indsættelse på kontoen, at den eksisterende angivelse af remittenten – eller endossatar – suppleres med kontohaverens girokontonummer, hvorefter checken endosseres af remittenten/endossataren til BG Bank girokontonummeret.

Som nævnt i Kapitel 1, Afsnit 2.8, vil den, der erhverver en simpel fordring, ikke kunne støtte større ret på fordringen end overdrageren, jfr. Gbl. § 27, og den oprindelige udsteders indsigelser mod betalingsforpligtelsen i det oprindelige forhold mellem ham og den første kreditor bevares derfor som udgangspunkt over for alle efterfølgende erhververe.

En bestemmelse om, at en checkskyldner kunne bevare sine indsigelser mod betalingen begrundet i sit forhold til andre led i omsætningskæden, ville være uheldig for den sikkerhed for omsætningen, som tilstræbes med de checkretlige regler. Derfor har Chl. § 22 givet den bestemmelse, at den, der sagsøges efter en check, ikke mod checkindehaveren kan fremsætte indsigelser grundede på hans særlige forhold til trassenten eller til de tidligere checkindehavere, medmindre indehaveren ved erhvervelsen af checken forsætlig har handlet til skade for skyldneren.

Dette ondtrøsbegreb er endnu gunstigere for checkindehaveren end det ondtrøsbegreb, der anvendes i Chl. § 21 ved eksstinktion af rettigheder, idet selv grov uagtsomhed sidestilles med god tro.

Der henvises i øvrigt i det hele til fremstillingen i Kapitel 4 om checkens negotiabilitet og Chl. § 22, Kapitel 4, Afsnit 2.

Andre indsigelser fortabes over for den checkerhverver, der ikke havde viden og ikke på grund af grov uagtsomhed var uvidende om indsigelsen. Den, der modtager en check uden kendskab til indsigelser fra det underliggende forhold, kan derfor regne med, at sådanne indsigelser ikke påvirker betalingsforpligtelsen i forhold til ham.

2.4. Legitimation til at modtage checkbeløbet

2.4.1. Almindelig legitimation

Den, der modtager en check, ønsker at der ikke opstår problemer med at godtgøre retten til checkbeløbet, således at trassatbanken uden større undersøgelser kan udbetale checkbeløbet til ham og dermed være frigjort for sin forpligtelse i forhold til trassenten med den yderligere retsvirkning, at det udbetalte beløb kan trækkes på trassentens konto uden berettiget indsigelse fra denne.

En skyldner – og hermed må sidestilles trassatbanken, som ved checkanvisningen er blevet anmodet om at betale checkbeløbet – bliver altid frigjort for betalingsforpligtelsen ved at betale beløbet til *rette kreditor*, jfr. *Ussing*, Alm.Del p.302. Det er ganske uden betydning, hvilken dokumentation skyldneren har modtaget for kreditors berettigelse, eventuelt slet ikke har modtaget nogen dokumentation derfor eller måske endog en dokumentation, der nærmest pegede på, at en anden var rette kreditor,

når det blot rent faktisk lykkes ham at betale til rette kreditor. Det må dog bemærkes, at den, der ekstingverer en andens ret til checken i medfør af Chl. § 21, jfr. redegørelsen herfor i Kapitel 4. Afsnit 3, herefter er rette kreditor, således at der ikke med frigørende virkning kan betales til den tidligere kreditor.

Herudover anerkendes det imidlertid, at en skyldner i nogle tilfælde også kan blive frigjort for sin forpligtelse i forhold til rette kreditor ved i god tro at betale til en anden, som fremtræder som *legitimeret til at modtage betalingen*. Ved fordringer, der i almindelighed ikke overdrages, kan der med frigørende virkning (i forhold til rette kreditor) betales til den, der tidligere har været rette kreditor, uanset han nu har overdraget fordringen, medmindre skyldneren vidste, at denne ikke længere havde ret til at modtage betalingen, eller han ikke har udvist den agtpågivenhed, som forholdene krævede, jfr. Gbl. § 29.

Et særligt tilfælde forelå i:

AK 51/1996: A og B skulle på rejse og fik derfor bank T til at udstede en bankcheck på 5.000 kr. med A og B som fælles remitterter, idet A og B ville være sikre på, at beløbet blev anvendt efter deres fælles bestemmelse. A betalte T for checken. Under rejsen forsvandt B og checken, men checken blev aldrig indløst. A forlangte, at T udbetalte checkbeløbet kr. 5.000 til A, men fik ikke medhold heri, da A ikke kunne præsentere checken og der i øvrigt kun kunne disponeres over den af A og B i fællesskab, uanset det var A alene, der havde betalt for checken. Det var uden betydning, at checkkravet var forældet. [09/09 1996]

A's ønske om at sikre sig, at B ikke alene kunne være legitimeret til at få checkbeløbet udbetalt, kom på denne måde A selv til skade.

Den almindelige legitimationsregel for simple fordringer, jfr. Gbl. § 29, kan ikke anvendes på checks eller andre dokumenter, som hyppigt overdrages, idet der ved disse dokumenter ikke er den samme stærke formodning for, at den oprindelige kreditor også fortsat er rette kreditor. En sådan legitimationsregel ville også være løsrevet fra det kriterium, der i øvrigt tillægges afgørende vægt for negotiabilitetsretsvirkningen ved checks, nemlig den faktiske *ihændehavelse* af checken. I lighed med den særlige legitimationsregel for omsætningsgældsbreve i Gbl. § 19 har Chl. § 19 derfor givet den bestemmelse, at ihændehavelse af en check udstedt til en bestemt person med en uafbrudt række af endossementer frem til ihændehaveren – herunder mellemkommende blankoendossementer – berettiger denne til at kræve checkbeløbet udbetalt, og dermed er betalere også frigjort for sin forpligtelse.

Det skal bemærkes, at *ihændehaverchecks* og *rekta checks* ikke er omfattet af Chl. § 19, se herom nærmere Kapitel 6, Afsnit 5.1.

En yderligere betingelse for, at trassatbanken bliver frigjort ved betalingen til den, der er legitimeret som rette checkbesidder, er at trassatbanken er i god tro om, at den legitimerede ved betalingen også er rette kreditor.

Kan en checkindehaver ikke fremvise en sammenhængende række endossementer, der fører frem til hans berettigelse, er han ikke legitimeret til at modtage betalingen. Men heller ingen anden er legitimeret til checken, da ingen anden har checken i hænde. Retten til checkbeløbet må da afgøres mellem de stridende parter indbyrdes. Checkskyldneren kan i givet fald blive frigjort for sin forpligtelse ved at deponere beløbet i medfør af *deponeringsloven*.

Der henvises i øvrigt til fremstillingen om legitimation som led i negotiabilitetsreglerne i Kapitel 4, Afsnit 4.

2.4.2. *Trediemand*

Den særlige legitimationsregel, der gælder for checks, indebærer som ved eksstinktion af rettigheder, jfr. Afsnit 2.2.3, en risiko for, at rette kreditor mister checken, som derved uberettiget kommer i trediemands besiddelse, hvorefter denne forsyner checken med falsk endossement til sig selv og indløser checken med sit eget endossement. Trassatbanken skal som nævnt ikke efterprøve endossementernes ægthed, og simpel uagtsomhed er ikke ond tro, således at trassatbanken i almindelighed vil blive frigjort ved at honorere en sådan check, også selv om en mellemkommende endossatar ikke har ekstingveret retten til checken. Også denne ulempe må man være klar over og tage sine forholdsregler for at sikre sig derimod, f.eks. ved at opbevare checken betryggende, krydse en ellers ukrydset check og eventuelt straks forsyne checken med endossement til egen konto i banken⁶.

2.4.3. *Krydsning*

Ved siden af disse generelle legitimationsregler indeholder Chl. §§ 37-39 særregler om krydsning af checks, som indsnævrer trassatbankens ad-

6. Forsyner man derimod checken med blancoendossement eller »endossement« til trassatbanken, smh. Chl. § 15, stk.5, har man omvendt skabt endnu større risiko for at checken bliver hævet, hvis den kommer i en uvedkommende trediemands besiddelse, idet denne da vil være korrekt legitimeret til at få checkbeløbet udbetalt. En vis sikkerhed kan dog opnås, hvis indløsende bank, der modtager en i forvejen endosseret check, beder om at endossementet til banken påføres påny i bankens påsyn eller suppleres med checkindehaverens endossement samtidig med at dennes identitet kontrolleres, men checkloven stiller ikke krav herom.

gang til at indløse en check og andre bankers adgang til er erhverve checks med henblik på senere indløsning i trassatbanken. Begrænsningen har virkning ikke blot over for den legitimerede, men også over for den materielt berettigede checkejer.

Ifølge Chl. § 38 må trassatbanken kun betale en generelt krydset check til en anden bank eller til en af sine kunder, og en specielt krydset check kun til den angivne bank eller, hvis det er trassatbanken selv, til en af sine kunder. Tilsvarende må andre banker kun erhverve en krydset check fra en af sine kunder eller fra en anden bank. Den bank, der ikke overholder de ovenfor angivne forskrifter, er ansvarlig for den deraf opståede skade, dog ikke udover checkens beløb.

Checken krydses ved at påføre forsiden 2 parallelle streger, jfr. Chl. § 37, stk.2, som regel på skrå, men de kan også påføres vinkelret på tværs af siden. Er der kun to streger, er krydsningen generel. Påføres navnet på en bank mellem stregerne, er krydsningen speciel.

Det er en udbredt misforståelse, at krydsede checks ikke kan omsættes, således at de kun skulle kunne indløses i et pengeinstitut. Når en check krydses, gøres der ikke nogen som helst indskrænkning i de almindelige checkretlige regler, herunder negotiabilitetsreglerne, bortset fra legitimationsreglen, som suppleres med bestemmelserne i Chl. § 38.⁷

Den reelle sikkerhed for rette checkmodtager, der mister en krydset check, beror som anført i Afsnit 1.3 på, at erhververen vægrer sig ved at møde op i sin egen bank med risiko for at blive afsløret, når han forsøger at indløse checken, eller i hvert fald efterfølgende blive konfronteret med en påstand om uberettiget at have tilegnet sig checken og checkbeløbet. Risikoen for at blive afsløret har ofte større vægt end en teoretisk straffebestemmelse. Der er derfor god mulighed for, at en sådan check aldrig bliver indløst, således at den kan kontramanderes og en ny check udstedes til rette kreditor.

Krydsningsreglerne er nærmere omtalt i Kapitel 3, Afsnit 2.

7. Det må således antages, at der i væsentlig grad har ligget en falsk sikkerhed i krydsningsreglerne, som dog må antages at have haft en ganske betydelig virkning, idet den nævnte forkerte opfattelse af retsvirkningen af krydsning af checks har været meget udbredt og vel næsten universel. Det er muligt, at den omtale, der har været af Højesteretsdommen **UfR 1989. 784 H**, vil korrigere denne misforståelse og dermed reducere sikkerheden til det, der er en direkte følge af Chl. § 38. Dette kan måske beklages, men ikke kritiseres.

2.5. Falske checks

2.5.1. *Falsk ved udstedelsen*

Trækkes en check på en konto ved forfalskning af trassentens underskrift, er trassatbanken ikke berettiget til at debitere checkbeløbet på hans konto, og bliver trassatbanken opmærksom på falskneriet inden honoreringen, vil den afvise honorering. Ofte konstateres det først efterfølgende, at en check var falsk, men den anførte trassent er heller ikke da forpligtet til at lade trassatbanken debitere checkbeløbet på hans konto, og beløbet skal derfor tilbageføres. Trassatbanken vil herefter søge beløbet tilbageført gennem indløsende bank.

Der er mellem bankerne aftalt særlige regler om tilbageføring af beløb trukket ved hjælp af falske check, jfr. Kapitel 3, Afsnit 5, men de berører ikke den anførte trassent, hvis konto uanset disse regler ikke kan belastes checkbeløbet.

Det må dog bemærkes, at der kan tænkes situationer, hvor den, der fremtræder som trassent, fortaber falskindsigelsen, idet han findes at have udvist særlig uforsigtighed og derved gjort det let at udstede den falske check, jfr. *Lyngsø*, Checkloven p.129, og **UFR 1984. 334 H** og **UFR 1992. 753 ØL**, men modsat **UFR 1966.365 ØL** og **UFR 1987. 582 VL**, hvor der ikke fandtes at være udvist uforsigtighed. Der henvises til fremstillingen i Kapitel 4, Afsnit 2.2.1 med de der anførte nyere domme.

Den, der modtager en check i god tro om, at den er ægte, vil derfor blive skuffet, uanset om han selv forsøger at indløse checken, men afvises fordi det allerede da konstateres, at checken er falsk, eller fordi han senere mødes med et regreskrav, efter at det er lykkedes ham at få valuta for checken ved at videretransportere den eller indløse den. Er han remittent, har han kun den, der faktisk har underskrevet med trassentens navn at holde sig til, men dennes identitet er sjældent kendt, og selv om det lykkes at afsløre checkfalskneren, vil denne sjældent have midler til at dække kravet.

Remittenten bør derfor kun modtage en check – og især en i forvejen udfyldt og underskrevet check – fra personer han kender og hvis økonomi han har tillid til.

Som anført i Kapitel 3, Afsnit 5, har bankerne truffet aftale om under visse nærmere betingelser at honorere checks på ikke over 1.000 kr., selv om der ikke er dækning på kontohaverens konto, men denne honoreringsgaranti gælder kun *ægte checks*.⁸

Uanset en check er falsk kan det ikke udelukkes, at en checkindehaver anmoder trassatbanken om at bekræfte checken. Såvel den, som anmoder

8. Jfr. **AK 381/1990** [05/12 1990].

om bekræftelsen, som en senere erhverver af den bekræftede check, vil kunne forlange checken honoreret af trassatbanken inden for forevisningsfristen, såfremt de erhvervede checken i god tro, men trassatbanken er ikke berettiget til at debitere den falske check på den anførte trassents konto.

Også her må der gøres undtagelse, hvis trassenten har gjort det særlig nemt for trediemand at forfalske checken. Har trassenten selv bedt trassatbanken bekræfte en check, efter at den er blevet forfalsket, idet han f.eks. tager fejl af en ægte og en falsk check eller ikke opdager, at checken er blevet forfalsket, må det antages, at trassatbanken er berettiget til at debitere trassentens konto for det beløb, trassatbanken har måttet udbetale i henhold til sin bekræftelse.

2.5.2. *Efterfølgende forfalskning*

Bliver en ægte udstedt check senere forfalsket, idet det oprindeligt anførte checkbeløb ændres til et højere beløb, er trassenten kun forpligtet til at lade trassatbanken honorere checken med det oprindelige (lavere) beløb. For det overskydende beløbs vedkommende finder de i Afsnit 2.5.1 anførte regler tilsvarende anvendelse.

Også i denne situation kan udstederens uforsigtighed komme ham til skade, f.eks. når han har gjort det nemt at ændre checkbeløbet, fordi det kun er skrevet med tal og ikke tillige med bogstaver.

Også en bankcheck kan forfalskes, jfr. som eksempel herpå **Odense Rets dom 08/08 1996** [BS 96 00011-10], hvor en bankcheck på 380 kr. blev ændret til at lyde på 38.000 kr., og **AK 302/1997** [12/12 1997], hvor en svensk bankcheck på kr. 240 var blevet ændret til at lyde på kr. 47.200.

2.5.3. *Falsk endossement*

Kommer en check på afveje, vil det ofte være nødvendigt for den trediemand, der uberettiget tilegner sig checken, at forsyne den med falsk endossement, enten til sig selv eller til ihændehaveren/blancoendossement. Når en sådan check senere erhverves af en godtroende endossatar, vil retten til checken ekstingveres fra den, fra hvem checken bortkom. Det er juridisk – omend måske ikke forretningsmæssigt – uden betydning for trassenten, hvem han skal lade trassatbanken betale checkbeløbet til, blot trassenten bliver frigjort for sin forpligtelse ved trassatbankens betaling. Her finder de i Afsnit 2.4 anførte legitimationsregler anvendelse, uden hensyn til at et endossement er falsk, jfr. udtrykkeligt Chl. § 35, sidste led.

Falsk i denne forbindelse er ikke en ugyldighedsgrund for trassenten, jfr. f.eks. **AK 20/1997** [23/06 1997], men en nødvendighed for at bringe trassatbanken i den fornødne gode tro ved at få endossementerne til at fremstå som en sammenhængende række.

Derimod vil den, der fremstod som rette checkindehaver inden det falske endossement, kunne påberåbe sig falskindsigelsen over for et krav, der måtte blive fremsat mod ham ved checkregres, hvis checken ikke skulle blive indløst på grund af manglende dækning. Han er slet ikke endossent og dermed heller ikke checkskyldner, når hans navn på checken er forfalsket.

Den, der erhverver en check i tillid til, at ikke trassenten, men en endossent er økonomisk solid og således vil kunne honorere et eventuelt krav ved checkregressen, kan risikere at netop denne endossents navn er blevet forfalsket, således at han ikke hæfter som checkskyldner. Dette er ingen relevant bristende forudsætning for en senere checkerhverver, jfr. udtrykkeligt Chl. § 10, hvorefter de øvrige checkskyldners forpligtelse ikke desto mindre er gyldige og bindende.

3. Sikkerhed for trassatbanken

Trassatbanken, der præsenteres for en check trukket på trassatbanken, har to interesser, når det skal vurderes, om checken skal honoreres, nemlig dels om der er dækning på kontoen for beløbet, dels at trassatbanken bliver frigjort ved betalingen på en måde, så trassentens konto kan debiteres for beløbet.

3.1. Dækning på kontoen

Det er trassatbanken selv, der fastlægger de rutiner, der skal sikre, at trassatbanken afviser at honorere en check, hvis der ikke er dækning på kontoen, og banken ikke vil yde den nødvendige kredit til kunden (trassenten), eventuelt en helt kortvarig kredit, indtil overtrækket bliver dækket ind igen ved indsættelse af yderligere midler på kontoen efter aftale med banken.

Kontrollen sker, når bogføringsmaterialet gennemgås af den kontoførende afdeling, dvs. når checken prøves, og ikke allerede ved den rent maskinelle IT registrering af, at der er trukket et beløb på kontoen.

Bankerne har indbyrdes aftalt, at en check, der afvises på grund af manglende dækning, skal returneres til det indløsende pengeinstitut senest dagen efter at bogføring er sket, jfr. Bankernes Checkaftale, Afsnit IV. Returneres checken for sent, kan indløsende pengeinstitut forlange, at checken honoreres.

Der henvises til gennemgangen om *clearing* i Kapitel 3, Afsnit 4.

3.2. Frigjort ved betalingen

Trassatbanken, der honorerer en check, ønsker at kunne debitere det udbetalte beløb på trassentens konto. Det er trassatbanken berettiget til, hvis beløbet udbetales til rette kreditor eller til den, der er legitimeret til at modtage checkbeløbet, jfr. Afsnit 2.4 og Kapitel 4, Afsnit 4.

Legitimationsreglerne er imidlertid ikke tilstrækkelige, hvis den indløste check er falsk, eller trassenten har andre af de stærke indsigelser mod at skulle betale checkbeløbet, jfr. Kapitel 4, Afsnit 2. Uanset trassatbankens gode tro om, at modtageren er rette kreditor, og opfyldelse af legitimationsreglerne i Chl. §§ 19 og 35 og eventuelt yderligere Chl. § 38, kan trassatbanken da ikke debitere checkbeløbet på trassentens konto.

Trassatbanken kan returnere en falsk check til indløsende bank, når trassatbanken konstaterer, at checken var falsk. Der er ikke i de almindelige checkretlige regler nogen egentlig frist derfor⁹, men almindelige regler om reklamation og passivitet må føre til, at der i givet fald skal reageres under påberåbelse af falskindsigelsen snarest muligt efter at forholdet er konstateret. Herudover indeholder Bankernes Checkaftale, Afsnit V, den bestemmelse, at det vel er indløsende bank, der bærer risikoen for, at en falsk check er blevet indløst, men er checken trukket på en erhvervsdrivendes konto, skal falskindsigelsen være gjort gældende af trassatbanken inden 18 måneder efter bogføringen. Er denne frist overskredet, kan returnering til indløsende bank kun ske, hvis indløsende bank samtykker deri, eller kontohaveren opnår dom for, at han ikke hæfter for transaktionen.

I forbrugerforhold finder 18 måneders reglen ikke anvendelse, og der gælder næppe heller nogen anden egentlig forældelsesfrist.

Er checken ægte, men et endossement forfalsket, finder de almindelige legitimationsregler og øvrige negotiabilitetsregler anvendelse, således at trassatbanken ikke udsættes for nogen særlig risiko i den anledning.

9. Smh. **AK 226/1998** [02/10 1998], hvorefter det ikke var til hinder for tilbageførsel af checkbeløb, at trassatbanken først 10 måneder efter checkens honorering meddelte indløsende bank og dennes kunde, som havde fået et checkbeløb indsat på sin konto, at beløbet måtte tilbageføres under hensyn til, at checken var falsk.

Kapitel 3

Checkens honorering

1. Indløsning

1.1. Indløsning i trassatbanken

Den, der modtager en check, indløser den typisk i sin egen bank, enten ved personlig aflevering eller fremsendelse af checken til banken med henblik på indsættelse på kontoen, eller ved anmodning om at få checkbeløbet udbetalt kontant. Er checken krydset, kan indløsning kun ske gennem checkindehaverens egen bank, jfr. Chl. § 38, herunder en anden afdeling af banken end checkindehaverens kontoførende afdeling, jfr. **UfR 1989. 784 H** og Afsnit 2 nedenfor.

Tidligere blev indløste checks samlet i betrukne pengeinstitut i den afdeling, der førte kontoen for trassenten, og honorering af checken skete derfor på grundlag af betrukne banks kontrol af checken og af dækning på kontoen. Nu beholdes checken af indløsende bank, som elektronisk registrerer dagens checkindløsninger for andre filialer og andre banker og sender meddelelse derom til bankens clearingcentral, der udveksler oplysningerne med sine egne filialer og med andre bankers tilsvarende clearingcentraler, eventuelt gennem Nationalbanken. Det har muliggjort en hurtigere bogføring og kontrol i betrukne bank, men har til gengæld svækket muligheden for at opdage falske eller forfalskede checks allerede ved honoreringen.

Kvittering til trassatbanken

Når indløsning undtagesesvis sker i trassatbanken selv¹, kan trassatbanken forlange, at indløseren forsyner checken med sin kvitteringspåtegning på checkens bagside, jfr. Chl. § 34, stk.1.

Denne kvittering er ikke et endossement, og det betyder, at trassatbanken ikke bliver et led i checkomsætningen og navnlig ikke ekstingverer rettigheder eller fortrænger indsigelser i medfør af Chl. §§ 21 & 22, jfr. Chl. § 15, stk.5.

Kvitteringen kan alene danne grundlag for at kræve checkbeløbet tilbagebetalt fra den, der har modtaget betalingen, såfremt checkmodtageren ikke var berettiget til

1. Trassatbanken selv er betrukne bankafdeling, hvor trassenten fører sin konto, og ikke blot en afdeling af den bank, som ejer og driver den pågældende filial, jfr. forudsætningsvis Chl. § 15, stk.5, 2.led.

checkbeløbet, herunder hvis udbetaling er sket ved en fejltagelse, uden at det kan bebrejdes trassatbanken, f.eks. fordi checken var falsk, og trassatbanken ikke vidste eller burde vide dette. Kan den, der har fået checkbeløbet udbetalt, ikke betale det tilbage, kan trassatbanken derimod ikke gøre checkregres mod andre checkskyldnere.

Er checken ikke krydset, kan trassatbanken indløse den, selv om indløseren ikke er kunde i banken, og vil trassatbanken på grundlag af kvitteringen på checken gøre regres gældende, må trassatbanken sikre sig indløserens identitet og håbe på hans betalingsevne, idet der ikke er andre, trassatbanken kan rette kravet imod. Er indløseren kunde i banken, har trassatbanken kendskab til indløserens identitet og formentlig også bedre mulighed for rent faktisk at gennemføre regreskravet, hvis det konstateres, at checken er blevet honoreret med urette.

Indløsning i trassatbanken forudsætter normalt, at trassent og den endelige checkindehaver tilfældigvis er kunder i samme bankafdeling, men også hvis trassenten ønsker at hæve et beløb på sin konto i banken ved at udstede en check til »mig selv«, og »mig selv« som remittent må da kvittere checken, når trassatbanken udbetaler beløbet. Ønsker trassenten at overføre et beløb mellem to konti i trassatbanken, og benytter han en check² til dette, kan han benytte den fornævnte fremgangsmåde, hvorefter trassatbanken indsætter beløbet på den anviste konto, uden at der kommer kontanter frem. Trassenten kan imidlertid også udstede checken til trassatbanken med angivelse af den konto i trassatbanken, som beløbet skal indsættes på, og i så fald er det trassatbanken, der er remittent. En sådan check skal ikke tillige underskrives på bagsiden af trassenten, hverken med endossement eller kvittering, men banken giver den, som enhver anden check, der præsenteres i banken, bankens stempel på bagsiden.

-
2. Overførelse mellem konti i samme bank, herunder mellem forskellige filialer, og overførelse mellem forskellige banker kræver ikke brug af check, men kan ske ved skriftlig instruktion til kontoførende bank. En særlig undtagelse gælder for advokaters klientkonti, idet der kun kan trækkes på disse ved brug af særlige klientkontochecks. Der er dog i Det danske Advokatsamfunds Klientkontoregulator § 3, stk.1, litra b) 2. åbnet mulighed for EDB-overførsel, når det på betalingsmodtagerens konto fremgår, at beløbet er overført fra klientkonto, og af klientkontoen fremgår, hvem der har beordret overførslen og til hvilken konto beløbet er overført. Det er vist nok endnu ikke særlig udbredt at foretage sådan overførsel, som i hvert fald kræver, at modtager har oplyst advokaten om sit kontonummer, og at advokatkontoret har teknik til at foretage EDB-overførslen.

1.2. Prøvelse

Når checken præsenteres til indløsning i trassatbanken, er denne forpligtet til at tage stilling til, om den vil honorere eller afvise checken.³ Denne prøvelse sker først og fremmest ved kontrollen af, om der er dækning på kontoen, men herudover må banken tage stilling til, om den, der præsenterer checken, er rette checkindehaver eller i hvert fald legitimeret til at modtage betaling i overensstemmelse med reglerne i Chl. §§ 19 og 35, jfr. Kapitel 2, Afsnit 2.4, og Afsnit 2 nedenfor. Banken må samtidig ved den fysiske kontrol af checken vurdere, om checken fremtræder som ægte, både således at det er bankens kontohaver, der har underskrevet checken, og at den ikke efterfølgende er forfalsket, herunder navnlig at checkbeløbet er det beløb, trassenten selv har skrevet på checken.

Risikoen for, at denne prøvelse fører til det rette resultat, er alene trassatbankens. I forhold til trassenten betyder det, at trassatbanken ikke er berettiget til at debitere hans konto for checkbeløbet, hvis checken har været falsk eller trassenten har andre stærke indsigelser mod betaling af checken, eller hvis checkbeløbet er udbetalt til en anden end rette checkejer uden at banken har overholdt legitimationsreglerne. I forhold til checkindehaveren betyder det, at trassatbanken må vedstå checkens honorering, selv om der ikke var dækning på kontoen, og en kontramandering, som er overset af trassatbanken, kan ikke føre til, at trassatbanken efterfølgende kræver det udbetalte beløb tilbageført.

Kontramandering har ofte kun processuel betydning, men lider kontohaveren materielt tab ved, at trassatbanken honorerer en kontramanderet check, må trassatbanken erstatte ham tabet derved.

1.3. Indløsning uden for trassatbanken

1.3.1. *Endossement til indløsende bank*

I almindelighed indløses⁴ en check i en anden bank end trassatbanken. Normalt kan indløsende bank kun undersøge, om den, der ønsker checken betalt, har mulighed for at honorere checken, hvis den ikke skulle bli-

-
3. Trassatbanken er ikke berettiget til at honorere en check med forbehold om dækning på kontoen. Honoreres checken, kan beløbet ikke senere søges tilbagebetalt, selv om trassatbanken ikke har været klar over eller har overset, at checken var kontramanderet eller kontohaveren havde standset betalingerne eller der af anden grund ikke kan debiteres på kontoen.
 4. Indløsning dækker såvel over kontant udbetaling af checkbeløbet som kreditring af checkbeløbet på checkindløserens konto i indløsende bank.

ve betalt af trassatbanken, såfremt den pågældende er kunde i indløsende bank. Det skal han være, hvis checken er krydset, jfr. Chl. § 38. Ellers må checken honoreres i tillid til, at trassenten eller andre checkskyldnere har mulighed for at honorere checken.

Det betyder, at en bank må være forsigtig med at indløse checks for nogen, som ikke er kunde i banken, med mindre checken er udstedt af en utvivlsomt betalingsdygtig trassent, f.eks. stat eller kommune, forsikringsselskaber eller andre banker. Det forudsætter yderligere, at banken er overbevist om, at checken er ægte og ikke forfalsket.

Lige så lidt som trassatbanken er andre banker forpligtet til at indløse en check, uanset om den præsenteres af en kunde i banken eller andre.⁵ Kun trassenten kan forlange, at trassatbanken udbetaler beløb, der er til rådighed på trassentens konto, og selv da kun mod behørig dokumentation for sin identitet, jfr.:

AK 643/1993: En checkindehaver havde forgæves forsøgt at få en ukrydset check på 2.000 kr., endosseret in blanco, indløst i en bank, hvor hun havde været kunde i 20 år, uden at skulle vise legitimation. Hun klagede herefter over banken og gjorde helt generelt gældende, at en bank var forpligtet til at honorere en ukrydset check, uden at kunne gøre honoreringen betinget af, at checkindehaveren foreviste legitimation, idet ihændehavelse af checken var tilstrækkeligt bevis for retten til checken. Denne påstand blev underkendt. [15/04 1994]

Risikoen for indløsende bank må dog ikke overdrives, da det heldigvis hører til sjældenhederne, at en check er falsk, eller at der ikke er dækning på kontoen. I andre tilfælde vil negotiabilitetsreglerne give indløsende bank tilstrækkelig beskyttelse, jfr. straks nedenfor.⁶

Når indløsende bank, som ikke er trassatbanken, indløser en check, må checkindehaveren godtgøre sin ret til checken ved en sammenhængende række af endossementer og selv endossere checken til indløsende bank, som dermed bliver checkerhverver og ekstingverer eventuelle modstående rettigheder til checken og fortrænger udsteders indsigelser, jfr. Chl. §§ 22 og 21 og Kapitel 4, Afsnit 2 og 3. Derved betrygges indløsende banks retsstilling, såfremt de angivne checkskyldnere blot tilsammen er i stand til at fyldestgøre banken for checkbeløbet.

5. Jfr. *Hessler*, *Obehöriga förfarenden med värdepapper*, p.81, og *Tiberg & Lennhamner*, *Skuldebrev, växel och check*, p.127.

6. Visse checks under 1.000 kr. honoreres efter aftale mellem bankerne, uanset der ikke er dækning på kontoen, jfr. Bankernes Checkaftale Afsnit III og nedenfor Afsnit 5.

I forhold til indløsende bank finder checklovens legitimationsregler i og for sig ikke anvendelse, smh. dog om Bankernes Checkaftale umiddelbart nedenfor. Samme kriterier indgår imidlertid i negotiabilitetsreglerne, som kan skaffe indløsende bank ret til checken, selv om den er erhvervet fra en anden end rette kreditor, og som derfor altid bør iagttages af indløsende bank. Derimod skal også indløsende bank iagttage de særlige legitimationsregler, der er knyttet til krydsede checks, jfr. Chl. § 38 og Afsnit 2 nedenfor.

Har indløsende bank honoreret checken fra en af sine kunder, kan den blot debitere kundens konto for checkbeløbet med oprindelig valør, hvorved bankens stilling er som før checken blev honoreret, under forudsætning af, at der fortsat er dækning på kundens konto inden for en eventuelt aftalt kreditramme.⁷ Kan kunden ikke tilbagebetale checkbeløbet, har indløsende bank mulighed for at iværksætte checkregres over for en eller flere checkskyldnere, jfr. Kapitel 5.

Når en check er forevist rettidigt til betaling, jfr. Chl. § 29, men trassatbanken afviser at betale checkbeløbet, kan rette checkindehaver iværksætte regres mod sine checkskyldnere, såfremt der rettidigt optages protest. I medfør af Chl. § 40 kan protest optages ved at trassatbanken forsyner checken med en påtegning om forevisningsdagen og om at betaling er nægtet, jfr. Chl. § 40, stk.1, nr.2). Da checken ikke fysisk kommer trassatbanken i hænde, er det ved Bankernes Checkaftale, Afsnit VIII, bestemt, at indløsende bank giver checken denne påtegning på trassatbankens vegne. Dette skal ske umiddelbart efter at indløsende bank har modtaget den aftalte formular fra trassatbanken med meddelelse om, at checken ikke kan dækkes. Indløsende bank skal som forevisningsdag angive den dag, betrukne filial har besluttet ikke at honorere checken, og skal i påtegningen angive, at påtegningen er påført ifølge fuldmagt fra betrukne bank.

Dækningsforbehold

Når en anden bank end trassatbanken indløser en check, sker det ofte, at den helt rutinemæssigt indløser checken med forbehold om senere honorering af checken hos trassatbanken. Herudover indeholder aftalen mellem banken og dens kunder ved oprettelse af konti i banken ligeledes ofte et generelt dækningsforbehold for dækning af checks, der indsættes på kundens konto. Indløsende bank har imidlertid almindelig checkregres mod den, som fik checksummen udbetalt, og for almindelige checks, her-

7. I **AK 41/1996** [29/08 1996] gjorde kunden gældende, at han måtte have erhvervet endelig ret til beløbet, der var udbetalt kontant til ham af en anden bank end trassatbanken, når det var sket før udsteders konto blev spærret på grund af betalingsstandsning. Der kunne ikke gives ham medhold i dette standpunkt.

under checks forsynet med rekta endossement, kan det ikke antages, at et dækningsforbehold har selvstændig retsvirkning for indløsende bank.

Om trassatbankens dækningsforbehold henvises til bemærkningerne i Afsnit 1.3.3 if.

1.3.2. Bankernes Checkaftale

Når en check indløses uden for trassatbanken, er trassatbanken ikke i stand til at iagttage Chl. § 35, hvorefter banken skal forvisse sig om, at endossementerne udgør en behørig sammenhængende række, da checken fysisk forbliver i indløsende bank, medmindre den specielt rekvireres af trassatbanken, f.eks. fordi trassenten ønsker at få en kopi af checken eller med henblik på at kontrollere checkens ægthed.

Det er derfor i *Bankernes Checkaftale*⁸ Afsnit VI aftalt mellem bankerne, at indløsende bank har overtaget den i Chl. § 35 nævnte pligt for betrukne bank til at påse, at endossementerne udgør en behørig sammenhængende række.

Begår indløsende bank fejl i den forbindelse, kommer det trassatbanken til skade. Er fejlen ansvarspådragende for indløsende bank, må den erstatte trassatbankens tab derved.

I medfør af almindelige fuldmagtsregler må man yderligere antage, at trassatbanken ikke frigøres ved udbetaling til indløsende bank, hvis trassatbanken er bekendt med, at endossementerne, der fører frem til indløsende bank, ikke alle er korrekte.

Som anført i Afsnit 1.3.1 indeholder Bankernes Checkaftale i Afsnit VIII også bestemmelser om, at indløsende bank kan forsyne en returneret check med protestpåtegning på trassatbankens vegne.

Endelig er det i Bankernes Checkaftale Afsnit VII bestemt, at indløsende banks fremsendelse af checkens data med henblik på afregning fra trassatbanken skal have samme retsvirkning, som hvis indløsende pengeinstitut havde forsynet checken med sit endossement til trassatbanken.

Disse regler er nødvendige for at muliggøre den dokumentløse check-clearing uden derved at forrykke retsforholdet eller risikoen mellem indløsende bank og trassatbanken.

1.3.3. Trassatbankens prøvelse

Når indløsende bank har cleareret den indløste check med trassatbanken efter de i Afsnit 4 nævnte regler, skal trassatbanken *prøve checken*, dvs.

8. Aftaleteksten er gengivet i Afsnit 5 nedenfor.

trassatbanken skal tage stilling til, om den vil efterkomme trassentens anmodning om at honorere checken. Det vil den normalt gøre, hvis

- a) checken er ægte
- b) der foreligger en i formen lovlig adkomst for indløsende bank
- c) indløsende bank har endosseret checken til trassatbanken
- d) checken er præsenteret inden for forevisningsfristen
- e) trassenten ikke har kontramanderet checken.
- f) der er dækning på trassentens konto

Trassatbanken kan ikke selv kontrollere, at checken er ægte, og ofte har indløsende bank heller ingen forudsætninger for at foretage kontrol heraf. Trassatbanken må derfor i første omgang honorere checken i tillid til, at checken er ægte.

Ifølge Bankernes Checkaftale, Afsnit VI, jfr. nedenfor Afsnit 5, har trassatbanken overladt det til indløsende bank at kontrollere, at endossementerne udgør en behørig sammenhængende række, jfr. Chl. § 35.

Endossement til trassatbanken ligger som nævnt i indløsende banks fremsendelse af checkens data til trassatbanken.

De 3 sidste betingelser kan trassatbanken selv kontrollere.

Forevisningsfrist

Ifølge Chl. § 29 skal en check, der er betalbar i Danmark, forevises til betaling indenfor en frist af 20 dage. Fristen regnes fra den på checken anførte udstedelsesdag⁹, og ifølge Chl. § 55, stk.4, medregnes selve udstedelsesdagen ikke ved fristberegningen. Udløber fristen en lørdag, en søndag eller helligdag eller grundlovsdag, udskydes forevisningsfristen til den følgende hverdag, jfr. Chl. § 55, stk.2 & 3.¹⁰

Den anførte frist finder anvendelse, hvis checken tillige er *udstedt* i Danmark eller i et andet europæisk land eller et land, som grænser til Middelhavet. En check, som er udstedt i en anden verdensdel, skal forevises inden 70 dage efter udstedelsesdagen.

Er checken betalbar uden for Danmark, reguleres forholdet ikke af Chl. § 29, men af reglerne i det land, hvor checken er betalbar, jfr. Chl. § 63, nr.2.

9. Jfr. bemærkningerne om udstedelsesdagen i Kapitel 1, Afsnit 2.4.

10. Lovteksten i Chl. § 55, stk.2, 2.pkt., bestemmer, at mellemliggende helligdage *ikke* medtages ved fristens beregning. Dette er en fejl, jfr. bek. nr. 227 af 31/08 1932. Meningen med bestemmelsen er, at f.eks. den første uge fra fristens begyndelse tæller med 7 dage, selvom der indgår en søndag. Det er kun, når fristens udløb falder på en søn- og helligdag, at fristen udskydes.

Forevisning skal principielt ske for trassatbanken. Hvis checken indløses gennem en anden bank eller anden filial af trassatbanken, er det derfor tidspunktet for indløsende banks forevisning for trassatbanken, der er afgørende for, om forevisningsfristen er overholdt. Ved den dokumentløse clearing må hermed sidestilles, at indløsende bank afleverer checkens data til bogføring i trassatbanken, hvorefter bogføringsmaterialet kommer frem til betrukne filial, jfr. forudsætningsvis Bankernes Checkaftale Afsnit III, 2 c.

Der henvises endvidere til bemærkningerne i Kapitel 5, Afsnit 3.

Bestemmelsen i Chl. § 31 om forevisning ved indlevering til Nationalbankens clearingskontor, er et levn fra den fysiske udveksling af checks.

Retsvirkningen af, at checken først forevises til betaling efter forevisningsfristens udløb, er at checken ikke længere kan danne grundlag for checkregres¹¹ mod nogen checkskyldner, herunder heller ikke trassenten, idet checkindehaveren ifølge § 40, stk.1, er afskåret fra at optage den protest, der er en forudsætning for checkregressen, jfr. Kapitel 5, Afsnit 4. Checken mister endvidere sine negotiabilitetsvirkninger i henhold til Chl. §§ 21, 22 og 35. Endelig fritages trassatbanken for at honorere checken, selv om trassatbanken har bekræftet checken, jfr. Chl. § 25.

Det følger imidlertid af Chl. § 32, stk.2, at trassatbanken ikke skal afvise at honorere en check, selv om den først forevises efter forevisningsfristens udløb, medmindre trassenten har kontramanderet checken.

Selv om checkindehaveren ikke kan gennemføre checkregressen mod trassenten, vil han ikke nødvendigvis af den grund have mistet sit tilgodehavende hos trassenten, ligesom et eventuelt berigelseskrav kan gennemføres med støtte i Chl. § 57. Den enkleste måde for trassenten at honorere dette krav på er ved at lade trassatbanken udbetale checkbeløbet også efter forevisningsfristens udløb.

Kontramandering

I henhold til Chl. § 32 kan en checkudsteder give meddelelse til trassatbanken om, at han tilbagekalder (kontramanderer) en allerede udstedt check. Meddelelsen skal sendes til den betrukne filial, hvor trassenten har sin checkkonto, jfr. **UFR 1961. 642 ØL**¹².

11. Jfr. **UFR 1954. 834 ØL**.

12. Afgørelsen **UFR 1982. 922 ØL** er ikke i strid hermed, cfr. *Lyngsø*, Checkret p.154. Checken blev korrekt kontramanderet over for betrukne filial, men checken var forinden prøvet og besluttet dækket, hvorfor kontramanderingen var uden betydning.

Retsvirkningen heraf er i henhold til Chl. § 32, at *trassatbanken* da ikke er berettiget til at indfri checken, medmindre andet følger af Chl. § 25 (om trassatbankens bekræftelse eller notering af checks). Overser trassatbanken, at checken er kontramanderet, således at checkbeløbet alligevel udbetales til en, der præsenterer checken til betaling eller til en anden bank, som har indløst checken, kan beløbet ikke debiteres trassentens konto og må tilbageføres, hvis det allerede er sket.

Retsvirkningen for *trassenten*¹³ beror derimod på, hvorfor og under hvilke omstændigheder checken kontramanderes. Checken mister navnlig ikke sin gyldighed som check ved at blive kontramanderet, og den kan også danne grundlag for checkretlig regres og være fundament for udlæg. Kun hvis trassenten eller anden checkskyldner har en *indsigelse mod betalingen*, som kan gøres gældende mod checkindehaveren, eller den, der hævder at have retten til checken, kan gøre sin ret gældende over for checkindehaver, kan kontramanderingen bidrage til at åbne mulighed for, at disse indsigelser kan blive gjort gældende og hindre, at checkbeløbet udbetales til den forkerte. I almindelighed vil såvel indsigelser som rettigheder være fortrængt af den godtroende omsætningserhverver i medfør af negotiabilitetsreglerne, således at checken må honoreres alligevel gennem checkregressen.

Ofte sker kontramandering på begæring af remittenten, som mister en check efter at have modtaget den fra trassenten. Remittenten har ikke adkomst til at kontramandere checken ved direkte henvendelse til trassatbanken og må derfor gå gennem trassenten. Trassenten er ikke forpligtet til at efterkomme en sådan anmodning, medmindre remittenten giver tilsagn om at friholde trassenten for de dermed forbundne omkostninger, ikke blot det gebyr, som trassatbanken opkræver for at notere kontramanderingen, men også omkostningerne under en eventuel senere checkregres, når trassenten i sidste ende må betale checken.

Et særligt spørgsmål kan opstå, hvis der er tale om en *bankcheck*. Der er vel ikke noget til hinder for, at banken tilbagekalder en bankcheck, men det kan ikke praktisk tænkes, at banken kan fremsætte nogen indsigelser mod at betale checkbeløbet som trassent i stedet for som trassat. Det er naturligvis uden betydning for banken, om det er den ene eller anden fi-

13. Udsteder, der kontramanderer en check, kan pådrage sig *strafansvar* derved, på samme måde som ved udgivelse af en dækningsløs check med henblik på at formå trediemand til at erlægge en ydelse, for hvilken der skal svares vederlag, uden at der er givet henstand med betalingen. Den svenske checklovs § 74 indeholdt herudover indtil 1. januar 1995 en særskilt straffjemmel for kontramandering, der skete for at unddrage sig gyldig betalingsforpligtelse.

lial, der kommer til at betale checkbeløbet under hensyn til den formelle regel i Chl. § 6, stk.3. Pengeinstitutankenævnet har derfor fundet, at det ikke er i strid med god bankskik, at en bank afviser at kontramandere en bankcheck, jfr.

AK 195/1990: K købte den 9.maj 1990 en motorbåd for 80.000 kr. Dagen efter udstedte K's bank B på K's foranledning en bankcheck til sælger S på 80.000 kr. Da K konstaterede, at båden ikke var ubehæftet, anmodede han søndag den 13.maj en medarbejder i B om at kontramandere checken, hvilken anmodning blev gentaget over for afdelingen mandag den 14.maj. B efterkom ikke anmodningen, og checken blev indløst. Da B's hæftelse for checkbeløbet ikke kunne bortfalde ved kontramandering, kunne det ikke kritiseres, at B ikke havde efterkommet anmodningen om kontramandering, og som følge heraf var B ikke erstatningsansvarlig for K's tab. [19/09 1990]

Se også:

AK 601/1992: K indgik den 31.august 1992 aftale om køb af ejendom, hvor kr. 27.000 skulle deponeres hos ejendomsmægler E. K fik derfor udstedt bankcheck af T med E som remittent, som blev overgivet til E den 1.september og indløst af E i bank I. Ejendomshandlen blev annulleret den 6.september, hvorefter K bad om at få checken kontramanderet. E kunne ikke tilbagebetale beløbet og havde meldt sig ud af Dansk Ejendomsmæglerforening og indgivet konkursbegæring. K krævede herefter beløbet tilbagebetalt af T, idet det fremgik af den nota, hvormed bankchecken blev købt, at beløbet først måtte frigives, når der forelå anmærkningsfrit skøde. K fik ikke medhold heri, da tabet beroede på K's deponering af beløbet hos E. T havde heller ikke kunnet afværge tabet ved at efterkomme kontramanderingen, da checken var indløst allerede 1.september. [12/031993]

Er en check ikke indløst inden forevisningsfristens udløb, kan der være større anledning til at kontramandere checken, idet de særlige negotiabilitetsretsvirkninger, der er knyttet til checken, da ikke mere kan gøres gældende, ligesom der ikke længere er adgang til at få optaget checkprotest og således heller ikke adgang til at iværksætte checkregres. Her vil kontramanderingen have selvstændig betydning, således at trassatbanken ikke med henvisning til Chl. § 32, stk.2, kan indløse checken efter forevisningsfristens udløb.

Er checken bortkommet, inden den er kommet frem til remittenten, har trassenten stadig betalingsforpligtelsen over for remittenten og har derfor en selvstændig interesse i, at checken ikke bliver udbetalt til en uberettiget checkindehaver.

Tilbagekaldelse af en check må antages at få retsvirkning som påbud, dvs. når tilbagekaldelsen kommer frem til trassatbanken. Såfremt trassatbanken efter dette tidspunkt alligevel indløser checken, kan beløbet ikke debiteres trassentens konto.

Indløsning kan ikke anses sket, allerede når den automatiske bogføring sker på grundlag af en anden indløsende banks fremsendelse af checkens data, men først når betrukne filial efter prøvelse af checken har besluttet at honorere checken, således at debiteringen på kontoen står ved magt, jfr.:

UfR 1975. 620 H: Den 22.januar 1974 udstedte U en check trukket på U's bank T stor 80.000 kr. til R, som blev endosseret af R og overgivet til R's advokat, som endosserede checken og indsatte den på sin klientkonto med en anden afdeling af trassatbanken B. Bogføring skete centralt den 24.januar, og inden bankerne åbnede den 25.januar og således inden checken var prøvet af T, kontramanderede U checken ved opringning til T. Kontramanderingen var herefter sket inden prøvelse, og T var ikke berettiget til at honorere checken. Bankens interne notering på checken om, at der var dækning på kontoen, var uden betydning.

Er checken indløst af trassatbanken, inden den er tilbagekaldt, får tilbagekaldelsen ingen retsvirkning. Er den indløst i en anden bank eller anden afdeling af trassatbanken, uanset hvornår dette er sket i forhold til tilbagekaldelsen, men kommer den først frem til trassatbanken efter tilbagekaldelsen, er trassatbanken derimod ikke berettiget til at debitere trassentens konto. Indløsende bank kan da i stedet iværksætte regres, og i sidste ende bliver trassenten forpligtet til at betale checksummen.

Det er dog vistnok praksis at honorere checks, som er indløst af en afdeling af trassatbanken, inden tilbagekaldelse er sket, cfr. dog **UfR 1975. 620 H**. Uanset det formelt er i strid med Chl. § 32, stk.1, bliver trassenten ikke ringere stillet derved, idet trassenten som nævnt er forpligtet til at betale checksummen til den indløsende filial som endossatar, jfr.:

UfR 1961. 642 ØL: A udstedte en checks til en medarbejder M, trukket på A konto med banken T, afdeling V. Da M ikke modtog checken, tilbagekaldte A den ved meddelelse til V, og via T's clearingkontor blev tilbagekaldelsen meddelt alle T's afdelinger, herunder afdeling N. Checken var blevet tilegnet af et bud B, som forsynede checken med falsk endossement og fik checken indløst i T's afdeling N efter at meddelelse om kontramanderingen var rundsendt. Den kasserer, som ekspederede B, havde set kontramanderingen, men glemt den. Han havde sikret sig B's identitet, og afdeling N havde dermed ikke udvist grov uagtsomhed ved erhvervelse af checken og havde derved vundet ret til checken.

Der kan også henvises til:

Århus Byret 20/04 1983: K udstedte en ikke krydset check på 3.600 kr. til S som betaling for et chartol. Senere samme dag blev checken stjålet fra S' aflåste bil. S

kontaktede K, som på S' opfordring næste dags morgen meddelte sin bank B, at checken var stjålet. B burde have opfattet dette som en kontramandering. T, der havde stjålet checken, forsynede den med falsk endossement og fik dagen efter udstedelsen checken honoreret i bank C. Da checken fremkom til B blev den i første omgang afvist, men senere honoreret. S krævede erstatning hos B, som ikke havde fulgt kutyme for håndtering af kontramanderede checks. Da B's handlemåde, uanset begåede fejl, ikke havde haft betydning for checkens indløsning, og da K var frigjort i forhold til S, fandtes B ikke erstatningsansvarlig. [BS 3706-14/1982]

AK 101/1988: A udstedte en check på kr. 14.707 til B som (ulovlig) ekstrabetaling for en andelsbolig, men kontramanderede samme dag checken. Da B ville hæve checken i sin bank I, rettede denne telefonisk dækningsforespørgsel til betrukne filial T, som bekræftede, at der var dækning på kontoen, men undlod at oplyse, at A havde kontramanderet checken, bl.a. fordi I ikke refererede til den konkrete check. Da T afviste at dække checken som følge af kontramanderingen, iværksatte I checkregres mod A, som herefter klagede over, at T ikke havde sørget for, at A som følge af kontramanderingen ikke kom til at hæfte for checken. Da det ikke kunne bebrejdes T, at man ikke havde oplyst om kontramandering på den generelle dækningsforespørgsel fra I, fik A ikke medhold i klagen. [22/12 1988].

Som anført ovenfor følger det af Chl. § 32, at en noteret eller bekræftet check, jfr. Chl. § 25, ikke kan kontramanderes inden for forevisningsfristen. Tilsvarende kan trassenten over for checkmodtageren give afkald på at kontramandere en check ved selv at give tilsagn om, at checken vil blive honoreret, i det omfang det står i hans magt at formå trassatbanken dertil, jfr.:

UfR 1963. 630 VL: Den 21.december 1961 anmodede S om et forskud fra K på et parti kyllinger, der skulle leveres i januar 1962, idet S oplyste, at han havde brug for at dække sin konto ind for nogle udstedte checks, som ellers ville være dækningsløse. K udstedte herefter en check på 35.000 kr. til S' bank B, trukket på K's bank T, og bekræftede over for B, at der var penge på vej til kontoen. Checken blev krediteret S' konto den 22.december og var fremme i T bank den 29.december, men inden prøvelse var sket, tilbagekaldte K checken, idet K havde erfaret, at S havde standset betalingerne. Under hensyn til K's tilsagn over for B, som havde disponeret i tillid dertil, var K afskåret fra at tilbagekalde checken.

Chl. § 32 finder også anvendelse på rekta checks, jfr. herom nærmere fremstillingen forskellige steder i Kapitel 6.

Trassatbankens indløsning

I medfør af Chl. § 4 skal trassenten hos trassatbanken have midler til rådighed, over hvilke han i følge en udtrykkelig eller stiltiende aftale er berettiget til at disponere ved checks. Er dette ikke tilfældet, kan trassatbanken afvise at honorere checken på grund af *manglende dækning*. Såfremt trassatbanken imidlertid honorerer checken, uanset der ikke er dækning på kontoen, og uden at tage forbehold der overfor, kan trassatbanken ikke efterfølgende omgøre denne beslutning og kræve checkbeløbet tilbagebetalt. Det er derfor vigtigt at afgøre, hvornår en check er *honoreret af trassatbanken*.

Når checken præsenteres til betaling i trassatbanken, sker prøvelsen straks, jfr. Afsnit 1.2 ovenfor, og trassatbanken må da tage stilling til, om den vil honorere checken, herunder om der er tilstrækkelig dækning på kontoen.

Er checken indløst gennem en anden bank eller anden filial af trassatbanken, præsenteres betrukne filial ikke for den fysiske check, men for checkens data, der udveksles mellem bankerne og filialerne ved *clearingen*, jfr. Afsnit 4 nedenfor. Først når bogføringsmaterialet er kommet frem til betrukne filial og kontrolleret af personalet i denne filial, tages der stilling til, om checken skal honoreres eller afvises på grund af manglende dækning.

Fra praksis omtalt hos *Lyngsø*, Checkret, kan henvises til den meget illustrative af-
gørelse **UfR 1963. 188 H** (*UfR 1963 B p. 231*):

UfR 1963. 188 H: U udstedte den 3.maj 1960 en check stor kr. 175.000 til R som betaling for en leverance. Checken var trukket på bankafdeling T og blev indløst gennem T's hovedafdeling B sent samme dag 3.maj. Checken blev clearret af bankens interne clearingafdeling og bogført den 4.maj, hvorefter T modtog checken og bogføringsmaterialet den 5.maj om morgenen. T's afdelingsbestyrer A tog checken ud af ekspeditionen, da der ikke var dækning inden for kontoens maksimumtræk, og efter undersøgelser af dækningsmuligheden den 5.maj og den 6.maj om morgenen, lod A checken debitere på kontoen. Umiddelbart efter fik A oplyst, at U sandsynligvis ville blive erklæret konkurs, hvilket også skete næste dag, og A lod herefter checkdebiteringen tilbageføre. Dette var ikke berettiget, da T efter prøvelse havde honoreret checken.

Smh. endvidere **UfR 1968. 766 H** og **UfR 1973. 801 SH**.

Spørgsmålet om honorering er stadig genstand for en del retsafgørelser, jfr. fra nyere praksis:

ØL 18/03 1976: Entreprenør A/S A trak den 2.juli 1974 en check stor kr. 463.105 på kassekreditkonto med B's Søndre afd. som betaling for underentreprenør U's åcontobegæring. Checken blev efter bankens lukketid overgivet til C, som næste dag satte checken ind på sin konto med B's Nordre afd. Checken blev den 3.juli om aftenen bogført i B's hovedbogholderi afdeling i København og med denne dato debiteret A's konto og krediteret U's konto. Den 4.juli om morgenen modtog trassatbanken checken og bogføringsjournal, hvoraf det fremgik, at A's konto var i overtræk. Kl. 15 afholdtes møde mellem A og banken, som afslog at forhøje A's kassekredit, og den 5.juli indgav A sin konkursbegæring. Samme dag – 5.juli – afviste B's Søndre afd. checken som dækningsløs og da A havde standset betalingerne. B fandtes ikke at have accepteret at honorere checken og havde returneret den tilstrækkelig hurtigt, således at U ikke kunne kræve krediteringen af hans konto opretholdt. [15.afd. 79/1975].

UFR 1982.922 ØL: A udstedte torsdag den 13.december 1979 en check til S, trukket på B. A indsatte dagen efter checken på sin konto i C, som den 18.december gennem Nationalbanken cleared checks mellem C's filialer og B's filialer. Checken blev uden forudgående kontrol bogført den 18.december kl. 22, og bogføringsjournalen afleveret til B den 19.december om morgenen. Checken kom ikke ud på filialens overtræksliste, da der var dækning på kontoen. Checken blev herefter ikke afvist. Kort før middag havde A et møde i B, hvor det blev besluttet, at A skulle standse betalingerne og indgive anmeldelse derom til skifteretten. Samtidig anmodede A om, at checks modtaget af B 18. og 19.december ikke blev honoreret. B's medarbejder, som havde ekspederet dagens bogføringsjournal, fik meddelelse herom tidligt på eftermiddagen, hvorefter checken blev taget frem og påført påtegning om, at betaling var nægtet på grund af betalingsstandsning. Dette var ikke berettiget, da checken måtte anses honoreret om formiddagen.

UFR 1984. 30 H: E udstedte onsdag den 17/10 1979 en check stor kr. 176.500 til A, trukket på E's konto i T. Checken blev indløst gennem E's bank den 19/10, hvorefter clearing skete den 20/10. T modtog bogføringsjournalen mandag den 22/10, alene med angivelse af det trukne beløb og hverken checkmodtager eller indløsende banks navn. Samme dag standsede E betalingerne. T modtog tirsdag den 23/10 den fysiske check, og først da fandt egentlig prøvelse sted. T returnerede straks checken til A's bank under henvisning til betalingsstandsningen. T kunne ikke antages at have honoreret checken allerede ved bogføringsmaterialets fremkomst til T og var derfor berettiget til at afvise checken.

UFR 1994. 134 ØL: En check stor kr. 15.093,79, trukket af C på B's filial i Odense, blev af modtageren A indleveret i A's bank D den 9/8 1989. Den 10/8 ankom checken til D's hovedafdeling og indgik i clearing med B. Efter clearing blev bogføringsjournal udskrevet af B's EDB central i Brabrand, hvorefter Odense filialens bogføringsjournal fysisk skulle transporteres til Odense. Da den 11/8 var en fredag, ankom bogføringsjournalen først til B's filial i Odense mandag den 14/8. Inden checken var blevet prøvet meddelte C, at C havde indgivet konkursbegæ-

ring, hvorfor checken blev afvist. B fandtes ikke at have honoreret checken og heller ikke at burde have prøvet checken før bogføringsmaterialet ankom om mandagen. Det var uden betydning, at C's konkursbegæring ikke var behørigt indgivet, og at konkurs først fik virkning med fristdag 31/8 1989.

UFR 1996. 1282 ØL: A udstedte den 26.oktober 1993 en check stor kr. 23.317,50 til C, trukket på A's kassekreditkonto i B, som også var C's bankforbindelse. Checken blev præsenteret i B den 27.oktober, og samme dag krediterede B C's konto for beløbet og debiterede A's konto. Den 28.oktober foretog B prøvelse af checken og konstaterede, at A's konto ville komme i overtræk, hvis checken blev honoreret, ligesom B mente at vide, at A havde standset betalingerne eller umiddelbart derefter ville standse betalingerne. Som følge heraf afviste B at honorere checken. Dette var berettiget, da checken ikke allerede var honoreret.

ØL 28/06 1996: A udstedte den 26/10 1993 en check stor kr. 23.317,50 til C, trukket på A's kassekredit med B. Dagen efter blev checken præsenteret i C's bank, der var en anden afdeling af B. Den 28/10 1993 anmeldte A betalingsstandsning, og den følgende dag blev krediteringen af C's konto tilbageført. Da checken ikke var prøvet, før kontoførende afdeling den 28/10 gennemgik bogføringsjournalen og konstaterede, at kontoen ville komme i overtræk, og samtidig var blevet bekendt med betalingsstandsningen og derfor afviste checken, var honorering ikke sket, før checken blev afvist. [11.afd. B-3001-95].

Som det ses af disse domme, er det først ved den fysiske gennemgang af bogføringsjournal og overtræksliste, sammenholdt med filialens kendskab til kontramandering, betalingsstandsning eller andre forhold, som kan begrunde, at en check ikke honoreres, at der er sket endelig indfrielse af checken. Clearing og automatisk bogføring på grundlag af de udvekslede data kan ikke påberåbes til støtte for, at checkbeløbet ikke kan kræves tilbageført.

Hvis trassatbanken ved modtagelse af bogføringsmaterialet er i tvivl om, hvorvidt checken skal honoreres, f.eks. fordi man har hørt rygter om betalingsstandsning, eller der er et mindre overtræk på kontoen, som kontohaveren har lovet at dække ind, er der ikke noget i vejen for, at den endelige beslutning om at honorere eller afvise checken udskydes til senere på dagen.¹⁴ Som omtalt straks nedenfor har bankerne imidlertid forpligtet sig til at returnere en afvist check senest dagen efter, at beløbet er bogført på kundens konto, således at trassatbanken i almindelighed skal træffe sin beslutning og give meddelelse om afvisning samme dag, som bogføringsmaterialet er fremme i betrukne filial.

14. Jfr. **AK 589/1992** [25/05 1993].

Returnering

Bankernes Checkaftale, jfr. nedenfor Afsnit 5, indeholder interne regler for, hvorledes bankerne skal ekspedere checks, der ønskes returneret på grund af manglende dækning eller fordi de er kontramanderede.

Meddelelse om returnering af en sådan check skal gives til indløsende pengeinstitut senest dagen efter, at beløbet er bogført på kundens konto. Ved en dag forstås ekspeditionsdag, hvilket vil sige alle dage undtagen lørdage, søn- og helligdage, juleaftensdag og grundlovsdag.

Meddelelse skal gives ved brev indleveret på posthus eller afleveret i postkasse inden dagens (sidste) tømning¹⁵, ved telefax afsendt inden døgnets udløb, ved bud, eller på anden måde aftalt mellem de implicerede banker.

Adgangen til at returnere checks med bud er medtaget efter dommen **VL 02/02 1996** [B-1177-94]. Budet skal være i stand til at aflevere meddelelsen, enten fordi banken har åbent eller, som det skete i dommen, ved aflevering i bankens postkasse. Det er da tilstrækkeligt, at aflevering sker senest kl. 24.00, således at personalet kan komme til kundskab om meddelelsen næste bankdag.

Som bilag til Bankernes Checkaftale er optaget et tidsskema for, hvorledes checkgangen skal være, hvis den ikke rammes af force majeure omstændigheder:

	Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4
Check indlöst i fremmed pengeinstitut	Checken checklæses og checkoplysningerne sendes til clearing	Checkoplysningerne modtages i betrukne pengeinstitut og bogføres på kunde-kontoen	Checkoplysningerne overtrækskontrolleres og returneres eventuelt	Returneringsmeddelelse modtages i indløsende pengeinstitut

En check, som indleveres en torsdag (Dag 1), vil under normale omstændigheder blive bogført om fredagen og kontrolleres i betrukne filial om mandagen. Vil den returnere checken på grund af manglende dækning, skal det da ske om mandagen, og normalt vil indløsende bank modtage meddelelse om returneringen om tirsdagen. Checkindehaveren kan da om onsdagen få besked om, at checken ikke er blevet ho-

15. Bestemmelsen må forstås således, at brevet skal lægges i postkassen inden det tidspunkt, der på postkassen er anført som sidste frist for aflevering af breve, der skal udbringes næste dag det sted, hvor indløsende bank har adresse.

noreret. Går man ikke hen over en week-end, kan forløbet holdes inden for de fire dage.

Dag 3 i skemaet anses som forevisningsdagen for checks, der cleares dokumentsløst, jfr. Kapitel 5, Afsnit 3.2.

Checkreturneringsaftalen i Bankernes Checkaftale, Afsnit IV, stiller kun tidsmæssigt krav til perioden fra trassatbankens bogføring af checkbeløbet på kundens konto i betrukne filial og betrukne filials eventuelle returnering af checken på grund af manglende dækning eller kontramandering, idet returnering skal ske senest næste ekspeditionsdag inden sidste postkassetømning ved afsendelse af meddelelsen med post og inden kl. 24 ved aflevering i indløsende banks brevkasse eller fremsendelse af fax. Det er uden retsvirkning for retten til at returnere en check, at der går flere dage, før checkens data er fremme til bogføring¹⁶, at selve bogføringen forsinkes, eller at meddelelsen om returneringen til indløsende bank forsinkes efter rettidig aflevering til postforsendelse.

Når en check ikke bliver dækket, skal udstederen i medfør af Chl. § 42 have meddelelse derom. Det er betrukne bank, der skal give denne meddelelse.

Bankernes Checkaftale er en aftale mellem bankerne og binder de banker, som er medlem af Finansrådet og ikke har opsagt deres deltagelse i aftalen. Derimod kan en kunde ikke støtte ret på aftalen, jfr. forudsætningsvis:

UfR 1992. 233 VL: I modtog en check stor kr. 55.000 som betaling for leverance fra K, og indleverede den fredag den 27.marts 1987 til sin bank B. Checken blev clearet gennem Nationalbanken mandag den 30.marts, og dagen efter blev bogføringsmaterielet afleveret til Danair for at blive befordret til betrukne bank T, men på grund af strejke i nogle provinslufthavne modtog T først bogføringsmaterialet den 2.april og meddelte samme dag B, at checken ikke kunne honoreres på grund af manglende dækning. I påstod T forpligtet til at honorere checken under henvisning til, at returnering i medfør af bankernes returneringsaftale var sket for sent, men allerede fordi I ikke kunne støtte ret på bankernes checkreturneringsaftale eller bankpraksis om returnering af checks, blev T frifundet. Checken var i øvrigt ikke returneret for sent.

Indløsning af visse checks

Ved Checkindløsningsaftalen af 13. juni 1969, som senere ændret flere gange, påtog de i aftalen deltagende banker sig at honorere visse ægte check på mindre beløb, uanset der ikke var fuld dækning på udstederens

16. Jfr. **AK 184/1994** [21/11 1994], hvor trassatbanken modtog bogføringsmaterialet en dag senere end normalt på grund af produktionsvanskeligheder i SDC, som udførte EDB behandling for T.

konto. Disse regler er nu indeholdt i Afsnit III i Bankernes Checkaftale af 1997, som givet i Afsnit 5 nedenfor.

Indløsningsgarantien omfatter ægte checks på ikke over 1.000 kr., såvel når trassenten selv præsenterer checken til indløsning i en anden bank end trassatbanken, som når det er trediemand, der ønsker checken indløst, hvad enten checken er udstedt direkte til denne trediemand eller den er transporteret til trediemand. Indløsningsgarantien gør det dermed sikkert at modtage betaling ved check på beløb under 1.000 kr.

Man kan ikke omgå beløbsgrænsen ved at udstede såkaldte *seriechecks*, hvor der for en vare eller tjenesteydelse, der koster mere end 1.000 kr., udstedes flere mindre checks. Foretages flere forskellige indkøb i samme forretning, selv om de tidsmæssigt ikke ligger langt fra hinanden, og udstedes der hver gang en check på ikke over 1.000 kr., vil de alle være omfattet af indløsningsgarantien.

Da indløsningsgarantien kun omfatter ægte checks, bør modtageren sikre sig bevis for udstederens identitet og helst også at udstederen kan disponere over den konto, checken trækkes på. Dette kan ske ved forevisning af ID-kort eller Dankort udstedt til kontoen, men føler modtageren sig på anden måde sikker på, at checken er ægte, bortfalder indløsningsgarantien ikke, fordi modtageren ikke har fået dette bevis.

Det er en yderligere betingelse, at eventuel overdragelse af checken til den trediemand, der søger checken indløst, er sket på en måde, som giver checkindehaveren en i formen lovlig adkomst, dvs. at der foreligger en sammenhængende kæde af endossementer på checken, herunder blanco-endossementer.

Checken skal indløses i så god tid, at den kan være forevist for trassatbanken inden forevisningsfristens udløb. Det betyder at der normalt skal regnes med 2 ekstra dage til clearing.

Endelig må den checkindehaver, som søger checken indløst, ved checkens modtagelse hverken vide eller burde vide, at der ikke var dækning for checken eller at udsteder havde standset betalingerne eller lignende eller at checken var tilbagekaldt.

Når det er et krav, at checkindehaver, der søger checken indløst, skal være i god tro om f.eks. dækning, når han modtager checken, skal dette forstås bogstaveligt. Det er således ikke tilstrækkeligt, at en tidligere checkindehaver var i god tro derom, og den gode tro foreligger kun, hvis checkindehaver heller ikke udviste simpel uagtsomhed. Det er således ikke checklovens negotiabilitetsregler, der her henvises til, men et selvstændigt godtrokrav. Selvom checken af den grund ikke er omfattet af indløsningsgarantien, bortfalder adgangen til checkregres naturligvis ikke, og her-

under er det checklovens lempeligere godtroskrav, der finder anvendelse, jfr. Kapitel 4.

Bankerne har aftalt, at man i særlige tilfælde, f.eks. hvor der er tvivl om checkindehaverens identitet, kan henvise denne til at søge checken indløst gennem sin egen bank, dvs. den filial, hvor han har sin konto. Der er således ingen ubetinget pligt til at indløse checks trukket på andre banker. Det må endvidere bemærkes, at krydsningsreglerne fører til, at checken kun kan honoreres i egen bank.

Trassatbanken kan dog ikke påberåbe sig denne bestemmelse, idet den skal indløse de checks, der præsenteres for den, og som ikke afvises af andre grunde, uanset checkindehaver er kunde i en anden bank, medmindre checken er krydset.

For den fulde aftaletekst henvises til gengivelsen i Afsnit 5 nedenfor.

Dækningsforbehold

Det må i denne sammenhæng yderligere overvejes, hvilken betydning det har, hvis trassatbanken, eventuelt helt rutinemæssigt, tager forbehold om dækning på kontoen ved honorering af en check over for en indløsende bank eller over for checkbesidderen.

Et sådant forbehold skal ikke accepteres, hvis checken af checkindehaveren præsenteres til betaling i trassatbanken. I så fald er trassatbanken som anført i Afsnit 1.2 forpligtet til at tage endelig stilling til, om checken skal honoreres eller ej, og honoreres den, kan beløbet ikke søges tilbagebetalt, selv om det viser sig, at checken var kontramanderet eller kontohaveren havde standset betalingerne eller der af anden grund ikke kan debiteres på kontoen.

Et dækningsforbehold har ingen støtte i checkloven, som hverken anviser eller udelukker denne mulighed.

Insisterer checkbesidderen ikke på endelig stillingtagen til honorering her og nu, men accepteres i stedet trassatbankens dækningsforbehold, må det antages, at det også er accepteret, at trassatbanken kan henskyde dækningsspørgsmålet til et senere tidspunkt, hvor der er bedre tid til at se, om der under hensyn til andre indkomne check til kredit og debet for trassantens konto er dækning. Under henvisning til Bankernes Checkaftale Afsnit IV og det sædvanlige tidsforløb for prøvelse af checks må det dog forlanges, at den endelige prøvelse af en sådan check sker senest næste bankdag, og at afvisning også meddeles ved brev afsendt dagen efter at dækningsforbeholdet blev taget.

Trassatbanken er ikke endossatar og har derfor ikke checkregres over for den, der præsenterer checken til betaling. Her er det kun kvitteringen for beløbets modtagelse, jfr. Chl. § 15, stk.5, der begrundet et tilbagebetalingskrav, hvis trassatbanken ikke kan få dækning for checken ved debitering af trassentens konto. Et i øvrigt anerkendt dækningsforbehold kan da understøtte et tilbagebetalingskrav.

Over for en indløsende bank må det antages, at Bankernes Checkaftale Afsnit IV, der giver udførlige regler for, hvorledes bankerne indbyrdes skal håndtere dækningsløse checks, ikke åbner mulighed for at trassatbanken tager et dækningsforbehold i stedet for inden for de angivne tidsfrister at tage endelig stilling til checkens honorering eller afvisning.

2. Krydsning

Som anført i Kapitel 2, Afsnit 2.4.3, begrænser krydsningsreglerne bankernes adgang til at honorere eller erhverve checks, jfr. Chl. § 38. En generelt krydset check må således kun betales til eller erhverves fra en af bankens kunder eller en anden bank, og en specielt krydset check må kun betales til den i krydsningen angivne bank. Er det trassatbanken selv, må checken ikke betales til en anden bank, men alene til en af trassatbankens kunder.

Disse regler tvinger checkindehaveren til at henvende sig i sin egen bank, hvis han vil have checken honoreret, hvad enten det er ved kontant udbetaling af checkbeløbet eller indsættelse af checken på en bankkonto. Man kan ikke undgå denne begrænsning i checkhonoreringsreglerne ved efterfølgende at slette krydsningen, idet der i medfør af Chl. § 37, stk.5, ses bort fra en sådan udstrygning af krydsningen. Tilsvarende kan en specielt krydset check ikke ændres til blot at være generelt krydset, men en checkindehaver kan tilføje et banknavn til en generel krydsning og derved gøre krydsningen speciel med retsvirkning for sig og efterfølgende erhververe.

Krydsningsreglerne begrænser ikke adgangen til at omsætte checks, og gør heller ingen indskrænkning i de almindelige checkretlige regler, herunder negotiabilitetsreglerne, bortset fra legitimationsreglen, som suppleres med bestemmelserne i Chl. § 38.

Det centrale element i krydsningsreglerne er kravet om, at trassatbanken kun må betale og indløsende bank kun må erhverve en krydset check fra en af sine kunder. Det er derfor nødvendigt at afgøre, hvornår man er kunde i en bestemt bank.

Det rejser to problemer, nemlig dels hvad der kræves for at være kunde, dels om man kun er kunde i en eller flere bestemte filialer, som man har det særlige kundeforhold til, eller om man samtidig er kunde i alle den pågældende banks filialer.

2.1. Kunde

Checkloven giver ikke nogen særlig beskrivelse af, hvad der ligger i begrebet *kunde* i Chl. § 38. Det udtales imidlertid i *bemærkningerne* til Chl. § 38¹⁷, at der ved en kunde hos en bank i denne forbindelse kun forstås en person, som virkelig har forretningsforbindelse med banken og således råder over en konto, på hvilken checkens beløb kan indsættes.

Det kræves dog ikke, at checkbeløbet i henhold til en krydset check indsættes på konto i banken. Chl. § 38, stk.1, indeholder tværtimod en bestemmelse om trassatbankens *betaling* af checken til en af trassatbankens kunder. Omvendt kan man ikke tilsidesætte de formelle krydsningsregler ved at afstå fra at kræve beløbet udbetalt kontant og i stedet indsætte det på en konto eller benytte beløbet til betaling af et girokort i banken. Honorering og indløsning benyttes derfor i flæng.

Andre lande, f.eks. Tyskland, anvender derimod *afregningschecks* i stedet for krydsningsinstituttet, jfr. herom Chl. § 39. Også i Sverige er det almindelig praksis og accepteret af kunderne, at krydsede checks ikke udbetales kontant, men føres ind over kundens konto i banken. Herfra kan beløbet dog straks hæves igen¹⁸. Derved skabes en ekstra sikkerhed for, at beløbet udbetales til rette vedkommende.

Det er dog ikke tilstrækkeligt, at den, der præsenterer en krydset check til indløsning eller honorering, samtidig opretter en konto i den pågældende bank, uanset om checkbeløbet kræves udbetalt eller det helt eller delvis krediteres den nye konto.

Denne situation forelå og blev godkendt i **UfR 1928. 973 ØL**, som imidlertid er afgjort under den tidligere checklov § 7, der kun indeholdt en bestemmelse om krydsning »til bank eller bankier« og speciel krydsning, hvorfor der ved generel krydsning ikke kunne stilles krav om kundeforhold for den, der ville have checken indløst. Chl. § 38 har bevidst tilsigtet at ændre denne retstilstand.¹⁹

Lyngsø, Checkloven p.174 ff., udtaler generelt, at den, der vil indløse en krydset check i en bank, kun kan anses som kunde i den pågældende

17. RT 1931/32 Tillæg A sp.4831.

18. Jfr. *Johnny Herre & Gunnar Karnell*, Check- och Växelrätt, p.55. Jfr. også **AK 20/1997** [23/06 1997], hvor det indsatte beløb straks blev hævet igen.

19. Jfr. *A. Helper*, Vekselloven og Checkloven af 1932, p. 427 f.

bank, hvis han har en konto i vedkommende bank. Dette svarer til de ovenfor givne motivbemærkninger.

Lyngsø, l.c., henviser bl.a. til dommene **UfR 1970. 166 H**, **UfR 1980. 730 H** og **UfR 1984. 317 VL**. Disse afgørelser fandt alle, at den, der havde fået en krydset check indløst i en anden bank end trassatbanken, ikke var kunde i den pågældende bank, jfr. Chl. § 38, stk.3, hvorfor banken måtte bære tabet i forhold til rette checkejer. Der var imidlertid heller ikke anført andre tilknytningsmomenter til den pågældende bank, som i givet fald kunne have retfærdiggjort, at der antoges at foreligge et kundeforhold. Det kan derimod udledes at de citerede afgørelser, at det ikke kan erstatte iagttagelse af bestemmelserne i Chl. § 38, at banken i stedet sikrer sig den pågældendes identitet, ej heller selv om det senere viser sig, at den foreviste legitimation var ægte og det lykkes at lokalisere den, der fik checkbeløbet udbetalt.

Spørgsmålet er fortsat genstand for retsafgørelser. Af senere domme kan der her henvises til:

ØL 21/02 1986: Byggefirma E's regnskabschef A, som havde prokura for E, tilegnede sig over en længere periode ca. 2 mio. kr. fra E ved at indsætte checkbeløb modtaget fra kunderne på sin egen konto med banken B's Nivå afd. i stedet for som instrueret at indsætte checkene på E's konto med B's Herlev afd. Alle checks var krydset og forsynet med kollektivt blankoendossement af E's direktør og A. Der fandtes ikke nogen sædvane i banker for at kontrollere, at den konto, hvorpå en check blev begæret indsat, tilhørte det firma, der var noteret som checkmodtager på de medfølgende indbetalingsbilag, og der kunne derfor ikke bebrejdes B's Nivå afd. noget. Da alle checks var blankoendosseret og A således checkretligt berettiget til at råde over checkene, og da A var kunde i B's Nivå afd., havde B ikke pådraget sig ansvar efter Chl. § 38, stk.5. [10.afd. 428/1984].

Københavns Byret 25/04 1991: F modtog en den 25/10 1988 udstedt krydset check stor kr. 188.215,24 fra en debitor. H, der 8 dage tidligere var blevet skilt fra F's direktør, tilegnede sig denne check og indløste den i banken B ved kontant udbetaling af kr. 30.000 og kreditering på H's konto med B, efter at H havde endosseret checken med firmanavn og sin egen underskrift, uagtet H ikke var tegningsberettiget. B havde af en kendt kunde fået bekræftet H's oplysning om at være indehaver af F. Da checken var behørigt forsynet med blankoendossement og H var kunde i B's indløsende afdeling, var B ikke ansvarlig for F's tab i medfør af Chl. § 38, stk.5. [Afd. J 661/1990].

UfR 1994. 569 VL: S ApS havde fra januar til 21.marts 1991 haft konto hos Andelskasse A, men trækket på kreditten blev da konverteret til et gældsbev. S havde tidligere været kunde i et andet pengeinstitut, som fra 21.marts 1991 påny overtog alle bankforretninger. Den 3.april 1991 blev S erklæret konkurs, men inden bekendtgørelse heraf hævdede S' tegningsberettigede direktør D en check stor

kr. 24.400 udstedt til S hos A. Da S den 4. april 1991 ikke (længere) var kunde hos A, blev A dømt til at erstatte S' tab, idet A havde overtrådt Chl. § 38.

UFR 1995. 114 ØL: Den 13. januar 1992 udstedte advokat A en krydset check på 32.854,33 kr. trukket på banken T og sendte den til M, som imidlertid aldrig modtog checken. Den kom i stedet I i hænde. I havde den 7. eller 9. januar 1992 oprettet en konto i bank B i en anden persons navn. Formålet hermed var ikke opklaret, men det kunne ikke være med konkret tanke på det senere checkmisbrug, da checken endnu ikke var udstedt på dette tidspunkt. Den 15. januar 1992 indfandt I sig i en anden afdeling af B og indsatte checken med falsk endossement fra M på den nyoprettede konto. To dage senere hævede I 14.500 kr. i en tredje afdeling af B, og efter en yderligere hævning samme dag, som blev krediteret kontoen på ny, tømte I kontoen den 20. januar 1992 ved henvendelse til samme afdeling, hvor de øvrige hævninger var sket. Herefter forsvandt I.

Krydsningsreglerne omhandler ikke blot udbetaling af checkbeløbet ved præsentation af checks, men også erhvervelse af en krydset check ved indsættelse af checkbeløbet på kontoen. Retten fandt, at I var kunde i B i Chl. § 38's betydning, og da banken ikke havde udvist uagtsomhed ved erhvervelse af checken, hæftede banken ikke for udbetalingen og kunne forlange checkens indløsning i betrukne bank T opretholdt.

Advokat *H.J. Bach* har i *Advokaten* 1996, side 106, beskrevet følgende eksempel fra sin egen praksis:

Et beløb på ca. 60.000 kr., der tilkom en arving i et dødsbo, advokat A behandlede, blev fremsendt til arvingen ved krydset klientkontocheck, men ved en fejltagelse fra postvæsenets side afleveret til en person med samme navn – bortset fra et mellemnavn – der boede på samme vej som arvingen, men på et andet husnummer. Modtageren indløste herefter checken i sin bank. Arvingens korrekte adresse var skrevet på checken, men indløsende bank overbeviste sig alene om, at kundens navn var anført på checken og stemte med navnet på den konto, kunden opgav. Indløsende bank var herefter frigjort i medfør af Chl. § 38. Først 9 måneder efter, da arvingen rykkede for sin arv, blev forholdet opdaget²⁰.

Jfr. tilsvarende **AK 451/1989** [16/02 1990], hvor de to navnebrødre havde helt forskellig adresse, men dog boede i samme by, og checken var indløst af en kunde i indløsende bank. Pengeinstitutankenævnet tilføjede, at banken ikke havde været i grov uagtsomhed om retten til checken, jfr. Chl. § 21.

Dommen **UFR 1995. 114 ØL** viser, at der ikke skal meget til at etablere et behørigt kundeforhold. Situationen var meget særegen, og man kan ha-

20. Det er oplyst, at sagen alligevel endte uden tab for advokaten, idet postvæsenet og banken enedes om at dække tabet.

ve sympati for trassenten, som måtte betale beløbet til M påny. I denne situation havde det kunnet sikre trassenten, hvis checken havde været en rekta check, jfr. Kapitel 6, Afsnit 5, idet banken da ikke havde været legitimeret til at udbetale checkbeløbet til remittentens endossatar.

Se også:

AK 249/1996: U udstedte den 11.maj 1996 en krydset check på kr. 2.290 til rejsebureau R, som den 14.maj indsatte checken på en konto med bank I, der var oprettet af R på grundlag af misbrug af trediemands navn og legitimationspapir. Da U erfarede, at R var et »svindelforetagende«, prøvede han at tilbagekalde checken, men den var da indløst. Da I havde erhvervet checken fra en kunde, uanset de specielle omstændigheder omkring kontoens oprettelse, havde I ikke begået fejl ved indløsningen. [12/12 1996]

Er en krydset check udstedt eller endosseret til et firma, må krydsningsreglerne antages at føre til, at checken kun kan indløses i den bank, hvor firmaet har konto. Ved indløsning eller indsættelse på kontoen skal checken endosseres til indløsende bank – eller kvitteres til trassatbanken – af personer, der er tegningsberettigede for firmaet, men det betyder ikke, at den bank, hvor den tegningsberettigede som privatperson er kunde, kan indløse denne check uden derved at overtræde Chl. § 38.

Spørgsmålet er berørt i den ovenfor citerede dom **UfR 1994. 569 VL**, hvor man alene interesserede sig for, hvor firmaet var kunde og ikke hvor direktøren selv var kunde.

Indløses en krydset check i henhold til fuldmagt fra eller af et bud for checkindehaveren, er det checkindehaveren, og ikke fuldmægtigen eller budet, der skal være kunde i den bank, der udbetaler checkbeløbet, jfr.

Aalborg Ret 22/11 1990: R modtog en den 20.marts 1989 til R udstedt generelt krydset check stor kr. 5.335,60. Den 21.marts konstaterede R, at hendes pung med checken, R's EF kørekort og R's 12-årige søn S' personnummerbevis var bortkommet, hvilket R meddelte sin bank B, ligesom R dagen efter indgav politianmeldelse. Den 21.marts blev checken imidlertid indløst i B bank, men i en anden afdeling end den, hvor R havde konto. Checkbeløbet blev udbetalt kontant, angiveligt til S, som foreviste fuldmagt fra R og R's EF kørekort. Da B havde erhvervet checken i god tro i overensstemmelse med krydsningsreglerne, jfr. chl. §§ 21 og 38, blev B frifundet for R's erstatningskrav. [BS 1832/90]

ØL 06/06 1995: A, der var et personligt firma, havde konto i banken B. A's bogholder C havde i perioden fra juli 1986-december 1989 tilegnet sig 89 generelt

krydsede checks udstedt til A og hævet beløbene i B og et andet pengeinstitut D. C havde ikke fuldmagt til at få kontantbeløb udbetalt til sig fra A's konto. 4 checks, som C havde forsynet med falsk endossement til sig selv, erklærede B sig indforstået med at erstatte A. For andre checks, som A's indehaver havde forsynet med blankoendossement, og som C i stedet for at indsætte på kontoen fik udbetalt kontant, fandtes B ikke at have pådraget sig erstatningsansvar, idet udbetaling til C måtte sidestilles med udbetaling til A, som var kunde i B, da C havde status som bud for A eller gennem praksis havde erhvervet fuldmagt til at få beløb udbetalt på A's vegne. [13.afd. a.s. B-3395-93].

I de ovenfor anførte eksempler, bortset fra **UfR 1995. 114 ØL**, fungerede krydsningsreglerne forsåvidt efter hensigten, idet det lykkedes at identificere den, der havde indløst checken. Dette var imidlertid ikke tilstrækkelig prævention til at afholde de pågældende fra at hæve checkbeløbet, og efterfølgende er det sjældent muligt at få et med urette hævet beløb tilbagebetalt.

Eksemplerne demonstrerer dermed, at krydsningsreglerne tildels giver en falsk tryghed for checkudstederen, når checken bortkommer under vejs til remittenten, således at udstederen ikke er frigjort for sin betalingsforpligtelse og derfor må betale beløbet en gang til, uanset checken trækkes på hans konto. Krydsningsreglerne sikrer heller ikke modtageren, når checken stjæles efter at være kommet frem, idet pengeinstitutterne ikke kan forhindre, at et kundeforhold etableres med en falsk identitet, eller at rette kunde med åbne øjne indløser en trediemands check blot for at skaffe sig den kortfristede likviditet og uanset risikoen for straf.

Krydsningsreglerne sikrer heller ikke imod misbrug af formel legitimation, jfr. **ØL 21/02 1986**, hvor der var sket korrekt endossering, og til dels **Københavns Byret 28/11 1978** [Afd. A 1553/1977], **Københavns Byret 25/04 1991** [Afd. J 661/1990], samt den norske højesteretsdom:

NRt 1992. 1083: A var eneaktionær og daglig leder af I A/S, som havde konto i banken B. A modtog en krydset check stor NOK 985.000 udstedt til I af D som betaling for I's tilgodehavende. A præsenterede checken hos banken C og oprettede samtidig ny konto i I's navn hos C, hvorefter checken blev indsat på denne konto, som kunne tegnes af A alene. I den følgende månedstid hævede A stort set hele kontoens indestående, som A forbrugte til private formål, hvorefter A forlod Norge, og kort efter blev I erklæret konkurs. B, som havde sikkerhed i I's konti hos B, krævede at C erstattede I beløbet NOK 985.000 under anbringende af, at C havde honoreret den krydsede check i strid med Chl. § 38. Heri fik B ikke medhold, idet checken var honoreret til rette kreditor – I – og tabet bestod i A's efterfølgende mandatsvig.

Denne afgørelse illustrerer det grundsynspunkt, at legitimationsreglerne og de dertil knyttede krydsningsregler alene har det indhold at tillade bankerne at honorere en check med frigørende virkning for sig og tras-senten, når checken honoreres over for andre end rette kreditor. Det be-tyder også, at en bank, der udbetaler en krydset check til en, der ikke er kunde i banken, men hvor banken ved sit kendskab til kunden eller kon-trol af checken og kunden føler sig overbevist om, at der er tale om rette kreditor, kan honorere checken i strid med krydsningsreglerne. Det sker imidlertid på banken risiko, men betaling til rette kreditor – som i **NRt 1992. 1083** – er altid frigørende, jfr. tilsvarende A. *Helper*, Vekselloven og Checkloven af 1932, p.428.

Det er derimod ikke tilstrækkeligt, at banken er i god tro om, at den, som får udbetalt en krydset check, er kunde i banken, hvis han rent fak-tisk ikke er det, jfr. Afsnit 2.3 nedenfor og afgørelserne:

AK 147/1997: L, der var leder af en forening F, tilegnede sig i perioden december 1995-april 1996 5 krydsede checks udstedt til F med samlet pålydende kr. 16.735, hvorefter L indsatte beløbene på en L tilhørende konto med sin bank I, efter at 3 checks var påført F's stempel og underskrevet af H, som var L's ægtefælle og havde fuldmagt for F. 2 checks opfyldte kravene til blancotradition. Da forholdet blev opdaget, blev L bortvist, og F krævede, at I erstattede F de hævdede be-løb. I havde erhvervet alle checks fra en kunde i god tro om dennes ret til de pågældende checks, der opfyldte kravene om uafbrudt række af endosseme-ner. [16/09 1997]

AK 183/1998: A tilegnede sig en af kommune K til R udstedt generelt krydset check stor kr. 3.498, hvorefter A fik checkbeløbet udbetalt i en afdeling af B-bank, hvori R var kunde. I forbindelse med indløsningen foreviste A legitimation med R's navn, men uden foto. A var ikke kunde i B-bank, og allerede derfor var B ansvarlig for R's tab. [02/10 1998]

2.2. Bank

Den anden del af kundebegrebet angår kravet om, at den pågældende skal være kunde i *banken*, dvs. enten trassatbanken, jfr. Chl. § 38, stk.1, eller indløsende bank, jfr. Chl. § 38, stk.3, alt efter om der sker udbetaling i trassatbanken eller indløsning gennem en anden bank, der erhverver checken med henblik på at få checkbeløbet betalt af trassatbanken.

Indtil midten af 1980-erne antoges det, at trassatbanken i Chl. § 38, stk.1, kun var den afdeling, hvor kunden havde konto, og tilsvarende var banken i Chl. § 38, stk.3, kun den bank, hvor kunden havde konto.

Dette var et modstykke til afgrænsningen af trassatbanken i Chl. § 15, stk.5, hvorefter endossement til trassatbanken udelukkende gælder som kvittering, undtagen når trassatbanken har flere forretningsafdelinger, og endossementet er sket til en anden forretningsafdeling end den, på hvilken checken er trukket. Det har også gode grunde for sig at antage, at trassatbanken kun er den afdeling eller filial, som fører kontoen for kunden, idet kun denne antages at have et nærmere kendskab til kunden, således at den kan opfylde de intentioner og den sikkerhed for korrekt indløsning af checken, som ligger bag Chl. § 38. Samme afgrænsning må foretages af den bank, der erhverver en krydset check fra en af sine kunder.

I dommen **UfR 1984. 317 VL** blev denne fortolkning stadig bekræftet, idet man fastslog, at frigørende udbetaling af en krydset check forudsatte, at indløseren var kunde i indløsende filial og ikke blot i banken som sådan.

Der blev rokket ved denne opfattelse af, hvad der skal forstås ved *trassatbank* og *bank* i Chl. § 38, i afgørelsen

Københavns Byret 14/05 1987: D fremsendte en krydset check stor kr. 5.950 trukket på P til K til udligning af mellemværende. Checken blev imidlertid stjålet, inden den kom frem til K, og indløst af T, der ved bud præsenterede checken i H's Nivå afd. med anmodning om at få beløbet krediteret T's konto med H's Greve afd. D, som måtte betale beløbet til K påny, krævede erstatning af H med påstand om, at H havde overtrådt Chl. § 38, stk.3, da T ikke var kunde i Nivå afd. Heri fik D ikke medhold, da man ikke mere kunne forlange en så snæver forståelse af kundedebegrebet. [Afd. H 1143/1986].

Afgørelsen blev fulgt op af højesteretsdommen:²¹

UfR 1989. 784 H: En krydset check blev uberettiget tilegnet af en medarbejder A i firmaet K, forsynet med falsk endossement og indløst ved kontant udbetaling i A's bank B, men i en anden afdeling end den, hvor A havde sin konto. Banken B fandtes ikke at have handlet i strid med Chl. § 38, stk.3, idet man under nutidens forhold ikke mere kom personligt i den afdeling, hvor man havde sine konti, hvorfor det var en fiktion at forlange, at krydsede checks skulle indløses dér.

Denne afgørelse har svækket den præventive virkning af krydsningsreglerne, idet der givet er tilfælde, hvor en person vil vige tilbage fra at søge en krydset check, der ikke tilhører ham, indløst i sin egen bankfilial af frygt for at blive afsløret på stedet, men ville være rede til at forsøge at få checken indløst i en anden filial.

21. Dommen er nærmere omtalt af *Jens Vedsted-Hansen*, UfR 1990 B. 107 ff., og *Preben Lyngsø*, TfR 1993 p.168.

Afgørelsen har dog gode grunde for sig og i dag endnu mere end i 1989, idet den omstændighed, at man har en konto i en bestemt bankfilial, ikke er ensbetydende med, at man bliver en kendt kunde netop i den filial. I øvrigt stiller Chl. § 38 ikke krav om, at man også er blevet ekspederet af en bankmedarbejder, som har personligt kendskab til, at checkindehaveren er kunde i banken, når blot det faktisk forholder sig sådan. Kravet om at man kun er kunde der, hvor kontoen føres, bliver dermed en ren formalitet. Med nutidens IT systemer kan en hvilken som helst filial slå kundens konto op og kontrollere, at den pågældende er kunde, samtidig med at den pågældendes identitet derved sikres. Dette har været hovedsigtet med krydsningsreglerne.

Det forekommer hyppigt, at en persons konti føres i en bankfilial i nærheden af den private bopæl, hvorimod ind- og udbetalinger enten sker på rent skriftligt grundlag eller home banking²², eller ved at kontohaveren møder op i en filial i nærheden af arbejdspladsen, allerede fordi han ikke har mulighed for at komme i den lokale bankfilial i åbningstiden.

I det i **UFR 1995.114 ØL** refererede tilfælde havde det ikke hjulpet til at forhindre misbruget, at man havde opretholdt det snævre bank/kunde begreb, eller at der kun var benyttet den afdeling, hvor kontoen oprindelig var oprettet, i stedet for 3 forskellige afdelinger, idet der som anført var opgivet falsk navn ved oprettelse af kontoen.

Det må herefter konkluderes, at trassatbanken kan udbetale checkbeløbet og en anden bank kan erhverve en generelt krydset check fra den, der er legitimeret som rette checkindehaver i medfør af Chl. §§ 19 og 35, og som har bankkonto i en afdeling af den bank, hvis filial han henvender sig til, uanset det er en anden filial af samme bank.

2.3. Ansvar for tilsidesættelse af krydsningsreglerne

Såfremt en bank ikke overholder de i Chl. § 38 angivne forskrifter, er den ansvarlig for den deraf opståede skade, dog ikke udover checkens beløb, jfr. Chl. § 38, stk.5, jfr.:

AK 56/1990: Forsikringsselskab A udstedte en krydset check på kr. 707,30 til R, som blev fremsendt til R's tidligere adresse i en anden by. Checken blev nogle dage senere indløst i bank I, hvor A ikke var kunde. Checken var endosseret med ulæselig underskrift. Da R ikke var kunde hos I, havde I overtrådt Chl. § 38 og måtte erstatte tabet for R. I havde ikke gjort gældende, at checken var erhvervet fra en trediemand, som var kunde hos I. [30/04 1990].

22. Sml. *Betalingskortlov* § 26 a.

Det er uden betydning for bankens ansvar efter denne bestemmelse, at den var i god tro om, at den pågældende var kunde i banken, jfr. den i Afsnit 2.1 anførte afgørelse **AK 183/1998**. Har banken erhvervet eller indløst en krydset check under omstændigheder, som er ansvarspådragende for banken på anden måde end selve tilsidesættelsen af krydsningsreglerne, hæfter banken for det derved forvoldte påregnelige tab uden begrænsning til checkbeløbet.

Har trassatbanken udbetalt checksummen i henhold til en krydset check i strid med Chl. § 38, er trassatbanken ikke berettiget til at debitere trassentens konto for beløbet, jfr. *Preben Lyngsø*, *Negotiable Dokumenter*, p.211. Rette checkejer kan derfor få udstedt en ny check fra trassenten eller på anden måde få betaling af trassenten, uden at trassenten lider tab derved.

Indløses checken af en anden bank eller bankafdeling i strid med Chl. § 38, vil indløsende bank kunne ekstingvere retten til checken, hvis den fornødne gode tro efter Chl. § 21 har foreligget. Checken kan herefter sendes til indløsning i trassatbanken, som i forhold til trassenten er berettiget til at debitere trassentens konto for beløbet. Indløsende bank vil da være forpligtet til at erstatte tabet for den, fra hvem checken er bortkommet.

Indløsende bank kan også vælge i stedet at iværksætte checkregres i henhold til Chl. § 40, men når kravet rettes mod den, fra hvem checken er bortkommet, eller mod trassenten, kan den pågældende nægte at honorere kravet, hvis det fremsættes af indløsende bank, eller kræve erstatning af indløsende bank, hvis kravet fremsættes af en anden endossatar, jfr. *Lyngsø*, *Checkloven*, p.177, og UfR 1980. 730 H:

UfR 1980. 730 H: A indleverede en brugt bil til bilauktionsfirma F, idet han afleverede en forfalsket synsattest og opgav falsk navn. Bilen blev solgt til T, hvorefter F udleverede en krydset check på provenuet til A, som samme dag henvendte sig i banken B for at få beløbet udbetalt. A var ikke kunde i B, men alligevel blev beløbet udbetalt til A, efter at B havde kontaktet trassatbanken C og fået bekræftet, at der var dækning på kontoen, og havde kontrolleret A's identitet ved forevisning af kørekort, som A havde stjålet. Da T mente, at synsattesten måtte være falsk, hævede han købet, hvorefter F kontramanderede checken, således at B ikke fik den honoreret i trassatbanken C. B foretog checkregres over for F, men fik ikke medhold i kravet, da B ikke havde iagttaget Chl. § 38, stk.3. B fik ikke medhold i sin påstand om, at Chl. § 38, stk.5, kun kunne anvendes, hvis checken var bortkommet fra rette indehaver, og ikke når der var andre indsigelser mod checkindehaverens ret til checkbeløbet.

Trassatbanken kan ikke gøre regres mod nogen checkskyldner, idet trassatbanken ikke modtager checken ved et endossement, men alene får betalingsmodtagerens kvittering ved indløsning af checken, jfr. Chl. § 15, stk.5. Er det trassatbanken selv, der har overtrådt Chl. § 38, lider trassatbanken derfor et tab, når trassentens konto ikke kan debiteres for beløbet, og betalingsmodtageren enten ikke kan identificeres eller ikke kan tilbagebetale det med urette modtagne beløb.

Det må antages, at krydsningsreglerne i Chl. § 38 også må iagttages ved indløsning af en rekta check, jfr. Kapitel 6, Afsnit 5.1.

3. Bekræftelse af checks

I henhold til Chl. § 25 kan en check *bekræftes* eller *noteres* ved at trassatbanken giver checken en underskrevet påtegning, som må forstås således, at checken vil blive betalt. Mens trassatbanken ellers ikke i forhold til andre end trassenten har nogen pligt til at indløse en check, der præsenteres til betaling, selv om der er dækning på kontoen – uanset den normalt vil gøre det, hvis checkindehaverens legitimation er i orden – er trassatbanken forpligtet til at indfri en check, som den har forsynet med sin bekræftelse, hvis den forevises til betaling inden forevisningsfristens udløb. En sådan check kan ej heller tilbagekaldes inden forevisningsfristens udløb, jfr. Chl. § 32, stk.1.

Trassatbanken vil normalt ikke bekræfte en check, medmindre der er dækning på kontoen eller inden for en aftalt trækingsret på det tidspunkt, da banken bliver anmodet om at give checken sin bekræftelse. I så fald sikrer banken sig, at der også er dækning for checken, når den begæres indløst i trassatbanken indtil 20 dage senere, ved straks at udseparere checkbeløbet fra kontoen og overføre det til en særlig konto tilhørende banken bestemt til fyldestgørelse af noterede checks. Derved sikrer banken sig, at kontohaveren ikke disponerer over kontoens indestående på anden måde, således at der ikke er dækning for den noterede check, og beløbet indgår heller ikke på anden måde i kontohaverens formuesfære, og det kan således ikke gøre til genstand for udlæg fra kontohaverens kreditorers side eller transporteres til sikkerhed eller eje. Uanset kontohaveren måtte standse betalingerne eller gå konkurs, inden den noterede check præsenteres til betaling, vil checkindehaveren få betaling af trassatbanken, og trassatbanken vil ikke lide tab derved.

Også rekta checks kan bekræftes.

3.1. Anmodning om notering

Det fremgår ikke af Chl. § 25, hvem der kan anmode trassatbanken om at notere en check, men denne ret tilkommer i hvert fald kontohaveren i medfør af den mellem ham og banken indgåede checkaftale, som giver kontohaveren ret til at disponere over kontoens indestående – hvis der er tilstrækkeligt indestående eller aftale med banken om trækningsret. Trassentens noteringsanmodning kan fremsættes i forbindelse med checkens udstedelse, men kan også blive fremsat senere på begæring af remittenten eller en anden senere checkindehaver.

Chl. § 25 udelukker imidlertid ikke, at også checkindehaveren på egen hånd kan anmode trassatbanken om at notere en udstedt check. Checkaftalen kan indeholde en bestemmelse, som enten tillader eller forbyder trassatbanken at notere en check uden trassentens godkendelse, men udtaler checkaftalen intet derom, må man antage, at trassatbanken i forhold til trassenten har ret til at følge bestemmelsen i Chl. § 25 og notere checken.

Hvis banken ville have noteret checken på kontohaverens begæring, bør den også foretage notering på trediemands begæring. Beror forholdet mellem trassenten og checkindehaveren på, om checken bliver noteret, idet trassenten ellers risikerer, at en aftale bliver ophævet under anbringende af trassentens manglende betalingsevne, kan banken endda udsætte sig for at handle ansvarspådragende over for trassenten ved ikke at efterkomme en noteringsbegæring, hvis der er dækning på kontoen.

Under normale omstændigheder ville checkindehaveren ikke nøjes med at lade checken notere, men kræve checkbeløbet udbetalt, hvilket også taler for, at checkindehaveren som det mindre i det mere kan forlange checken noteret i stedet. Det kan imidlertid tænkes, at checkindehaveren ønsker at benytte checken som betaling over for trediemand og forinden vil sikre sig, at der er dækning for checken ved at lade den notere. Mere praktisk er det imidlertid, at checkindehaveren ikke kan få checken indløst i trassatbanken, fordi checken er krydset og checkindehaveren ikke er kunde i trassatbanken eller en filial deraf. I så fald er checkindehaveren nødt til at nøjes med at få checken noteret, hvorefter han kan indløse den gennem sin egen bank.

Checkloven stiller ikke krav om, at trassatbanken skal underrette trassenten om, at banken har noteret en check på trediemands begæring, og det sker i praksis heller ikke, selv om checkbeløbet derved som oven for anført trækkes på kontoen tidligere end det ellers ville være tilfældet. Baggrunden herfor er, at den, der udsteder en check, altid må være forberedt på, at checken straks hæves på hans konto, også selv om han har aftalt noget andet med remittenten, jfr. Chl. § 28.

3.2. Bankens notering

Checkens bekræftelse skal ske ved en af trassatbanken underskrevet påtegning herom. Påtegningen kan være påført på checkens forside eller bagside eller på en allonge til checken, men normalt sættes et noteringsstempel på checkens forside, hvorefter påtegningen underskrives af trassatbanken. Trassatbankens underskrift uden tilhørende tekst på checkens forside anses som en bekræftelse af checken, jfr. Chl. § 25, stk.1.

Det formelle krav til noteringens foretagelse betyder derfor, at checkindehaveren enten må indfinde sig med checken i betrukne filial for at få checken påtegnet der, eller træffe aftale med betrukne filial om, at checken fremsendes til notering og derefter returneres til checkindehaveren, således at han kan benytte den til betaling eller få checken indløst i overensstemmelse med checklovens legitimationsregler.

3.3. Telefonnotering

Formel korrekt notering af en check i medfør af Chl. § 25 kræver som anført, at checken fysisk præsenteres til påtegning i betrukne filial. Hvis checkindehaveren ikke har nem adgang til dette, og ikke vil afvente at notering først kan ske, når han har fået sendt checken til betrukne filial med posten eller på anden måde, kan checkindehaveren i stedet rette telefonisk henvendelse til trassatbanken, eventuelt gennem sin egen bank, for at få bekræftet, at der er dækning for checken på kontoen. Får han dette bekræftet, kan han enten lade sig nøje dermed eller yderligere aftale, at checken skal noteres formelt korrekt og fremsende den til trassatbanken med henblik på at få dette gjort.

Trassatbanken hæfter for sin telefoniske oplysning om dækning på ganske samme måde som enhver anden viljeserklæring, men i reglen kan bankens erklæring ikke forstås videre, end at der er dækning på kontoen på forespørgselstidspunktet²³, og uden særligt holdepunkt derfor har banken derved ikke givet tilsagn om, at der også vil være dækning eller at checken vil blive honoreret, når den endelige prøvelse sker i trassatbanken.

En sådan telefonisk oplysning fra trassatbanken om dækning på forespørgselstidspunktet kan derfor ikke erstatte korrekt notering i medfør af Chl. § 25, også fordi der kan være bevisvivl om, hvad trassatbanken i det hele taget har oplyst, sml. **AK 409/1990** [25/01 1991]. Fra nyere retspraksis, hvor checkindehaveren har søgt at få sin egen bank pålagt indeståelse for dækningsoplysning, kan nævnes:

23. Jfr. **AK 409/1990** [25/01 1991], der anvender denne formulering.

UFR 1995. 160 H: S modtog den 3. august 1987 check stor DEM 100.000 som betaling for bl.a. 7 vognlæs rug til en fakturaværdi af kr. 196.611,09, der skulle leveres til en tysk kunde K. I forvejen havde S et udækket tilgodehavende på 289.062,92 DEM hos K. Forinden varens afsendelse havde S' bank B på K's foranledning rettet dækningsforespørgsel til K's bank T, som havde bekræftet, at checken ville blive honoreret. Dette svar gav B videre til K, hvorefter varen blev afsendt. Alligevel blev checken ikke honoreret ved fremkomst til T. Da B ikke havde givet nogen garanti for checkens indløsning, og i øvrigt ikke handlet ansvarspådragende, men blot korrekt videregivet de modtagne oplysninger, kunne B ikke holdes ansvarlig for S' tab – endsige for checkens indløsning. T var ikke sagsøgt.

SH 19/05 1998: Byggefirma S modtog en lørdag check stor kr. 64.200 som betaling for 2 fakturaer på tidligere leverancer. S tvivlede på dækning, da fordringerne var taget til incasso, hvorfor S mandag henvendte sig i sin egen bank A for at få undersøgt, om der var dækning og søge checken noteret. Efter kontakt til kontoførende bank B noterede A »OK« på checken og indsatte den på S' konto med standardforbehold om dækning. Ved bogføring hos B blev checken afvist som dækningsløs. A hæftede ikke for checkens honorering ved sin påtegning på checken og havde heller ikke i øvrigt handlet ansvarspådragende. [H-0055-96].

Jfr. også:

AK 564/1991: Ved indløsning af check for R rettede indløsende bank I telefonisk dækningsforespørgsel til trassatbanken T og fik bekræftet, at der var dækning. Ved T's prøvelse blev checken afvist med oplysning, at checken var kontraman-deret. Dette var forsåvidt en fejl, idet kontohaver havde meldt checken stjålet, og afvisning skyldtes derfor, at checken var falsk. Da R ved checkens modtagelse ikke havde sikret sig udsteder U's identitet, men ladet sig nøje med et ID-kort, som U angav at være hans fars, fandtes R ikke over for hverken I eller T at kunne kræve erstatning for sit tab. [22/05 1992]

Se dog modsat i Pengeinstitutankenævnets kendelse:

AK 164/1988: A modtog i december 1986 en check stor kr. 15.000 trukket på T. A fik på telefonisk henvendelse til T oplyst, at der var dækning på betrukne konto, men da checken blev præsenteret til honorering i T, blev checken alligevel afvist under henvisning til manglende dækning. Dette var imidlertid ikke helt korrekt, idet der selv efter debitering af checken var en positiv saldo på kontoen. T mente imidlertid, at A havde udstedt en række yderligere checks på kontoen, som T ville være forpligtet til at honorere i medfør af den dagældende checkindløsningsaftale, og herefter ville kontoen komme i overtræk, hvis også A's check blev honoreret. Pengeinstitutankenævnet fandt, at T skulle honorere checken til A under hensyn til den telefoniske dækningsbekræftelse uden forbehold om alligevel ikke at ville

honorere checken, og under henvisning til, at T's begrundelse for afvisning havde været urigtig. [19/12 1988].

3.4. Retsvirkning af notering

Såfremt trassatbanken ikke honorerer en bekræftet check, som forevises rettidigt, har checkindehaveren, selv om det er trassenten, et umiddelbart krav mod trassatbanken på alt, som kan fordres efter Chl. §§ 45 og 46, jfr. Chl. § 25, stk.2. Trassatbanken hæfter som checkskyldner solidarisk med den andre checkskyldnere, men da en check skal præsenteres for trassatbanken, før checkkravet kan rejses mod de andre checkskyldnere, jfr. Chl. § 40, og da trassatbanken altid må påregnes at kunne betale checkbeløbet, vil det i praksis være trassatbanken, der betaler checkbeløbet. Den hverken kan eller har anledning til at gøre regres mod andre checkskyldnere, men vil i reglen være dækket ved det beløb, som allerede ved checkens notering blev udsepareret fra trassentens konto, jfr. ovenfor. Det gælder dog ikke, hvis checken f.eks. var falsk og trassenten ikke af andre grunde i forhold til trassatbanken hæfter for dens betaling. I så fald må banken selv bære tabet, da et erstatningskrav mod den, der har begået falsk, sjældent har noget indhold.

Trassatbanken kan i medfør af Chl. § 25, stk.1, 2.pkt., ikke påtage sig et videre ansvar for checken end at indfri den inden for forevisningsfristen. Det betyder navnlig, at banken ikke kan påtage sig at betale checken i en længere periode, f.eks. 1 måned for en check, der er betalbar i Danmark, jfr. Chl. § 29, hvorefter forevisningsfristen for en sådan check er 20 dage.²⁴

Er checken ikke dateret, når den præsenteres for trassatbanken med henblik på at få den noteret, må trassatbanken sørge for, at der i hvert fald nu sker datering, dels for at opfylde det formelle krav i Chl. § 1, 5), således at dokumentet kan få retsvirkning som check, dels for at overholde kravet i Chl. § 25 om, at banken ikke kan påtage sig at indestå for checkens betaling ud over forevisningsfristen i Chl. § 29. Er checken postdateret, dvs. påført en udstedelsesdato, som ligger fremme i tiden, kan og bør banken forlange, at den rette udstedelsesdato blive påført checken eller i hvert fald dagens dato, og ellers afvise at bekræfte checken. Dette er banken i hvert fald altid berettiget til, når checken er postdateret.

Derimod kan trassatbanken begrænse sin forpligtelse, f.eks. således at noteringen kun gælder for et mindre beløb, idet der ikke er dækning for det fulde checkbeløb, eller således at noteringen bortfalder, hvis checken

24. Dette forbud beror på risikoen for, at der ellers kan konkurreres med Nationalbankens eneret til at udstede pengesedler.

ikke forevises til betaling inden for en kortere frist end den sædvanlige forevisningsfrist. En sådan begrænsning skal fremgå af selve påtegningen, idet banken ellers udsættes for, at dens indsigelse om begrænsningen fortrænges af en godtroende checkerhverver efter reglerne i Chl. § 22.

Er checken omvendt antedateret, dvs. dateret tidligere end den faktiske udstedelsesdag, har det alene den virkning, at forevisningsfristen og dermed retsvirkningen af bankens bekræftelse udløber tidligere end ellers.

Det beror på almindelige regler, herunder checkaftalen mellem trassenten og trassatbanken, om trassatbanken efter at have honoreret en bekræftet check kan debitere trassentens konto for beløbet. Er der tale om en falsk check²⁵, som en anden end trassenten har bedt trassatbanken om at bekræfte, vil den godtroende erhverver af en sådan check kunne forlange checken honoreret inden for forevisningsfristen, men trassatbanken er ikke berettiget til at debitere en falsk check på trassentens konto, medmindre trassenten har handlet ansvarspådragende i forbindelse med forfalskningen, f.eks. ved at gøre det særlig nemt for trediemand at forfalske checken. Har trassenten derimod selv bedt trassatbanken bekræfte en check, efter at den er blevet forfalsket, idet han f.eks. tager fejl af en ægte og en falsk check eller ikke opdager, at checken er blevet forfalsket, må det antages, at trassatbanken er berettiget til at debitere trassentens konto for det beløb, trassatbanken har måttet udbetale i henhold til sin bekræftelse.

3.5. Bankcheck erstatter notering

Har den, der har modtaget en check som betaling for en ydelse, der kan kræves betalt kontant, ikke tid eller mulighed for at afvente formel og korrekt notering af checken, kan man løse det tidsmæssige problem på en anden måde, under forudsætning af at der er dækning for checken og det blot beror på tekniske vanskeligheder, at checken ikke kan blive noteret, f.eks. fordi den er trukket på en bank i Ålborg og skal bruges til betaling i Roskilde.

Har betrukne filial i Ålborg en afdeling i Roskilde, kan man aftale med denne afdeling, at den skal udstede en bankcheck på det tilsvarende beløb og modtage betaling herfor med den unoterede check. Checkindehaver

25. I medfør af Chl. § 10 fritages en checkskyldner ikke for sin forpligtelse, fordi en anden checkskyldners forpligtelse er ugyldig, herunder at en underskrift er falsk. Det gælder f.eks. også trassatbankens forpligtelse til at betale en bekræftet check, som var falsk ved udstedelsen.

skal blot være opmærksom på, at han bliver nødt til at endossere checken til afdelingen i Roskilde som indløsende bank, og da det ikke er hensigten, at han derved skal pådrage sig noget checkansvar over for afdelingen i Roskilde, må han begrænse sin indeståelse for checkens betaling som forudsat i Chl. § 18, hvorefter han kan endossere checken *sine obligo*, dvs. uden forpligtelse for sig selv.²⁶

4. Clearing

Check indløses ofte i checkindehaverens bankfilial eller indsættes på hans konto dér fremfor at blive præsenteret til betaling i trassatbanken. Dette beror tildels på krydsningsreglerne, som kræver, at checken indløses i den bank, hvor checkindehaveren er kunde, jfr. Chl. § 38 og Afsnit 2 ovenfor, dels på at det rent praktiske er enklere at benytte sin egen bank til at få checksummen betalt end at hæve kontanter i trassatbanken og derefter indsætte beløbet i sin egen bank.

Indløsende bank indgår derved i omsætningskæden som almindelig endossatar, som kan påberåbe sig negotiabilitetsreglerne og fortrænge indsigelser og ekstingvere rettigheder fra tidligere omsætningsled, hvis betingelserne herfor i Chl. §§ 21 og 22 er opfyldt.

Når trassatbanken derefter skal afkræves checkbeløbet, sker det ikke ved, at indløsende bank præsenterer checken for trassatbanken som enhver anden checkindehaver, men ved *clearing* mellem bankerne. I den forbindelse må det bemærkes, at andre filialer af trassatbanken, der har indløst en check, betragtes ganske som helt fremmede banker. Også de skal afkræve trassatbanken betaling for de checks, de har indløst, som er trukket på en anden filial inden for samme bank, og det sker også ved clearing.

Checkloven forudsætter, at Nationalbanken står for clearingen, jfr. Chl. § 31. Det er også fortsat tilfældet, men herudover har de større banker etableret deres egne centrale checkclearingkontorer, hvorfra de modtager data vedrørende checks indløst i bankens forskellige filialer og i et vist omfang også fra de andre storbanker. Herefter registreres alle træk på checkkonti i bankens filialer, og der udskrives en bogføringsjournal, som sendes til de enkelte filialer med henblik på, at den endelige kontrol og beslutning om at honorere checken eller afvise den kan træffes der. Endvidere samles data for checks trukket på andre banker og udveksles med disse, enten

26. Dette må ikke forveksles med den *skadesløse transport* i henhold til Gbl. § 10, som tværtimod er en særlig indeståelse for, at skyldneren kan betale fordringen.

gennem Nationalbanken eller direkte til den anden banks centrale clearingkontor. Endelig opgøres det dag for dag, hvor stort den ene banks nettotilgodehavende er hos den anden bank på grundlag af det samlede checkbeløb, som de hver for sig har indløst for hinanden, og nettobeløbet udlignes (clears) ved træk på mellemregningskontoen eller overførsel via deres konti i Nationalbanken.

Denne dokumentløse clearing indebærer en stor praktisk lettelse for de implicerede banker i forhold til den fysiske udveksling af checks bankerne indbyrdes og mellem forskellige filialer inden for samme bank. Men derved opfylder indløsende bank ikke Chl. § 34, hvorefter trassatbanken kan forlange checken udleveret i kvitteret stand som betingelse for betalingen. Det er derfor i Bankernes Checkaftale, Afsnit VII, bestemt, at indløsende banks fremsendelse af checkens data med henblik på afregning medfører, at indløsende bank hæfter for checken på samme måde, som hvis checken var blevet forsynet med et forpligtelsen endossement²⁷.

Det er en stor fordel, at checkclearingen kan foregå hurtigt, og ikke sinkes af praktiske problemer med fysisk at samle alle checks på et eller flere centrale checkclearingskontorer, således at checkens data hurtigere er fremme i betrukne filial, hvor den egentlige og endelige prøvelse sker.

På den anden side svækkes muligheden for at konstatere falsk eller forfalskning, idet indløsende pengeinstitut ikke kender og ikke har mulighed for at sammenligne underskriften på checken med trassentens rette underskrift eller i øvrigt ud fra sit kendskab til trassenten få mistanke om falsk eller forfalskning. Trassenten bør derfor i egen interesse kontrollere sine kontoudtog fra banken for derved at fange beløb, som han ikke kan genkende, og holde kontrol med bortkomne eller annullerede checkblanketter for at sikre, at de ikke alligevel dukker op som hævnninger på kontoen. Der henvises i øvrigt nærmere til bemærkningerne om falskindsigelsen i Kapitel 4, Afsnit 3.2.1.

5. Pengeinstitutternes aftale om indløsning og returnering

Pengeinstitutterne har allerede tidligere indgået forskellige aftaler om indløsning, clearing og returnering af checks, der nægtes indløst. Disse aftaler er indeholdt i Aftale om indløsning af visse checks (Checkindløsningsaftalen) af 13. juni 1969 som ændret senest 1. november 1985 samt Aftale vedrørende returnering, endossementskontrol, afregning, protest og endossering af checks (Checkreturneringsaftalen) af 28. januar 1980

27. I medfør af Chl. § 15, stk.5, gælder endossementet til trassatbanken (betrukne filial) dog kun som kvittering.

med tilhørende aftale om dokumentløs checkclearing. Desuden foreligger Overenskomst om regler for åbning af checkkonti og Overenskomst om regler for lukning af bogløse konti (hævekort). Disse aftaler er nu afløst af en fælles **Aftale vedrørende visse forhold om konti med checks og/eller dankort**, vedtaget af Finansrådet den 4.marts 1997 med ikrafttræden 1.september 1997, her omtalt som Bankernes Checkaftale. Pengeinstitutter, der havde tiltrådt en eller flere af de 4 tidligere overenskomster, anses også at have tiltrådt Bankernes Checkaftale, medmindre der er gjort indsigelse derimod inden 1. september 1997. Alle betydende pengeinstitutter har på denne måde tiltrådt den nye aftale.

Bankernes Checkaftale er som nævnt i Afsnit 1.3.3 en aftale mellem bankerne og kan ikke direkte påberåbes af checkindehaveren eller checkskyldnerne, men da efterlevelse af Bankernes Checkaftale får betydning for både checkindehaver og checkskyldner, er der i denne fremstilling også en redegørelse for, hvad reglerne i Bankernes Checkaftale fører til.

Nedenfor gengives aftalens indhold bortset fra de regler, som ikke vedrører checks.

Aftaletekst

Aftalen gælder de pengeinstitutter, som har tiltrådt denne. I aftalen er med kursiv indsat nogle forklarende noter.²⁸

I. Definitioner

- 1) Ved betrukne pengeinstitut ... forstås betrukne filial.
- 2) Ved indløsende pengeinstitut ... forstås indløsende filial.
- 3) Ved en dag forstås ekspeditionsdag, hvilket vil sige alle dage undtagen lørdage, søn- og helligdage, juleaftensdag og grundlovsdag.
- 4) ...

II. Åbning m.v. af konti med check ...

- 1) Oprettelse af konti med checks ... skal afvises, såfremt den pågældende er opført i pengeinstitutternes check- og kortmisbrugerregister.
- 2) Ved oprettelse af personlige konti med checks skal der efter kundens valg udstedes ID-kort og/eller Dankort til kontoen.

28. Udeladt her.

- 3) Hvis check ... inddrages på grund af misbrug i form af overtræk, kan pengeinstituttet i overensstemmelse med forretningsgang og vilkår for check- og kortmisbrugerregisteret sende meddelelse herom til Finansrådet. Hertil anvendes den af Finansrådet godkendte blanket.

III. Indløsning af visse checks

- 1) Pengeinstitutterne indløser og honorerer ægte checks udstedt i danske kroner på ikke over 1.000 kr.
- præsenteret til indløsning af kontohaver selv,
 - udstedt til trediemand,
 - overdraget til trediemand.
- Ordragelsen skal overholde de i checkloven anførte betingelser vedrørende den i formen lovlig adkomst.
- 2) Indløsning/honorering er betinget af:
- a) At kontohaver har anvendt de af kontoførende pengeinstitut udleverede/godkendte checkblanketter til den pågældende konto.
 - b) At den del af betalingen, der sker ved check, ikke overstiger 1.000 kr.
 - c) At checken indleveres i så god tid, at forevisning for kontoførende pengeinstitut kan finde sted i henhold til den i Chl. § 29 fastsatte frist på 20 dage (70 dage for check udstedt i Grønland eller udstedt til en i Grønland bosiddende).
 - d) At checkindehaveren ved checkens modtagelse hverken vidste eller burde vide, at
 - der ikke var dækning for checken
 - kontohaver havde standset sine betalinger, var under konkurs eller anden bobehandling på grund af insolvens eller gælden ikke var vedgået af hans dødsbo
 - kontoen var ophævet
 - kontohaver var mindreårig, umyndiggjort eller manglede evnen til at handle fornuftsmæssigt.
 - e) At checken ikke er tilbagekaldt.
 - f) At checken ikke er påført »ikke til ordre«.
- 3) Checkindehaveren kan uanset ovenstående henvises til dennes kontoførende pengeinstitut, såfremt vedkommende ikke på forlangende kan godtgøre sin identitet på betryggende vis, eller der i øvrigt efter pengeinstituttets skøn foreligger omstændigheder, der taler for en sådan henvisning.
- 4) Nærværende aftale berettiger ikke en kontohaver til et træk på kontoen, der overstiger dennes indestående eller en af pengeinstituttet bevilget kredit.

IV. *Returnering af dækningsløse check ... samt kontramanderede (tilbagekaldte) check*

- 1) Reglerne omfatter 1.gangs returnering. Reglerne gælder ikke for check, der er falske eller forældede.
- 2) Meddelelse om returnering af en check ... skal gives til indløsende pengeinstitut senest dagen efter, at beløbet er bogført på kundens konto. ...
- 3) Meddelelse skal gives på en af følgende måder:
 - a) Ved brev indleveret på posthus eller afleveret i postkasse inden dagens tømning.
 - b) Ved telefax afsendt inden døgnets udløb. Telefax skal være sendt til det telefaxnummer, som oplyses ved telefonisk henvendelse til indløsende pengeinstitut.
 - c) Ved bud, idet meddelelsen skal være kommet frem til indløsende pengeinstitut senest kl. 24.00.
 - d) På anden måde aftalt mellem de implicerede pengeinstitutter.Såfremt meddelelse om returnering hindres på grund af forhold uden for betrukne pengeinstituts kontrol, derunder strejke eller lockout, uanset om betrukne pengeinstitut selv er part i konflikten, skal meddelelse om returnering afgives snarest muligt efter hindringens ophør.
- 4) Meddelelse om returnering skal ske ved fremsendelse af den af Finansrådet godkendte blanket i udfyldt stand til indløsende pengeinstitut. Samtidig skal betrukne pengeinstitut give indløsende pengeinstitut meddelelse om kontohavers navn, adresse og eventuelt telefonnummer. Afregning finder sted ved anvendelse af clearingproceduren for mellemregningsbilag.
- 5) Betrukne pengeinstitut er forpligtet til at give kontohaver den i Chl. § 42 omhandlede meddelelse om manglende betaling med hensyn til check, der afvises.

V. *Returnering af check der er falske, udstedt uden fuldmagt eller forældede, og som er trukket på en erhvervsdrivendes konto.*

Modtager betrukne pengeinstitut indsigelse fra en erhvervsdrivende kontohaver om, at vedkommende ikke vil vedkende sig en eller flere transaktioner som følge af falsk, mangelfuld underskrift eller forældelse, foretages en prøvelse af denne indsigelse.

Kan sigelsen ikke umiddelbart afvises, og er der gået mindre end 18 måneder siden transaktionen blev bogført, er betrukne pengeinstitut beretti-

get til at returnere transaktionen. Meddelelse om returnering skal gives som anført ovenfor under **IV 3**.

Kan indsigelsen ikke umiddelbart afvises, og er der gået 18 måneder eller mere, siden transaktionen blev bogført, skal betrukne pengeinstitut give indløsende pengeinstitut meddelelse om, at kontohaver har anfægtet transaktionen. Transaktionen kan kun returneres, hvis dette accepteres af indløsende pengeinstitut, eller det ved dom er fastslået, at kontohaver ikke hæfter for vedkommende transaktion. Betrukne pengeinstitut skal drage omsorg for, at indløsende pengeinstitut får mulighed for at varetage sine interesser under en eventuel retssag.

VI. *Kontrol med endossement på check og manglende endossement.*

Indløsende pengeinstitut overtager den i Chl. § 35 nævnte pligt for betrukne pengeinstitut til at påse, om endossementerne udgør en behørig sammenhængende række.

VII. *Afregning af check indløst af andet pengeinstitut end betrukne.*

Indløsende pengeinstituts fremsendelse af checkens data med henblik på afregning medfører, at indløsende pengeinstitut hæfter for checken på samme måde, som hvis checken var blevet forsynet med et forpligtende endossement.

VIII. *Protest af check.*

Blanketten til brug for forespørgsler/meddelelser vedrørende clearing-checks indeholder en fuldmagt fra betrukne pengeinstitut til indløsende pengeinstitut til at foretage den i Chl. § 40 nødvendige protestpåtegning på betrukne pengeinstituts vegne.

Indløsende pengeinstitut er forpligtet til at foretage denne protestpåtegning umiddelbart efter modtagelsen af blanketten på sædvanlig måde med tilføjelse af ordene »ifølge fuldmagt fra betrukne pengeinstitut« sammen med angivelse af den dag, hvor beslutning om returneringen er truffet af betrukne pengeinstitut.

IX. *Kunders endossementsstempler*

Pengeinstitutterne kan i tilfælde, hvor antallet af check gør det ønskeligt for en kunde at kunne endossere en check uden anvendelse af underskrift, tillade dette, såfremt nedenstående betingelser opfyldes:

- a) Pengeinstituttet skal fra kunden have modtaget erklæring om, at denne vil hæfte for disse endossementer på samme måde, som hvis de var underskrevet af kunden.
- b) Endossementer skal indeholde en angivelse af, at checken kun må benyttes til indsættelse på kundens konto.

X. Almindelige bestemmelser

- 1) Aftaleparterne er gensidigt forpligtet til at udfolde rimelige bestræbelser for at assistere hinanden med afhjælpning af forsinkelse/fejl eller mangler.

Aftalen træder i kraft den 1. september 1997. Samtidig ophæves »Aftale vedrørende returnering, endossementskontrol, afregning, protest og endossering af checks, der cleares dokumentløst«, »Aftale om indløsning af visse checks«, »Overenskomst om regler for åbning af checkkonti« samt »Overenskomst om regler for lukning af bogløse konti (hævekort)«.

Kapitel 4

Checkens negotiabilitet

Når endossatøren først har erhvervet ret til checken, hvadenten det sker ved en gyldig overdragelse fra rette checkejer eller ved eksstinktiv erhvervelse, kan han også videreendossere den, uden at erhververen kan mødes med et krav fra nogen tidligere checkindehaver, ligesom indsigelser, der allerede måtte være fortrængt i et tidligere omsætningsled, ej heller kan gøres gældende mod en senere checkindehaver. Det gælder også, selv om erhververen ikke selv opfylder betingelserne for eksstinktiv godtroserhvervelse i Chl. §§ 21 og 22, blot aftalen med endossenten er gyldig.

Endossatarens retsstilling betrygges imidlertid yderligere af checklovens negotiabilitetsregler og navnlig reglerne om fortabelse af indsigelser og eksstinktion af rettigheder over for den godtroende checkerhverver.

Som omtalt i Kapitel 1, Afsnit 2.1, blev checken først ganske ligestillet med vekslen ved checkloven af 1932. Det udtales herom i bemærkningerne til Chl. § 21¹, at under Hensyntagen til Checkens Karakter som Betalingsmiddel og til Ønskeligheden af at skabe saa stor Sikkerhed som muligt ved Anvendelsen af Checks, synes det ikke urimeligt at tillægge Checken samme Negotiabilitet som Veksler. Såvel Chl. § 21 om eksstinktion af rettigheder som Chl. § 22 om fortabelse af indsigelser er da også helt identiske med de tilsvarende bestemmelser i Vxl. §§ 16, stk.2, og 17.

1. Generelle betingelser for negotiabilitetsvirkning

1.1. Checkretlig overdragelse

Det er en betingelse for at checkerhververen kan påberåbe sig negotiabilitetsreglerne, at der foreligger en *checkretlig overdragelse*, dvs. at checken *overdrages til en anden ved endossement*, jfr. Chl. § 14, stk.1.

1. RT 1931/32, Tillæg A, sp.4819.

1.1.1 Overdragelse

Negotiabilitetsreglerne finder kun anvendelse ved overdragelse af checken ved *aftale*, og ikke f.eks. hvis en kreditor gør udlæg i checkindehaverens ret til checken, jfr. f.eks. **U 1997. 906 H**, eller hvis checken overtages af et konkursbo eller arvingerne i et dødsbo.

Negotiabilitetsreglerne er opstillet med henblik på at lette omsætningen af dokumenter, som typisk er genstand for overdragelse, ved at betrygge erhververens sikkerhed for at erhverve retten fri for indsigelser, som ikke fremgår af dokumentet. Disse hensyn foreligger ikke i forhold til kreditorer eller arvinger, som ikke kan forvente at få bedre ret end den, de afleder retten fra. Udlægshaver har ingen beskyttelsesværdig forventning, blot fordi der gøres udlæg i et checkkrav, og udgangspunktet er derfor, at udlægshaver ikke erhverver større ret end den, der tilkom hans skyldner. Det kan imidlertid også være tilstrækkeligt, jfr. f.eks. den fornævnte dom

UFR 1997. 906 H: En M tilhørende landbrugsejendom var sat på tvangsauktion. Med henblik på afværgelse heraf umiddelbart inden afvikling af 2.auktion udstedte M's pengeinstitut en check stor kr. 364.000 med M som remittent, som M medbragte på auktionen. Det lykkedes ikke at afværge auktionen, og umiddelbart derefter gjorde fogden på kreditforeningens begæring udlæg i checken for sin udekede fordring på 108.000 kr. M gjorde gældende, at checkbeløbet tilhørte hans samlever H, som forpagtede landejendommen fra M og på hvis foranledning checken var trukket på ejendommens konto alene med henblik på at afværge auktionen. Højesteret fandt ikke denne forklaring bestyrket og stadfæstede udlægget.

1.1.2. Endossement

Checkretlig erhvervelse forudsætter, at erhververen fremtræder som den retmæssige checkindehaver på den i checkloven foreskrevne måde, dvs. ved at opfylde formodningsreglen om at være retmæssig checkindehaver ved endossement i overensstemmelse med Chl. § 19. Et sådant endossement skal underskrives af endossenten og i medfør af Chl. § 16 være skrevet på checken eller på en allonge.

Endossementet skal sammen med eventuelle tidligere endossementer på checken eller allonger til checken danne en *sammenhængende kæde af endossementer* fra remittenten til den nuværende checkbesidder, som hævder retten til checken.² Nogle af disse endossementer kan dog være ihændehaver- eller blancoendossementer.³

Fra retspraksis om manglende eller ikke korrekte endossementer kan nævnes:

2. Se herom yderligere bemærkninger i Afsnit 4.3 om den uafbrudte række af endossementer som kriterium for legitimation.

UFR 1954. 834 ØL: R anmodede sin bank T om at udstede en bankcheck stor kr. 5.000 til sig, idet R skulle betale for en bil, R skulle købe hos A. R, der således var remittent, overdrog checken uden endossement til A. B havde købt en anden bil af N og betalt for denne med en dækningsløs check, og denne bil solgte B til A og modtog som betaling den af T udstedte bankcheck, som A endosserede til B. B havde også ulovligt disponeret over C's maskiner og betalte nu C herfor ved uden endossement at overdrage bankchecken til C. Checken blev først forevist til betaling af C efter forevisningsfristens udløb, og efter aftale med politiet nægtede T at indløse den og beholdt checken mod kvittering for at have modtaget den. Herefter forsynede R checken med endossement til A, og checkbeløbet blev udbetalt til A.

C kunne ikke støtte checkret på checken, allerede fordi checken ikke var forevist rettidigt. Der forelå heller ikke en sammenhængende kæde af endossementer til C, og C havde derfor ikke kunnet aflede nogen ret fra B, som ikke havde lovlig ret til checken, da den af B var erhvervet ved svig, og C kunne heller ikke erhverve ret ved eksstinktion.

Gladsaxe Ret 04/10 1995: N modtog en check stor kr. 122.000 trukket på banken T og udstedt af K til F, idet F tidligere havde haft adresse hos N. Checken blev blankoendosseret af N's direktør A og bogholder B, og gennem N's bank S indsat på B's personlige konto med S. D nægtede at honorere den af K udstedte check, idet den ikke var korrekt endosseret af tegningsberettigede for F. [BS 429/92 og 1089/94].

Kalundborg Ret 20/10 1995: S modtog en check stor kr. 21.041,96 udstedt af F til N, trukket på L. Checken var tilegnet af K, inden den var kommet frem til N, og blev anvendt af K som betaling for køb af 2 egestole. K forsynede checken med blankoendossement med navnet K og fik kontant penge tilbage. S indløste checken i sin bank B med sit endossement. L honorerede i første omgang checken, men gav 2 måneder senere meddelelse om, at checkbeløbet krævedes tilbageført, idet checken ikke var forsynet med korrekt endossement af N. Betingelserne for checkregres var på dette tidspunkt ikke længere opfyldt. [BS 404/94].

Københavns Byret 26/02 1996: K købte i 1993 et selskab A, der som passiv havde en forpligtelse til at betale nogle terminsydelser. Til dækning herfor modtog K på A's vegne en af på T-bank trukket check stor kr. 150.372,65 med advokat N

-
3. I angelsaksiske lande anvendes ikke sjældent checks, udstedt til ordre, som indløses uden endossement. For at legalisere denne fremgangsmåde indførte England the Cheques Act 1957, som fastslog, at den indløsende bank ikke pådrog sig ansvar alene som følge af, at den ikke sikrede sig endossement, når den dog var i god tro om retten til checken, idet checken skulle anses udstedt med blancoendossement. Det viser blot hvorledes der på helt centrale områder er en fundamental forskel på de checkretlige regler i Checkkonventionslande og de angelsaksiske lande.

som remittent. K fik checken noteret af T, endosserede checken med sit eget navn og indsatte den på en i K's navn nyoprettet konto med banken B, hvorfra han senere fik beløbet udbetalt. Kontoen overgik senere til A.

T krævede og fik beløbet tilbageført, idet checken ikke var korrekt endosseret på N's vegne. [Afd. L 443/1995].

ØL 01/11 1996 [Tilkendegivelse]: To checks, trukket på en bank i Schweiz, lydende på henholdsvis UK £ 142.925 og NOK 111.930, var udstedt til det danske selskab A A/S. Begge checks blev endosseret med stempel lydende på A uden tilføjelse af »A/S« og underskrevet af B, som var bestyrelsesmedlem i A A/S, men ikke enetegningsberettiget. Begge checks blev indsat på konto med C bank oprettet i B's navn i henholdsvis en afdeling i England og en afdeling i Danmark. Allerede fordi C ikke kunne godtgøre sin ret ved en uafbrudt række af endossementer, da der ikke var identitet mellem »A« og »A A/S«, kunne C ikke ek스팅vere A A/S ret til de to checks. [4.afd. B-1708-93].

En *rekta check*, der ikke er negotiabel, kan overdrages på en hvilken som helst måde, jfr. Chl. § 14, stk.2, hvorefter overdragelse sker i den form og med de virkninger, der gælder for almindelige fordringer, jfr. nærmere herom fremstillingen i Kapitel 6.

Er der tale om et endossement til ihændeleveren eller et blancoendossement, som efter Chl. § 15, stk.4 anses som identiske endosseringsformer, kan checken imidlertid videreoverdrages med checkretlig retsvirkning, uden at overdrager påtegner checken, idet overgivelsen til den nye checkindehaver da er tilstrækkelig⁴, jfr. Chl. § 17, stk.2, punkt 3). Da overdrageren ikke har påtegnet checken med sit navn, påtager han sig ikke forpligtelse som checkskyldner ved sådan blancotradition, jfr. *Lyngsø, Checkloven*, p.101.

I forholdet mellem checkudsteder (trassenten) og den oprindelige checkmodtager (remittenten) sker der ingen checkretlig overdragelse ved endossement eller på anden måde, og allerede derfor finder checklovens negotiabilitetsregler ikke anvendelse i forholdet mellem disse to parter. Kommer checken ikke på anden måde i omsætning, fordi den indløses direkte i trassatbanken, bliver det uden betydning, om checken er negotiabel eller ej.

Tænker man sig den rent teoretiske situation, at en navnecheck overdrages til en ny kreditor ved en løs skriftlig aftale, som i enhver henseende er gyldig, og checken samtidig overgives til den nye kreditor uden at være forsynet med endossement, vil den nye kreditor være materielt berettiget til checken og kan søge checken indløst i trassatbanken. Denne vil imidlertid ikke kunne være sikker på at blive frigjort ved betaling til denne kreditor, da checklovens legitimationsregel ikke finder anvendelse.

4. Denne overdragelsesform kaldes *blancotradition*.

se. Rent faktisk vil trassatbanken blive frigjort ved betaling til denne kreditor, da han er materielt rette kreditor, men det er ikke sikkert, at han kan overbevise trassatbanken derom. Selv om han har checken i hænde og en skriftlig aftale, der dokumenterer hans ret, kan trassatbanken måske betvivle dette transportdokuments ægthed eller gyldighed, da det må forekomme betænkeligt, at checken ikke er endosseret. Trassatbanken kan derfor henvise checkindehaveren til i stedet at få dom over trassanten på grundlag af den foreliggende dokumentation, idet kreditor hverken kan iværksætte checkregres eller benytte checken som fundament, når det ikke af selve checken fremgår, at han er rette kreditor.

Er der tegnet endossement på en ihændehabercheck, anses endossementet ikke som uskrevet, og i henhold til Chl. § 20 bliver endossenten ansvarlig som checkskyldner, cfr. retsstillingen for den, som uden endossement blot overgiver checken til erhververen, *Preben Lyngsø*, *Negotiable Dokumenter* p.168.

1.2. I hænde

Negotiabilitetsvirkningen er udover kravet om *checkretlig overdragelse*, jfr. Afsnit 1.1 ovenfor, betinget af, at den, som vil påberåbe sig checklovens negotiabilitetsregler, har fået checken *i hænde*.

Kravet om, at erhververen skal få checken i hænde, må stilles for at sikre, at erhververen ikke er udsat for selv at få sin ret til checken ekstingveret. Først når dette er tilfældet, kan man overveje, om negotiabilitetsreglerne bør føre til, at han fortrænger indsigelser mod betalingen eller en andens adkomst til checken. Det er indirekte en betingelse for eksstinktion af rettigheder, at checken erhverres fra den, der sad inde med den, eller en fuldmægtig, der havde checken i hænde, idet man kun derved kan få checken overdraget ved en gyldig checkretlig overdragelse i form af endossement på checken eller faktisk overgivelse med tidligere påført blancoendossement.⁵ Dermed udelukkes trediemands eksstinktion ved at erhververen selv har fået checken i hænde.

Det er et almindeligt anerkendt princip, at den, der selv er udsat for at få sin ret ekstingveret, ikke kan ekstingvere en andens ret, jfr. *Lyng Andersen, Møgelvang-Hansen og Ørgaard*, Gældsbrevsloven p. 98. Man skal derfor iagttage sikringsakten, som ved checks og andre omsætningspapirer er ihændehaveelse.

Det afgørende er dog snarere, at der sker *rådighedsberøvelse* for overdrageren. Overlades checken således til en bank eller rådgiver på erhververens vegne, eller for at besidde checken på begges vegne, således at den ikke uden samtykke må tilbage-

5. En tilsvarende regel er udtrykkeligt indeholdt i Gbl. § 14, stk.1.

gives til overdrageren, anses erhververen at opfylde kravet om at have fået checken i hænde, jfr. **UFR 1963. 453 ØL**.

1.3. Gyldig overdragelsesaftale

Det er endvidere en betingelse, at den checkretlige overdragelsesaftale, hvadenten der foreligger et endossement eller en særskilt – mundtlig eller skriftlig – aftale suppleret af den fysiske overgivelse af checken med et tidligere blancoendossement, sker ved en *gyldig overdragelse*.

Kravet om, at der skal foreligge en *gyldig overdragelse*, betyder at der inter partes mellem den, der vil påberåbe sig negotiabilitetsvirkningen, og den, fra hvem han erhvervede checken, skal foreligge en gyldig aftale, som ikke kan tilsidesættes efter reglerne i Aftl. kapitel 3 eller andre ugyldighedsregler, herunder omstødes efter konkurslovens omstødelsesregler.

Et særligt spørgsmål knytter sig til umyndighedsindsigelse, ikke for checkskyldneren, da dette er en stærk indsigtelse, jfr. Afsnit 2.2.4 nedenfor, men som hindring for den gyldige overdragelse som betingelse for, at den umyndiges aftalepart kan påberåbe sig checklovens negotiabilitetsvirkning i relation til eksstinktion af rettigheder.

Ifølge Gbl. § 14 er det ved eksstinktion af rettigheder ved overdragelse af omsætningsgældsbreve ikke til hinder for erhververens ret, at overdrageren var umyndig, når blot erhververen var i god tro om, at overdrager var myndig. Det er ikke tilstrækkeligt, at erhververen troede, at den umyndige var berettiget til at råde over omsætningsgælds brevet, f.eks. fordi han havde værgens tilladelse. Baggrunden herfor er, at den legitimationsvirkning, der er knyttet til et omsætningsgælds brev, må gå forud for hensynet til den umyndige. De, der skal varetage den umyndiges interesse, må forhindre, at han kommer i besiddelse af omsætningsgælds brevet og dermed får legitimation som myndig til at overdrage omsætningsgælds brevet. Tilsvarende må tinglyst værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6 vige for besiddelsens legitimationsvirkning. Derimod bør man ikke analogisere til manglende evne til at handle fornuftsmæssigt, jfr. værgemålslovens § 46, da der ikke er nogen til at handle for denne og forhindre hans besiddelse af omsætningsgælds brevet, hvorfor ugyldighedsreglerne må beskytte ham mod egen letsindighed.⁶

Også tidligere var det almindeligt antaget, at det ikke var til hinder for eksstinktion af rettigheder over ihændehaverpapirer, at overdrageren var umyndig, jfr. *Ussing*, Alm.Del p.248, og det må derfor antages, at be-

6. Jfr. *Lyng Andersen, Møgelvang-Hansen og Ørgaard*, Gældsbrevsloven p. 103 og formentlig tilsvarende *Ussing*, Alm.Del p. 248.

stemmelsen i Gbl. § 14 herom må finde analog anvende på checks, jfr. *Lyngsø*, *Checkloven* p. 113.

Foreligger der en ugyldighedsgrund, som efter almindelige aftaleretlige regler kan gøres gældende over for den nuværende checkbesidders erhvervelse af checken, er hans eventuelle ret til checken ikke sikret mod overdrageren, og han skal da heller ikke selv være berettiget til at påberåbe sig eksstinktionsregler til støtte for sin ret i forhold til trediemand, jfr. ovenfor Afsnit 1.2 if. Det kan ikke kræves, at overdrageren påberåber sig og gennemfører ugyldighedsindsigelsen. Også den trediemand, hvis ret der er tale om at ekstingvere, må kunne gøre gældende og forsøge at dokumentere, at aftalen er ugyldig.

Kunne kun overdrageren påberåbe sig ugyldigheden, kunne der opstå en uacceptabel situation, hvor erhverver for at betrygge sin stilling i forhold til den egentligt berettigede tilbød overdrageren et vederlag for ikke at gøre ugyldighedsgrunden gældende. En sådan regel kan retsordenen ikke understøtte.

Er overdragelsen **omstødelig**, fordi overdrageren erklæres konkurs eller åbner forhandling om tvangsakkord, bortfalder også erhververens mulighed for at ekstingvere trediemands bedre ret, hvis konkursboet eller tvangsakkordkreditorerne gennemfører omstødelsen af aftalen. Det kan derimod ikke antages, at trediemand i denne situation selvstændigt kan gøre gældende, at dispositionen var omstødelig, når boet eller kreditorerne ikke vil forfølge dette synspunkt.

Jfr. tilsvarende *Ussing*, *Alm.Del* p. 245 f. Der er ikke samme risiko for retsstridige aftaler med kreditorerne som ved en enkelt persons ugyldighedsindsigelse.

1.4. **God tro**

Det er en betingelse for at kunne påberåbe sig negotiabilitetsreglerne, at erhververen er i god tro om, at der ikke er indsigelser mod betalingen eller mod overdragerens ret til at disponere over checken. Hensynet til erhververen ved betryggelse af omsætningen må vige, hvis erhververen er klar over sådanne indsigelser eller overdragerens manglende adkomst til checken. Den gode tro skal støttes på checkens umiddelbare udvisende og foreligge ved erhvervelsen af checken og vedvare, indtil checken overgives til erhververen, hvis det ikke sker simultant.

Jfr. tilsvarende om god tros kravet ved overdragelse af omsætningsgældsbreve, *Ussing*, Alm.Del p. 247, og TL § 5, 2.pkt. om tidspunktet for den gode tro ved ekstinktion af rettigheder over fast ejendom.

Det er derimod uden betydning, at checkindehaveren senere bliver klar over, at der kan fremsættes indsigelse mod betalingen, eller at hans endossent ikke var berettiget til at disponere over checken.

God tros kravet er imidlertid lempeligere for checkindehaveren end for den, der vil påberåbe sig negotiabilitetsvirkning ved erhvervelse af et omsætningsgældsbrev, idet der foreligger den fornødne gode tro, hvis checkindehaveren *ikke vidste* og *ikke* på grund af *grov uagtsomhed* var uvidende om trediemands rettigheder eller indsigelser. Checkloven må udfyldes på tilsvarende måde vedrørende fortabelse af svage indsigelser i almindelighed.

Ved fortabelse af de særlige *causa indsigelser* i Chl. § 22, jfr. Afsnit 2.1.1 nedenfor, er god tros kravet endog endnu mere lempeligt, idet der kun antages at foreligge ond tro, hvis erhververen har handlet *forsætligt til skade for skyldneren*. Dette ond tros begreb antages nu at ligge nær op ad ond tros begrebet i Gbl. § 18.⁷

Det lempelige godtroskrav beror på, at checkloven er et resultat af *Checkkonventionen*, idet der foreligger et kompromis mellem de forskellige landes opfattelse af, hvad der skulle forstås ved *ond tro*. Der var enighed om, at der ikke kunne indtræde negotiabilitetsvirkning, hvis erhververen havde viden om indsigelser eller trediemands bedre ret, men uenighed om, hvorvidt man skulle gå længere. Resultatet blev da, at man kun gik videre ved ekstinktion af rettigheder og på dette punkt kun medtog grov uagtsomhed under den onde tro. Ved fortabelse af de i Chl. § 22 særligt nævnte *causa indsigelser*, jfr. nedenfor Afsnit 2.1.1, er det yderligere en betingelse, af checkskyldneren vil lide tab, hvis han ikke får ret til at fremsætte indsigelsen, og at checkindehaveren også er klar over dette ved erhvervelsen.

2. Fortabelse af indsigelser

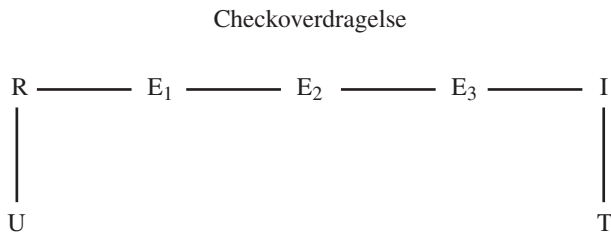
Som anført ovenfor svarer Chl. § 22 om fortabelse af indsigelse ganske til Vxl. § 17. I bemærkningerne til bestemmelsen⁸ henvises blot til, at de for veksler fastsatte regler fuldt ud må finde anvendelse også på checks,

7. Smh. tilsvarende den dagældende 1872-konkurslovs § 29, jfr. A. *Helper*, Vekseloven og Checkloven af 1932, p.92.

8. RT 1931/32, Tillæg A, sp.4819.

og man kan derfor såvel ved afgrænsningen af de indsigelser, der kan fortrænges af den godtroende checkerhverver, som ved fastlæggelse af de nærmere betingelser herfor, hente støtte i veksleretten.

For overskuelighedens skyld anvendes i den følgende gennemgang undertiden bogstaver til at identificere parterne i de eksempler, der skal illustrere negotiabilitetsreglerne. Denne bogstavbetegnelse har alene relation til tekstafsnittene i dette Kapitel, og ikke til forkortelser i de gengivne domsreferater. Følgende figur viser, hvilken part de forskellige bogstaver betegner

I ovenstående figur er følgende forkortelser anvendt:

- U : Udstedet / Trassent
- R : Remittenten, 1ste Endossent/overdrager
- E₁: 1ste Endossatar / 2nden Endossent/overdrager
- E₂: Ubertettiget checkindehaver, f.eks. tyv
- E₃: 3die Endossatar / 4de Endossent/overdrager
- Sidste checkindehaver inden checkindløsning
- I : Indløsende bank / 4de Endossatar
- T : Trassatbank / Betrukne filial

2.1. Svage indsigelser

De indsigelser, der kan fortabes over for den godtroende checkerhverver, er indsigelser, som skyldneren har mulighed for at værgе sig imod, idet de er opstået i forbindelse med checkens udstedelse eller overdragelse under omstændigheder, som gør det mest nærliggende at pålægge skyldneren risikoen for, at han alligevel har udstedt eller overdraget checken uden forbehold om indsigelsen.

Disse indsigelser betegnes *svage indsigelser*, i modsætning til den *stærke indsigelse*, som bevares selv over for den godtroende omsætningserhverver, jfr. Afsnit 2.2 nedenfor.

2.1.1. *Causa indsigelser*

Chl. § 22 regulerer kun udtrykkeligt de indsigelser, der er grundede i skyldnerens *særlige forhold* til trassenten eller til de tidligere checkindehavere, hvilket skal forstås som indsigelser fra det retsforhold, der har givet anledning til, at vedkommende checkskyldner påtog sig forpligtelsen ved udstedelse af checken eller ved at benytte en allerede udstedt check som betalingsmiddel og i den forbindelse med sit ubetingede endossement, jfr. Chl. § 15, stk.1, indtræde som solidarisk checkskyldner for checkbeløbet. Sådanne indsigelser har deres *årsag* i selve det forhold, at checken er udstedt eller omsat, og benævnes derfor ofte *causa indsigelser*.⁹

God tros kravet

Som anført i Afsnit 1 ovenfor er god tros kravet ved fortabelse af de særlige *causa indsigelser* i Chl. § 22 meget lempeligt for erhververen, idet der kun antages at foreligge ond tro, hvis erhververen har handlet *forsætligt til skade for skyldneren*.

Der ses ikke eksempler fra retspraksis på, at der har foreligget den i Chl. § 22 beskrevne onde tro, således at de fortabelige indsigelser alligevel er bevaret, men omvendt er indsigelser for vekslers vedkommende fortrængt i **UFR 1944. 268 H**, og vedrørende checks **UFR 1956. 556 ØL** og **UFR 1980. 730 H**.

Forholdet til trassenten

Er det **trassenten**, der afkræves checkbeløbet – efter at trassatbanken har nægtet at honorere checken, jfr. Chl. § 40 – er henvisningen til skyldnerens særlige forhold til trassenten uden indhold, idet trassenten ikke kan have indsigelser over for sig selv. Derimod kan trassenten have indsigelser mod remittenten, men sådanne indsigelser kan ikke gøres gældende over for den endossatar, f.eks. E3, som opfylder det kvalificerede godtroskrav i Chl. § 22, da der foreligger en *causa indsigelse* over for en tidligere checkskyldner i forhold til E3.

Trassentens hyppigste indsigelse mod checkbetaling går på, at han ikke har fået den ydelse, checken skulle være betaling for, eller at ydelsen er mangelfuld, således at trassenten har krav på afslag, erstatning eller tilbagebetaling af købesummen i forhold til remittenten, jfr. f.eks. **UFR 1980. 730 H** om bil, der havde falsk synsattest,

9. Jfr. tilsvarende vedrørende sådanne indsigelser mod betalingsforpligtelsen ved gældsbreve, *Lyng Andersen, Møgelvang-Hansen og Ørgaard*, Gældsbrevsloven p. 119.

og **AK 618/1991** [12/08 1992] og køb af knallert, der var stjålet, hvilket dog først viste sig efter at checken var indløst.

Er det remittenten R, der kræver checkbeløbet betalt af U, foreligger der ingen checkoverdragelse til R, som kan give grundlag for at nægte U adgang til at fremsætte sine indsigelser fra etablering af retsforholdet med R. På dette forhold finder negotiabilitetsreglerne slet ikke anvendelse. Derimod bestemmer Rpl. § 501, stk.3, at den køber, hos hvem der foretages udlæg på grundlag af checken, alligevel ikke under fogedsagen kan fremkomme med sin indsigelse om, at den købte ting var mangelfuld. Han må i stedet opfylde checkkravet, men har mulighed for at indtale sit modkrav under en senere selvstændig sag, også selv om han ikke har taget forbehold derom under udlægsforretningen.¹⁰

Det er dog en forudsætning for at tilsidesætte trassentens indsigelser, at han i det hele taget har udstedt og underskrevet checken. Sagsøges han på grundlag af en check, hvor hans underskrift er *falsk*, er trassenten naturligvis ikke forpligtet. Det samme gælder, hvis underskriften er fremkaldt ved voldelig tvang, jfr. Aftl. § 28, eller hvis hans underskrift vel er ægte, men han på grund af umyndighed ikke har kunnet forpligte sig. Her må man beskytte den umyndige og den tvungne frem for den godtroende checkerhverver. Om disse og andre stærke indsigelser henvises til fremstillingen i Afsnit 2.2 nedenfor.

Er det en **endossent**, der afkræves betaling for en check, kan det teoretisk tænkes, at han kan have indsigelser mod betalingen, der er grundet på hans særlige forhold til trassenten. Det kan navnlig være muligt, hvis det er **remittenten**, der afkræves checkbeløbet, idet han har en direkte relation til trassenten, ofte som medkontrahent i det forhold, der har givet anledning til checkens udstedelse, og som kan begrunde fremsættelse af causa indsigelser. Det er imidlertid vanskeligt at forestille sig, hvorledes selv remittenten skulle have indsigelser mod betaling af checken, som er begrundet i hans forhold til trassenten. Det er typisk trassenten, der har sådanne indsigelser over for remittenten, ikke omvendt.

Den indsigelse, at der ikke var dækning for checken, da den blev præsenteret i trassatbanken, uagtet trassenten havde lovet remittenten, at det ville være tilfældet, kan naturligvis ikke påberåbes af remittenten over for en senere endossatars betalingskrav.

En **avalist** for trassenten, der bliver afkrævet checkbeløbet, kan ligesom remittenten have en direkte relation til trassenten, som kan have givet anledning til en causa indsigelse. Dette er måske mere praktisk end nogen

10. Jfr. **UfR 1994. 937 ØL** om en hovedentreprenørs konnekse indsigelse om erstatningskrav over for underentreprenør.

af de foregående situationer, f.eks. hvis trassenten har lovet avalisten et vederlag for, at han har påtaget sig at være avalist, men dette vederlag enten slet ikke erlægges eller det viser sig, at ydelsen var mangelfuld eller af anden grund ikke havde den værdi, avalisten forudsatte.

Trassatbanken hæfter normalt ikke for betalingen og kan blot afvise at betale checken, hvis den ikke kan trækkes på trassentens konto på grund af manglende dækning eller af andre grunde. Uanset trassatbanken også har en direkte relation til trassenten, får den derfor ikke brug for at påberåbe sig særlige indsigelser mod betalingen. I de tilfælde, hvor trassatbanken alligevel har en egentlig betalingsforpligtelse over for checkindehaveren, fordi den har *noteret* eller bekræftet checken, vil den som anført i Kapitel 3, Afsnit 3, sikre sig, at der også er dækning for checken, når den senere begæres indløst, ved straks at udseparere checkbeløbet fra kontoen og overføre det til en særlig konto tilhørende banken bestemt til fyldestgørelse af noterede checks. Det er derfor uden praktisk betydning, at trassatbankens causa indsigelse, navnlig om dækning på kontoen, kan fortabes over for den godtroende checkerhverver.

Forholdet til tidligere checkindehavere

Causa indsigelser i forhold til tidligere checkindehavere har større praktisk betydning, idet der ofte kan være indsigelser f.eks. vedrørende egen-skaberne ved den ydelse, checken er betaling for.

Når E3 afkræver trassenten U checkbeløbet, kan U have den indsigelse mod R, at ydelsen er mangelfuld eller slet ikke modtaget, men denne indsigelse fortabes over for den godtroende E3. Det samme er tilfældet, når E3 retter kravet mod R, som har benyttet checken som betaling for en ydelse fra E2, som er mangelfuld.

Når checkindehaveren retter sit krav mod **trassenten, remittenten**, en tidligere **endossent** eller en **avalist**, vil der derfor kunne tænkes at foreligge causa indsigelser af den nævnte eller anden art mod en tidligere checkindehaver, men disse indsigelser kan ikke gøres gældende over for den godtroende checkindehaver, som i øvrigt opfylder negotiabilitetsbetingelserne i Chl. § 22.

Ved krav mod trassatbanken, der har noteret checken, har det som anført ovenfor mindre betydning, at causa indsigelser fortabes, da trassatbanken som nævnt i praksis vil have sikret sig dækning for checken allerede ved noteringen.

2.1.2. Andre svage indsigelser

Chl. § 22 omtaler ingen andre indsigelser end de indsigelser, der er grundede i skyldnerens forhold til trassenten eller til de tidligere checkindehavere (*causa indsigelserne*).¹¹ Det er imidlertid hævet over enhver tvivl, at den omstændighed, at checken er et negotiabelt dokument, må betyde, at indsigelser mod betalingen må fortages over for en godtroende omsætningserhverver i mindst samme omfang, som indsigelser fortages ved overdragelse af et omsætningsgældsbrev, jfr. Gbl. § 15.

God tros kravet

Når der sker checkretlig overdragelse af en check, jfr. Afsnit 1 ovenfor, må det antages, at selve godtrobegrebet skal forstås på den særlige måde, som checkloven i øvrigt anviser, men ikke nødvendigvis på samme måde som ved fortabelse af *causa indsigelser*, dvs. at kun viden skulle være ond tro.¹²

Bemærkningerne til Chl. § 22, RT 1931/32, Tillæg A, sp.4819, henviser som anført blot til de tilsvarende bemærkninger til Vxl. § 17, RT 1931/32, Tillæg A, sp.4321. Det anføres her, at bestemmelsen er udtryk for de regler, der er gældende i dansk ret på basis af Forordning af 9.februar 1798, idet der dog for de særligt omhandlede *causa indsigelser* er fastsat et nyt ondtruskriterium i Chl. § 22. På dette grundlag må man løsrevet fra Chl. § 22 og med udgangspunkt i Gbl. § 15, som har afløst Forordning af 9.februar 1798, fastlægge det ondtruskraft, der udelukker, at andre svage indsigelser end lige netop *causa indsigelserne* fortages, jfr. tilsvarende *Henrik Hessler*, *Obehöriga förfarenen med värdepapper*, p.24 ff., og *Preben Lyngsø*, *Negotiable dokumenter* p.189 ff.

Chl. § 13 indeholder følgende bestemmelse:

Bliver en check, der ved dens udgivelse var ufuldstændig udfyldt, udfyldt i strid med de trufne aftaler, kan denne omstændighed ikke påberåbes overfor checkindehaveren, medmindre han ved erhvervelsen ikke har været i god tro eller har handlet med grov uagtsomhed.

Chl. § 13 omhandler således fortabelse af den indsigelse, at en check bliver udfyldt i strid med trufne aftaler. Efter denne bestemmelse kan denne

11. Jfr. *A.Helper*, *Vekselloven og Checkloven af 1932*, p.92 (om veksler).

12. Man kan heller ikke kræve, at erhververen kun er i den fornødne onde tro, hvis han har handlet til skade for skyldneren. Denne betingelse er knyttet til selve checkudstedelsen/checkerhvervelsen og angår dermed kun *causa indsigelserne*, jfr. forudsætningsvis *Lyngsø*, *Checkret* p.127 f., rent bortset fra, at denne betingelse er knyttet til et krav om viden, som ikke kan stilles til andre svage indsigelser.

indsigelse ikke gøres gældende over for en checkerhverver i god tro, men *grov uagtsomhed* (og viden) anses i denne forbindelse ikke som god tro. Der er ingen anledning til, at andre svage indsigelse skal behandles på anden måde end den i Chl. § 13 anførte indsigelse, og det må derfor lægges til grund, at Chl. § 22 for så vidt angår andre svage indsigelser end causa indsigelserne, skal udfyldes med regler svarende til Gbl. § 15 alene med den modifikation for så vidt angår godtrosbetingelsen, at *simpel uagtsomhed* også anses som god tro, mens *grov uagtsomhed* og *viden* er ond tro.

Aftalelovens svage indsigelser

I forholdet mellem trassenten U og remittenten R såvel som i det interne forhold mellem enhver efterfølgende endossent og hans endossatar, fortabes de svage indsigelser i Aftl. §§ 29-33, dvs. indsigelsen om, at checken er udstedt eller overdraget ved

- **Anden tvang** end den i Aftl. § 28 nævnte voldelige tvang, såkaldt *simpel tvang*, jfr. Aftl. § 29;
- **Svig**, jfr. Aftl. § 30;¹³
- **Åger**, jfr. Aftl. § 31;
- **Fejlskrift**, jfr. Aftl. § 32, stk.1;¹⁴
- **Hæderlighedsstridig adfærd**, jfr. Aftl. § 33;

Om den nærmere forståelse af disse ugyldighedsgrunde i det interne forhold henvises til *Lynge Andersen og Nørgaard*, Aftaleloven med kommentarer.

Disse indsigelser fra checkskyldner fortabes også over for den godtroende checkerhverver. Argumentet herfor er, at den indsigelse, som fortabes selv i det interne forhold mellem to aftaleparter, så meget desto mere også må kunne fortabes over for den godtroende omsætningshverver. Denne argumentation kan tiltrædes, for så vidt der alene er tale om at afgrænse de indsigelser, som ud fra en generel betragtning i det hele taget bør kunne fortabes. Hertil kommer, at Gbl. § 15 for almindelige *omsætningsgælds-breves* vedkommende udtrykkeligt bestemmer, at disse indsigelser for-

13. En påstand om svig fra tredjemands side blev afvist i **AK 624/1993** [12/07 1994].

14. En påstand om, at checken var udstedt til den forkerte remittent, og at trassenten senere havde betalt til »rette« kreditor, blev fremsat i **UFR 1996. 33 ØL**, men fritog ikke trassenten for betaling til checkindehaver.

trænges af den godtroende omsætningserhverver, og der bør ikke gælde mindre gunstige regler for den godtroende checkerhverver.

På den anden side må man være opmærksom på, at den afvejning, der er sket i aftalelovens ugyldighedsbestemmelser, hvor indsigelser er gjort til svage indsigelser, fordi løftegiver ud fra en generel betragtning kan væge sig imod, at ugyldighedsgrunden opstår, eller kan sikre sig, at løftemodtager bliver opmærksom på de omstændigheder, som senere påberåbes til støtte for ugyldigheden, ikke har samme betydning, når der bliver tale om at fremsætte indsigelser over for en omsætningserhverver. Denne vil nemlig kun sjældent have anledning til at nære mistanke om indsigelsen. Hensynet til den godtroende trediemand kommer derfor til at veje tungere end hensynet til skyldneren, hvilket yderligere accentueres af det lempelige godtrokrav ved de checkretlige negotiabilitetsregler.

Pro forma og lignende

Er en check udstedt **pro forma**, som en prøve, for spøg eller på anden måde ikke udtryk for en viljeserklæring, må indsigelsen herom kunne fortages, jfr. Aftl. § 34, som udtrykkeligt fastslår, at pro forma indsigelsen ikke kan gøres gældende over for den godtroende omsætningserhverver.

I inter partes forholdet har pro forma erklæringen heller ikke retsvirkning efter sit indhold, idet pro forma netop forudsætter, at begge parter er enige om, at erklæringen over for omverdenen skal have et andet indhold end det egentlige. Når parterne på denne måde forsøger at give trediemand et andet indtryk af aftalen end dens reelle indhold, må de også tage skade for hjemgæld, når trediemand vil støtte ret på dens tilsyneladende indhold.

Manglende afgivelse

Har trassenten underskrevet en check med henblik på senere at benytte den til betaling, har checken ikke retsvirkning, så længe den fortsat befinder sig i trassenten besiddelse. Checken skal først **afgives** til remittenten. Såfremt checken imidlertid kommer ud af trassentens varetægt uden hans vilje, og derefter kommer i en godtroende checkerhververs besiddelse, vil indsigelsen om, at checken er udgivet uden trassentens vilje, blive fortrængt.

Også her kan henvises til en analogislutning fra Gbl. § 15. Jfr. tillige om afgivelse

AK 182/1992: En lejer L havde foranlediget, at hans bank B udstedte en bankcheck til U til betaling af skyldig leje, men inden checken var sendt til U, havde L »tilbagekøbt« checken ved at forsyne den med endossement i eget navn og få checkbeløbet udbetalt i en anden afdeling af B mod forevisning af sin instruktion

til B om at udstede checken og kvittering for at have betalt B derfor. Uanset checken havde eksisteret og checkens remittent U havde været bekendt dermed, kunne U ikke støtte ret på checken til et krav mod banken, idet checken aldrig havde været i hans besiddelse. [09/07 1992]

Ofte er der tale om, at checken er overgivet til en trediemand, der skal afvente nærmere instruktioner, inden checken overgives til remittenten. I så fald kan der være en flydende overgang mellem udgivelse uden vilje og afgivelse uden tilstrækkelig bemyndigelse, jfr. nedenfor.

Den, der får en check i hænde, som ikke er korrekt udgivet, har også behov for at påberåbe sig reglerne om eksstinktion af rettigheder, jfr. Chl. § 21, hvis det er en anden end remittenten, der som den første har fået checken i sin besiddelse.

Betaling

Den, der betaler en check, kan forlange checken udleveret i kvitteret stand, jfr. Chl. § 47.¹⁵ Den, der modtager en check, må omvendt gå ud fra, at checkbeløbet endnu ikke er betalt.

Allerede Forordning af 9.februar 1798 indeholdt i § 2 den bestemmelse, at betaling af hovedstol eller afdrag på et gælds-brev, som ikke fremgår af gælds-brevet selv, ikke kan gøres gældende over for den omsætningserhverver, som har fået gælds-brevet i hænde i god tro. Det var på denne bestemmelse dansk ret støttede den almindelige negotiabilitetsgrundsætning, som i 1932 fortsat var gældende ved siden af Chl. § 22, men som nu underbygges af de mere detaljerede regler i Gbl. §§ 15-17.

Med støtte i Gbl. § 15 må det derfor konstateres, at checkskyldneren fortaber den indsigelse, at checkbeløbet allerede var betalt, inden endossatøren erhvervede checken.

En indsigelse om, at checkbeløbet er betalt, efter at endossatøren erhvervede checken, må derimod afgøres efter *legitimationsreglerne*. Har checkskyldneren ikke betalt til rette kreditor, bliver han kun frigjort ved betaling til den, der var legitimeret til at modtage betalingen, fordi han sad inde med checken med en i formen lovlig adkomst.

Ophør i øvrigt

Gbl. § 15 nævner som andre indsigelser, der fortabes over for den godtroende omsætningserhverver, at gælds-brevet er ændret eller ophørt ved **modregning, aftale, opsigelse**¹⁶ eller **dom**. Sådanne indsigelser, der af

15. Jfr. tilsvarende om trassatbankens betaling, Chl. § 34.

16. Da checken kan forlanges betalt ved forevisning, jfr. Chl. § 28, og checkskyldneren når som helst kan blive frigjort ved betaling, jfr. forudsætningsvis Chl. § 34, har opsigelse ikke praktisk betydning ved checks.

en checkskyldner vil påberåbes til støtte for, at checkbeløbet ikke skal betales eller ikke betales fuldt ud, fortages over for den godtroende checkerhverver, når skyldneren som ved betaling af afdrag eller hovedstol ikke har sørget for at få checken udleveret i kvitteret stand eller har fået påtegnet checken om den delvise nedbringelse af forpligtelsen.

Det er kun selve det forhold, at der er afsagt en dom, som fortages over for en godtroende omsætningserhverver. Ond tro forudsætter derfor ikke, at erhververen også har kendskab til dommens resultat, og dommen har heller ikke retskraft i forhold til ham. Hvis dommen giver skyldneren medhold i, at der forelå en *stærk indsigelse* mod betalingen, kan han imidlertid gentage denne indsigelse over for erhververen, og bedømmes sagen på samme måde som tidligere, vil indsigelsen blive bevaret over for erhververen. Det skal ikke stille skyldneren ringere, at han allerede har fået dom for indsigelsen over for en tidligere kreditor.

Forudsætningssvigt

En checkskyldneren, der vil gøre gældende, at hans forpligtelse er begrænset eller helt bortfaldet på grund af urigtige forudsætninger (*vildfarelse*) ved udstedelsen eller *bristende forudsætninger* efter afgivelsen, vil ofte være henvist til selv at bære risikoen for sine egne svigtende forudsætninger også i det interne forhold over for sin umiddelbare aftalepart. Sådanne indsigelser minder meget om de fejltagelser, der er omfattet af Aftl. § 32, stk.1, eller besvigelser, jfr. Aftl. § 30, hvis en vildfarelse er fremkaldt af trediemand. I en række tilfælde vil sådanne forhold også falde ind under området *causa indsigelser*, jfr. ovenfor Afsnit 2.1.1. Derfor bør indsigelsen om svigtende forudsætninger henregnes til de svage indsigelser, der fortages over for den godtroende checkerhverver.

Overskridelse af fuldmagt

Chl. § 13 er udtryk for det princip, at den, der giver en anden fuldmagt til at disponere på sine vegne, hæfter over for den godtroende løftemodtager, når fuldmægtigen overskrider sin bemyndigelse, jfr. tilsvarende princippet i Aftl. § 11, stk.1. I tilslutning hertil og de almindelige aftaleretlige regler om fuldmagt må der opstilles den regel, at checkskyldneren over for den godtroende checkerhverver mister sin indsigelse om, at hans fuldmægtig har handlet uden for bemyndigelsen.

Handles helt uden fuldmagt, er situationen en anden. Checkskyldneren kan sjældent værge sig imod, at nogen uden grundlag derfor påstår at kunne disponere som fuldmægtig på hans vegne, og uanset god tro må checkskyldneren som ved falsk kunne afvise at være bundet af sådanne dispositioner.

Aftalelovens § 36

I 1975 blev generalklausulen om ugyldighed indføjet i Aftl. § 36.

Efter denne bestemmelse kan en aftale erklæres ugyldig, hvis det ville være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende. Bestemmelsen blev ændret i 1994, således at det nu også er muligt at ændre en sådan aftale. Ved afgørelsen tages hensyn til forholdene ved aftalens indgåelse, aftalens indhold og senere indtrufne omstændigheder.

Gbl. § 15 er ikke ændret, således at henvisningen til aftalelovens ugyldighedsregler er udvidet til også at omfatte Aftl. § 36, men det kan ikke udelukke at supplere de svage indsigelser med denne bestemmelse.

Aftl. § 36 kan ses som et supplement til Aftl. § 33, idet der kan ske ændring eller tilsidesættelse af en aftale, også selv om det ikke ville være *hæderlighedsstridigt* at gøre aftalen gældende efter sit indhold, men også dette blot ville være *urimeligt*. Når indsigelsen om hæderlighedsstridigt forhold kan fortages over for den godtroende omsætningserhverver, må det så meget desto mere gælde den mindre alvorlige indsigelse om aftalens urimelighed.

Det kan imidlertid ikke udelukkes, at en omsætningserhverver havde en sådan viden om de omstændigheder, der medfører, at aftalen må karakteriseres som urimelig, at det også for hans vedkommende ville være urimeligt at gøre aftalen gældende. Det er ikke sikkert, at der nødvendigvis skal foreligge den onde tro, som ellers udelukker, at en svag indsigelse fortages, ved checks således forsæt eller grov uagtsomhed, idet kriteriet i Aftl. § 36 er et andet, nemlig *manglende rimelighed* i at gøre aftalen gældende efter dens indhold. Der kan yderligere henvises til *Preben Lyngsø*, Gælds-brevloven p. 125.

2.2. Stærke indsigelser

En række indsigelser kan en skyldner ikke værgе sig imod, eller retsordenen må kræve, at skyldneren beskyttes mod visse forhold, således at selv hensynet til den godtroende omsætningserhverver ikke kan føre til, at skyldneren fortaber sådanne indsigelser mod betalingsforpligtelsen. Disse indsigelser er for omsætningsgældsbreves vedkommende opregnet i Gbl. § 17, jfr. *Lyngе Andersen, Møgelvang-Hansen og Ørgaard*, Gælds-brevsloven p. 120 ff.

2.2.1. Falsk og forfalskning

Ingen forpligtelse

Som omtalt i Kapitel 2, Afsnit 2.5, kan trassatbanken ikke debitere en falsk check på den angivne trassents konto. Denne fundamentale regel er udtryk for, at trassentens indsigelse¹⁷ om, at checken er falsk, hverken fortæbes over for en umiddelbar checkmodtager eller over for den godtroende omsætnings erhverver, jfr. tilsvarende udtrykkeligt Gbl. § 17.

Som eksempler fra retspraksis kan henvises til:

UFR 1957. 79 H: T stjal en checkblanket fra K og forsynede checkblanketten med K's forretningsstempel og falsk underskrift med K's navn, efter at have udfyldt checken med beløbet 1.875 kr. og udstedt den til gårdejer O. Checken, der ikke var krydset, var trukket på banken A. En person, der udgav sig for O, fik checken indløst i banken B efter at have forsynet checken med endossement med O's navn. Efter clearing overførte A beløbet til B. Da K opdagede falskneriet, krævede han debiteringen på kontoen tilbageført, hvorfor A krævede det til B overførte beløb tilbageført. Heri fik A medhold, da risikoen for at indløse falske checks påhvilede den indløsende bank og ikke trassatbanken.

UFR 1966. 365 ØL: Bud B brød en søndag ind i sit firma F og tilegnede sig F's checkhæfte, der lå i prokurist P's pengekasse, hvorefter B udfyldte en check på kr. 9.400 med sig selv som remittent. B underskrev checken med P's navn og hævde den mandag morgen i F's bank T. Da F ikke havde udvist uforsigtighed med opbevaring af checkblanketterne, og uanset T's gode tro ved udbetaling af beløbet til B, kunne T ikke debitere F's konto for beløbet.

UFR 1987. 582 VL: K, der levede sammen med M, tilegnede sig 3 checkblanketter tilhørende M, som hun falsk underskrev med M's navn og derefter henholdsvis 6.juli, 31.oktober og 6.november 1984 brugte til køb hos S for i alt ca. 5.500 kr. En check på ca. 10.000 kr. blev udbetalt K kontant, dels som overskydende beløb ved køb af en skærebrænder og derefter kontant tilbagebetaling, da skærebrænderen umiddelbart derefter blev leveret tilbage. Alle checks blev honoreret af trassatbanken over for S' bank B, men i december 1984 konstaterede M ved kontrol af kontoudtog 30.november, at de 2 sidste checks var falske, og fandt derefter også den 3. check og forlangte alle 3 beløb tilbageført, hvilket T gjorde og krævede beløbene refunderet af B, som debiterede beløbene på S' konto. S gjorde gældende, at T og M havde mistet retten til at påberåbe sig falskindsigelsen ved passivitet, uforsigtighed, fuldmagt til H og berigelse, idet M skulle have fået nytte af H's køb. S fik ikke medhold i nogen af disse anbringender.

17. Hvis trassenten ikke vil påberåbe sig falskindsigelsen, og checken allerede er honoreret af trassatbanken, kan trassatbanken ikke selvstændigt gøre falskindsigelsen gældende, jfr. **AK 130/1998** [02/10 1998] omtalt i Afsnit 2.2.2.

AK 226/1998: S traf gennem Den Blå Avis aftale om salg af et klaver for kr. 1.500 og forlangte dette beløb overført til sin bankkonto med B-banks afdeling G, hvorefter en fragtmænd kunne hente klaveret. K indløste den 5. september 1997 i B-banks afdeling C en check på beløbet trukket på B-banks afdeling T med anmodning om kreditering af S' konto, hvorefter denne bekræftede over for S, at beløbet var indgået. Den 19. juni 1998 anmodede T om checkbeløbets tilbageførsel, da checken var falsk. Uanset S ikke havde kvitteret for eller endosseret checken og således ikke hæftede for den, måtte risikoen for at checken var falsk påhvile S, hvorfor checkbeløbet måtte tilbageføres til T. Det blev ikke tillagt betydning, at der var gået ca. 10 måneder siden checkens honorering, eller at G havde bekræftet, at beløbet var modtaget. [02/10 1998]

Jfr. også **UfR 1997. 971 H**, som dog kun angår straffen for checkfalskneriet.

Falsk kan foreligge, ikke blot hvor den angivne trassent har den bankkonto, hvorpå checken er trukket, og en anden uden bemyndigelse har eftergjort hans underskrift eller uberettiget anvendt hans facsimile stempel¹⁸, men også ved checks, hvor trassenten er en opdigtet person eller dog en anden end den, der har den konto, hvorpå checken er trukket. Er trassenten en helt opdigtet person, er det naturligvis mindre interessant, at falsk er en stærk indsigelse for udstederen, idet der ikke er nogen at rette kravet imod. Spørgsmålet opstår da i forhold til trassatbanken.

Falsk eller forfalskning kan foreligge ikke blot ved checkens udstedelse, men også ved dens endossement. En navnecheck eller check forsynet med navneendossement, som frakommer rette checkindehaver, må forsynes med endossement eller kvittering for at blive indløst, og skal checkindehaver gøre sig håb om at overbevise banken om sin berettigelse eller i hvert fald optræde som legitimeret, må checken forsynes med **falsk endossement** eller kvittering. Falsk i denne relation er af helt anden betydning, idet trassenten og trassatbanken under alle omstændigheder skal betale checkbeløbet; spørgsmålet er blot, om der betales til rette kreditor eller dog med frigørende virkning.

Der henvises til redegørelsen for dette særlige spørgsmål i Afsnit 3 og Afsnit 4 nedenfor, da det er et spørgsmål om retten til checken og legitimation.

Falskindsigelsen har derimod den betydning for den, der har mistet checken, og hvis navn derefter er forfalsket for at tilvejebringe en sammenhængende række af endossementer, at han ikke selv bliver check-

18. Se Kapitel 1, note 12.

skyldner og dermed ikke kan afkræves checkbeløbet, hvis checken skulle vise sig at være dækningsløs.

Den, der modtager en check med et falsk endossement og lader sig betale med checken i tillid til, at i hvert fald den anførte endossent er økonomisk solid, kan have en bristende forudsætning for modtagelse af checken når det viser sig, at den pågældende slet ikke er checkskyldner, da hans underskrift er falsk. Denne indsigelse kan imidlertid ikke gøres gældende, når han gennem checkregressen afkræves checkbeløbet, jfr. udtrykkeligt Chl. § 10, hvorefter de andre checkskyldneres forpligtelse er gyldig, selv om der på en check forekommer falske underskrifter, underskrifter af opdigtede personer eller underskrifter, der af anden grund ikke er forbindende for underskriveren.

Der kan også være sket *forfalskning*, idet rette checkindehaver har forsynet checken med endossement til en bestemt person, hvorefter den, der tilegner sig checken, ændrer navnet på endossatøren, men ikke underskriften, som således er ægte. I den situation er endossenten checkskyldner, men alligevel ikke frigjort over for den af ham navngivne endossatar, hvis checken blev tilegnet, inden den nåede frem til endossatøren, jfr. Kapitel 2, Afsnit 1.1. Smh. om et sådant tilfælde **UfR 1961. 1087 ØL** straks nedenfor.

Uforsigtighed

Det er almindeligt antaget, at den, der ellers kunne gøre en indsigelse gældende over for en godtroende løftemodtager eller trediemand, f.eks. efter hovedreglen om overdragelse af simple gældsbreve, jfr. Gbl. § 27¹⁹, eller på grundlag af falskindsigelsen ved negotiable dokumenter, alligevel afskæres derfra eller pådrager sig erstatningspligt over for den, som har modtaget fordringen uden kendskab til indsigelsen, såfremt der er udvist en særlig uforsigtighed, jfr. *Ussing*, Alm.Del p. 220 og *Lynge Andersen, Møgelvang-Hansen og Ørgaard*, Gældsbrevsloven p. 175 f.

Der findes en ikke ubetydelig retspraksis om sådanne situationer i forbindelse med falske eller forfalskede checks, jfr.:

Københavns byret 20/05 1985: Forsikringsselskab A førte checkkonto hos T. A havde en medarbejder B, som ikke havde checkfuldmagt, men udfyldte checks klar til underskrift. I kontortiden havde B adgang til A's checkblanketter. I perio-

19. Jfr. om tilfælde, hvor skyldneren har givet en særlig legitimation til over for trediemand at støtte ret på skyldnerens erklæringer, som giver udtryk for, at der ikke er nogen indsigelse, **UfR 1949. 74 H** (TfR 1949. 193 f.), **UfR 1963. 509 H** (UfR 1963 B.255 ff.) og **UfR 1993. 438 H** (UfR 1993 B.433 ff.), som er eksempler herpå, jfr. *Bernhard Gomard*, Obligationsret, 3.Del 1993 p.80 f. og p. 102.

den maj-september 1982 udstedte B 7 checks med et samlet pålydende af ca. 85.000 kr. med B som remittent, der blev indløst hos pengeinstitut P, hvor B var kunde. I marts 1983 blev A opmærksom på forholdet, hvorefter T tilbageførte checkbeløbene. P anlagde herefter sag mod A med påstand om erstatning af beløbet under anbringende af, at A ikke havde opbevaret checkblanketterne forsvarligt og ikke havde de fornødne kontrolforanstaltninger til afsløring af misbrug. Heri fik P medhold. [Afd. B 2275/1983]

Dommen blev anket til landsretten, men anken hævet før domsforhandlingen.

Glostrup ret 11/01 1990: Finansieringsselskab F indgik aftale med en række forretningsdrivende, herunder A, om fuldmagt til udstedelse af checks til træk på F's konto, når F havde bevilget ekspreslån på indtil 20.000 kr. til en kunde. A's indehaver udstedte i perioden juli-oktober 1998 7 checks hver mellem 3.000 kr. og 15.000 kr. med sig selv og ikke kunder som remittent. Checkene blev underskrevet med opdigtede navne og indløst i forskellige pengeinstitutter. Da forholdet blev opdaget, blev de trukne beløb tilbageført. Et af de indløsende pengeinstitutter S krævede erstatning for beløbet hos F under anbringende af, at F havde udvist erstatningspådragende adfærd ved ikke tidligere at have konstateret uregelmæssighederne. Heri fik S medhold, da F inden for relativt kort tid burde have konstateret, at trukne beløb ikke korresponderede med bevilgede lån og have standset A's fuldmagt til udstedelse af checks. [BS 139/1989].

Københavns byret 12/02 1990: A A/S havde checkkonto hos T. A's bogholder B udskrev checks for A og havde adgang til pengeskabet, hvor checkblanketterne blev opbevaret, men kunne ikke underskrive checks på A's vegne. I 1986-1987 udstedte B 9 checks til sig selv med et samlet pålydende ca. 110.000 kr., som B herefter indløste i pengeinstitut I. Da falskneriet blev opdaget, tilbageførte T beløbet, hvorved I blev påført det tilsvarende tab. I anlagde herefter erstatningssag mod A og fik medhold i, at A skulle erstatte I tabet, idet A ikke havde opbevaret checkblanketterne forsvarligt, og A's kontrolforanstaltninger var trods viden om risikoen for uregelmæssigheder ikke tilstrækkelige. [Afd. L 1259/1998]

Anke hævet efter A's konkurs.

UFR 1992. 753 ØL: En hos A ansat kontomedarbejder K, der lejlighedsvis udstedte checks for A, tilegnede sig i 28 tilfælde checks, som K udstedte til »os selv« ved anvendelse af faksimile stempel for A, hvorefter K forsynede checkene med sit eget endossement og hævdede beløbene gennem D's afdeling, hvor K var kunde. K påførte derved A et tab på kr. 107.000. Det måtte lægges til grund, at checks kunne underskrives med faksimile stempel, men at de af K udstedte checks var falske. Under hensyn til A's manglende kontrol med K, som A bekendt tidligere havde gjort sig skyldig i besvigelser, under hensyn til at K havde adgang til checkblanketter og faksimile stempel og til det betydelige antal falske transaktioner fandtes A at have udvist en sådan uagtsomhed, at A ikke kunne påberåbe sig falskindsigelsen.

Københavns byret 01/05 1998: A A/S havde checkkonto i pengeinstitut T. A's bogholder B, som samtidig førte kassen, udskrev i perioden april 1994-august 1995 44 falske checks på i alt ca. 280.000 kr. med sig selv som remittent. Checkene blev indløst i forskellige filialer af pengeinstitut P. Da falskneriet blev opdaget, anmeldte A bogholder B til politiet og anmodede T om at tilbageføre de skete debiteringer, således at P kom til at bære tabet. P protesterede herimod, men fik ikke medhold, idet indløsende bank måtte bære tabet ved indløsning af falske checks. P krævede sit tab erstattet af A og fik medhold heri, da A fandtes at have handlet uforsvarlig ved at lade samme person have ansvar for kasse, checkblanketter og bogholderi uden at etablere en blot enkel kontrol, der kunne have afsløret uregelmæssighederne. [Afd. C 6922/1996].

HD 02/11 1998: A A/S havde checkkonto i pengeinstitut T. A's bogholder B, som samtidig førte kassen og disponerede checkblanketter, udskrev i perioden 1986-maj 1990 65 checks på i alt ca. 2,4 mio. kr. med sig selv som remittent, som hun underskrev alene på A's vegne, uanset B ikke var eneunderskriftsberettiget. Den 2.maj 1990 fik B enefuldmagt og fortsatte udstedelse af checks til sig selv for yderligere ca. 3,4 mio. kr., inden forholdet blev opdaget i slutningen af februar 1992. De pågældende checks blev i hovedsagen indløst af B på postkontorer. I begyndelsen af maj 1992 anmodede A sin bank T om at tilbageføre de beløb, som med urette var debiteret checkkontoen, men T afviste dette bl.a. under anbringende af, at A havde udvist egen skyld. B fik en dom for underslæb og tilbagebetalte den væsentligste del af beløbet, hvorefter A krævede erstatning for det resterende beløb ca. 1,2 mio. kr. principalt som følge af, at T havde svigtet kontrollen med hvem der var underskriftsberettiget for A ved at honorere checks underskrevet af B alene. Højesteret fandt ikke, at der påhvilede T en selvstændig forpligtelse til at kontrollere, at udskrevne checks var underskrevet i overensstemmelse med bankfuldmagten. Uanset de pågældende checks måtte sidestilles med falske checks, som T som udgangspunkt ikke kunne debitere A's konto, fandtes A afskåret fra at kræve sit tab erstattet af T, da A burde have haft en kontrol, der kunne have afsløret underslæbet. [II.afd. 560/1996].

I UfR 1957. 79 H havde kontohaver opbevaret checkblanketterne i en uaflåst skuffe i et lagerrum, hvor der ofte var personer uden opsigt, men hans eventuelle uforsigtighed kom ikke til afgørelse, da han kun blev inddraget i sagen som litis denuntiatus.

Se også:

UfR 1961. 1087 ØL: A udstedte checks til opfyldelse af betalingsforpligtelse over for forskellige forretningsforbindelser. En hos A ansat fuldmægtig F tilegnede sig en række checks og foretog forandringer i teksten, således at han kunne forsyne disse checks med endossement, som gjorde det muligt for ham at få checkene indløst i banken B. A gjorde under henvisning til Chl. § 51 gældende, at A ikke i forhold til B var forpligtet til at lade de pågældende checks honorere, men fik ikke medhold

heri, da det ikke beroede på forsømmelse fra B's side, at B's personale ikke havde opdaget forandringerne i checkene, hvorimod A fandtes at have handlet groft uagtsomt ved sin organisation, forretningsgang og kontrolsystemer, og disse mangler havde gjort det muligt for F at foretage forandringerne i A's checks.

Den skete påberåbelse af Chl. § 51 henviser til den deri indeholdte bestemmelse om, at forandringer i en checks tekst kun kan påberåbes over for efterfølgende endossenter, mens de, der har tegnet deres navn før forandringen, er forpligtede overensstemmende med den oprindelige tekst. Checkudstederen mente derfor, at han alene var forpligtet over for den, han selv havde anført som remittent (og de, der med rette afledte deres ret fra ham). Dette synspunkt kan imidlertid ikke bæres af Chl. § 51, hvis kerneområde er det tilfælde, at checkbeløbet er forhøjet efter udstedelsen. Dette er ikke bindende for udstederen, men for checkskyldnere, som har endosseret checken, efter at forandringen er sket og således med kendskab til det højere beløb. Sagen drejede sig i realiteten heller ikke om falskindsigelse fra udstederens side, men om checken kunne kræves honoreret af indløsende bank. Dette beroede på reglerne om eksstinktion og legitimation.

Som det ses er ovennævnte retspraksis i det væsentligste utrykt, og først efter 40 års forløb har Højesteret haft lejlighed til på ny at tage stilling til, hvilke krav der kan stilles til kontohaver for at undgå, at falske checks trækkes på hans konto. De i den refererede retspraksis afstukne retningslinier synes imidlertid ikke at kunne kritiseres for at anlægge en for streng linie for kravet til kontohavers agtpågivenhed, uanset det måske kan forekomme overraskende, at bankens manglende kontrol af bankfuldmagten ikke blev tillagt betydning overfor kontohavers uforsigtighed i **HD 02/11 1998**.

Fra Pengeinstitutankenævnets praksis kan nævnes:

AK 139/1991: S modtog en check stor kr. 2.400 trukket på bank T for salg af varer til K og indsatte 3. december 1990 checken på sin konto med I. Det viste sig i slutningen af februar 1991, at der var udstedt 6 falske checks på samme konto i T, og T havde i december 1990 og januar 1991 givet kontohaver meddelelse om overtræk, uden at kontohaver havde opdaget de falske checks. S gjorde gældende, at checkbeløbet ikke kunne kræves tilbagebetalt, da kontohaver og T havde udvist forsømmelighed med kontrol af de falske checks, men fik ikke medhold deri. [12/11 1991]

Forældelse

Der gælder principielt ingen forældelsesregel for indsigelsen mod falske checks, og navnlig finder hverken 1908-forældelsesloven eller Chl. § 52 anvendelse på dette forhold. Som det imidlertid fremgår af flere af de ovenfor refererede domsafgørelser kan det tillægges betydning ved bedømmelse af kontohaverens uforsigtighed eller uagtsomhed, at der er gå-

et længere tid, uden at han har opdaget, at falske checks er blevet trukket på hans konto.

For erhvervsmæssige forhold indeholder Bankernes Checkaftale i Afsnit V den bestemmelse, at betrukne pengeinstitut kun er berettiget til at returnere en falsk check inden for en frist på 18 måneder fra checken blev bogført, medmindre indløsende pengeinstitut accepterer returneringen, eller det ved dom fastslås, at kontohaver ikke hæfter for checken.²⁰ Fristen på 18 måneder er fastsat for at give mulighed for at opdage uoverensstemmelsen mellem den erhvervsdrivendes egen bogføring og posteringerne på kontoen, idet der efter de selskabsretlige regler inden for denne frist skal foreligge et revideret regnskab, hvorved forholdet normalt kunne være opdaget.

Bankernes indbyrdes aftale om returnering af falske checks (og visse andre checks) har ingen betydning for kontohaver, som i forhold til trassatbanken ikke er bundet af nogen absolut frist for at gøre falskindsigelsen gældende og forlange, at hans konto ikke debiteres for beløbet. Får han medhold heri, uden at der afsiges dom om spørgsmålet, og er der forløbet mere end 18 måneder, siden checken blev bogført, må trassatbanken selv bære tabet.

I den ovenfor refererede dom **HD 02/11 1998** [II.afd. 560/1996] stod falskneriet på siden 1986 og blev opdaget i februar 1992, hvorefter kontohaver i maj 1992 krævede de trukne beløb tilbageført. Dette krav blev af landsretten ikke afvist under henvisning til forældelse eller passivitet, og for Højesteret blev dette anbringende frafaldet.

Uden for erhvervsmæssige forhold er der ikke aftalt en tilsvarende eller anden frist for returnering af falske checks. Der er heller ikke i sådanne tilfælde pligt til at udarbejde regnskab, som burde afsløre falskneriet.

2.2.2. *Manglende fuldmagt*

Den, der udsteder en check på trassentens vegne, uden at have fuldmagt til at underskrive checks, må sidestilles med den, der udsteder falske checks, og indsigelsen herom bevares over for selv godtroende omsætningserhververe, jfr. tilsvarende Gbl. § 17.

Som eksempel herpå kan nævnes **Københavns byret 20/05 1985** [Afd. B 2275/1983] og tildels **HD 02/11 1998** [II.afd. 560/1996].

Har der foreligget en fuldmagt, som bliver tilbagekaldt, er checks, der er udstedt, mens fuldmagten bestod, gyldigt udstedt på fuldmagtsgivers vegne og skal honoreres, selv om de først derefter præsenteres til betaling, jfr.:

20. Se den fuldstændige tekst i Kapitel 3, Afsnit 5.

AK 350/1993: 29. og 30.marts 1993 udstedte direktør D for A/S A to checks på henholdsvis kr. 103.750 og kr. 100.000 til sin ægtefælle og til sig selv. Den 31.marts blev A bortvist og hans fuldmagt for A tilbagekaldt, hvilket A's kontoførende afdeling fik meddelelse om. Checkene blev indløst den 5. og 7.april, men returneret af T den 29.april med den begrundelse, at de to checks var falske. Dette var ikke korrekt, da A havde fuldmagt, da checkene blev udstedt, og A havde heller ikke kontramanderet checkene, før de blev honoreret af T. Betalingerne blev derfor opretholdt. [12/11 1993]

Er der givet fuldmagt til at udstede checks, der trækkes på fuldmagtsgivers konto, bortfalder fuldmagten ikke automatisk med fuldmagtsgivers død, men bemyndigelsen begrænses til de nødvendige udgiftsposter, jfr.:

UFR 1991. 742 ØL: A, der afgik ved døden den 18.april 1988, havde givet fuldmagt til sin søn S til at trække på A's konto med T. S udstedte i de følgende dage nogle checks for i alt kr. 3.417,00 til dækning af omkostninger ved begravelsen. De øvrige arvinger kunne ikke godkende, at disse omkostninger blev afholdt af boets midler og forlangte, at T krediterede beløbet på afdødes konto, idet arvingerne ikke kunne anerkende S' fuldmagt. Da en fuldmagt til afholdelse af de pågældende omkostninger imidlertid ikke ophørte på grund af fuldmagtsgivers død, jfr. Aftl. § 21, fik arvingerne ikke medhold.

I tilfælde af fuldmagtsgivers død bortfalder fuldmagten dog, når arvingerne ikke kan eller beslutter ikke at ville vedgå gælden.

Er checken udstedt af trassenten selv, men afgår han ved døden, inden checken bliver honoreret i trassatbanken, berører dette forhold i checkens gyldighed, jfr. udtrykkeligt Chl. § 33.

Indsigelsen om manglende fuldmagt kan ligesom falskindsigelsen fortabes ved kontohaverens uforsigtighed med at muliggøre, at nogen optræder som fuldmægtig, f.eks. ved at forsyne dem med firmastempel og facsimilestempel, selv om formålet er et andet end at udstede checks.

Har den pågældende fuldmagt til at udskrive checks for trassenten, men overskrides bemyndigelsen til, hvilke checks der må udstedes, foreligger en fortabelig indsigelse, jfr. Afsnit 2.1.2 ovenfor.

Som ved andre indsigelse er det trassenten, der kan påberåbe sig, at en check er falsk eller underskrevet af en person, som ikke har fuldmagt til at trække checks på trassentens konto. Det tilkommer derimod ikke trassatbanken mod trassentens ønske at gøre denne indsigelse gældende, jfr.:

AK 130/1998: ApS A blev i december 1996 overtaget af B, hvorefter A's bankfuldmagt i A's bank T blev ændret til kollektiv signatur. I den følgende tid udstedte A en række checks trukket på A's konto i T, underskrevet af B's bogholder H

alene og ikke i overensstemmelse med bankfuldmagten. En check på kr. 1.131,25 udstedt til R blev indløst i R's bank I den 27. juni 1997 og debiteret A's konto med T. Den 2. oktober 1997 tilbageførte I på anfordring af T checkbeløbet, idet T på foranledning af sin revision havde indhentet den og andre fysiske checks fra indløsende bank og derved konstateret, at den til R udstedte check var underskrevet af H, hvorefter T gjorde gældende, at checken var falsk. A bekræftede straks derefter, at H havde fået fuldmagt til at underskrive checken, og at det beroede på en fejl, at bankfuldmagten ikke var rettet i overensstemmelse dermed. Når A ratihabererede H's fuldmagt og således ikke påberåbte sig falskindsigelsen, var T ikke berettiget til på egen hånd at forlange den allerede honorerede check tilbageført. [02/10 1998]

2.2.3. Voldelig tvang

Den, der er udsat for voldelig tvang som omtalt i Aftl. § 28, er lige så lidt bundet af den viljeserklæring, der er fremkaldt ved den voldelige tvang, som den, hvis viljeserklæring er falsk, jfr. tilsvarende Gbl. § 17.

Aftl. § 28 omfatter personlig vold eller trussel om øjeblikkelig anvendelse af sådan. Denne vold skal foreligge ved erklæringens afgivelse, idet erklæringen skal være *fremkaldt* ved denne vold. Det er altså ikke tilstrækkeligt, at en check er blevet udstedt under trussel om vold, hvis truslerne ikke er fortsat og også har medført, at checken er blevet afgivet til modtageren.

I lighed med hvad der er anført i Aftl. § 28, stk.2, må det antages, at den tvungne kan fortabe sin indsigelse om volden, hvis han ikke uden ugrundet ophold, efter at tvangen er ophørt, giver meddelelse til checkmodtageren om, at checken er fremtvunget.²¹ Han må også forsøge at give underretning til senere checkerhververe, men da han ikke selv ved, hvem de er, må han have opfyldt sin reklamationsforpligtelse ved at pålægge sin egen checkmodtager at give meddelelsen videre.

2.2.4. Umyndighed og lignende

Den, som ikke kan påtage sig formueretlige forpligtelser på grund af mindreårighed, jfr. værgemålslovens § 42, tinglyst værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, eller manglende evne til at handle fornuftsmæssigt, jfr. værgemålslovens § 46²², kan heller ikke forpligte sig ved udstedelse af checks, jfr. tilsvarende Gbl. § 17.

21. Indsigelsen om voldelig tvang er ikke nævnt blandt de andre stærke indsigelser i Rpl. § 501, stk.3, og kan således ikke fremsættes under udlægsforretningen, selv om indsigelsen ikke er materielt fortabt, jfr. Retsplejelovs Kommentaren til § 501, note 9.

22. Ved værgemålsloven nr. 388 af 14/06/1995 er myndighedsloven ophævet, og henvisningen i Gbl. § 17 er tilsvarende ændret til værgemål efter værgemålslovens § 6 og fornuftsmangel efter værgemålslovens § 46.

Umyndige råder dog i medfør af værgemålslovens § 42 selv over

- 1) hvad de har erhvervet ved eget arbejde, efter at de er fyldt 15 år, eller efter at de er frataget den retlige handleevne,
- 2) hvad de har fået til fri rådighed som gave eller som friarv ved testamente, og
- 3) hvad værgen har overladt dem efter § 25, stk. 3.

Rådigheden omfatter også indtægter af det erhvervede, og hvad der træder i stedet herfor.

Denne adgang til at råde over selverhverv m.v. medfører ikke adgang til at påtage sig gældsforpligtelser, der senere skal opfyldes med selverhverv. Dette kan dog ikke forstås så snævert, at den umyndige, der har oprettet en lønkonto eller anden konto med en bank, hvorpå midler fra selverhverv m.v. indsættes, skal være afskåret fra at disponere over kontoens indestående ved udstedelse af checks, i hvert fald hvis der både ved checkudstedelsen og checkhonoreringen i trassatbanken er dækning på kontoen, uanset man med en vis ret kan sige, at den umyndige ikke opfylder en aftale ved udstedelse af checken, men først ved checkens honorering, jfr. *Lynge Andersen, Iversen og Nørgaard*, Umyndiges Formue, p.165. Den snævre forståelse af selverhvervsreglen er heller ikke i overensstemmelse med praksis²³, jfr. også forudsætningsvis Bankernes Checkaftale, Afsnit III, punkt 2 d), hvorefter bankernes aftale om honorering af visse checks under 1.000 kr. også omfatter checks udstedt af mindreårige, umyndiggjorte og personer, der manglede evnen til at handle fornuftsmæssigt, såfremt checkmodtageren var i almindelig god tro om, at den pågældende checkudsteder var myndig.

Er der derimod ikke dækning på kontoen, kan der ikke på grundlag af checken gennemføres checkregres mod den umyndige, idet denne da kan påberåbe sig Chl. § 22 til sin frigørelse. Trassatbanken, som må dække en check under 1.000 kr. i medfør af Bankernes Checkaftale, Afsnit III, kan heller ikke debitere den umyndiges konto for beløbet, når der indsættes yderligere midler på kontoen, ejheller selv om de stammer fra selverhverv m.v., idet dette ville være ensbetydende med råden over fremtidigt selverhverv, som ligger uden for værgemålslovens § 42. Banken har derfor kun mulighed for at kræve erstatning af den umyndige i medfør af værgemålslovens § 45, jfr. *Lynge Andersen, Iversen og Nørgaard*, l.c. p.164 (om myndighedslovens § 44).

En umyndig kan heller ikke gyldigt endossere en check og derved påtage sig det solidariske ansvar som checkskyldner, men den omstændighed, at han gør det alligevel, betyder som anført i Afsnit 1.3 ikke, at der foreligger en ugyldig overdragelsesaftale, og checkerhververen kan derfor alligevel påberåbe sig checklovens negotiabilitetsregler som ved andre checkretlige overdragelser, jfr. Afsnit 1.3. En check, som repræsenterer selverhverv m.v., som den umyndige efter ovenstående regler

23. Spørgsmålet er parallelt med diskussionen om, hvorvidt betaling med check er kontant betaling, jfr. Kapitel 2, Afsnit 2.1.2 med de der nævnte afgørelser. Uanset bemærkningen hos *Lynge Andersen, Iversen og Nørgaard*, Umyndiges Formue, p.165, note 17) om, at opfyldelse med selverhverv skal ske straks kontant i streng forstand, kan det ikke udelukke opfyldelse ved »straks« overgivelse af check på beløbet.

selv kan disponere over, kan dog endosseres i forbindelse med kontant indløsning eller kvitteres til trassatbanken, idet den umyndige derved blot udsættes for påny at skulle tilbagebetale de modtagne likvider og derved ikke stilles ringere, end før han modtog checken. Derimod kan han næppe med støtte i selverhvervsreglen benytte checken som betaling for et gode, han ellers kunne erhverve ved kontant betaling med selverhverv, idet han derved ville påtage sig en gældsforpligtelse i det tilfælde, at checken er falsk eller dækningsløs. Her kan man ikke gå videre, end hvad der er anført om checks i almindelighed, sammenholdt med værgemålslovens § 45.

Det er næppe muligt at modificere denne ugyldighedsgrund med en uforsigtigheds-klausul som omtalt ved falskindsigelsen, da bestemmelsen netop skal sikre den pågældende mod egen uerfarenhed, letsindighed og uforsigtighed.

2.2.5. Andre ophørsgrunde

I medfør af mortifikationslovens § 1 kan omsætningspapirer, herunder checks, der må antages at være tilintetgjort eller bortkommet, **mortificeres** ved dom, jfr. tillige Chl. § 56. Er det en check, der mortificeres, har det den retsvirkning, at retten til checken kan gøres gældende, selv om den originale check ikke kan forelægges og kvitteres, jfr. mortifikationslovens § 9. Herudover kan domhaveren kræve, at der udstedes en ny check svarende til den mortificerede, mod betaling af de dermed forbundne omkostninger. Derved kan han påberåbe sig checklovens negotiabilitetsregler, herunder legitimationsregler, på grundlag af det nye dokument.

Mortifikation har ikke stor praktisk betydning ved checks, navnlig på grund af checkens korte levetid, da den i almindelig skal forevises til betaling inden 20 dage. Bortkommer checken er det mere praktisk at *kontramandere* den og få udstedt en ny check, jfr. Kapitel 3, Afsnit 1.3.3.

Er der usikkerhed om, hvem der er rette kreditor for et skyldigt beløb, eller kan skyldneren på grund af fordringshaverens forhold ikke komme til at betale det skyldige beløb, har skyldneren mulighed for at frigøre sig ved at **deponere** beløbet i overensstemmelse med reglerne i *deponeringsloven*, hvorefter kreditor må henvende sig til deponeringsstedet for at få beløbet udbetalt, eventuelt efter selv at have afgjort retten til beløbet med andre, som også påstår at være rette kreditor. Denne mulighed står også åben for en checkskyldner, og har han opfyldt betingelserne i deponeringsloven, er han frigjort for sin forpligtelse også i forhold til en senere godtroende omsætningserhverver.

Deponering som pression, fordi skyldneren gør gældende, at beløbet ikke skyldes eller der kun skyldes et mindre beløb, er ikke reguleret af deponeringsloven. Sådan

deponering sker ofte for at demonstrere, at den manglende betaling ikke skyldes manglende betalingsevne, men det ændrer ikke ved, at der foreligger misligholdelse, når et skyldigt beløb ikke betales ved forfaldstid, og i den nævnte situation står deponering efter deponeringsloven heller ikke åben for skyldneren.

Er checken **forældet**, kan ingen checkindehaver rejse krav mod en checkskyldner på grundlag af checken. Kravet er da endeligt bortfaldet, og senere overdragelse af checken til en godtroende erhverver genopliver ikke kravet.

Der må dog i denne forbindelse henvises til princippet i Gbl. § 9, hvorefter den, der overdrager en fordring, på rent objektivt grundlag indestår for, at den overtagne fordring består på overdragelsestidspunktet. Denne regel, som er udtryk for et almindeligt obligationsretligt princip, må finde anvendelse også ved overdragelse af checks. Når checkkravet på grund af forældelse ikke længere kan gøres gældende, vil den, der har endosseret checken, efter at forældelse er indtrådt, således være erstatningsansvarlig over for den godtroende erhverver af kravet.

Der henvises til fremstillingen af forældelsesreglerne i Kapitel 7.

Retsordenen tillader i visse tilfælde, at krav udelukkes ved **prækclusion**, navnlig i forbindelse med dødsboskifte, jfr. lov om skifte af dødsboer, kapitel 20, og konkursbehandling, jfr. konkurslovens § 134, stk. 2²⁴, således at der kan ske en endelig opgørelse af de krav, der skal have dækning i forbindelse med distribution af boets aktivmasse. Checkkrav kan ikke stilles anderledes end andre krav, og er kravet ikke gjort gældende inden de derfor fastsatte frister, kan heller ikke en senere godtroende erhverver rejse noget krav mod den checkskyldner, for hvem der er udstedt præklusivt proklama.

Proklamaet har kun betydning for den checkskyldner, for hvem proklamaet udstedes. De øvrige checkskyldnere hæfter uændret, men deres checkregres vil også blive afskåret ved præklusionen, medmindre de selv har sørget for at anmelde dette krav inden fristens udløb.

Retsordenen indrømmer også i visse tilfælde en skyldner adgang til at opnå en nedsættelse af sine forpligtelser ved **tvangsakkord**, jfr. konkurslovens Afsnit III. Den omstændighed, at kravet er knyttet til en check, giver

24. Konkurslovens proklama er kun faktisk præklusivt, idet kravet først afskæres, når anmeldelse er sket efter regnskabets stadfæstelse. Genoptages boet, vil kravet alligevel blive medtaget.

det ingen særlig fortrinnsstilling, og checkkrav reduceres på samme måde som andre simple krav.

Tvangsakkorden har kun betydning for den checkskyldner, som opnår akkorden. De øvrige checkskyldneres forpligtelse består uændret, men deres checkregreskrav reduceres af akkorden, jfr. konkurslovens § 191 og § 190.

En *frivillig akkord* er en aftale, og som sådan kan checkskyldnerens aftale om reduktion af forpligtelsen fortages over for en godtroende checkerhverver efter reglerne om fortabelse af svage indsigelser.

2.3. Checkskyldner

Ovenstående regler for fortabelse og bevarelse af indsigelser over for en godtroende checkerhverver finder anvendelse på enhver checkskyldner og således ikke blot på trassenten. Navnlig indsigelsen om, at checkbeløbet allerede er betalt, kan tænkes fremsat af enhver checkskyldner, men det samme gælder en indsigelse om, at checkudstedelsen eller checkoverdragelsen er fremkaldt af en ugyldighedsgrund eller beror på en vildfarelse. Som eksempel kan tillige nævnes trassatbankens indsigelse om, at dens noteringspåtegning på checken er ugyldig eller at en forudsætning for noteringen er svigtet.

Også falskindsigelsen kan forekomme i ethvert omsætningsled. Trassentens falskindsigelse betyder, at han ikke har underskrevet checken eller at den efter underskrift er ændret. En endossents falskindsigelse betyder tilsvarende, at det ikke er endossenten selv, der har underskrevet endossementet, og dermed vil han ikke vedstå at være checkskyldner.

Et helt andet spørgsmål er, om endossenten kan fastholde sin ret til checken, når den er frakommet ham og derefter videreendosseret ved falsk endossement. Der er ingen tvivl om, at han er rette checkejer, men denne ret kan blive ekstingveret i medfør af Chl. § 21. Betingelserne herfor gennemgår i Afsnit 3.

3. Eksstinktion af rettigheder

Som anført i Afsnit 1 er der parallelitet mellem veksellovens og checklovens regler også på dette område, og Chl. § 21 om eksstinktion af rettigheder svarer derfor nøje til Vxl. § 16, stk.2. Der henvises tillige til bemærkninger om denne parallelitet i Afsnit 2 om fortabelse af indsigelser.

3.1. Begreb

Mens reglerne om fortabelse af indsigelser angår spørgsmålet om, hvorvidt og i hvilket omfang en checkskyldner er forpligtet til at betale et be-

løb i anledning af den udstedte eller endosserede check, regulerer reglerne om eksstinktion af rettigheder, om en anden end rette checkejer kan fortrænge (ekstingvere) retten til checken og selv indtræde i denne ret til at gøre checkkravet gældende.

Umiddelbart kan en checkskyldner være uden interesse i, hvem der skal have checkbeløbet betalt, blot han ikke kommer til at betale beløbet til den forkerte person. Her hjælper eksstinktionsreglerne og legitimationsreglerne ikke blot checkerhververen, men også checkskyldneren, som let kan kontrollere, at han betaler checken med frigørende virkning. På den anden side må checkskyldneren også have en vis interesse i, at checkbeløbet tilgår rette kreditor, således at denne ikke bliver skuffet eller lider et tab, som kan få indflydelse på hans opfyldelse af forpligtelser over for checkskyldneren. Checkskyldneren bør derfor udvise en sådan omhu, at han ikke gør det lettere end nødvendigt at ekstingvere rettigheder eller skabe falsk legitimation. Dette kan f.eks. ske ved at udfylde checken omhyggeligt og anføre remittentens navn præcist og udførligt, og ved endossement ikke endossere checken in blanco eller til trassatbanken, idet enhver erhverver da vil opfylde kravet i Chl. § 19, uden at der er behov for at påføre falsk endossement. Også krydsningsreglerne bidrager til at undgå, at en check indløses af en anden end rette checkindehaver, selvom de ikke er nogen absolut sikkerhed derfor, jfr. fremstillingen i Kapitel 3, Afsnit 2.

3.1.1. *Dobbeltoverdragelse*

Konflikt mellem flere, der begge hævder at have erhvervet ret til en check, kan opstå hvis endossenten indgår aftale om at betale **A** med checken, men derefter alligevel endosserer checken til **B**. Når endossenten først har truffet en sådan aftale med **A**, er han ikke mere berettiget til at disponere over checken, men har han stadig checken i sin besiddelse, og har han endnu ikke påført endossementet til **A**, har han den formelle legitimation i henhold til Chl. § 19 og kan dermed også forsyne checken med endossement til **B**, således at denne kan støtte sin ret på en uafbrudt række af endossementer.²⁵

Selvom han allerede har påført checken endossementspåtegning, kan samme situation opstå, idet endossenten altid kan udstrege endossementet, uanset om det er et navne endossement eller et blancoendossement. Et sådant udstreget endossement anses som uskrevet, jfr. Chl. § 19, 2.pkt., og udelukker derfor ikke muligheden for at en ny endossatar bliver behørigt legitimeret.

Dobbeltsalgssituationen passer vel ikke helt med ordlyden i Chl. § 21, idet checken i den situation i hvert fald ikke nødvendigvis er kommet bort fra sin besidder (**A**),

25. Jfr. et parallelt tilfælde i dommen **UfR 1954. 834 ØL**.

men der kan være endnu stærkere grund til at lade den senere erhverver **B**, der opfylder eksstinktionsbetingelserne, vinde ret til checken, når **A** end ikke selv har haft checken i sin besiddelse.

Det helt afgørende moment angående retten til checken er besiddelsen. Chl. § 21 lægger til grund, at rette checkejer har haft checken i sin besiddelse, og selv da kan hans ret ekstingveres, ligegyldigt på hvilken måde han har mistet checken. Ordene i Chl. § 21 må derfor også strækkes til at angå den situation, at rette checkejer har mistet checken, inden han har fået den i sin besiddelse.

Besiddelse er også en afgørende forudsætning, hvis checken skal benyttes som fundament for udlæg i henhold til Rp. § 478, stk.1, nr.7), jfr.:

UFR 1988. 812 ØL: Bank B havde indløst en check for K udstedt af R, som blev nægtet dækket af trassatbanken T. B havde imidlertid ved en fejl efter aftale med R returneret den originale check til R, angiveligt for at R skulle udstede en ny check, som herefter ville blive dækket. K begærede derfor udlæg på grundlag af en kopi af checken og henviste til, at checken var i R's besiddelse. Fogedretten havde med rette afvist at fremme fagedforretningen uden den originale check-

Lover endossenten at betale både **A** og **B** med samme check, men får ingen af dem checken i hænde, før dobbeltsalget konstateres, og der derefter opstår en tvist mellem **A** og **B** om, hvem der har krav på checken, kan denne tvist ikke løses på grundlag af eksstinktionsreglerne, da erhververens ihændetagelse af checken er en afgørende betingelse for at kunne påberåbe sig negotiabilitetsreglerne. Tvisten må derfor løses ud fra almindelige formueretlige regler, hvor udgangspunktet er, at den der først indgår aftalen med overdrageren, her ret til ydelsen, her checken.

Er det den oprindelige checkudsteder, der lover at udstede en check til **A**, men han udsteder den rent faktisk til **B**, foreligger der ikke dobbeltsalg, men blot manglende opfyldelse af løftet til **A**. Hvis **A** har krav på at få en check, må der blot udstedes en ny check eller præsteres betaling på anden måde. Selv om **A** skulle have fået forevist en allerede underskrevet checkblanket på det **A** tilkomne beløb, men endnu uden remittent, og trassenten i stedet udfylder den med navnet på en anden remittent, foreligger der heller ikke dobbeltsalg, der er omfattet af Chl. § 21, idet en remittent ikke er en omsætningserhverver, og dette er en nødvendig betingelse for at påberåbe sig negotiabilitetsreglerne.

Et tilsvarende tilfælde foreligger, hvis betaling skal ske til et selskab, men checken i stedet udstedes til selskabets direktør, jfr.:

ØL 17/12 1997: A udstedte en check til betaling af S' tilgodehavende, men angav S' direktør D som remittent. D indsatte checken på konto i banken B tilhørende selskabet C, hvori D også var direktør. S krævede, at B overførte beløbet til S, idet D ikke havde endosseret checken til B, som herefter måtte være ansvarlig for fejludbetalingen. Heri fik S ikke medhold, da S ikke kunne rejse noget checkretligt

begrundet krav mod B, når S ikke var angivet som checkberettiget. [8.afd. B-0269-97]

Ved dobbeltoverdragelse er det »kun« checkkravet, der mistes, ikke fordringen, som fortsat består over for den, der afgav løftet om at endossere checken. Kreditor får imidlertid ikke et checkkrav mod denne og heller ikke noget krav mod de andre skyldnere på checken.

3.1.2. Ugyldig overdragelse

Den direkte ordlyd af Chl. § 21 sigter snarere til den situation, at en check, efter at være bragt i omsætning og f.eks. kommet i hænde for remittentens endossatar (E1 i skemaet i Afsnit 2, hvis bogstavangivelse også anvendes i dette Afsnit), bortkommer for denne og derefter videreendosses til den godtroende endossatar E3. Tvisten står her mellem E1, som er rette checkejer, og E3, som har fået checken i hænde. Kan E3 godtgøre sin ret til checken ved en uafbrudt række af endossementer fra den oprindelige checkindehaver R, og er E3 i god tro om, at E2 var rette checkbesidder, ekstingverer E3 retten til checken.

E3 må således både kontrollere, at der er en uafbrudt række af endossementer, der leder frem til hans checkbesiddelse, og være i god tro om, at hans endossent var rette checkbesidder. Denne kontrol er lettest, hvis det første endossement er et blanco-endossement, og checken derefter blot er overgivet fra checkbesidder til checkbesidder. Derved udsætter man sig også lettere for at få sin ret til checken ekstingveret, idet der da ikke kræves et falsk endossement på checken for at tilvejebringe den uafbrudte række af endossementer.

Kan man ikke sikre sig, at checken ikke bortkommer, kan man derfor i hvert fald forsøge at beskytte sig imod, at nogen senere ekstingverer retten til checken. Har man til hensigt at indsætte checken på sin egen konto, kan man straks ved modtagelsen forsyne checken med endossement til sin bank med angivelse af, at checken skal indsættes på ens kontonummer. En sådan check kan i praksis ikke videreendosses, idet enhver, der modtager en sådan check, må nære mistanke om, at endossenten ikke er rette checkejer. Selv om et sådant endossement kan udstreges og derefter betragtes som uskrevet, jfr. Chl. § 19, 2.pkt., må endossatøren udvise særlig omhu og sikre sig, at den, der udstreger endossementet til en bankkonto, virkelig er berettiget til at gøre dette. Denne sikkerhed mod eksstinktion kan yderligere suppleres med krydsning af checken, selv om den ikke var krydset fra udstederens side.

Skal checken benyttes som betalingsmiddel, må det erkendes, at der er en risiko for, at retten til checken kan ekstingveres, hvis checken kommer bort fra sin rette ejer. I så fald må han sikre sig mod at dette sker ved at opbevare checken forsvarligt, indtil den skal bruges.

3.2. Betingelser for eksstinktion

Bestemmelsen om eksstinktion af rettigheder i Chl. § 21 er formuleret på den måde, at den checkindehaver, der har fået en check i hænde, ikke er pligtig at udlevere den til den, der har mistet checken, såfremt den nuværende besidder godtgør sin ret til den på den i Chl. § 19 forskrevne måde, dvs. ved en uafbrudt række af endossementer. Er det en check, der lyder på betaling til ihændehaveeren, er besiddelse tilstrækkelig.

Det præciseres udtrykkeligt, at det er ligegyldigt, på hvilken måde checken er kommet bort fra sin besidder. Som anført ovenfor kan det ske både ved dobbeltoverdragelse og ved ugyldig overdragelse eller overdragelse fra en inkompetent overdrager.

3.2.1. Checkretlig overdragelse – I hænde

Som anført i Afsnit 1.1 er det en fællesbetingelse for at kunne påberåbe sig negotiabilitetsvirkningen ved checken, at erhververen har fået checken overdraget ved en *checkretlig overdragelsesaftale* og fået checken *i hænde*. Dette krav må stilles, fordi ihændehaveelse med en i formen lovlig adkomst giver en sådan formodning for retten til checken, jfr. Chl. § 19, at man ikke kan undvære dette moment i eksstinktionsbetingelserne. Hertil kommer, at selv den berettigede checkejer, som ikke sikrer checkbesiddelsen, udsætter sig for at checken kommer en anden godtroende checkerhverver i hænde, som vil hævde sin ret til checken. Den, der vil ekstingvere en andens ret, må sikre sig imod, at en anden gør samme krav på eksstinktion, og det kan kun eller i hvert fald bedst gøres ved at sikre sig besiddelsen af checken. *Sikringsakten*, der skal iagttages, er ihændehaveelse eller måske snarere rådighedsberøvelse, jfr. tilsvarende Afsnit 1.2.

3.2.2. Gyldig overdragelsesaftale

Inter partes aftalen med den, der vil påberåbe sig eksstinktion, skal isoleret set være gyldig. Der henvises herom til de generelle bemærkninger i Afsnit 1.3. Særligt erindres om, at indsigelsen om umyndighed og tinglyst værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6 tilsidesættes som ugyldighedsgrund inter partes.

3.2.3. God tro

Som anført i Afsnit 1.4 kan en checkerhverver ikke ekstingvere en andens ret til checken, hvis erhververen ved erhvervelsen **vidste** eller kun på grund af **grov uagtsomhed** var uvidende om trediemand ret.

Der henvises til bemærkningerne i Afsnit 1.4 om baggrunden for denne lempelse af godtroskravet i forhold til, hvad der f.eks. gælder ved omsætningsgældsbreve, jfr. nu Gbl. § 14 om eksstinktion af rettigheder, som ikke kan ske, blot gældsbrevs erhververen er i simpel uagtsom ond tro.

Retspraksis om grov uagtsom ond tro ved eksstinktion af rettigheder er ikke omfattende, men der kan dog henvises til

UFR 1961. 642 ØL: En check var kontramanderet inden indløsning i en af trasatbankens afdelinger. Uanset kassereren havde set kontramanderingen, inden han indløste checken, men glemt den igen, fandtes indløsende bank ikke at have handlet groft uagtsomt ved erhvervelse af checken.

UFR 1964. 342 ØL: A, der var ansat i kommunens socialdirektorat K, og tillige var regnskabsfører for et fritidshjem F, tilegnede sig en check udstedt af K til F. A indløste checken ved at forsyne den med stempel med F's navn og endosserede checken til sin egen bank B med sin egen underskrift. B var bekendt med, at A var regnskabsfører for F og som nævnt B's kunde, og B skulle derfor ikke afkræve A yderligere legitimation for at han var berettiget til at tegne på F's vegne. B havde dermed ikke udvist grov uagtsomhed og ekstingverede F's ret.

UFR 1977. 763 ØL: En check udstedt til arkitekterne A og B i forening blev endosseret af A alene og hævet af A i A's egen bank I, hvor B ikke var kunde. Under hensyn til checkens udvisende og I's kendskab til A fandtes I ikke at have haft rimelig grund til at betvivle, at A var beføjet til at hæve den pågældende check. I havde derfor ekstingveret B's (medejendoms)ret til checken.

Aalborg Ret 22/11 1990: R modtog en den 20.marts 1989 til R udstedt generelt krydset check stor kr. 5.335,60. Den 21.marts konstaterede R, at hendes pung med checken, R's EF kørekort og R's 12-årige søn S' personnummerbevis var bortkommet, hvilket R meddelte sin bank B, ligesom R dagen efter indgav politianmeldelse. Den 21.marts blev checken imidlertid indløst i B bank, men i en anden afdeling end den, hvor R havde konto. Checkbeløbet blev udbetalt kontant, angiveligt til S, som foreviste fuldmagt fra R og R's EF kørekort. Da B havde erhvervet checken i god tro i overensstemmelse med krydsningsreglerne, jfr. Chl. §§ 21 og 38, blev B frifundet for R's erstatningskrav. [BS 1832/90]

Forholdet er derimod ofte omtalt i Pengeinstitutankenævnets afgørelser, men i reglen hvor hovedspørgsmålet er et andet, og det blot tillige konstateres, at banken ved erhvervelsen af checken ikke havde været i groft uagtsom ond tro med hensyn til checkbesidderens ret, jfr. f.eks. **AK 203/1990** [05/11 1990], **AK 430/1990** [25/01 1991] og **AK 618/1991** [12/08 1992].

Omvendt kan henvises til:

UFR 1956. 685 H: K fremsendte som betaling for leverede varer en krydset check til S med almindeligt brev. Som remittent var anført S' navn »Aksel Christensen«. Checken blev stjålet under forsendelsen til S og anvendt til betaling for købmandsvarer hos E, idet tyven endosserede checken med navnet »Axel Kristensen«. E fandtes at have udvist grov uagtsomhed ved ikke at afkræve den ham ubekendte kunde legitimation for at han var Aksel Christensen og have »overset«, at han benyttede navnet Axel Kristensen.

4. Legitimation

Som anført i Kapitel 2, Afsnit 2.4, har legitimationsregler til formål at sikre, at en skyldner kan blive frigjort ved sin betaling, selv om han har betalt til en anden end den materielt berettigede betalingsmodtager. Betaling til rette modtager er altid frigørende, uanset betaleren intet har gjort for at sikre sig, at han betalte til den rette, jfr. *Ussing*, Alm.Del p.302.

Checklovens legitimationsregler er imidlertid særegne derved, at de i første række regulerer, hvem indløsende bank og trassatbanken kan betale til med frigørende virkning. Kun hvis trassatbanken herefter ikke kan debitere trassentens konto for checksummen, bliver der tale om at se på de egentlige checkskyldneres adgang til at blive frigjort ved betaling til en checkindehaver.

4.1. I hænde

Den almindelige legitimationsregel for simple fordringer, jfr. Gbl. § 29, kan ikke anvendes på checks eller andre dokumenter, som hyppigt overdrages, idet der ved disse dokumenter ikke er den samme stærke formodning for, at den oprindelige kreditor også fortsat er rette kreditor. En sådan legitimationsregel ville også være løsrevet fra det kriterium, der i øvrigt tillægges afgørende vægt for negotiabilitetsretsvirkningen ved checks, nemlig den faktiske *ihændehavelse* af checken.

I lighed med den særlige legitimationsregel for omsætningsgældsbreve i Gbl. § 19 har Chl. § 19 derfor givet den bestemmelse, at den, der har en check udstedt til en bestemt person (**ordrechecks** eller **navnecheck**) i hænde med en uafbrudt række af endossementer frem til den nuværende indehaver af checken – herunder mellemkommende blankoendossementer – anses som retmæssig checkindehaver og dermed berettiget til at kræve checkbeløbet udbetalt. Dermed er betaleren også frigjort for sin forpligtelse.

Kernen i denne legitimationsregel er således *ihændehaveelse* af checken og den tilsyneladende ubrudte overdragelsespåtegning fra den oprindelige remittent til den nuværende ihændehaver af checken.

Er checken udstedt som en **ihændehavercheck**, herunder udstedt til en bestemt person *eller til ihændehaveren* eller *uden angivelse af berettiget*, kan den overdrages ved mundtlig aftale og faktisk overgivelse af checken til erhververen. Der udkræves intet endossement på checken. Giver overdrageren af checken alligevel checken sin endossementspåtegning, vedbliver checken dog at være betalbar til ihændehaveren, jfr. Chl. § 20, men endossenten påtager sig – unødvendigt, medmindre det er et krav fra erhververen – et ansvar som checkskyldner. Sådanne checks er ikke omfattet af Chl. § 19 og skal dermed heller ikke udvise en uafbrudt række af endossementer. Deres legitimation er alene knyttet til ihændehaveelsen.

Det skal endelig bemærkes, at *rekta checks* heller ikke er omfattet af Chl. § 19, se herom nærmere Kapitel 6.

4.2. God tro

Chl. § 19 udtaler ikke noget om checkskyldnerens eller trassatbankens gode tro om checkindehaverens berettigelse til checken og dermed til at modtage betalingen. Det fremgår imidlertid af Chl. § 35, at trassatbanken (alene) er forpligtet til at forvisse sig om, at endossementerne udgør en behørig sammenhængende række, men ikke om ægtheden af endossernes underskrifter. Der kræves således en vis, om end kun overfladisk undersøgelse af checkindehaverens berettigelse til checken, og det kan heraf udledes, at trassatbanken kun bliver frigjort ved betaling i medfør af Chl. § 35, hvis den var i god tro ved betalingen.²⁶

Der kan ikke være forskel på godtroskravet i Vxl. § 40, stk.3, og Chl. § 35, og der foreligger derfor den fornødne gode tro, hvis trassatbanken ikke har udvist svig eller handlet groft uagtsomt. Man bør heller ikke kunne stille strengere krav til trassatbankens gode tro end til checkindehaverens gode tro, som gør det muligt at eksterminere rettigheder og fortrænge indsigelser, jfr. Chl. §§ 21 og 22. Se tilsvarende *Lyngsø*, Checkloven p.161.

Som eksempel fra Pengeinstitutankenævnspraksis kan henvises til:

26. Dette resultat har også støtte i Vxl. § 40, stk.3, og Motiverne til Checkloven, RT 1931/32, Tillæg A, sp.4828, jfr. tilsvarende *A.Helper*, Vekselloven og Checkloven af 1932, p.411 ff. med henvisning til Forhandlingerne på Konferencen i Genève 1931 Nr.97.

AK 626/1994: E modtog 1. september 1994 en check stor kr. 3.970,07 udstedt af U til E's arbejdsgiver ApS A. Samme dag indløste E checken i sin bank I. Checken var ikke endosseret af A, men E forsynede checken med sit endossement. Checkbeløbet blev brugt til gennem I at betale husleje og en telefonregning for E. Dagen efter kontramanderede U checken, som herefter blev afvist af trassatbanken, og I afkrævede E checkbeløbet. E gjorde gældende, at han kun havde kvitteret checken på ApS A's vegne og ikke selv var endossent. Under hensyn til, at checken var benyttet til betaling af E's personlige udgifter, fandtes E at have endosseret checken både på A's vegne og på egne vegne, hvorfor E hæftede i medfør af Chl. § 18. [17/07 1995]

4.3. Uafbrudt række af endossementer

Den uafbrudte række af endossementer foreligger naturligvis, hvis alle giver navneendossement på checken, således at det på selve checken kan konstateres, hvorledes checken er passeret fra den ene checkindehaver til den næste lige fra remittenten til den, der til sidst får checken indløst i en bank, eventuelt trassatbanken.²⁷ Men der er også en uafbrudt række af endossementer på checken, hvis den første checkbesidder – remittenten – har endosseret checken videre med et blancoendossement²⁸, hvorefter checken blot ved fysisk overgivelse er passeret gennem omsætningen til den sidste checkbesidder, der får checken indløst i en bank. Er der på en check tegnet et sådant blankoendossement, og følger derefter et andet endossement, antages den, der har undertegnet dette, at have erhvervet checken ved blankoendossementet, jfr. Chl. § 19, 3.pkt., og også da foreligger en uafbrudt række af endossementer. Det er derfor i en sådan situation ikke nødvendigt at undersøge, hvorledes checken er kommet fra den, der forsynede checken med blankoendossementet, og til den næste endossent på checken.

Er der på checken påtegnet et endossement, som senere er udstrøget, anses det i medfør af Chl. § 19, 2.pkt. som uskrevet, dvs. der skal ses helt bort fra det, og den efterfølgende checkbesidder skal kunne støtte ret på et endossement fra den foregående endossatar.

Et endossement kan udstreges af endossenten selv, inden han afgiver checken til den påtænkte endossatar, eller udstreges af endossataren, hvorved han giver afkald på at rette et checkkrav mod sin endossent. Det forudsætter, at han kan støtte ret på checken også uden endossementet til sig selv, hvilket vil være tilfældet, hvis det umiddelbart foregående endossement er et blancoendossement, eller hvis checken er en ihændecheck.

27. Ifølge **AK 618/1991** havde det ingen betydning, at remittentens endossement var påført efter næste endossents endossement. [12/08 1992].

28. Se nærmere herom Kapitel 1, Afsnit 2.8.1, og ovenfor Afsnit 1.2.

Den sammenhængende række af endossementer kan også opnås ved fuldmagt fra den foregående berettigede checkindehaver. Det er ikke til hinder for at støtte ret på et sådant endossement, at fuldmagten er falsk, når endossatoren ikke vidste eller burde vide dette og han ikke har gjort sig skyldig i grov uagtsomhed, jfr.:

AK 203/1990: R's tidligere arbejdsgiver A fremsendte en krydset check stor kr. 4.410,61 til R, men checken kom aldrig frem til R. Nogle dage senere blev den indløst af E i bank I, hvor E var kunde. Checken var på bagsiden påført R's navn, og E skrev sit navn nedenunder, idet E samtidig foreviste en falsk fuldmagt fra R, som bemyndigede E til at hæve R's feriepenge. Da E var kunde i I, havde I ikke overtrådt Chl. § 38, og da I i øvrigt ikke havde været i grov uagtsom ond tro med hensyn til E's ret, skulle I ikke erstatte R's tab. Det blev tilføjet, at der ikke var taget stilling til, om R fortsat havde et krav på A. [05/11 1990].

Et endossement kan endvidere være påført ikke alene på egne vegne, men også som repræsentant eller befuldmægtiget for den senest anførte checkberettigede, jfr. den ovenfor anførte **AK 626/1994** [17/07 1995] og:

AK 350/1996: Advokat U, der behandlede et ægtefælleskifte, udstedte den 17. november 1994 en check på 101.208 kr. til H, som den 1. december fremsendte checken til sin advokat A, uden forinden at endossere checken. H forklarede, at hun havde ønsket checken deponeret, således at A ikke kunne disponere over checken uden samtykke fra H. A forklarede, at A under hensyn til forevisningsfristens udløb havde aftalt med H, at A skulle endossere checken og indsætte den på klientkonto hos A i H's navn, hvilket skete 2. december. Efterfølgende udbetalte A beløbet til H, efter at have debiteres sit salær på kontoen. I september 1995 gjorde H gældende, at A havde været uberettiget til at indsætte checken på klientkontoen, idet H ikke havde endosseret checken, og H krævede derfor checkbeløbet udbetalt (pány). Heri fik H ikke medhold, allerede fordi A havde fuldmagt til at indsætte en til en klient udstedt check på klientkonto i klientens navn. [12/12 1996]

Se omvendt:

AK 181/1995: K havde et tilgodehavende hos sin samlever M og fik derfor M til at bede sin arbejdsgiver om at udstede M's løncheck direkte til K. Da den krydsede check på kr. 3.176,33 fremkom, tilegnede M sig checken og indløste den i sin bank I, uden at K havde endosseret checken, idet alene M påførte sådant endossement. K forlangte, at I udbetalte checkbeløbet til K. Da checken ikke var udstedt til eller M i øvrigt retmæssig checkindehaver, jfr. Chl. § 19, fik K medhold. [12/12 1995]

Kan en checkindehaver ikke fremvise en sammenhængende række endossementer, der fører frem til hans berettigelse, er han ikke legitimeret til at modtage betalingen. Men heller ingen anden er legitimeret til checken, da ingen anden har checken ihænde. Retten til checkbeløbet må da afgøres mellem de stridende parter indbyrdes. Checkskyldneren kan i givet fald blive frigjort for sin forpligtelse ved at deponere beløbet i medfør af deponeringsloven, og indsigelsen herom fortabes ikke i medfør af Chl. § 22, jfr. Afsnit 2 ovenfor.

Det kan ikke antages, at man kan legitimere sig som berettiget til at modtage checkbeløbet på anden måde end ovenfor angivet og således heller ikke ved at påberåbe sig en analogi af Gbl. § 19, hvorefter en løs transportpåtegning eller mundtlig transportaftale kan dokumentere den sammenhængende transportrække²⁹.

4.4. Krydsning

Ved siden af disse generelle legitimationsregler indeholder Chl. §§ 37-39 særlige regler om krydsning af checks, som indsnævrer trassatbankens og andre bankers adgang til at indløse checken. Der henvises til fremstilling herom i Kapitel 3, Afsnit 2.

29. Se modsat *Lassen*, Spec.Del p.297 om veksler, men formentlig også om checks, jfr. l.c. p. 380. Dette synspunkt ses dog ikke at have fundet tilslutning hos senere forfattere.

Kapitel 5

Checkregres

1. Checkindehaver

Såfremt en check ikke honoreres af trassatbanken, hvad enten det beror på manglende dækning, eller at checken forinden er blevet kontramanderet, må indløsende bank eller den checkindehaver, som søgte checken honoreret i trassatbanken, gøre deres krav gældende mod deres checkskyldnere i henhold til checklovens regler for checkregres, jfr. Chl. §§ 40 ff. Checkregressen står ligeledes åben for den checkskyldner, som har måttet betale checkbeløbet, men som selv har en foranstående checkskyldner.

Checkregres tilkommer den **retmæssige checkindehaver**, således som dette er afgrænset i Chl. § 19, jfr. om denne bestemmelse Kapitel 4, Afsnit 4.

Disse regler finder derimod ikke anvendelse på **trassatbanken**, som har indløst en check, uanset det viser sig, at der ikke var dækning på trassentens konto eller at checken var falsk, således at den ikke kan debiteres trassentens konto. Som det fremgår af Chl. § 15, stk.5, gælder et endossement til trassatbanken alene som kvittering for checkbeløbets modtagelse, og trassatbanken er dermed ikke *indehaver* af en check i den forstand, hvori dette skal forstås i henhold til Chl. § 40, idet man i medfør af Chl. § 19 netop kun anses som retmæssig checkindehaver, hvis man kan godtgøre sin ret ved en uafbrudt række af *endossementer*. Det kan trassatbanken ikke.

Trassatbanken kan alene holde sig til kvitteringen fra den, der fik checken indløst, eventuelt suppleret med et dækningsforbehold i forbindelse med indløsningen. På dette grundlag kan trassatbanken søge checkbeløbet tilbagebetalt fra beløbsmodtageren, hvis det beror på en bristende forudsætning, at beløbet er blevet udbetalt, f.eks. fordi det senere viser sig, at checken var falsk. Dette er checkbesidderens eller indløsende banks risiko, jfr. bemærkningen til Bankernes Checkaftale, Afsnit V. Endvidere må beløbet tilbageføres, når det er overført til indløsende bank inden prøvelse af checken, og trassatbanken efter prøvelse rettidigt afviser at honorere checken, jfr. Bankernes Checkaftale, Afsnit IV. Endelig har trassatbanken ret til at kræve checkbeløbet tilbagebetalt, når checkindehaver ikke var retmæssig ejer af checken

og ej heller er blevet det ved eksstinktion af trediemands ret og trassatbanken ej heller er frigjort i medfør af legitimationsreglerne, jfr. Chl. §§ 19 og 35.

Har trassatbanken derimod honoreret en ægte check uden forbehold, uden at der foreligger en ugyldighedsgrund i forholdet mellem checkbesidderen eller indløsende bank og trassatbanken, kan dette ikke senere gøres om i forhold til dem, og trassatbanken har intet krav mod andre checkskyldnere, hvis den af andre grunde afskæres fra at debitere trassentens konto. Denne situation kan f.eks. opstå, hvis en krydset check indløses i trassatbanken, uanset den pågældende checkindehaver ikke er kunde i trassatbanken, jfr. Chl. § 38, stk.5.

Indløsende bank, herunder en anden filial end betrukne afdeling i den bank, hvortil trassatbanken hører, anses derimod som enhver anden checkerhverver og har dermed status som endossatar, således at de er checkindehavere som anført i Chl. § 40, jfr. Chl. § 15, stk.5., 2.led.

2. Checkskyldner

Som anført i Kapitel 1, Afsnit 2.7, har en check ofte flere checkskyldnere, nemlig altid mindst 2 – trassenten og remittenten – hvis trassenten ikke samtidig er remittent, jfr. Chl. § 6, stk.1, eller remittenten indløser checken direkte i betrukne filial. Er der flere checkskyldnere, hæfter de i medfør af Chl. § 44 alle umiddelbart og solidarisk over for checkindehaveren for de beløb, der i medfør af Chl. § 45 kan kræves betalt i henhold til checken.

Trassatbanken er ikke checkskyldner, medmindre den som nedenfor anført har bekræftet checken, ligesom vekslens trassat ikke er veksel-skyldner, før trassaten også har påført vekslen sin accept.

Trassatbanken kan derimod i kraft af almindelige erstatningsretlige regler pådrage sig en hæftelse for indfrielse af checken, f.eks. ved uden at foretage egentlig notering giver udtryk for, at checken vil blive honoreret, jfr. Kapitel 3, Afsnit 3.3, eller ved at banken har pådraget sig erstatningsansvar over for checkmodtageren, jfr.:

Nrt. 1991. 1335: En børsrådgiver B udstedte checks trukket på banken T vedrørende handel med værdipapirer. B standsede betalingerne den 7.februar 1986, hvorefter T afviste de af B i dagene fredag 31.januar-torsdag 6.februar 1986 udstedte checks for i alt ca. 9,5 mio. NOK, som endnu ikke var honoreret af T. Checkmodtagerne anlagde sag mod T med påstand om, at returnering af dækningsløse checks ikke som aftalt mellem de norske banker var sket inden for 4 dage, men heri fik de ikke medhold. Herudover påstod de, at T var erstatningsansvarlig over for checkmodtagerne, idet man havde ladet B udstede checks i dagene 31.januar-6.februar, uanset man burde have indset, at de ikke ville blive honoreret på grund af manglende dækning. Højesteret fandt, at T havde udvist højst dadelværdig adfærd

ved ikke at spærre B's checkkonto, men fandt alligevel ikke, at det var tilstrækkeligt grundlag for at pålægge T erstatningspligt for de pågældende checkbeløb.

Checkskyldnerne ifølge checkloven er:

Trassenten, jfr. Chl. § 12, hvorefter trassenten indestår for checkens betaling, og enhver bestemmelse, hvorved trassenten fraskriver sig ansvaret for checkens betaling anses som uskrevet.

Endossenten, jfr. Chl. § 18, stk.1, idet endossenten indestår for checkens betaling, medmindre han har taget særligt forbehold.

Endossenten kan begrænse sin hæftelse til et bestemt beløb, en brøkdels af checksummen eller helt fraskrive sig ansvaret for betalingen, f.eks. ved at endossere »sine obligo« eller med lignende tilføjelse.

Overdrages checken ved blancotradition, dvs. ved overgivelse uden endossement på checken, fordi det er en ihændehabercheck, eller fordi det foregående endossement er et blancoendossement, er overdrager ikke endossent og hæfter derfor ikke som checkskyldner. Tegner overdrager alligevel sit endossement på en ihændehabercheck eller efter et blancoendossement, påtager han sig derimod checkansvaret som enhver anden endossent, smh. Chl. § 20.

Avalisten, jfr. Chl. § 27, stk.1, idet avalisten er forpligtet på samme måde som den, for hvem han er gået i borgen.

Avalpåtegningen kan angå en del af checksummen, jfr. Chl. § 26, stk.1.

Trassatbanken, såfremt den i medfør af Chl. § 25, stk.1, har påført checken sin *bekræftelse*.

Fuldmægtigen, som tegner sit navn på en check på en andens vegne, uden at han har fuldmagt til at handle på den pågældendes vegne, eller når han vel havde fuldmagt, men han har overskredet sin fuldmagt. I så fald er den angivne mandatar ikke bundet, jfr. Kapitel 4, Afsnit 2.2.2, hvorimod »fuldmægtigen« selv bliver forpligtet som checkskyldner, jfr. Chl. § 11.

Når en check honoreres i indløsende bank over for en af bankens kunder, får indløsende bank checken endosseret til sig. Når checken derefter nægtes dækket af trassatbanken, vil indløsende bank debitere kundens konto for beløbet, og går den derved i overtræk, kræves beløbet inddækket af

kunden. Ofte ses da den indsigelse fra kunden, at banken først skal søge beløbet inddrevet hos den egentlige skyldner, dvs. den trassent, som udstedte checken, jfr. f.eks. **AK 626/1994** [17/07 1995], og **AK 246/1995** [22/10 1996], hvor endossenten henviste banken til at rette kravet mod den tidligere endossent, som havde forfalsket checkbeløbet. Dette er netop ikke checklovens ordning, jfr. udtrykkeligt Chl. § 44, stk.2.

Er der tale om en *rekta check*, er det i forhold til checkindehaveren kun trassenten og checkindehaverens umiddelbare endossent, der hæfter for checkens betaling. Hvis endossenten har indløst checken over for checkindehaveren, kan han ligeledes rette kravet mod trassenten og sin egen umiddelbare endossent, og så fremdeles.

3. Forevisning

Det er en tidsmæssig betingelse for fremsættelse af kravet mod en checkskyldner, at checken forinden skal være forevist til betaling for trassatbanken, dvs. betrukne afdeling, som fører trassentens konto, uden at betaling er sket. Dette forudsætter ikke, at trassatbanken er checkskyldner ved at have påført checken sin bekræftelse, men gælder i alle tilfælde.

3.1. Forevisningsfrist

Forevisningen for trassatbanken skal være sket inden forevisningsfristens udløb, jfr. Chl. § 40, stk.1. I medfør af Chl. § 29 skal en check, der er udstedt og betalbar her i riget¹, og checks, der er udstedt i et andet europæisk land, eller i et land, som grænser til Middelhavet, forevises til betaling indenfor en frist af 20 dage fra den på checken anførte udstedelsesdag. Er checken udstedt uden for dette område, er forevisningsfristen 70 dage fra udstedelsesdagen.

En check skal angive, både hvor den er udstedt, jfr. Chl. § 1, nr. 5), og hvor den er betalbar, jfr. Chl. § 1, nr. 4). Mangler disse angivelser, indeholder Chl. § 2, stk.2-3 formodningsregler om betalingsstedet, og Chl. § 2, stk.5, en formodningsregel om udstedelsesstedet. Kan man ikke bruge disse formodningsregler, men kan det på anden måde godtgøres, hvor trassenten har udstedt checken, kan checken efterfølgen-

1. Dette krav er kun anført ved checks, der er udstedt i Danmark, men må også stilles for checks udstedt i andre lande. Er en check udstedt i et andet land ikke betalbar i Danmark, er det ikke Chl. § 29, der bestemmer forevisningsfristen, jfr. Chl. § 63, nr.2.

de suppleres med denne angivelse. Mangler udstedelsessted, og kan det heller ikke efterfølgende indføres på grundlag af en af disse regler, er dokumentet ikke en check, jfr. Chl. § 2, stk.1.

Er trassatbanken anført på checken, kan man dermed afgøre checkens betalingssted, men mangler også angivelse af trassatbanken, foreligger der heller ingen check, jfr. Chl. § 1, nr. 3), smh. Chl. § 2, stk.1.

Er checken antedateret, dvs. dateret tidligere end den faktiske udstedelsesdag, har det den virkning, at forevisningsfristen udløber tidligere end ellers. Er checken omvendt postdateret, forlænges forevisningsfristen. Uanset postdateringen kan checken kræves honoreret straks, jfr. Chl. § 28, hvorefter en check skal betales ved forevisning, og enhver bestemmelse, herunder postdatering, der strider derimod, anses som uskrevet.

Ved beregning af forevisningsfristen regnes udstedelsesdagen ikke med, jfr. Chl. § 55, stk.4. Udstedes checken den 5.januar, skal den derfor forevises senest den 25.januar inden for sædvanlig banktid.

Udløber forevisningsfristen på en lørdag, en helligdag eller Grundlovsdagen den 5.juni, udstrækkes fristen til den næste hverdag, jfr. Chl. § 55. stk.2 & 3.

Der er ikke noget i checkloven, der forhindrer, at en check forevises flere gange for trassatbanken, inden checkregressen mod checkskyldnerne iværksættes. Det kan f.eks. tænkes, at trassenten har oplyst, at der ikke er dækning på kontoen straks, men at det vil komme, og checkindehaver henvender sig for tidligt i trassatbanken, hvorefter han gør et nyt forsøg på at få dækning nogle dage senere. Det er i den forbindelse uden betydning, om han ved første præsentation har fået en påtegning på checken om, at betaling er nægtet på grund af manglende dækning.

3.2. Indløsning uden for trassatbanken

Når en check indløses gennem en anden bank eller anden filial end trassatbanken, anses den som forevist på 3.bankdag efter indløsningen, idet bogføringsmaterialet normalt kommer frem til betrukne filial denne dag, smh. bemærkningen til Bankernes Checkaftale, Afsnit III, punkt c), om indløsning af visse checks og skemaet i Kapitel 3, Afsnit 1.3.3.

Hvis betrukne filial ikke tilhører en bank, som er selvstændig clearingdeltager, kan der gå endnu en dag, inden bogføringsmaterialet er fremme i betrukne filial, men i relation til indløsning af visse checks, dvs. ægte checks under 1.000 kr., betragtes checken alligevel rettidigt forevist, selv om bogføringsmaterialet af den grund kommer 1 dag senere frem.

Det er ubetænkeligt at anerkende en sådan regel, som alene betyder, at trassatbanken påtager sig at honorere checken, selv om der ikke er dækning på trassentens

konto. Dette danner ikke grundlag for checkregres mod andre checkskyldnere, som derfor ikke har nogen interesse i en strikte overholdelse af checklovens forevisningsfrist. Heller ikke trassenten, som under alle omstændigheder hæfter for beløbet, kan modsætte sig en sådan regel.

Det er derimod mere tvivlsomt, om man i andre forhold og til skade for checkskyldnerne kan forlænge forevisningsfristen, fordi checken eller det bogføringsmateriale, der repræsenterer checken, er lidt længere tid undervejs til betrukne filial end normalt. Checkloven indeholder ingen bestemmelser derom, jfr. tilsvarende om forsinkelse af meddelelsen om manglende honorering Afsnit 4 nedenfor.

3.3. Bevisbyrde

Det er checkindehaveren, der er pålagt at skulle præsentere checken for trassatbanken inden for forevisningsfristen, og overholder han ikke denne frist, mister han retten til at optage protest og til at gennemføre checkregres mod checkskyldnerne. Bevisbyrden for, at checken er forevist inden for forevisningsfristen, må derfor påhvile checkindehaveren selv.²

Dette bevis er dog ikke vanskeligt at føre, idet trassatbankens protestpåtegning i medfør af Chl. § 40, stk.1, nr.2) skal indeholde angivelse af forevisningsdagen, jfr. tilsvarende Bankernes Checkaftale, Afsnit VIII.

Har trassenten indføjet en påtegning på checken om, at checkregres kan gennemføres, uden at der er optaget protest, jfr. Chl. § 43 og nedenfor Afsnit 4.4, er det derimod den checkskyldner, der vil påberåbe sig, at forevisningsfristen ikke er overholdt, der har bevisbyrden herfor i forhold til checkindehaveren, jfr. Chl. § 43, stk.2, 2.pkt.

4. Protest

4.1. Optagelse af protest

Er checken præsenteret rettidigt for trassatbanken, uden at der er sket honorering, kan checkregressen gennemføres mod checkskyldnerne, når checkindehaveren har fået godtgjort trassatbankens nægtelse af at betale checksummen ved **protest**.³ Sådan protest kan som ved veksler ske ved en offentlig akt, jfr. Chl. § 40, stk.1, nr.1), på den måde, der er foreskrevet i Chl. § 66.

2. Jfr. tilsvarende A. Helper, Vekselloven og Checkloven af 1932, p. 200 (om Vxl. § 46).

3. Rettidig forevisning af checken, jfr. Afsnit 3, og optagelse af protest, jfr. Afsnit 4, betegnes med et fællesbegreb *checkomgangen*. Dette udtryk er henter fra Chl. § 57.

Checkindehaveren skal da rette henvendelse til notarius publicus, som i København er en særlig institution og uden for København en funktion i byretten. Notaren skal da ledsage checkindehaveren til trassatbankens forretningslokale og begære betaling. Nægtes betaling påny, kan protesten optages. Protestforretninger kan optages på hverdage mellem 9 og 17, og kommer notaren først efter bankens lukketid, må notaren blot konstatere, at der ikke blev betalt og optage protesten på dette grundlag. Selve protesten skal påtegnes checken og indføres i notarens protokol. Notar protest er helt upraktisk i forhold til den fremgangsmåde, der anvises i Chl. § 40, stk. 1, nr. 2), jfr. straks nedenfor.

Med nutidens dokumentløse checkclearing har protestpåtegning i overensstemmelse med Chl. § 40, stk. 1, nr. 3) heller ikke praktisk betydning.

I praksis sker protest på den måde, der anvises i Chl. § 40, stk. 1, nr. 2), nemlig at trassatbanken ved en dateret erklæring på checken bekræfter, at checken ved præsentation er nægtet betalt. Påtegningen skal angive forevisningsdagen, dateres og attesteres af trassatbanken.

Det er næppe nødvendigt, at der sker underskrift af egentligt tegningsberettigede for banken, f.eks. 2 prokurister i forening, idet protestpåtegningen ikke indeholder en forpligtelseserklæring for banken, men alene er en attestation af forevisningen og den manglende honorering, jfr. tilsvarende *A. Helper*, Vekselloven og Checkloven af 1932, p. 433.

Det anføres hos *Lyngsø*, Checkret p. 36, at såfremt der teoretisk skulle tænkes at være anført to trassatbanker på checken, må det være tilstrækkeligt, at der optages protest hos den ene bank. Dette kan tiltrædes.

Når checken indløses gennem en anden bank eller anden filial end trassatbanken, kommer checken på grund af den dokumentløse clearing imidlertid ikke trassatbanken i hænde, og Bankernes Checkaftale, Afsnit VIII indeholder derfor en fuldmagt til indløsende bank til at forsyne checken med protestpåtegningen på trassatbankens vegne. Bestemmelsen er sålydende:

Blanketten til brug for forespørgsler/meddelelser vedrørende clearingchecks indeholder en fuldmagt fra betrukne pengeinstitut til indløsende pengeinstitut til at foretage den i Chl. § 40 nødvendige protestpåtegning på betrukne pengeinstituts vegne.

Indløsende pengeinstitut er forpligtet til at foretage denne protestpåtegning umiddelbart efter modtagelsen af blanketten på sædvanlig måde med tilføjelse af ordene »ifølge fuldmagt fra betrukne pengeinstitut« sammen med angivelse af den dag, hvor beslutning om returneringen er truffet af betrukne pengeinstitut.

Også rekta checks, der ikke betales ved rettidig forevisning, skal forsynes med protestpåtegning.

4.2. Protestfristen

Protesten skal optages **inden forevisningsfristens udløb**, jfr. Chl. § 40. Forevises checken først til betaling på den sidste rettidige forevisningsdag, kan rettidig protest dog optages på næste søgnedag.⁴

Der er således i almindelighed ikke fastsat nogen frist for optagelse af protest i forhold til betalingsnægtelsen. Forevises checken straks til betaling, står den fulde forevisningsfrist også åben til protestoptagelse. Forevises checken derefter påny på forevisningsfristens sidste dag, udskydes fristen for optagelse af protest til den næste dag. I praksis påføres protestpåtegningen imidlertid checken, så snart den manglende dækning er meddelt indløsende bank.

Når checken indløses gennem en anden bank eller anden filial end betrukne filial, anses den som anført i Afsnit 3 ovenfor forevist 3.bankdag efter indløsningen. Nægtes betaling, skal der gives meddelelse derom til indløsende bank ved postforsendelse samme dag inden sidste postkassetømning for forsendelser til indløsende bank eller på anden lige så hurtig måde, jfr. Bankernes Checkaftale, Afsnit IV, punkt 3. Selvom forevisning er sket på forevisningsfristens sidste dag, vil indløsende bank derfor kunne nå at foretage protestpåtegningen i løbet af den dag, hvor den modtager meddelelsen om, at checken ikke blev honoreret.

Det forudsætter imidlertid, at forsendelsen ikke forsinkes. En bestemmelse som f.eks. Aftl. § 40 og Chl. § 42, stk.5, 2.pkt., hvorefter det i visse tilfælde ikke går ud over afsenderen, at en meddelelse, der er indgivet til befordring med post eller andet forsvarligt befordringsmiddel, bliver forsinket eller ikke kommer frem, ville ikke kunne benyttes i en situation som den foreliggende, da betrukne filials meddelelse til indløsende bank om manglende dækning ikke er en »pligtmæssig meddelelse« efter checkloven, men en meddelelse, der følger af Bankernes Checkaftale.

Det fremgår imidlertid af Bankernes Checkaftale, Afsnit VIII, at indløsende bank i forbindelse med protestpåtegningen skal angive den dag, hvor beslutning om returneringen er truffet af betrukne bank. Dermed sidestilles situationen helt med det tilfælde, at betrukne bank selv havde checken i sin besiddelse og selv kunne påføre protestpåtegningen på checken. Eventuel forsinkelse af betrukne banks meddelelse om manglende dækning får dermed ingen betydning.

4. Jfr. tilsvarende Chl. § 55, stk.2, om forlængelse af checkretlige frister, der ville falde på en lørdag eller helligdag, til næste søgnedag. Bestemmelsen nævner udtrykkeligt protestoptagelse.

Den dokumentløse clearing er alligevel så forskellig fra den fysiske udveksling af checkblanketterne, som er forudsat i checkloven, at checkloven burde suppleres med bestemmelser, der er tilpasset den moderne teknik. Dette ville ikke stride mod Danmarks forpligtelser i henhold til Checkkonventionen.

Chl. § 48 indeholder en *force majeure* bestemmelse om forevisning af checken og optagelse af protest, hvorefter fristen forlænges, hvis der indtræder en uovervindelig hindring herfor, beskrevet som (indenlandsk eller udenlandsk) lovforskrift eller andre tilfælde af vis major.

Bestemmelsen skal efter motiverne, jfr. RT 1931/32, Tillæg A, sp.4605 ff., fortolkes i overensstemmelse med hidtidig praksis på grundlag af 1880-veksellovens § 92, jfr. 1897-checklovens § 3. Herefter må ikke blot moratorier og lovbud, men også »den almindelige samfærdsels standsning eller lignende overordentlig tildragelse« betragtes som *vis major*. Hertil må føjes hindringer som følge af krig eller borgerlige uroligheder, blokade eller naturbegivenheder som jordskælv eller oversvømmelse.⁵

Det ligger i selve vis major begrebet, at der skal være tale om en udbredt hindring, og at rent individuelle forhold såsom sygdom eller endog død ikke falder ind under dette kriterium, medmindre det netop skyldes en vis major omstændighed som f.eks. krig. I overensstemmelse hermed bestemmer Chl. § 48, stk.5, at som vis major anses ikke tildragelser af rent personlig natur for checkindehaveren eller den, som han har overdraget at forevise checken eller at optage protesten.

I praksis vil det være strejke inden for postvæsenet eller i banksektoren eller generelt nedbrud af IT kommunikation, der kan føre til, at en vis major situation foreligger.

I overensstemmelse med hvad der i øvrigt antages at gælde om vis major / *force majeure*, skal checkindehaveren omgående give sin endossent meddelelse om den indtrådte hindring og give checken påtegning derom, jfr. Chl. § 48, stk.2.

Så snart hindringen er ophørt, skal checkindehaveren uopholdelig forevise checken til betaling og om fornødent lade optage protest, jfr. Chl. § 48, stk.3. Vedvarer hindringen længere end femten dage fra den dag, da checkindehaveren har givet den sidste endossent underretning om hindringen, selv om det er sket inden forevisningsfristens udløb, kan regres iværksættes, uden at forevisning eller foretagelse af protest er nødvendig, jfr. Chl. § 48, stk.4.

4.3. Retsvirkning

Protestoptagelse er ikke blot en ordensforskrift, men en materiel betingelse for, at den retmæssige checkindehaver kan iværksætte checkregres

5. Jfr. *Carl Rasting*, Den Danske Vekslo- og Checklovgivning, p.241 f. Smh. også opremsningen i Kbl. § 24.

mod checkskyldnerne, og for checkens negotiabilitet. Uden denne mulighed kan der alene være en simpel fordringsret mod den reelle skyldner, dvs. trassenten, men ikke mod andre tidligere checkskyldnere, medmindre de udtrykkeligt har påtaget sig at indestå for trassentens betaling af checken.

Da protest kun kan optages, hvis checken er forevist rettidigt til betaling, er også overholdelse af forevisningsfristen en materiel betingelse for checkregressen og negotiabiliteten, uanset Chl. § 32, stk.2, udtaler, at trassatbanken kan indløse en check også efter forevisningsfristens udløb, når den blot ikke er tilbagekaldt.

4.4. Fritagelse for protest

I medfør af Chl. § 43 kan såvel trassenten som en endossent eller en avalist fritage checkindehaveren for at optage protest ved at påføre checken⁶ en af ham underskrevet bemærkning om »regres uden omkostninger«, »uden protest« eller lignende.⁷

Er påtegningen påført af trassenten, fritager den for pligten til lade optage protest i forhold til alle checkskyldnere, jfr. Chl. § 43, stk.3, 1.pkt., 1.led. Er påtegningen derimod først påført af en senere endossent eller af en avalist, har den kun retsvirkning for den, der har påført påtegningen, jfr. Chl. § 43, stk.3, 1.pkt., 2.led.

Checkloven indeholder ingen hjemmel til, at en efterfølgende checkindehaver kan omgøre trassentens bestemmelse og således foreskrive, at der alligevel skal optages protest, hvis checken ikke bliver honoreret. Skal der ikke optages protest, kan det ikke direkte af checken ses, hvornår den er forevist til betaling og dermed om forevisningsfristen er opfyldt, og i medfør af Chl. § 43, stk.2, 2.pkt., har den checkskyldner, der vil påberåbe sig forsinket forevisning, selv bevisbyrden derfor.

Bestemmelsen er en parallel til Vxl. § 46, hvor den kan være mere velbegrunnet, idet formålet med bestemmelsen er, at en checkskyldner vil undgå at betale de omkostninger, der er forbundet med at optage protest. Den uformelle protest i medfør af Chl. § 40, stk.1, nr.2), er imidlertid omkostningsfri, hvorimod protest af veksler altid sker ved en offentlig akt med de deraf flydende omkostninger.

6. Formuleringen i Chl. § 43, som i modsætning til Chl. § 16 ikke omtaler muligheden for at skrive på en allonge, sammenholdt med retsstillingen før checkloven, antages at måtte forstås således, at påtegningen skal skrives på selve checken og ikke blot på en allonge til denne eller i et helt selvstændigt dokument. Et sådant vil dog ikke være helt uden retsvirkning, men kan kun påberåbes af den direkte adressat.

7. F.eks. »regres uden protest«.

Fritagelse for optagelse af protest fritager i medfør af Chl. § 43 ikke checkindehaveren hverken for at forevise checken inden den foreskrevne forevisningsfrist eller for at give notifikation i henhold til Chl. § 42, jfr. Afsnit 5 nedenfor. Klausulen medfører imidlertid, at bevisbyrden for forevisningsfristens overholdes vendes, så det påhviler den, der vil påberåbe sig, at forevisningsfristen ikke er overholdt, at godtgøre dette.

5. Notifikation

5.1. Baggrund

I medfør af Chl. § 47 kan enhver checkskyldner, mod hvem regreskrav er rejst eller kan gøres gældende, kræve checken udleveret mod at betale det skyldige beløb.

Han kan samtidig kræve at få udleveret dokumentation for den optagne protest, som dog i reglen fremgår af selve checken, samt kvittering for det betalte beløb, som danner grundlag for hans eventuelle videre regres.

Det beløb, en checkskyldner kan afkræves af checkindehaveren⁸, er i Chl. § 45 fastsat som det beløb, som han selv har betalt, renter heraf fra den dag, han udbetalte beløbet, efter en rentefod af 6 pct. p.a. samt protestomkostninger, notifikationsomkostninger og andre omkostninger, han har haft. Den, der har indløst en check, kan tilsvarende kræve det betalte beløb, yderligere renter og omkostninger refunderet, jfr. Chl. § 46.⁹ Det betyder, at de renter og omkostninger, der løber på i hvert led, kan føres videre til de foregående skyldnere. Er man en checkskyldner tidligt i rækken, f.eks. remittenten, har man derfor en reel interesse i at afværge disse omkostninger ved på eget initiativ at tilbyde at betale checksummen, inden der er løbet for mange omkostninger på.

For at checkskyldneren hurtigt efter checkens udstedelse og forevisningsfristens udløb kan få kendskab til, om checken er blevet honoreret eller ej, og i tilfælde af manglende honorering kan tage stilling til, om han ønsker selv at indløse checken for derved at reducere de omkostninger, som han risikerer selv at skulle bære, hvis de tidligere checkskyldnere ikke kan skadesløsholde ham, indeholder Chl. § 42 en bestemmelse, som

8. I denne forbindelse er checkindehaveren den, som præsenterede checken for trassatbanken uden at få dækning, og som derfor har optaget protest, hvis han ikke var fritaget derfor.

9. Jfr. nærmere Afsnit 7 nedenfor.

pålægger checkindehaveren inden 4 dage at give sidste endossent og trassenten meddelelse om den manglende betaling, og derefter skal enhver endossent senest 2 dage efter selv at have fået sådan meddelelse underrette den nærmest foregående endossent om den modtagne meddelelse, indtil den er nået frem til trassenten.

Selv om checkskyldneren kan håbe på, at han aldrig vil blive afkrævet checkbeløbet m.v., idet checkindehaver eller checkindløser vælger at springe ham over og gå til en af de tidligere skyldnere, som kan betale beløbet, jfr. Afsnit 6 nedenfor, risikerer han også, at der forgæves søges betaling hos en checkskyldner, som ikke kan betale det skyldige beløb, hvorefter checkregressen rejses mod ham. Når han derefter søger regres mod en tidligere checkskyldner, kan denne i mellemtiden være blevet insolvent. Ved selv at indløse checken på et tidligt tidspunkt, bliver han selv *rådig over checkregressen* og kan rette kravet mod dem, som skal og kan betale.

5.2. Notifikationsfrist

Når **checkindehaveren** har fået checken afvist af trassatbanken, og der er optaget protest, skal han uafhængigt deraf give trassenten¹⁰ og sin endossent meddelelse om den manglende betaling. Sådan meddelelse betegnes i veksels- og checkretten som *notifikation*. Meddelelsen skal gives inden 4 søgnedage efter dagen for protesten. Er der taget forbehold om regres uden protest, jfr. Afsnit 4.4. ovenfor, regnes fristen fra den faktiske forevisningsdag.

Den **endossent**, der har modtaget notifikation om manglende betaling, skal videregive denne meddelelse til den nærmest foregående endossent i transportkæden. Fristen for denne videregivelse af notifikation er 2 søgnedage efter den dag, på hvilken han selv modtog meddelelsen. Således fortsætter notifikationen, indtil trassenten også ad denne vej modtager meddelelse om den manglende dækning.

Selv om fristen fra led til led er kort, kan der gå lang tid, før remittenten har fået underretning om, at checken ikke er blevet betalt, og at han risikerer at blive sagsøgt som checkskyldner. Fristen regnes nemlig fra modtagelsen af notifikation fra den, checken i sin til blev endosseret til, og i medfør af Chl. § 42, stk.5, bærer modtageren risikoen for, at denne meddelelse forsinkes, når den blot er afgivet rettidigt til postforsøgelse.

10. I medfør af Bankernes Checkaftale, Afsnit IV, punkt 5, skal også betrukne pengeinstitut give trassenten meddelelse om, at checkdækning er afvist.

Det kan endvidere forekomme, at endossentens adresse ikke er fuldstændig, uden at man dog af den grund kan se bort fra notifikation til denne endossent, jfr. nedenfor Afsnit 5.3. Skal der først foretages undersøgelser for at finde den rette adresse, vil denne forsinkelse også være modtagerens risiko.

5.3. Adressat for notifikationen

Som anført ovenfor skal checkindehaveren give notifikation til sin **endossent**.

Uanset det ikke fremgår af Chl. § 42 er det fast antaget, også forud for checkloven, at der ikke skal gives meddelelse om manglende betaling af checken til en endossent, som har fraskrevet sig ansvaret for checkens betaling og dermed ikke selv er checkskyldner, jfr. Chl. § 18. I så fald må meddelelse i stedet gives til den umiddelbart forudgående endossent.

Er checken en *rekta check*, er kun trassenten og den umiddelbare endossent checkskyldner i forhold til checkindehaveren, og notifikation tjener da heller ikke noget formål. De omkostninger, der opstår under checkregressen, kan ikke videreføres til næste led, som derfor ikke lider noget tab ved ikke at få notifikation.

Lyngsø, Checklov p. 182, antager, at der ej heller er behov for at give meddelelse til den endossent, som allerede er bekendt med, at checken ikke er blevet betalt. Det anføres ikke, om der da i stedet skal gives underretning til den foregående endossent, eller om den pågældende endossent har en selvstændig pligt til at give notifikation på grundlag af sin viden om den manglende betaling af checken. En sådan regel giver anledning til usikkerhed og er ikke hensigtsmæssig. Det kan være vanskeligt at operere med de præcise og korte frister i Chl. § 42, stk.1, når udgangspunktet ikke er modtagelse af meddelelse fra en anden, men det ikke objektivt konstaterbare tidspunkt for erhvervelse af viden. Hertil kommer, at der er en pligt til sammen med notifikationen at give modtageren meddelelse om navn og adresse på dem, som har givet de foregående meddelelser om den manglende betaling af checken. Denne forpligtelse kan sjældent opfyldes, hvis der ikke er givet notifikation også til dem, der allerede er bekendt med, at checken ikke er blevet betalt. Det er derfor ikke korrekt, når Lyngsø, l.c. anfører, at notifikationen i dette tilfælde vil være overflødig.

Checkindehaveren skal endvidere give notifikation til **trassenten**.¹¹

Er der tegnet *aval* for en checkskyldner, skal checkskyldnerens endossatar også foretage notifikation over for **avalisten** indenfor samme frist som meddelelsen til checkskyldneren. Avalisten skal ikke videregive meddelelsen til andre.

11. Er der flere trassenter på checken, skal checkindehaveren give meddelelse til dem begge inden for notifikationsfristen.

Notifikation forudsætter, at checkindehaveren eller den endossent, som har modtaget notifikation, kender den nærmest foregående endossents navn og adresse. Fremgår den ikke af checken, eller er adressen ulæselig, er det i henhold til Chl. § 42, stk. 3, ikke nødvendigt at gøre noget for at finde den rette adresse, og notifikation til ham kan da undlades¹², men i stedet skal meddelelse gives til den endossent, som står nærmest foran ham på checken. Gives tillige notifikation til den umiddelbare endossent, er det ikke en lovbunden notifikation, og han er ikke forpligtet til selv at videregive notifikationen.

Lyngsø, Checkloven p. 185, giver udtryk for, at den endossent, der har anført en ulæselig adresse ved sit endossement, ikke på samme måde som den, der slet ikke har anført en adresse, har givet afkald på at modtage notifikation. På denne baggrund antager Lyngsø, at han har krav på notifikation, hvis hans endossatar på anden måde er eller bliver bekendt med adressen, men Lyngsø vil dog tilsyneladende ikke pålægge ham en aktiv undersøgelsespligt for at blive bekendt med adressen. En sådan regel giver imidlertid anledning til usikkerhed. Man kan næppe tilsidesætte den udtrykkelige bestemmelse i Chl. § 42, stk.3, og den nærmest forudgående endossent må derfor under alle omstændigheder underrettes. Man bør derfor ikke gå ud over en vis *diligenspligt*, således at der ved siden af notifikation i overensstemmelse med Chl. § 42, stk.3, kun kræves underretning af endossenten med ulæselig adresse, hvis hans endossatar bliver bekendt med adressen og tillige bliver opmærksom på, at endossenten vil disponere i tillid til, at checken er blevet honoreret og således vil lide tab, hvis han ikke får underretning om det modsatte.

Samme regel må antages at gælde i tilfælde af, at adressen vel er læselig, men ufuldstændig, idet der f.eks. kun er angivet et bynavn, og ikke gadenavn.

Lyngsø, l.c., antager endvidere, at notifikation må sendes til endossentens nye adresse, hvis endossataren ved, at endossenten er flyttet og kender den nye adresse.¹³ Dette kan tiltrædes, hvis den nye adresse vitterlig er den rette, således at notifikationen kommer frem. Men kommer notifikationen ikke frem, vil notifikation sendt til en anden adresse end den, der fremgår af checken, næppe opfylde kravet i Chl. § 42, stk.1. Chl. § 42, stk.5, 2.pkt., kan ikke anvendes på denne situation.

Den oprindelige checkindehaver skal som nævnt også give meddelelse om manglende betaling af checken til *trassenten*. Chl. § 42, stk.3, indeholder ingen bestemmelse om, hvad checkindehaver skal gøre, hvis tras-

12. *Carl Rasting*, Den Danske Veksel- og Checklovgivning, p.160, antager for vekslers vedkommende, at en endossent har givet afkald på at modtage notifikation ved ikke at angive sin adresse i forbindelse med endossementet.

13. Cfr. *Rasting*, l.c., som tværtimod antager, at man er forpligtet til at adressere notifikationen til den anførte adresse, uanset man er bekendt med, at den er urigtig.

sentens adresse ikke fremgår af checken eller er ulæselig. Det er ikke altid tilstrækkeligt, at checken i medfør af Chl. § 1, nr.5) og 6) har behørigt angivet udstedelsessted og underskrift af udsteder. I så fald må checkindehaver ved henvendelse til trassatbanken eller på anden måde indhente oplysning om trassentens adresse. Da notifikation imidlertid ikke på samme måde som forevisning til betaling og protest er en materiel betingelse for bevarelse af checkregressen, da notifikationen ikke er formbunden, og da der i forhold til trassenten ikke kan antages at være nogen forpligtelse til at give notifikation, hvis den pågældende allerede er klar over, at checken ikke er blevet honoreret, vil det sjældent have selvstændig betydning, at checkindehaver ikke får underrettet trassenten.

Underretning af avalisten er heller ikke omfattet af Chl § 42, stk. 3, og den, som skal underrette avalisten, må derfor søge hans adresse oplyst, eventuelt ved henvendelse til den, avalisten er gået i borgen for.

5.4. Formkrav

Meddelelse om manglende honorering af checken kan gives på en hvilken som helst måde, såvel skriftligt som mundtligt, jfr. Chl. § 42, stk.4, der som eksempel nævner, at underretning også kan ske ved blot at sende checken tilbage.

Man bør dog ikke give checken fra sig, hvis man agter at forfølge checkkravet. Ganske vist er checken ikke negotiabel, efter at forevisningsfristen er udløbet, således at den, der havde retten til checksummen på dette tidspunkt, ikke materielt mister sin ret, selv om han giver checken fra sig, cfr. om eksstinktion af rettigheder, Kapitel 4, Afsnit 3, men man udsætter sig alligevel for vanskeligheder, når man kræver betaling uden at kunne præsentere checken.

5.5. Bevisbyrde

I henhold til Chl. § 42, stk.5 påhviler det den, der skal give notifikation, at bevise, at han har givet meddelelse inden udløbet af notifikationsfristen. Fristen skal anses for overholdt, hvis et brev, der indeholder meddelelsen, er blevet indleveret til postvæsenet inden fristens udløb, jfr. tilsvarende om pligtmæssige meddelelser Aftl. § 40.

5.6. Retsvirkning

Den, der ikke giver rettidig underretning i henhold til Chl. § 42, fortaber ikke af den grund sin regresret, men er ansvarlig for den skade, som er en følge af denne forsømmelse, jfr. Chl. § 42, stk.6.¹⁴

Som nævnt i Afsnit 5.1 er baggrunden for notifikationskravet, at en checkskyldner derved skal have mulighed for at indfri checken, således at man undgår, at regressen gennemføres i hvert enkelt led med deraf følgende omkostninger.

Erstatningen skal først og fremmest dække de overflødige **regresomkostninger**, bortset fra selve notifikationsomkostningerne, som jo må påregnes i alle led. Regresomkostningerne omfatter f.eks. retsafgifter og advokatomkostninger, der er forbundet med at tage checken til incasso.

Da checken i medfør af Rpl. § 478, stk.1, nr.7), siden 1.juli 1986 kan tjene som umiddelbart fundament for en fogedforretning, og dette også er tilfældet efter forevisningsfristens udløb, må eventuelle omkostninger, som er forbundet med en ordinær retssag om checkkravet, anses som overflødige og vil derfor næppe kunne kræves refunderet af andre checkskyldnere.

Formelt omfatter Chl. §§ 45, nr.2) og 46, nr.2) også **renter**, men da man må påregne at skulle forrente det skyldige beløb, indtil det rent faktisk betales, og da renten på 6% p.a. ikke er højere end sædvanlig kreditrente, kan selve rentebeløbet ikke antages at påføre en checkskyldner tab, uanset checkbeløbet som følge af manglende notifikation først betales på et senere tidspunkt. Renterne kan imidlertid beregnes af hele det af checkindløseren betalte beløb og således også af omkostninger og renter, og disse yderligere renter må i givet fald kræves erstattet i medfør af Chl. § 42, stk.6.

Anden skade som følge af den manglende notifikation kan være tabet ved at den, der må indløse en check, rent faktisk afskæres fra at føre checkregressen videre, idet hans checkskyldnere nu ikke kan betale noget beløb, hvorimod de ville have været i stand dertil, hvis notifikation var sket og regres derfor var gennemført på et tidligere tidspunkt, jfr. forudsætningsvis **UFR 1944. 413 ØL**.

Erstatningskravet mod den checkbesidder, der gennemfører en umiddelbar fogedforretning på grundlag af den nødlidende check, kunne i medfør af de pr. 1.juli 1986

14. Jfr. **AK 728/1994** [31/05 1995], hvor banken erkendte at være ansvarlig for endossentens (remittentens) tab ved at notifikation først var sket efter 16 dages forløb.

ophævede regler i retsplejelovens Kap. 41 om hurtig retsforfølgning, jfr. Rpl. § 444, fremsættes under fogedsagen. Bestemmelsen i Rpl. § 501, stk.3, nævner alene indsigelser, der angår selve checkens indretning og indhold eller andre betingelser i checkloven for at kunne gøre checkretten gældende. Notifikation hører ikke til disse indsigelser. Det må alligevel antages, at et sådant *konnekst modkrav* i medfør af den fortolkning, der må anlægges for Rpl. § 522¹⁵, kan fremsættes under udlægsforretningen og prøves af fogeden.

Erstatningsansvaret er begrænset til checkens beløb. Under normale omstændigheder omfatter tabet ikke selve checksummen, som checkskyldneren måtte være forberedt på at skulle betale under alle omstændigheder med risiko for at afholde endeligt, hvis hans egne checkskyldnere er insolvente. Regresomkostningerne kan imidlertid også løbe op, og er der tale om et mindre checkbeløb, kan ansvarsbegrænsningen i Chl. § 42, stk.6, være en reel begrænsning.

6. Springende regres

Som anført i Kapitel 1, Afsnit 2.7, og ovenfor Afsnit 2 er der ofte flere checkskyldnere for checkbeløbet, nemlig **trassenten**, jfr. Chl. § 12, **endossenterne**, jfr. Chl. § 18, medmindre de har taget forbehold derimod, trassatbanken, der har **noteret checken**, jfr. Chl. § 25, og **avalisten**, jfr. Chl. § 27. Disse skyldnere **hæfter solidarisk** for checkens betaling, såvel over for checkindehaveren¹⁶, jfr. Chl. § 44, stk.1, som over for en checkskyldner, der har indløst checken, jfr. Chl. § 44, stk.3.

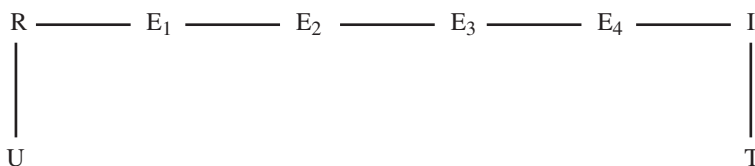
Det er yderligere præciseret i Chl. § 44, stk.2, at checkindehaveren har ret til at rejse krav mod enhver af checkskyldnerne, uden at være bundet til at iagttage den rækkefølge, hvori de har forpligtet sig.¹⁷ Dette er baggrunden for, at checkregressen siges at give ret til **springende regres**.

15. Jfr. *Jens Anker Andersen*, Modregning i fogedretten, særlig over for vekselkrav, UfR 1988 B.p. 266 ff., og *von Eyben og Møgelvang-Hansen*, Kreditorforfølgning, p. 49 f.

16. Jfr. note 8) ovenfor.

17. Jfr. **AK 246/1995** [22/01 1996].

I nedenstående skema

vil **I** kunne springe alle endossenterne **E1-E4** over og rette checkregreskravet direkte mod **R**. Kan denne honorere kravet, er der kun den tvivlsomme regresmulighed mod trassenten **U** tilbage.

Kan **R** ikke betale (hele) checkbeløbet, kan **I** gentage checkregressen overfor sine øvrige checkskyldnere og f.eks. i anden omgang vælge at rette kravet mod **E3**. Betaler denne **I**'s tilgodehavende, har **E3** solidarisk og springende checkregres mod sine checkskyldnere, som er trassenten **U**, remittenten **R**, som dog allerede har vist sig uden betalingsevne, og de endossenter **E1** og **E2**, som har tegnet deres endossement på checken, før **E3** erhvervede den, men naturligvis ikke **E4**.

Når **E3** har indløst checken, kan han udstrege sit eget og efterfølgende endossementer på checken, jfr. Chl. § 47, stk.2, idet de alligevel herefter er uden retsvirkning.

Kravet kan rejses mod de foranstående checkskyldnere hver for sig eller helt eller delvis i fællesskab, jfr. udtrykkeligt Chl. § 44, stk.2. Gøres det solidariske ansvar gældende under en fælles sag, undgås forsinkelse og kravet kan straks indtales over for den checkskyldner, som står tidligst i rækken og som derved under alle omstændigheder skal friholde de senere checkskyldnere for deres hæftelse.

7. Checkkravet

7.1. Checkindehaverens krav

Checkindehaverens krav i henhold til checken består i medfør af Chl. § 45 af:

- 1) den ikke betalte checksum,
- 2) renter fra forevisningsdagen efter en rentefod af 6 pct. samt
- 3) omkostningerne ved protesten og ved de i § 42 foreskrevne underretninger såvel som andre omkostninger.

7.1.1. Checksummen

Checksummen er naturligvis hovedbestanddelen af checkindehaverens krav.

Når bestemmelsen benytter udtrykket »den ikke betalte checksum«, beror det på, at checkindehaveren i modsætning til den obligationsretlige hovedregel, jfr. *Ussing*, Alm.Del p.26, ikke kan modsætte sig *delbetalinger* fra sin skyldner, jfr. Chl. § 34, stk.2.

7.1.2. Renter

En check må ikke angive checkbeløbet som en sum, hvortil der yderligere skal lægges renter. En bestemmelse herom anses som uskrevet, jfr. Chl. § 7. Derimod hjemler Chl. § 45 krav på renter fra forevisningsdagen og indtil betaling sker.

Der er ikke behov for renter fra checkens udstedelsesdag, når checken kan forevises og kræves betalt straks, jfr. Chl. § 28, og skal forevises inden for den i Chl. § 29 fastsatte korte frist, der for indenlandske checks er på 20 dage.

Heller ikke vekslers med bestemt forfalds dag kan indeholde rentebestemmelser, cfr. derimod sigtveksler, Vxl. § 5.

Rentefoden har været uændret 6 pct. p.a. siden checklovens ikrafttræden. Da checkloven bygger på en gennemførelse af Danmarks tiltrædelse af Checkkonventionen, er denne rentebestemmelse opretholdt også efter rentelovens ikrafttræden 1.juli 1978, hvor morarenten blev fastsat til diskontoen + 2 pct., nu (siden 1.januar 1991) diskonto + 5 pct. Der er ikke hjemmel til at tilsidesætte den i checkloven fastsatte rentesats ved påkrav i medfør af rentelovens § 3, stk.2, hvorimod det udtrykkeligt fremgår af rentelovens § 9, at rentesatsen i rentelovens § 5 træder i stedet for lavere rentesatser i andre love, når der iværksættes retsskridt, f.eks. fogedforretning med checken som fundament, eller anmeldelse i skyldnerens konkursbo¹⁸, jfr. rentelovens § 3, stk.4, og *Munch*, Renteloven, p. 174 f.

Efter praksis forrentes checkkravet også med renter efter renteloven fra tidspunktet for klage til Pengeinstitutankenævnet, jfr. f.eks. **AK 130/1998** [02/10 1998]. Denne praksis har fået karakter af kutyme, som i medfør af rentelovens § 1, stk.2, også giver hjemmel for en højere rentesats.

18. Jfr. om et vekselkrav **UfR 1991. 834 H.**

Efter placeringen af rentebestemmelsen er det alene checksummen, der kan kræves forrentet, hverken omkostningerne eller de beregnede renter. Der kan altså ikke kræves rentes rente.

Chl. § 45 giver heller ikke hjemmel for at forrente et berigelseskrav i medfør af Chl. § 57 fra forevisningsdagen. Det samme er tilfældet med et eventuelt erstatningskrav mod en checkskyldner eller trassatbanken, som er uafhængigt af checkregreskravet, selv om erstatningskravet måtte angå samme beløb, jfr. **NRt 1991. 1335**.

Checksummen skal forrentes fra den faktiske forevisningsdag, men selve forevisningsdagen indgår ikke i renteberegningen, jfr. Chl. § 55, stk.4.

Dette udgangspunkt for renteberegningen skal også anvendes, hvis checken er forevist til betaling straks, men checkindehaveren derefter har ventet nogle dage på, at der skulle blive dækning på kontoen. Har checkindehaver fortsat ikke fået dækning, og han derefter kort før forevisningsfristens udløb præsenterer checken påny og får påført protestpåtegningen, er det første forevisningstidspunkt, der udløser renteberegningen. Bevisbyrden for, hvornår dette skete, påhviler checkindehaveren.

7.1.3. *Omkostninger*

Checkindehaverens omkostninger, der kan kræves betalt af checkskyldnerne, er først og fremmest *protestomkostninger*, men sker protesten på den sædvanlige måde ved trassatbankens påtegning på checken, jfr. Chl. § 40, stk.1, nr.2), vil protesten ikke pådrage checkindehaveren omkostninger.

Herudover nævnes *notifikationsomkostninger* jfr. Chl. § 42, men det er heller ikke nogen realitet, da der kun kræves et almindeligt brev og dermed den hermed forbundne portoudgift.

Checkindehaverens *andre omkostninger* kan f.eks. være retsafgifter og advokatomkostninger, der er forbundet med at tage checken til incasso og gennemføre fogedsag. Det beror således i høj grad på checkskyldneren selv, hvor store disse omkostninger bliver.

Det er navnlig af hensyn til disse omkostninger, checkindehaveren og endossenterne skal give meddelelse om den manglende betaling til checkskyldnerne, jfr. ovenfor Afsnit 5.6.

7.2. **Checkindløserens krav**

Den, som har indløst checken, kan i medfør af Chl. § 46 af dem, der er ansvarlige overfor ham, fordrø:

- 1) hele det beløb, som han har betalt,
- 2) renter af dette beløb fra den dag, han udbetalte beløbet, efter en rentefod af 6 pct. samt
- 3) de omkostninger, han har haft.

Det er uden betydning, om indløsning er sket under en checkregressag eller fordi den pågældende checkskyldner på grundlag af modtaget notifikation eller på eget initiativ har indløst checken og fået den udleveret. Dette må i kraft af dansk rets almindelige regler om subrogation for dem, som indfrier en gyldig fordring, også uden at have været forpligtet dertil, tillige gælde for den endossent, som har forsynet checken med endossement med forbehold om ikke at ville hæfte for betalingen, jfr. Chl. § 18, og på trods heraf indløser checken. Endelig må den, hvis navn er påført checken, men som ikke har påført checken sit gyldige endossement, uden at denne indsigelse er fortabt, være berettiget til for at undgå en retssag med deraf følgende ulempe og omkostninger at indløse checken og selv iværksætte videre checkregres. En sådan beslutning må dog forudsætte rimelig sikkerhed for, at foranstående checkskyldnere er betalingsdygtige.

7.2.1. *Det betalte beløb*

Det beløb, checkindløseren har betalt, er det samme beløb, som checkindehaveren har krav på i medfør af Chl. § 45, hvis der er tale om den første checkindløser, og ellers det beløb, som kan opgøres i henhold til Chl. § 46 for den foregående checkindløser. Forskellen fra led til led vil være de *renter og omkostninger*, der løber på.

Det kan ikke heroverfor gøres gældende, at checkindløseren kunne og burde have undgået renter og navnlig omkostninger ved at betale checkbeløbet straks, idet checkskyldneren, som nu kræves for beløbet, selv kunne have gjort dette efter at have fået meddelelse om checkens manglende betaling i medfør af Chl. § 42. Checkindløseren har ikke herudover nogen pligt til at varetage andre checkskyldneres interesser.

7.2.2. *Renter*

I modsætning til Chl. § 45 følger det af Chl. § 46, at den regressøgende kan kræve renter ikke blot af checksummen, men også af de øvrige beløb, han har betalt til den foregående regressøgende. Dette omfatter både omkostninger og renter, således at denne bestemmelse tildels hjemler krav på rentes rente.

Kravet går dog ikke videre end her anført. En regressøgende kan f.eks. ikke opgøre egne renter månedsvis og beregne renter af dette beløb.

Rentefoden er 6 pct.p.a., jfr. bemærkningerne herom i Afsnit 7.1.2, herunder om muligheden for at kræve højere procesrenter. Renter påløber fra den dag, den regressøgende selv har betalt det beløb, han kræver regres for, men selve betalingsdagen indgår ikke i beregningen, jfr. Chl. § 55, stk.4.

Heller ikke Chl. § 46 indeholder hjemmel til forrentning af berigelseskrav eller erstatningskrav i øvrigt. Sådanne rentekrav må støttes på renteloven, jfr. bemærkningerne i Afsnit 7.1.2.

7.2.3. *Omkostninger*

Checkindløseren kan endelig kræve betaling af de omkostninger, han har haft. Dette omfatter alene hans egne omkostninger, idet andre omkostninger, han har måttet dække gennem regressen, er omfattet af det i Afsnit 7.2.1 nævnte beløb.

Under bestemmelsen hører den regressøgendes egne (beskedne) notifikationsomkostninger og som anført i Afsnit 7.1.3 *andre omkostninger* som f.eks. retsafgifter og advokatomkostninger.

Kapitel 6

Rekta checks

1. Indledning

De i Kapitel 1-5 fremstillede regler angår den almindelige check, som er negotiabel, hvadenten den udstedes som navnecheck, ordrecheck eller ihændelevercheck. Som anført i Chl. § 14, stk.2, jfr. Chl. § 5, kan en checkudsteder imidlertid bestemme, at en check skal være *ikke-negotiabel*, idet den da lyder på betaling til en bestemt person med tilføjelsen »*ikke til ordre*« eller tilsvarende udtryk. I dette kapitel redegøres for, hvilke retsvirkninger en sådan såkaldt *rekta check* har.

For en udførlig gennemgang af de for rekta checks gældende regler henvises til *Søren Theilgaard*, TfR 1997 p.45 ff., REKTA check – check eller fordring? Her skal kun nogle hovedtræk og konklusionerne anføres.

Det kan i hvert fald generelt siges, at den, der modtager en rekta check, afskæres fra at påberåbe sig de særlige negotiabilitetsregler, der giver checkindehaveren en særlig sikkerhed for at erhverve retten til checken og at kunne kræve checkbeløbet betalt under indsigelse derimod fra trassentens side. Spørgsmålet er, hvad der træder i stedet for disse regler.

Den omstændighed, at en check er forsynet med en rekta klausul, betyder ikke, at checken ikke kan overdrages, men alene at der ved overdragelse af checken ikke indtræder negotiabilitetsvirkning for den godtroende omsætningserhverver, jfr. Chl. § 14, stk.2, hvorefter en sådan check kun kan overdrages i den form og med de virkninger, der gælder for almindelig overdragelse af fordring.

Mens retsvirkningen af en rekta klausul i et gælds brev, som ellers ville være omsætningsgælds brev, er ganske klar, idet gælds brevet da i det hele vil være reguleret af bestemmelserne i gælds brets lovs Kapitel 3 om simple gælds breve og ikke Kapitel 2 om omsætningsgælds breve, er det mere usikkert, hvad der ligger i bestemmelsen i Chl. § 14, stk.2 om, at checken overdrages som en almindelig fordring.

Når *Lyngsø*, Checkloven, p.90 om overdragelse af rekta checks udtaler, at sådan overdragelse sker med de virkninger, der gælder for sædvanlig overdragelse af fordringer, er dette blot en gentagelse af ordene i Chl. § 14, stk.2. Det tilføjes ganske korrekt, at det heraf følger, at der til overdragelse af rekta checks ikke er knyttet de vigtige checkretlige virkninger, der er knyttet til overdragelse af en navnecheck eller en ordrecheck ved endorsement. Det må dog ikke misforstås derhen, at der ikke er tale om overdragelse af en check, og det er fortsat reglerne i checkloven, der finder

anvendelse og skal iagttages med de af forholdets natur flydende lempelser ved overdragelse af og retsforfølgning på grundlag af en rekta check.

En positiv opregning af retsvirkningen af rekta klausulen er indeholdt i *C.Stub Holmboe*, Lov om Checkker, p.34ff. hvor det udtales, at rekta klausulen må have følgende betydning for retsvirkningen af overdragelse af en check:

- a) Trassenten – og andre checkskyldnere – er ikke afskåret fra at gøre deres indsigelser gældende over for den godtroende endossatar, jfr. Chl. § 22.
- b) Endossataren får ikke bedre ret end den, remittenten havde.

Det betyder også, at checkomgangen må iagttages.

- c) Endossataren kan ikke ekstingvere rettigheder i henhold til Chl. § 21 og er ikke legitimeret efter Chl. § 19.

Endossataren må derimod anses legitimeret til at modtage betaling i medfør af Chl. § 35.

- d) Den, der endosserer en rekta check, bliver som cedent ansvarlig for den overdragne fordrings eksistens, herunder at tidligere overdragere ikke har indsigelser mod betalingen.

Det er derimod tvivlsomt, om endossenten også indestår for fordringens godhed i medfør af Chl. § 18, men det må antages at være tilfældet, når endossenten ikke benytter sig af adgangen til at fraskrive sig ansvaret.

- e) En oprindelig rekta klausul får virkning for alle endossementer.

Der er således adskillige og vigtige checkretlige karakteristika knyttet til rekta checks, som gør det berettiget at konkludere, at en rekta check også er en check, og ikke blot en fordring, der fremtræder i checkens form.

2. Rekta klausul

2.1. Oprindelig rekta klausul

Checkudstederen kan som anført i Chl. § 5, stk.1, udstede checken til en bestemt person med tilføjelsen »ikke til ordre« eller tilsvarende udtryk. I så fald vil ingen endossatar kunne påberåbe sig checklovens negotiabilitetsregler.

Modsætningsvis kan en ihændehabercheck ikke forsynes med en sådan rekta klausul.

2.2. Efterfølgende rekta klausul

En ihændehabercheck og tilsvarende en check, der er endosseret til ihændehaven eller ved blancoendossement, kan overdrages uden yderligere endossement ved overgivelse til erhververen, jfr. Chl. § 17, stk.2, punkt 3). Hvis overdragelse sker ved endossement, og dette endossement er et

navneendossement eller endog et rekta endossement, kunne man forestille sig, at checken ikke mere skal bedømmes som ihænde-havercheck. Denne forståelse tager Chl. § 20 imidlertid udtrykkeligt afstand fra.

Spørgsmålet er, om en navne- eller ordrecheck eller endog ihænde-havercheck efterfølgende kan gøres ikke-negotiabel ved at indføre en egentlig rekta klausul i checken.

Det udtales hos *A.Helper*, Vekselloven og Checkloven af 1932, p.363, at baggrunden for reglen i Chl. § 20 har været at lette pengeinstitutternes ekspedition af ihænde-haverchecks, idet det indløsende pengeinstitut i medfør af Chl. § 20 fritages for at se på bagsiden af en oprindelig ihænde-havercheck og derved fritages for at kontrollere eventuelle endossementer. Tilsvarende udtaler *Lyngsø*, Checkloven, p.110, at checkindehaveren ikke énsidigt kan ændre det retsgrundlag, der er skabt af checkudstederen i forståelse med pengeinstituttet ved at checken er udstedt som ihænde-havercheck. Således er hverken remittenten eller senere endossatarer uden samtykke fra trassenten berettiget til at indføre rekta klausulen i ihænde-haverchecks. Omvendt har *Lyngsø*, Negotiable Dokumenter, p.149 f., givet udtryk for den opfattelse, at ordrechecks og navnechecks alene ved checkindehaverens påtegning efterfølgende kan gøres til rekta checks.

En sådan efterfølgende ændring af checken til rekta check er i og for sig ikke betænkelig for de personer, som har erhvervet checken i tidligere omsætningsled, uanset de hidtil har kunnet støtte ret på negotiabilitetsreglerne og har haft en forventning om dette, da de erhvervede checken. Som anført nedenfor i Afsnit 2 er det nemlig herefter kun trassenten, der er checkskyldner ifølge en rekta check, og de mellemkommende checkerhververe har derfor ikke behov for negotiabilitetsreglerne.

For vekslers vedkommende fremgår det af Vxl. § 11, stk.2, at det alene er trassenten, der kan indsætte ordene »ikke til ordre« eller tilsvarende i en veksle. Den tilsvarende formulering er ikke indeholdt i Chl. § 14, stk.2. Der er imidlertid ikke tilstrækkeligt holdepunkt for at fortolke Chl. § 14, stk.2, anderledes end den udtrykkelige bestemmelse i Vxl. § 11, stk.2¹, og det må herefter lægges til grund, at kun trassenten – eller remittenten og endossataren med trassentens samtykke – kan indsætte en rekta klausul i en check². Rekta klausulen bør fremstå på checkens forside,

-
1. Såvel *A.Helper*, Vekselloven og Checkloven af 1932, p.355, som *R.Kæstel*, Vekselloven og Checkloven af 1932, p.72, går tilsyneladende ud fra, at der er identitet mellem Vxl. § 11, stk.2 og Chl. § 14, stk.2, således at kun udstederen (trassenten) kan bestemme, at checken skal være en rekta check.
 2. Det er en forudsætning, at checken ikke er udstedt til ihænde-haveren, idet ihænde-haverchecks heller ikke ved den oprindelige udstedelse af trassenten kan forsynes med rekta klausul.

men angivelse af, hvem checken kan betales til, jfr. Chl. § 5, er ikke en del af formforskrifterne i Chl. §§ 1 og 2.

2.3. **Rekta endorsement**

I medfør af Chl. § 18 kan en endossent forbyde, at checken endosseres påny. Et sådant endorsement kaldes et *rekta endorsement*. Retsvirkninger heraf er i henhold til Chl. § 18, stk.2, at endossenten bliver fritaget for ansvaret over for dem, til hvem checken derefter bliver endosseret. Han har derimod fuldt checkretligt ansvar – uden negotiabilitetsvirkning – over for sin egen endossatar. Dette ansvar kan han kun undgå ved udtrykkeligt at fraskrive sig det i medfør af Chl. § 18, stk.1, ved en fuldstændig eller begrænset *sine obligo* klausul, jfr. *A.Helper*, Vekselloven og Checkloven af 1932, p.82, og *Lyngsø*, Negotiable Dokumenter, p.169.

Lyngsø, Negotiable Dokumenter, p.169 f. peger på, at den, som har overdraget checken ved et rekta endorsement, dog kan blive mødt med krav fra senere endosser, nemlig ved at hans endossatar transporterer sit krav mod rekta endossenten. Denne vil imidlertid over for senere endossatarer kunne gøre alle indsigelser gældende, som han havde i forholdet til sin endossatar, da der som nævnt ikke i deres interne forhold indtræder negotiabilitetsvirkning i medfør af Chl. § 22. Der er derfor i hvert fald den retsvirkning af rekta klausulen, at udstederen ikke kan blive mødt med *yderligere krav* fra senere endosser.

3. Skyldner

En check er ikke et gældsbrev, men der etableres dog et skyldforhold og dermed en fordring allerede ved checkens udstedelse, idet trassenten derved bliver checkskyldner og forpligtet til at honorere checken, hvis dens funktion som anvisning ikke bliver opfyldt ved at trassatbanken honorerer checken ved præsentation.

Lyngsø, Negotiable Dokumenter, p.169 f. beskriver da også forholdet således, at der ved overdragelse af en check sker en overdragelse af endossentens krav efter almindelige civilretlige regler.

Man må imidlertid fastholde, at der er tale om anvisninger, og at kravene mod de forskellige checkskyldnere er en direkte følge af checkloven og ikke et udslag af almindelige obligationsretlige regler om overdragelse af fordringer. Dette kan give anledning til særlige vanskeligheder, når Chl. § 14, stk.2, 2.pkt. som anført samtidig udtaler, at en rekta check kun over-

drages i den form og med de virkninger, der gælder for almindelig overdragelse af fordring.

3.1. Trassenten

3.1.1. *Rekta check*

Det er en direkte følge af Chl. § 14, stk.2, 2.pkt. og henvisningen til reglerne om overdragelse af fordringer, at det som udgangspunkt kun er *trassenten*, der er checkskyldner for en rekta check, ligesom kun den, der udsteder et gældsbrev – hvadenten det er simpelt eller negotiabelt – er skyldner for fordringen.

Når trassenten har forsynet checken med rekta klausulen, kan han gøre de samme indsigelser mod betaling af checken gældende mod senere checkindehavere, som han kunne fremsætte mod remittenten, og hans hæftelse for checkbeløbet som checkskyldner er derfor ikke ubetinget.

3.1.2. *Rekta endorsement*

Trassenten hæfter som checkskyldner over for alle efterfølgende erhververe af checken, uanset om rekta endorsementet er påført en rekta checks eller en almindelig check.

3.2. Rekta endossenten

Som anført i Afsnit 2.3. vil den endossent, som endosserer en almindelig check ved et *rekta endorsement*, kun være checkskyldner over for sin egen umiddelbare endossatar, hvorimod han ikke hæfter, hverken som checkskyldner eller som almindelig debitor over for dem, til hvem checken derefter bliver endosseret. Han vil derfor kun hæfte over for senere erhververe af checken som følge af udtrykkelig transport af endossatarens krav mod rekta endossenten og som følge af sin indeståelse for fordringens eksistens (*nomen esse verum*) efter reglerne i Gbl. § 9.

Det er ikke praktisk tænkeligt, at han giver skadesløs transport, samtidig med at han forsyner checken med rekta endorsement, og i de sædvanlige tilfælde, hvor der foreligger en ægte check med en i øvrigt gyldig checkforpligtelse, er realiteten, at rekta endossenten kun hæfter over for sin egen endossatar.

3.3. Andre endossenter

Rekta endorsementet berører kun forholdet mellem den, der forsyner checken med rekta endorsementet, og efterfølgende erhververe af checken – bortset fra hans umiddelbare endossatar. Rekta endorsementet udelukker i modsætning til rekta klausulen ikke, at enhver checkindehaver

kan rejse et checkretligt krav over for enhver, der foregående har endosseret checken, bortset fra krav mod den, der har påført rekta endossementet. Er checken endosseret videre ved et almindeligt endossement, således at det kun er én endossent, der har benyttet sig af rekta endossement, vil også de nye endossenter kunne mødes med fuldt checkretligt ansvar over for efterfølgende endossatarer. Retsvirkningen af et rekta endossement er derfor meget beskeden i forhold til trassentens rekta klausul.

Har også en efterfølgende endossent benyttet sig af rekta endossementet, vil også han imidlertid være fritaget for checkretligt ansvar over for andre end sin egen endossatar.

Er checken i forvejen en rekta check, ændres dens status ikke ved at checken endosseres ved almindeligt endossement. Navnlig må det mærkes, at endossenten ikke bliver checkskyldner sammen med trassenten over for senere checkerhververe, bortset fra sin egen endossatar, men han kan pådrage sig misligholdelsesansvar over for sin egen endossatar og Gbl. § 9 ansvar også overfor senere erhververe, jfr. Afsnit 4.2.3 nedenfor.

Det medfører ejheller hverken udvidelse eller begrænsning i kredsen af checkskyldnere for en rekta check, at f.eks. remittenten påfører rekta endossement til sin checkerhverver, idet remittenten alligevel kun ville være checkskyldner over for sin umiddelbare endossatar.

3.4. Avalist

Er der tegnet aval for trassenten for en rekta check, hæfter avalisten i det hele solidarisk med trassenten. Er der derimod tegnet aval for remittenten eller senere endossenter på en rekta check, hæfte avalisten kun solidarisk med hovedmanden over for den umiddelbare endossatar.

Er der tegnet aval for en checkskyldner på en almindelig check, som på et tidspunkt er overdraget med rekta endossement, vil avalistens hæftelse bero på, hvem han har tegnet aval for, idet hans hæftelse i det hele følger hovedmanden.

4. Checkskyldners indsigelse mod betaling

4.1. Trassenten

4.1.1. Rekta checks

Har trassenten udstedt en rekta check, følger det af reglerne om overdragelse af fordringer, der ikke er negotiable, jfr. Chl. § 14, stk.2, 2.pkt., smh. med Gbl. § 27, at trassenten over for enhver checkindehaver kan gø-

re alle indsigelser gældende, som beror på det interne forhold mellem trassenten og remittenten.

Såfremt det helt eller delvis beror på en misforståelse eller fejltagelse, at checken er blevet udstedt, f.eks. fordi checkmodtageren ikke som aftalt leverer den vare, checken er betaling for, kan checkmodtageren ikke uden videre tilpligtes at aflevere den igen, men når han kræver betaling for checken, vil der kunne gøres indsigelse mod betalingsforpligtelsen. Denne indsigelse har kun betydning i forhold til trassenten selv. Hvis remittenten senere benytter den modtagne rekta check som betaling til sin endossatar **E1** i et andet forhold, hvor der isoleret set ikke er nogen indsigelser, kan **E1** præsentere checken til indløsning i en bank, eventuelt trassatbanken, som vil blive frigjort ved betaling, hvis andet ikke følger af kontramanderings- eller krydsningsreglerne, idet **E1** er rette checkejer. Men trassenten vil på grund af sin indsigelse over for remittenten kunne kontramandere checken, således at den ikke bliver indløst. Uanset der er tale om en rekta check, vil **E1** kunne rejse checkkravet over for trassenten, som imidlertid påny vil kunne afværge betaling ved at fremsætte sin indsigelse. Herefter må **E1** rejse et almindeligt obligationsretligt krav mod remittenten, fordi **E1** ikke gennem rekta checken har fået sit vederlag.

Når trassatbanken er frigjort i forhold til rette kreditor, kan trassenten heller ikke kritisere trassatbanken for at have honoreret checken i god tro om trassentens indsigelser og debiteret beløbet på trassentens konto. Trassatbanken er derfor berettiget, men i forhold til trassenten ikke forpligtet til at tilbageføre beløbet. Vælger den at lade honoreringen stå ved magt, beholder endossatøren checkbeløbet, og trassenten må på anden måde søge sig fyldestgjort for sine indsigelser over for remittenten.

Anderledes hvis checken var falsk, idet den anførte trassent som ved almindelige checks kan forlange, at hans konto ikke belastes med checkbeløbet.

Der kan ikke antages at gælde særlige frister for at gøre indsigelserne gældende, men de kan naturligvis bortfalde ved passivitet eller ved en adfærd, som antages at indeholde et egentligt afkald på at gøre indsigelserne gældende.

4.1.2. Rekta endossement

Har trassenten udstedt en almindelig check, der senere er forsynet med et rekta endossement, finder de i Kapitel 4, Afsnit 2 anførte regler uændret anvendelse, dvs. trassenten fortaber sine indsigelser over for enhver checkerhverver, som opfylder negotiabilitetsbetingelserne, alene bortset fra remittenten, som ikke kan fortrænge trassentens indsigelser. Checkregres kan iværksættes mod alle led i omsætningskæden, bortset fra den, der har påført rekta endossementet, medmindre kravet rejses af hans endossatar. I forhold til trassentens indsigelser er rekta endossementet derfor uden betydning.

4.2. Endossenter

4.2.1. Rekta checks

Har trassenten udstedt en rekta check, som omsættes under omstændigheder, hvor en endossent kan rejse indsigelse mod grundlaget for hans endossement til endossataren, berører disse indsigelser i almindelighed ikke hverken checkens indløsning eller honorering i trassatbanken eller eventuel checkregres mod trassenten, som ikke har indsigelser mod betalingen og blot vil sikre sig, at han bliver frigjort for sin forpligtelse ved trassatbankens udbetaling af checkbeløbet.

Endossenten kan forsøge at få checken tilbagegivet fra endossataren eller senere checkerhververe, men lykkes det ikke, kan han ikke kontramandere checken, hverken på egne eller trassentens vegne. Han kan derimod rette henvendelse til trassatbanken og gøre opmærksom på sit krav og gøre gældende, at han er rette checkejer, hvorved han muligvis bringer trassatbanken i en sådan ond tro, at den ikke udbetaler checkbeløbet. Herefter kan det ved en retssag afgøres, hvem der har ret til checken og dermed checkbeløbet.

Der henvises i øvrigt til gennemgangen i Afsnit 5 om retten til en rekta check.

4.2.2. Rekta endossement

Opstår indsigelser mellem en endossent og hans endossatar i et tilfælde, hvor en almindelig check er forsynet med rekta endossement, finder de i Kapitel 4, Afsnit 2 anførte regler uændret anvendelse, dvs. endossenten fortaber sine indsigelser over for enhver checkerhverver, som opfylder negotiabilitetsbetingelserne, alene bortset fra hans egen endossatar. Er det imidlertid den endossent, der har påført rekta endossementet, der har fået indsigelserne, betyder rekta endossementet, at der ikke indtræder negotiabilitetsvirkning i forhold til ham, allerede fordi efterfølgende checkerhververe slet ikke kan fremsætte noget krav over for ham som checkskyldner. I forhold til hans egen endossatar bevarer endossenten sine indsigelser, men det ville han gøre uanset der forelå et almindeligt endossement.

Vil rekta endossenten gøre gældende, at checken ikke burde være kommet ham af hænde som følge af de foreliggende indsigelser, må tvisten med den aktuelle checkbesidder afgøres efter reglerne om rettigheder, jfr. Kapitel 4, Afsnit 3. Da en check, der er forsynet med rekta endossement, ikke af den grund ophører med at være negotiabel, betyder det, at også rekta endossenten risikerer at miste retten til checken til den godtroende checkerhverver. Han må da søge sit krav mod sin endossatar fyldestgjort på anden måde.

Andre endossenter, der har indsigelse mod grundlaget for deres endossement, er stillet ganske som om der var tale om en almindelig check, jfr.

bemærkningerne om endossentens indsigelser mod checkerhvervelsen i Kapitel 4, Afsnit 3.

Som det ses er indsigelser imod overdragelseshandlingen et spørgsmål om retten til checken, bortset fra indsigelser, der fremsættes over for den umiddelbare endossatar.

Bliver checken stjålet, har tyven ikke noget krav mod den, fra hvem checken er stjålet, og enhver, der erhverver checken fra tyven, uanset erhververen måtte være i god tro om, at tyven er rette checkejer, må tåle, at den bestjålne gør sin betalingsindsigelse gældende begrundet i, at hans endossement på checken er falsk. Dette er imidlertid ikke særegent for rekta checken eller for rekta endossenten, men gælder også for almindelige negotiable checks. Andre stærke indsigelser er omtalt i Kapitel 4, Afsnit 2.2.

Når det ikke er trassenten, der har en betalingsindsigelse over for remittenten, er det for trassenten blot et spørgsmål om at betale til rette kreditor eller dog med frigørende virkning. Konstateres det, at en check er blevet stjålet på vej til eller hos remittenten eller en senere checkerhverver, kan man anmode trassenten om at kontramandere checken. Er der tale om en rekta check, som er kontramanderet, inden den bliver præsenteret til betaling i trassatbanken, vil trassatbanken returnere checken til indløsende bank, som på sin side returnerer checken til sin kunde o.s.v. indtil checken havner hos den endossatar, der ikke kan identificere sin endossent, f.eks. den, der erhvervede checken fra tyven. Herefter må det afgøres mellem checkbesidderen og den bestjålne, hvem der har ret til checken, som trassenten da må betale til eller bede trassatbanken om nu at honorere checken over for den rette ejer. På denne måde sikrer trassenten sig indirekte, at rette vedkommende får betaling af checkbeløbet.

Der er ikke tale om egentlig checkregres i denne situation, når checken vandrer tilbage gennem transportrækken. Grundlaget for denne proces er vanhjemmel med deraf følgende ophævelse af overdragelsen og tilbagebetaling af det beløb – eller værdien af den ydelse – som checken var hel eller delvis betaling for.

4.2.3. *Nomen esse verum*, Gbl. § 9

Uanset endossenten ikke hæfter som checkskyldner over for en senere erhverver af en rekta check, kan endossenten blive pålagt en tilsvarende hæftelse i medfør af princippet i Gbl. § 9.³ Ifølge denne bestemmelse må den, der overdrager en fordring, på rent objektivt grundlag indestå for,

3. Jfr. A. Helper, Vekselloven og Checkloven af 1932, p. 81 (om veksler).

at den overdragne fordring består på overdragelsestidspunktet, jfr. Kapitel 1, Afsnit 2.7. Denne regel, som er udtryk for et almindeligt obligationsretligt princip, må finde anvendelse også ved overdragelse af rekta checks.

Er trassenten blevet besveget til at udstede checken, selv om han aldrig fik den ydelse, checken skulle være betaling for, kan trassenten fremsætte denne indsigelse over for enhver, der vil kræve checkbeløbet betalt. Er checken vandret gennem flere led, vil en endossent, der har været i god tro om denne indsigelse, kunne gøres ansvarlig over for sin endossatar eller en senere endossatar som følge af sin indeståelse for, at der var en fordring mod trassenten knyttet til rekta checken med det indhold, der fremgår af checken. På grund af trassentens indsigelse bestod en sådan fordring ikke, og endossenten må derfor erstatte endossataren det beløb, der kunne være krævet betalt hos trassenten, jfr. tilsvarende *Preben Lyngsø*, Gældsbrevsloven, p. 72.

Endossenten er imidlertid som nævnt ikke egentlig checkskyldner, medmindre han har givet skadesløs transport eller tegnet aval for trassenten på rekta checken.

5. Legitimation

5.1. Rekta checks

Når en rekta check søges indløst i en bank, herunder trassatbanken, bliver spørgsmålet om, hvem banken kan betale til med frigørende virkning, langt vanskeligere end ved indløsning af negotiable checks.

Som anført i Kapitel 4, Afsnit 5, sikrer negotiabilitetsreglerne og sammenhængen med Chl. §§ 19 og 35, jfr. Chl. §§ 21 og 22, at den, der præsenterer en check med en i formen lovlig adkomst, allerede i kraft af negotiabilitetsreglerne vil være rette kreditor for checkbeløbet, således at trassatbanken med frigørende virkning kan betale checkbeløbet til denne. Samme resultat nås imidlertid i almindelighed gennem legitimationsreglerne, selv om checkindehaveren hverken ved den interne aftale skulle være rette kreditor eller gennem eksstinktion være blevet det.

En anden bank, der indløser en check med henblik på at få den honoreret i trassatbanken, er ikke beskyttet af legitimationsreglerne, men også her vil eksstinktionsreglerne i almindelighed sikre, at banken erhverver ret til checken, selv om indløseren ikke skulle være rette kreditor, således at banken derefter kan få checkbeløbet udbetalt.

Såvel legitimation som eksstinktion forudsætter, at der foreligger god tro om, at der foreligger berettigelse, men den gode tro er opfyldt, selv om der er udvist en simpel uagtsomhed.

Ihændehaveelse af checken sikrer samtidig, at ingen anden kan opfylde betingelserne for legitimation til at få checkbeløbet udbetalt uden at være rette kreditor.

Det står fast, at Chl. § 19 ikke finder anvendelse på rekta checks, og ihændehaveelse af en rekta check med en sammenhængende kæde af endossermenter er ikke tilstrækkeligt til, at checkbesidderen er legitimeret til at modtage betalingen med frigørende virkning for trassatbanken. Der er heller ingen eksstinktionsvirkning knyttet til overdragelse af en rekta check, som kan skabe materiel ret for erhververen, selv om overdrageren ikke var rette checkejer. Hertil kommer, at der kun er én checkskyldner for en rekta check, nemlig trassenten, og denne bevarer alle indsigelser mod betalingen fra det underliggende forhold, hvorved det dog må bemærkes, at man altid kan rejse krav mod sin egen endossent, ligesom der opstår mulighed for at rette et krav begrundet i Gbl. § 9 mod en endossent. Disse regler kan gøre det betænkeligt at indløse en rekta check uden en anden tilfredsstillende legitimationsregel.

Man må formentlig opstille den regel, at en rekta check kun kan betales med frigørende virkning til rette ejer eller til remittenten, som stadig har checken i sin besiddelse.

Knut Rodhe, Checkrätt, p.33, og *Johnny Herre og Gunnar Karnell*, Check- och Växelrätt, p.31, udtaler i overensstemmelse hermed, at indløsning af en endosseret rekta check forekommer at indebære en sådan risiko, at pengeinstituttet ikke kan antages at være forpligtet dertil. Nu er en bank aldrig forpligtet til at indløse checks fra andre end kontohaveren⁴, men udtalelsen må antages at dække over, at endossatoren ikke kan påregne, at banken vil honorere en endosseret rekta check.

Det ubetingede krav om ihændehaveelse som betingelse for legitimation ved rekta checks beror på de checkretlige regler, hvorefter checken skal udleveres til indløsende pengeinstitut eller trassatbanken med endosserment eller kvitteringspåtegning, når checken honoreres, jfr. Chl. § 34, stk.1. Den omstændighed, at en anden end remittenten har rekta checken i hænde, må umiddelbart give indløsende pengeinstitut eller trassatbanken anledning til at nære tvivl om, at remittenten er rette checkejer, og remittenten kan i hvert fald ikke forlange checkbeløbet udbetalt hos trassatbanken – og slet ikke af indløsende pengeinstitut – uden at præsentere checken og give den sin kvitteringspåtegning. Remittenten kan i det hø-

4. Jfr. *Hessler*, Obehöriga förfaren den med värdepapper, p.81, *Tiberg & Lennhamner*, Skuldebrev, växel och check, p.127, samt Kapitel 1, Afsnit 2.5.

jeste opnå, at han ved at præsentere sin ret for trassatbanken, eventuelt gennem indløsende pengeinstitut, formår trassatbanken til at nægte at indløse checken for en anden, uanset den ikke er kontramanderet, hvilket trassatbanken i forhold til checkindehaver som nævnt altid er berettiget til, uanset om der foreligger en rekta check eller en almindelig check.

Når en bank, herunder trassatbanken, skal tage stilling til, om checken skal honoreres, må den være opmærksom på, at banken, hvis den tager fejl, risikerer selv at måtte bære tabet derved, idet indløsende bank ikke kan få rekta checken honoreret i trassatbanken, eller trassatbanken ikke kan debitere trassentens konto for checkbeløbet. Er checken ikke erhvervet på rette måde, men alligevel honoreret af trassatbanken, kan rette checkejer kræve betaling hos trassenten. Har trassatbanken udbetalt beløbet til nogen, som ikke har været legitimeret, må trassatbanken påny kreditere beløbet på trassentens konto.

Har remittenten overdraget retten til rekta checken, men endnu ikke givet den påtegning derom og beholdt checken, hvorefter han – i strid med den indgåede aftale – selv hæver checken, vil han i overensstemmelse med princippet i Gbl. § 29 som tidligere checkejer fortsat have legitimation til at modtage checkbeløbet, såfremt trassatbanken er i god tro om, at han stadig er rette ejer, smh. Chl. § 35, således som denne bestemmelse må udfyldes med god tros kravet, jfr. Kapitel 4, Afsnit 5. Den gode tro vil ikke være til stede, hvis trassatbanken er i simpel uagtsomhed, da rekta checken ikke er negotiabel.

Med en sådan legitimationsregel for rekta checks vil det være meget vanskeligt at endossere rekta checks, hvilket naturligvis også er meningen.

Det må antages, at indløsende pengeinstitut og trassatbanken ikke i forhold til rette checkejer kan blive frigjort ved at udbetale checksummen til den, der uden at være remittent præsenterer checken med en i formen lovlig adkomst dokumenteret gennem en sammenhængende kæde af endosser, selvom banken ikke udviser uagtsomhed angående checkindehavers materielle berettigelse til at få checken honoreret. En modsat regel ville nemlig betyde, at checkindehaver alligevel ville blive stillet, som om han ekstingverede retten til checken, og dette kan ikke antages at have været meningen med at acceptere udstedelse af rekta checks.

Når trassatbanken har betalt til den legitimerede checkindehaver, vil trassenten også være frigjort ved trassatbankens betaling. Rette checkejer må herefter kræve erstatning hos den legitimerede, som materielt uberettiget

og reelt svigagtigt har formået trassatbanken til at udbetale checkbeløbet til sig på trods af, at han har overdraget retten hertil til en anden.

Bliver checken ikke indløst, vil et betalingskrav kunne tænkes rettet mod trassenten, men i den situation må det antages, at der er skabt en sådan opmærksomhed om ejerforholdet, at det ikke kan tænkes, at trassenten vil eller kan betale med frigørende virkning til andre end rette checkejere, ej heller til den tilsyneladende remittent, når trassatbanken allerede har nægtet at honorere checken på grund af tvivl om berettigelsen. Sådan betalingsvægring kan under de foreliggende omstændigheder ikke betragtes som misligholdelse, når checkindehaveren ikke kan forelægge uomtvistede beviser for, at han er rette checkindehaver. I givet fald må checkskyldneren foretage deponering i henhold til deponeringsloven eller lade checkindehaveren iværksætte retsskridt. Betaler han da til den, han af fodedretten pålægges at betale til, vil betalingen være frigørende.

Konklusionen er derfor, at en checkskyldner i praksis altid vil være sikker på ikke at skulle betale en rekta check, medmindre det samtidig sker med frigørende virkning.

Er checken krydset, skal indløsende pengeinstitut, herunder eventuelt trassatbanken tillige iagttage reglerne i Chl. § 38, jfr. Kapitel 3, Afsnit 2.

Der kan ikke antages at gælde særlige frister for at gøre gældende, at trassatbanken har udbetalt checksummen til en person, som ikke var legitimeret til at modtage beløbet. Der kan naturligvis ske bortfald ved passivitet eller ved en adfærd, som antages at indeholde et egentligt afkald på at gøre indsigelserne gældende, og der kan også antages at foreligge egen skyld eller accept af risiko ved at undlade at forsøge at få checken kontramanderet, når man burde indse, at man havde mistet checken. Spørgsmålet må afgøres konkret, men udgangspunktet vil formentlig være, at der skal meget til for at rette checkejers krav bortfalder, når banken ikke har udbetalt beløbet i overensstemmelse med legitimationsreglen.

5.2. Rekta endossement

Der gælder ikke særlige legitimationsregler for checks, som ikke er udstedt som rekta checks, men senere endosseret ved rekta endossement. Indløsende pengeinstitut og trassatbanken kan således påberåbe sig de almindelige negotiabilitetsregler, også i forhold til den endossatar, som er begunstiget af rekta endossementet, og trassatbanken er frigjort ved betaling under iagttagelse af Chl. §§ 19 og 35, jfr. Kapitel 4, Afsnit 5.

6. Eksstinktion af retten til checken

6.1. *Rekta checks*

Rekta checks er ikke negotiable, og alle led i overdragelseskæden kan hævde for sit vedkommende at have erhvervet checken ved en gyldig overdragelse fra den, som var materielt berettiget til at råde over checken, men at checken derefter er kommet på afveje, således at den nuværende checkindehaver ikke har hjemmel til at gøre checkkravet gældende, hverken ved indløsning i en bank eller ved regreskrav over for trassenten.

Når den pågældende materielt berettigede checkejer konstaterer, hvem der er i besiddelse af checken, kan han derfor forlange den udleveret med henblik på selv at kræve checkbeløbet betalt, eller han kan kræve checken annulleret eller bede trassenten kontramandere den med henblik på at få udstedt en ny check. Har en bank, herunder trassatbanken, allerede udbetalt checkbeløbet til en anden, er denne betaling til en endossatar som anført i Afsnit 5 ikke frigørende, ligesom trassentens konto ikke kan debiteres for dette beløb, og der er derfor mulighed for, at rette checkejer efterfølgende får checken honoreret, uden at trassenten lider tab.

Denne regel er i første omgang en betryggelse af rette checkejerens rettigheder, men også en beskyttelse af trassentens retsstilling, hvis checken kommer på afveje, inden den kommer frem til remittenten, idet trassenten først da er frigjort for sin betalingsforpligtelse. Kunne trediemand ekstingvere retten til checken, ville trassenten i en sådan situation være udsat for dels at måtte betale checkbeløbet til den ekstingverende trediemand, dels – og uden sammenhæng med de checkretlige regler – at måtte betale beløbet til den oprindelige remittent påny.

Den omstændighed, at rekta checks ikke er negotiable, således at den godtroende erhverver ikke i medfør af Chl. § 21 kan ekstingvere retten til checken, har også betydning for indløsende pengeinstitut og navnlig for trassatbanken, idet der som nævnt i Afsnit 5 gælder andre legitimationsregler ved rekta checks, og banken bliver derfor kun frigjort ved betaling til rette checkejer eller til remittenten, som stadig har checken i sin besiddelse, såfremt banken er i god tro om berettigelsen til checkbeløbet. Det kan efter omstændighederne betyde, at trassatbanken må afvise at honorere en rekta check, når der kan være tvivl om indløserens berettigelse.

6.2. *Rekta endorsement*

Er checken kommet på afveje fra den, som har forsynet checken med et rekta endorsement, inden checken er modtaget af endossataren, og checken derefter forsynes med et almindeligt endorsement, hvor rekta

endossatarens navn forfalskes, vil den efterfølgende godtroende checkindehaver trods rekta endossementet ekstingvere retten til checken. Bliver den indløst, lider rekta endossenten et tab. Bliver checken imidlertid kontramanderet, inden den bliver indløst, kan checkregressen gennemføres fuldt ud mod alle checkskyldnere, alene bortset fra rekta endossenten, som kun kan mødes med et krav fra den, han selv har endosseret checken til, og den pågældende endossatar indgår ikke i checkkæden, da han aldrig modtog checken, og for at hjemle retten videre måtte hans navn forfalskes. Rekta endossenten kan imidlertid heller ikke blive mødt med et krav, da retten hertil kun tilkommer hans egen endossatar.

Ligesom et rekta endossement sikrer den pågældende endossent selv mod at blive mødt med større krav, end hans egen endossatar havde, sikrer rekta endossementet sin endossent mod betaling overhovedet, hvis checken mistes, efter at den er forsynet med rekta endossement.

7. Trassatbankens debitering af trassentens konto

7.1. Rekta check

Trassatbanken har samme adgang til at debitere rekta checks som almindelige checks på trassentens konto, såfremt trassatbanken har honoreret checken med rette.

Der er imidlertid den væsentlige forskel mellem almindelige checks og rekta checks, *at* checkindehaver ikke kan ekstingvere andres bedre ret til checken og dermed blive rette ejer af checken, og *at* der ikke ved rekta checks gælder reelle legitimationsregler, som gør det muligt for trassatbanken at blive frigjort ved betaling til andre end den materielt rette checkejer eller til remittenten, som stadig har checken i sin besiddelse.

Trassatbanken kan derfor i vidt omfang komme til at honorere en rekta check på egen risiko, således at der ikke er adgang til at debitere trassentens konto for beløbet.

Der kan som nævnt ikke antages at gælde særlige frister for kontohaverens indsigelse mod, at hans konto er blevet debiteret et beløb på grundlag af en rekta check, over for hvilken han har en gyldig betalingsindsigelse. Der henvises til bemærkningerne i Afsnit 4.1.1 om trassentens og andre checkskyldneres indsigelse mod betaling.

7.2. Rekta endorsement

Der gælder ikke særlige legitimationsregler for checks, som er endosseret ved rekta endorsement. Indløsende pengeinstitut og trassatbanken bliver således frigjort ved betaling under iagttagelse af Chl. §§ 19 og 35. Er checken krydset, skal indløsende pengeinstitut, eventuelt trassatbanken, tillige iagttage reglerne i Chl. § 38.

Hertil kommer, at den godtroende checkretlige erhverver af en check kan ekstingvere trediemands bedre ret til checken i medfør af Chl. § 21, selv om checken er forsynet med et rekta endorsement, jvf. Afsnit 6.2.

Trassatbanken har derfor stort set samme adgang til at blive frigjort ved sin betaling, således at beløbet kan debiteres trassentens konto, selv om den indløste check var forsynet med et rekta endorsement.

Er rekta endorsementet påført af den, som får checken indløst, er der slet ingen forskel på de checkretlige regler for sådanne checks og almindelige checks.

8. Sammenfatning

Det er muligt, at der i særlige situationer bør anvendes rekta checks, men der må advares mod i øvrigt at udbrede anvendelsen af rekta checks, end-sige gøre det til hovedreglen at udstede checks som rekta checks. Reglerne herom i checkloven er så få og uklare, at det helt vil sabotere checksystemet, hvilket specielt i Danmark vil være til stor skade for et ellers effektivt fungerende betalingssystem med meget udbredt anvendelse af checks som betalingsmiddel. Den sikkerhed, der tilvejebringes for trassenten, har sit modstykke i en usikkerhed for erhververen og for trassatbanken, som i sin yderste konsekvens kan betyde, at bankerne vil nægte at honorere sådanne checks. Sker det har trassenten ikke opnået sit mål.

Kapitel 7

Checkens forældelse

1. Checkretlig forældelse

Chl. § 52 indeholder en særlig kort forældelsesfrist for de checkretlige krav, som kan fremsættes af checkindehaveren og en checkskyldner, der har indløst checken, jfr. Chl. §§ 45 og 46. Mens den almindelige forældelsesfrist for fordringer i dansk ret i henhold til *forældelsesloven* af 22.december 1908 (1908-forældelsesloven) er på 5 år fra forfaldsdagen, forældes checkindehaverens krav mod endossenterne, trassenten og andre checkskyldnere, herunder avalisten, på seks måneder fra udløbet af forevisningsfristen, og kravet fra en checkskyldner, der har indløst checken, mod andre checkskyldnerne forældes på seks måneder fra den dag, da han indløste checken, eller da forældelsen blev afbrudt overfor ham, jfr. Chl. § 53.

Den særlige checkretlige forældelsesfrist er således fælles for alle checkkrav **6 måneder**, men **udgangspunktet** er forskelligt, alt efter om der er tale om checkindehaverens krav eller en checkindløseres krav.

1.1. Forældelsesfristens begyndelsestidspunkt

1.1.1. Checkindehaverens regreskrav

Forældelsesfristen for checkindehaverens krav regnes fra udløbet af forevisningsfristen, jfr. Chl. § 29 og bemærkningerne til forevisningsfristen i Kapitel 5, Afsnit 3.1.

Forevisningsfristen for indenlandske checks er 20 dage fra udstedelsesdatoen. Det samme gælder checks udstedt i Europa og Middelhavslandene, der er betalbare i Danmark. For andre checks er forevisningsfristen 70 dage.

Falder forevisningsfristens udløb på en lørdag, en søndag eller anden helligdag, udskydes fristen til næste søgnedag, jfr. Chl. § 55, stk.2 & 3. I overensstemmelse med den almindelige bestemmelse i Chl. § 55, stk.4, medregnes selve den dag, da forevisningsfristen udløber, ikke ved beregning af forældelsesfristen.

1.1.2. Checkindløserens regreskrav

Forældelsesfristen for den checkskyldner, der har indløst checken, regnes fra den dag, da han indløste checken, eller da forældelsen blev afbrudt over for ham. Er forældelse blevet afbrudt efter reglerne i Chl. § 53, men

har checkskyldneren derefter betalt checkbeløbet, uden at der er afsagt dom eller foreligger en retsakt i fogedrettens regi, må forældelsesfristen regnes fra det første af disse tidspunkter.

En checkskylder som anført i Chl. § 52, stk.2, må forstås på samme måde som i Chl. § 46, således at det er uden betydning, om hans regreskrav er opstået som følge af iværksat checkregres eller frivillig betaling, jfr. bemærkningerne i Kapitel 5, Afsnit 7.2 om, hvem der har et checkkrav.

1.2. Forældelsesfristens længde

Forældelsesfristen er som anført 6 måneder.

Udløber forevisningsfristen den 25.maj, regnes forældelsen af checkindehaverens krav fra den 26.maj, og forældelse er indtrådt, hvis der ikke er sket afbrydelse af forældelsen inden den 26.november, dvs. senest den 25.november inden for det tidspunkt på dagen, hvor sådanne afbrydelseshandlinger kan foretages, jfr. Afsnit 1.3 nedenfor.

Tilsvarende gælder for checkskyldneren, hvis hans betaling eller afbrydelse af forældelse over for ham er sket den 25.maj.

Der opstår et særligt spørgsmål, når forældelsesfristen skal regnes fra en dag, som ikke findes 6 måneder senere, f.eks. den 30.august. Det må da antages, at forældelsesfristen udløber den 28. februar i det følgende år¹ (eller 29. februar i skudår), jfr. princippet i Vxl. § 36, stk.1, 2.pkt. Forældelsesfristen kan i hvert fald ikke udløbe senere end 1.marts, som ville være fristen regnet fra den 1.september. Tilsvarende må det antages, at 6-måneders fristen fra den 31.marts udløber den 30.september.

Smh. *Ussing*, Alm.Del p. 383 om beregning af forældelsesfrister.

Disse finere nuancer blegner dog ved siden af bestemmelsen i Chl. § 53 om, hvorledes forældelse afbrydes, jfr. Afsnit 1.3.

Det er diskuteret, om Chl. § 55, stk.2 og 3, også kan anvendes på forældelsesfristen, jfr. til støtte for dette standpunkt *Lyngsø*, Checkret p. 206. Dette må dog anses for tvivlsomt.

Det er ikke den almindeligt gældende retsopfattelse, at en forældelsesfrist, der udløber en søndag, udskydes til den følgende søgnedag, jfr. endnu utrykt **Sø- og Handelsretsdom 21. september 1998** om skade på lasten under søtransport [S-0015-97]. Det er heller ikke klart, at Chl. § 55, stk.2 med ordene »frist loven foreskriver for udøvelse af checkretlige handlinger« omfatter afbrydelse af forældelse, jfr. tilsvarende tvivlende *A. Helper*, Vekselloven og Checkloven af 1932, p.270, uanset han i.c. p.257 støtter det standpunkt *Lyngsø* indtager. Som netop anført bør man under hensyn til usikkerheden om, hvornår forældelsens afbrydelse finder sted ved at

1. Jfr. tilsvarende *Lyngsø*, Checkret p. 206.

forkyndelse sker, jfr. Afsnit 1.3, være i så god tid, at dette fortolkningsproblem ikke bliver afgørende.

1.3. Afbrydelse af forældelse

Reglerne om afbrydelse af forældelse er ikke bundet af Checkkonventionen, idet reglerne herom var ganske forskellige i konventionslandene, og det var ikke muligt at komme til en fælles opfattelse. Der er derfor givet de enkelte lande mulighed for selv at afgøre, hvorledes forældelsen skal afbrydes. For dansk rets vedkommende afbrydes forældelse af checkkrav over for checkskyldnere med hjemsted i Danmark på den i Chl. § 53, stk.1, anførte måde:

- 1) ved forkyndelse af stævning i checksøgsmålet,
- 2) ved de i Rpl. § 279, stk. 2² nævnte handlinger, eller
- 3) ved checkfordringens anmeldelse i skyldnerens under offentlig behandling stående bo
- 4) ved at den, mod hvem sådant søgsmål er rejst, indvarsler en formand for processens skyld (litis denunciatio).

1.3.1. *Forkyndelse af stævning*

Forældelse kan afbrydes ved forkyndelse af stævning i checksøgsmålet. Efter at den hurtige retsforfølgning i Rpl. Kap. 41 er bortfaldet med virkning fra den 1.juli 1986, er det ikke mere praktisk at udtage stævning til betaling af checkkravet. Bestemmelsen må imidlertid forstås på den måde, at også forkyndelse af rekvisition til iværksættelse af andre retsskridt, f.eks. arrest og udlægsforretning, kan afbryde forældelsen, jfr. om arrest for vekselkrav **UFR 1901. 716 HSt** og *A. Helper*, Vekselloven og Checkloven af 1932, p.261.

Formuleringen af Chl. § 53, stk.1, kan ikke antages at have taget stilling imod at anerkende også den almindelige udlægsforretning som tilstrækkelig til at afbryde forældelsen. Det var først i 1976, Rpl. § 478 blev ændret, således at checks kunne danne umiddelbart fundament for udlæg. Checkloven har derfor ikke kunnet tage højde for denne mulighed.

Denne måde at afbryde forældelse på svarer ikke til reglen i 1908-forældelseslovens § 2, hvorefter forældelsen afbrydes ved skyldnerens erkendelse af gælden eller ved at der foretages retslige skridt mod ham til erhvervelse af forlig, dom eller anden retsafgørelse. Dette forstås således, at stævning skal være indleveret til retten inden for rettens kontortid senest på forældelsesfristens sidste dag, jfr. *Ussing*, *Alm.Del*

2. Jfr. nu Rpl. §§ 359 og 360, stk. 1.

p.410. Dette er også den regel, der foreskrives, når der i nutiden lovgives om forældelsesfrister og deres afbrydelse, jfr. f.eks. lov 371 af 7.juni 1989 om produktansvar, § 14, og lov nr. 225 af 6.april 1994 om erstatning for miljøskader, § 6. Checkloven opretholdt derimod den regel, der var gældende i 1880-veksellovens § 80, som ved 1897-checklovens § 3 også fandt anvendelse på forældelse af checkkrav.

Forkyndelse af stævning kaldes i procesretten **tingfæstning** af sagen.

Dette begreb anvendes i retsplejeloven kun enkelte steder i strafferetsplejen, men forkyndelse af stævning tillægges fortsat betydning også i den civile retspleje. Således skal en stævning i medfør af Rpl. § 350 forkyndes for sagsøgte, som herefter får en frist på mindst 2 uger *fra forkyndelsen* til at svare i sagen. Herudover tillægges stævningens forkyndelse f.eks. betydning for værneting efter Rpl. § 246.

Forkyndelse af stævning kan ske ved stævningsmand eller ved brev- eller postforkyndelse, jfr. Rpl. § 155. Forkyndelse ved stævningsmand og postforkyndelse med afleveringsattest forudsætter, at den pågældende eller nogen, som i medfør af Rpl. § 157 kan modtage forkyndelsen for ham, antræffes. Brevforkyndelse forudsættes, at den pågældende kvitterer for modtagelsen og returnerer denne kvittering. Modtagelse anses sket den dato, modtageren har anført ved sin underskrift, dog senest datoen for poststempellet på tilbagesendelsen, jfr. Rpl. § 156. Som sidste udvej kan forkyndelse ske gennem Statstidende, jfr. Rpl. § 159. Datoen for indrykningen i Statstidende er her afgørende.

Der kan gå nogen tid fra indlevering af stævning eller rekvisition til retten og indtil dokumentet er forkyndt for checkskyldneren. Man må derfor sørge for ikke at vente til sidste øjeblik med at tage skridt til at afbryde forældelsen på denne måde.

1.3.2. *Tingfæstelse af modkrav*

Afbrydelse af forældelsen ved de i Rpl. § 279, stk. 2 nævnte handlinger, der nu er indeholdt i Rpl. § 359, 2.pkt., jfr. § 360, kan ske, når checkkravet fremsættes som modkrav enten

- a) i et retsmøde, hvor sagsøgeren var repræsenteret, eller
- b) i et processkrift, der er forkyndt for sagsøgeren,

Sagsøgeren må i denne forbindelse forstås som den checkskyldner, checkkravet ønskes fremsat imod. Verserer en sag mellem checkskyldneren som sagsøger og den regressøgende som sagsøgt, kan checkkravet inddrages under denne sag efter reglerne om *objektiv kumulation*, jfr. Rpl. § 249, stk.2. Det i da tingfæstning af modkravet, der er afgørende for, om kravet er fremsat rettidigt i forhold til forældelsesreglerne.

1.3.3. Anmeldelse i offentligt bo

Det er i overensstemmelse med praksis efter 1908-forældelsesloven, at også anmeldelse i konkursboer og dødsboer anses som foretagelse af retlige skridt, der afbryder forældelse, jfr. *Ussing*, Alm.Del p. 410. Dette er udtrykkeligt præciseret i Chl. § 53 forsåvidt angår afbrydelse af den checkretlige forældelse.

Konkursboer er altid undergivet offentlig behandling ved skifteretten ved en af den ansat medhjælper. Det må sidestilles hermed, at der sker anmeldelse i et tvangsakkordbo uden for konkurs, som blev indført med 1977-konkursloven, der trådte i kraft den 1.april 1978. Også dødsboer kan være undergivet offentlig behandling. Det skal ske, hvis boet er insolvent, hvis blot en arving anmoder derom, eller hvis afdøde ved testamente har bestemt, at boet skal behandles ved bobestyrer, jfr. lov om skifte af dødsboer, § 36. Indsættelse af executor efter de tidligere gældende regler anses som anmodning om bobehandling ved bobestyrer. Anmeldelse i boer, der udleveres til privat skifte, til hensiddent i uskiftet bo eller til dækning af begravelsesomkostningerne, afbryder derimod ikke forældelsen.

1.3.4. *Litis denunciation*

Chl. § 53 bestemmer udtrykkeligt, at også *litis denunciation* eller procesunderretning under en allerede verserende sag kan afbryde forældelsen.

Dette var også tilfældet ifølge 1880-veksellovens § 80 og dermed 1897-checkloven i overensstemmelse med, at forældelse efter *DL 5-14-4*, som var den dagældende generelle forældelsesbestemmelse, kunne afbrydes ved *påmindelse*. Dette synes nu også at være almindeligt anerkendt efter 1908-forældelsesloven, jfr. *Bernhard Gomard*, Civilprocessen, p. 330, og **UFR 1979. 402 VL**. Ganske sikkert er resultatet dog ikke uden lovstøtte, og selv på baggrund af bestemmelsen i Chl. § 53 må det antages, at retsvirkningen af procesunderretningen muligvis beror på den allerede verserende sag, på indholdet af procesunderretningen og på hvorledes *litis denunciatus* reagerer på procesunderretningen. Foretages procesunderretning til en verserende checkregressag, må betingelserne for afbrydelse af forældelse dog altid være opfyldt.

Under hensyn til indholdet af Chl. § 53, stk.1, må det antages, at *litis denunciationen* skal *forkyndes* for checkskyldneren.

1.3.5. *Udenlandske checkskyldnere*

Mens afbrydelse af forældelse af checkkrav over for checkskyldnere med hjemsted i Danmark som nævnt er reguleret af Chl. § 53, stk.1, regulerer Chl. § 53, stk. 2, afbrydelse af checkforældelse, når checkskyldneren har sit hjemsted i et andet land.

Afbrydelse sker da ved stævning til den udenlandske domstol i det land, hvor han har hjemsted, enten hvis stævningen er forkyndt for ham personlig, eller hvis han uden at gøre indsigelse imod domstolens kompetence tager til genmæle i sagen. Litis denunciation til udenlandsk domstol afbryder forældelsen under samme betingelser som forkyndelse af stævning. Endelig anerkendes også fremsættelse af checkkravet som modkrav under en ved udenlandsk domstol verserende sag efter den på stedet gældende lovgivning.

Chl. § 53, stk. 3, tillader endvidere, at forældelse afbrydes ved anmeldelse i skyldnerens i udlandet under offentlig behandling stående bo, hvis skyldneren ved bobehandlingsens åbning var bosat i vedkommende land.

1.4. Suspension

Der er ikke i Chl. § 53 givet nogen almindelig suspensionsregel svarende til 1908-forældelseslovens § 3, men Chl. 53, stk. 6, indeholder den bestemmelse, at checkretten bevares, hvis det bliver umuligt at foretage de nødvendige handlinger til afbrydelse af forældelsen som følge af hindringer som omhandlet i Chl. § 48, dvs. hvis der indtræder en uovervindelig hindring, beskrevet som indenlandsk eller udenlandsk lovforskrift eller andre tilfælde af vis major.

Dette er en meget snæver force majeure bestemmelse. Der henvises til bemærkningerne herom i Kapitel 5, Afsnit 4.2.

Når forældelsesfristen suspenderes af vis major, løber der endnu en måned efter hindringens ophør, inden for hvilken afbrydelse kan ske. Er der endnu en periode tilbage af den oprindelige 6 måneders forældelsesfrist, vil afbrydelse inden dennes udløb dog være rettidig.

1.5. Retsvirkning af forældelse

Når forældelse er indtrådt, afskæres checkindehaveren eller den indfrieende checkskyldner fra at iværksætte checkregres efter reglerne i Chl. §§ 40 ff. Det betyder ikke, at ethvert krav nødvendigvis er bortfaldet, idet der kan være mulighed for i stedet at gennemføre et **berigelseskra**v, jfr. Afsnit 2 nedenfor.

Denne retsvirkning indtræder over for alle checkskyldnere, over for hvem der ikke er sket rettidig afbrydelse, idet Chl. § 53, stk. 4, udtrykkeligt bestemmer, at afbrydelse af forældelsen over for en checkskyldner ikke har retsvirkning i forhold til andre checkskyldnere end dem, mod hvem afbrydelseshandlingen er foretaget.

Derimod kan alle, der har tegnet deres navn på checken forud for den checkindehaver eller checkindløser, der har afbrudt forældelsen i forhold til en checkskyldner, påberåbe sig denne afbrydelse.

Det forudsætter naturligvis, at den pågældende selv stadig er checkskyldner, idet forældelse også er afbrudt i forhold til ham, og at han har erhvervet checken efter den checkskyldner, over for hvem en anden har afbrudt forældelsen, idet han ellers ikke har noget krav mod den pågældende.

Bestemmelsen i Chl. § 53, stk.4, betyder bl.a., at der må ske selvstændig afbrydelse af forældelse over for en avalist, idet det ikke er tilstrækkeligt at afbryde forældelsen over for den checkskyldner, han har tegnet aval for.

Når forældelse er afbrudt efter 1908-forældelsesloven, skal kravet forfølges og uden uforholdent ophold til erhvervelse af forlig, dom eller anden retsafgørelse. Da afbrydelse af forældelse af checkkravet altid sker ved, at kravet indbringes for retten, stilles der ikke i forhold til den regressøgende noget selvstændigt krav om sagens fremme, idet dette overlades til retten.

Hæves sagen, eller afvises kravet af formelle grunde, f.eks. udeblivelse fra et retsmøde, er det ikke sikkert, at sagen kan anlægges påny, hvis forældelse i mellemtiden er indtrådt.

Chl. § 53, stk. 5 indeholder derimod den regel, at hvis afbrydelse af forældelse har fundet sted, uden at checksøgsmålet bringes til afslutning, begynder en ny forældelsesfrist at løbe fra den dag, da sagen sidst foretoges i retten. Der er således ikke alene tale om, at forældelsesfristen er suspenderet, mens checksagen verserer for domstolene, herunder for fogedretten eller offentlig bobehandling, men der løber en ny 6 måneders frist fra det sidste retsmøde om checkkravet.

2. Berigelseskrav

Er checkregreskravet forældet efter de i Afsnit 1 anførte regler, eller er den til dets bevaring forskrevne omgang forsumt, er checkindehaveren alligevel ikke udelukket fra som almindelig fordring at kræve, at en checkskyldner afgiver, hvad han ville blive beriget med på den regressøgendes bekostning, hvis ethvert krav bortfaldt, jfr. Chl. § 57.

Berigelseskravet kommer således på tale, hvis checken ikke er forevist rettidigt til betaling, jfr. Chl. § 29, hvis protest ikke er optaget rettidigt,

jfr. Chl. § 41, smh. § 40³, eller hvis checkkravet er forældet i medfør af Chl § 52, jfr. § 53.

Er påtegning om fritagelse for protest påført af en endossent eller en avalist, fritages kun for denne forpligtelse i forhold til den pågældende selv, jfr. Chl. § 43, stk.3, 1.pkt., 2.led. I sådanne tilfælde kan der være et egentligt checkkrav over for nogle checkskyldnere, men kun et berigelseskrav over for andre. Tilsvarende indtræder forældelse individuelt i forhold til hver enkelt checkskyldner, jfr. Chl. § 53, stk.4, både på grund af forældelsesfristens begyndelsestidspunkt og på afbrydelseshandlingen, jfr. Afsnit 1.5. Der er ikke noget krav om, at checkregressen søges gennemført før berigelseskravet gøres gældende, men er der checkskyldnere, der står foran den, et berigelseskrav kan tænkes rejst mod, vil der i almindelighed slet ikke være grundlag for et berigelseskrav.

2.1. Berigelseskravets begrundelse

De formelle krav til checkomgangen og den korte forældelsesfrist kan føre til, at checkkravet bortfalder under omstændigheder, hvor det ikke forekommer rimeligt, at den, der i sidste ende skulle have betalt checksummen, dvs. trassenten, opnår en ugrundet berigelse derved. Som noget særegent har Chl. § 57 derfor givet en bestemmelse, som giver mulighed for, at checkindehaveren kan få sit tab ved at checkkravet er bortfaldet dækket inden for den befriede checkskyldners berigelse.

Chl. § 57 er en særegen bestemmelse i dansk og nordisk ret, idet Checkkonventionen ikke indeholder nogen tilsvarende bestemmelse. Også andre retssystemer opererer ganske vist med berigelseskrav, men de bygger på andre grundsætninger end Chl. § 57.

Om berigelseskrav i almindelighed kan henvises til *A. Vinding Kruse*, Restitutioner, og særlig p. 360 f. om berigelseskrav efter Vxl. § 74 og Chl. § 57.

2.2. Kreditor for berigelseskravet

Chl. § 57 omtaler kun **checkindehaveren** som den, der kan gøre et berigelseskrav gældende. Det er da også checkindehaveren som omtalt i Chl. § 45, der har kravet, når han ikke rettidigt har forevist checken til betaling eller optaget nødvendig protest, idet han da ikke har kunnet rejse et checkkrav mod nogen anden.

Som anført kan checkkravet dog bevares over for en endossent, som har givet checken påtegning om, at der ikke kræves optaget protest, når blot checken er forevist rettidigt.

3. Der kan dog være givet afkald på protest, jfr. Chl. 43 og bemærkningerne herom i Kapitel 5, Afsnit 4.4. I så fald hører protest ikke med til checkomgangen.

Når checkkravet bortfalder ved forældelse, kan der imidlertid allerede være gennemført checkregres eller frivillig betaling af nogle checkskyldnere. I så fald må berigelseskravet tilkomme den **checkindehaver**, som gennem checkindløsning har erhvervet checken og har den i hænde som rette ejer på det tidspunkt, da checkkrav mod den pågældende checkskyldner bortfalder ved forældelse i forhold til ham efter reglerne i Chl. § 52, jfr. § 53.

Jfr. i overensstemmelse hermed *Carl Rasting*, Den Danske Veksel- og Checklovgivning, p.245. Der er ikke tilsigtet nogen ændring i retsstillingen i forhold til 1880-veksellovens § 93, jfr. 1897-checklovens § 12, som benytter betegnelsen »checkjeeren«, dvs. den, som i retsfortabelsens øjeblik er checkejer. Checkindehaveren skal således ikke forstås på samme snævre måde som i Chl. § 45, men omfatter også checkindløseren i Chl. § 46.

2.3. Debitor for berigelseskravet

Berigelseskravet kan rejses over for en checkskyldner, over for hvem checkkravet er bortfaldet, og som derved ville blive beriget på checkindehaverens bekostning, hvis ethvert krav bortfaldt.

Enhver checkskyldner kan teoretisk tænkes beriget, når checkkravet bortfalder, men det er først og fremmest checkudstederen eller trassenten, der opnår denne berigelse. Andre checkskyldnere vil nemlig gennem checkregressen kunne få refusion af det beløb, de hæfter for, indtil kravet i sidste instans ender hos trassenten.

Der er dog den praktiske modifikation hertil, at der jo er en årsag til, at checken ikke er blevet honoreret af trassatbanken, og som oftest er denne årsag, at trassenten ikke har midler på kontoen, og dermed kan det også være vanskeligt at inddrive checkbeløbet hos trassenten. Der er imidlertid væsentlig forskel på ikke at have dækning på sin konto, når en check præsenteres til betaling, og ikke at have noget som helst til fyldestgørelse af checkfordringen.

Som nedenfor anført ses der imidlertid under alle omstændigheder bort fra den berigelse, der alene beror på, at en regresberettiget (for tiden) ikke kan gennemføre sit regreskrav på grund af skyldnerens insolvens. Selve den omstændighed, at en foranstående checkskyldner og navnlig trassenten er insolvent på det tidspunkt, da checkkravet bortfalder, bør heller ikke føre til at anse, at der er opstået en berigelse, som er omfattet af Chl. § 57.⁴ Er kravet mod remittenten forældet, og rejses der et berigelseskrav over for ham, vil han dog kunne gøre gældende, at han i givet fald ville have haft et regreskrav mod trassenten, og selv om dette måske er uden værdi eller realitet på nuværende tidspunkt, eksisterer det fortsat, indtil det forældes, end-og selv om trassenten erklæres konkurs. Berigelsen er derfor kun momentan og ikke

4. Jfr. *Lassen*, Speciel Del p. 328 f. og *Ussing*, Enkelte Kontrakter p. 137 ff.

materiel. *Julius Lassen* anfører det i note 8) anførte sted om veksler, at 1880-veksellovens § 93, der som nævnt svarer til Chl. § 57, ville have været affattet ganske anderledes, hvis det også havde været tanken at anse, at der foreligger en berigelse, såfremt den foranstående checkskyldner er insolvent. Trods kritik fra andre forfatters side tiltrædes dette resultat også af andre grunde af *Ussing*, Enkelte Kontrakter p. 137 ff., men måske anderledes *Lyngsø*, Checkret p. 217, med en forudsætningsvis henvisning til **UFR 1916. 710 HSt.**

Lassen l.c. udtaler herefter, at checkindehaveren har et krav mod en checkskyldner, såfremt denne, hvis checkretten var gennemført over for checkskyldneren, ikke ville have haft et materielt krav mod andre checkskyldnere som følge af den skete indfrielse af checken

To svenske højesteretsdomme om berigelseskrav ved veksler støtter *Lassens* og *Ussings* opfattelse, jfr.:

NJA 1988. 176: D skyldte penge til K. Da A ville assistere D blev det aftalt, at K som trassent skulle udstede en veksle med A som acceptant og D som remittent, således at vekslen kunne diskonteres af D, hvorved D kunne betale sin gæld til K og forhåbentlig skaffe midler på anden måde, inden vekslen skulle indløses. Det lykkedes ikke, og vekslen blev omsat⁵ flere gange. Til sidst blev vekslen betalt af K, som jo også var den, der formelt var den egentlige vekselkyldner, men vekselkravet bortfaldt ved forældelse. På grund af det underliggende forhold fremsatte K et berigelseskrav mod A. Højesteret konstaterede, at den materielle skyldner var D, som havde draget fordel af vekseldstedelsen. A havde derfor regresret mod D, hvis A måtte betale vekselbeløbet. A havde derfor ikke opnået nogen berigelse ved at vekselkravet var forældet. Højesteret tilføjede, at det var uden betydning for bedømmelsen, at D var ude af stand til at betale de afkrævede beløb.

NJA 1988. 598: S havde solgt nogle varer til K. Som betaling blev der senere udstedt en veksle med S som trassent og remittent og K som acceptant. G fik checken diskonteret i banken B, hvorved S fik sit tilgodehavende betalt. K standsede betalingerne, og B protesterede vekslen, men krav blev ikke iværksat, før vekselkravet var forældet. K opnåede senere en akkord med sine kreditorer, og S fik på dette grundlag dividende af vekselsummen. B krævede herefter betaling af S for dennes berigelse, men Højesteret fandt ikke, at S havde opnået nogen berigelse i vekselovens forstand, da S materielt havde regres mod den egentlige skyldner K. Det var uden betydning, at K var ude af stand til at honorere dette krav – ud over den allerede udredte akkorddividende – også selv om det under sagen måtte lægges til grund, at K allerede ved veksellacpten havde været insolvent.

Det afgørende er således, hvem der materielt skulle betale checkbeløbet i sidste ende, hvis checkregressen var blevet gennemført, men der må

5. Dvs. at der ved forfald blev udstedt en ny veksle i stedet for den veksle, der skulle betales.

herudover tages hensyn til eventuelle supplerende aftaler eller andre forhold parterne imellem, der har betydning for den endelige placering af betalingsforpligtelsen, jfr.

NJA 1957. 156: U udstedte den 21. april 1954 en check med R som remittent for tilbagebetaling af et lån. R var klar over, at der ikke var dækning for checken, og det var aftalt, at checken ikke skulle præsenteres før i begyndelsen af juni måned. R endosserede imidlertid efter forevisningsfristens udløb checken til E, uden at E erlagde nogen betaling derfor, idet hensigten var, at E skulle indløse checken i sin bank. E videreendosserede imidlertid i stedet checken til I mod vederlag, hvorefter I præsenterede checken til betaling i trassatbanken, men blev afvist, da der fortsat ikke var dækning på kontoen. Kort derefter tilbagebetalte U lånet til R. I krævede checkbeløbet betalt af U og R in solidum under henvisning til Chl. § 57, men begge blev frifundet med forskellige begrundelser.

R var checkindehaver, da forevisningsfristen udløb. Et eventuelt berigelseskrav tilkom derfor R og måtte i givet fald rettes mod den eneste checkskyldner på dette tidspunkt, nemlig U. Der var vel ikke noget til hinder for, at R kunne transportere sit krav til E og videre til I, men kravet måtte fortsat rettes mod U, og hverken E eller I kunne påberåbe sig noget negotiabilitetsvirkning, da transport først var sket efter forevisningsfristens udløb.

U fandtes ikke at have opnået nogen berigelse ved at checkretten var bortfaldet ved for sen forevisning, idet U desuagtet i forhold til R var forpligtet til at tilbagebetale sit lån, og efterfølgende også rent faktisk havde gjort det.

Er den egentlige skyldner remittenten, men har han ikke selv rådighed over en checkkonto med tilstrækkelig trækningsret, kan han have aftalt med et familiemedlem, at denne udsteder en check på det beløb, remittenten har brug for, hvorefter remittenten hæver beløbet i sin bank ved endossement til denne. Et eventuelt berigelseskrav må i den situation rettes mod remittenten.

Som anført af *Lyngsø*, Checkret p. 316 f., kan resultatet i **UfR 1980. 778 Københavns Byret** ikke tiltrædes. Den ligeledes anførte dom **UfR 1947. 190 ØL** angår et meget specielt tilfælde.

På grundlag af de refererede svenske højesteretsdomme må det også for berigelseskravet i henhold til Chl. § 57 lægges til grund, at berigelseskravet ikke skal rettes mod en anden, fordi den endelige skyldner er insolvent, uanset om han hele tiden har været insolvent, var det da checkkravet bortfaldt, eller først er blevet det efterfølgende, men inden kravet rejses, jfr. tilsvarende *Rohde*, Checkrätt p. 88.

2.4. Berigelseskravets størrelse

Berigelseskravet udgør i medfør af Chl. § 57 det beløb, den pågældende checkskyldner ville blive beriget med, hvis ethvert krav bortfaldt.

Som anført i *Lyngsø*, Checkret p. 214 ff. er der opstillet adskillige teorier for, hvorledes berigelseskravet skal opgøres. Grundelementet for berigelseskravet i Chl. § 57 er imidlertid fortsat den lære, *Julius Lassen* udviklede i slutningen af det forrige århundrede⁶, nemlig *befrielsesteorien*, som både peger på, hvem kravet kan rettes imod, jfr. Afsnit 2.3, og begrundet kravets størrelse.

Chl. § 57, 2.pkt., giver den formodningsregel, at checkudstederen anses beriget med den sum, checken lød på, når andet ikke gøres antageligt. Det betyder samtidig, at det normalt er trassenten, berigelseskravet kan rettes imod. Der er ikke givet nogen formodningsregel for, at andre checkskyldnere kan opnå en berigelse eller for dennes størrelse.

Det antages almindeligt og må også antages for berigelseskravet i henhold til Chl. § 57, at berigelseskravet aldrig kan overstige den regressøgendes tab.⁷ Der må derfor ske fradrag i det beløb, checksummen udgør, med beløb, der på anden måde er tilgået eller indvundet af checkindehaveren.

Der kan henvises til **JD 1946. 9**, hvor købesummen for et automobil var betalt med en veksler, der blev misligholdt, hvorefter sælger tog automobilet tilbage og solgte det til ophugning. Provenuet herfra måtte fragå i berigelseskravet.

Berigelseskravet er ikke omfattet af Chl. §§ 45 eller 46, og kan derfor ikke kræves forrentet, før der indledes retsskridt eller varsles rentekrav, jfr. rentelovens § 3, stk.2, og § 3, stk.4.

2.5. Berigelseskravets forældelse

Berigelseskravet i medfør af Chl. § 57 er ikke omfattet af forældelsesreglen i Chl. § 52. Berigelseskravet forældes derfor efter de almindelige obligationsretlige forældelsesregler, navnlig 1908-forældelsesloven og DL 5-14-4.

Som anført af *Ussing*, Alm.Del p. 405 f., er det forsåvidt ikke berigelseskravet som sådant, der forældes, men det underliggende krav, der har givet anledning til checkens udstedelse. Når det krav er bortfaldet ved forældelse, f.eks. sælgerens krav på købesummen for leverede varer, som er betalt med en check, der ikke er honoreret,

6. Jfr. *Julius Lassen*, TfR 1894. p.270 ff., og *Lassen*, Speciel Del p. 322 ff. Smh. tillige *Ussing*, Enkelte Kontrakter p. 135.

7. Jfr. *Ussing*, Erstatningsret p.235.

vil sælgeren ikke i stedet for det forældede krav på købesummen kunne kræve samme beløb betalt ved at omklassificere det til et berigelseskrav efter Chl. § 57. Det er derfor heller ikke hverken checkens udstedelse eller checkkravets bortfald, der danner udgangspunktet for forældelsesfristen, men det underliggende kravs forfaldstidspunkt efter 1908-forældelsesloven eller stiftelsestidspunktet efter DL 5-14-4.

Som eksempel på berigelseskravets forældelse kan henvises til Pengeinstitutankenævnets Kendelse:

AK 170/1997: Skifteretten anmodede i 1983 bank B om at udstede checks til udlodning af arv til arvingerne, herunder en check på kr. 82.399,33 til R, der boede i Canada. B trak beløbet på bank T, som samtidig modtog tilsvarende indbetaling fra B. Herefter blev bankchecken sendt til R, som imidlertid nægtede at indløse den, da der var fratrukket et gebyr. Checken blev heller ikke efterfølgende hævet og blev glemt, indtil R i december 1995 fandt checken og henvendte sig til T, som i mellemtiden gennem fusioner og frasalg var blevet en helt anden bank, men stadig den juridiske enhed, der i sin tid som bank T havde udstedt checken. R krævede checken honoreret som berigelseskrav i medfør af Chl. § 57. T påstod sig frifundet herfor under påberåbelse af, at kravet måtte rettes enten mod B som checkudsteder, eller mod S, der senere havde overtaget den type forretning fra T, og at T ikke var beriget, idet det ikke var godtgjort, at B havde overført checkbeløbet til T eller at det ikke var overført til S. Et eventuelt berigelseskrav var forældet efter 1908-forældelsesloven. B og S, som også var inddraget i sagen, henviste til at T var rette skyldner, der ville opnå en berigelse. T fik ikke medhold i nogen af disse indsigelser, og med hensyn til forældelse fandtes det, at forholdet ikke var omfattet af 1908-forældelsesloven, og den 20-årige forældelse i DL 5-14-4 var endnu ikke indtrådt. [19/11 1997]

Afgørelsen er indbragt for domstolene.

Det underliggende krav var en arvelod i et dødsbo. Et sådant krav er som anført ikke omfattet af 1908-forældelsesloven, som udover krav, der hviler på aftale, og som ikke er knyttet til et særligt retsgrundlag, kun omfatter stat og kommunes krav på skatter og afgifter af offentligretlig natur, krav på erstatning uden for kontraktsforhold og krav på tilbagesøgning af betaling erlagt i urigtig formening om skyld (*condictio indebiti*).

Der er ikke med bemærkningerne taget stilling til det materielle berigelseskrav eller hvem kravet i givet fald bør rettes mod, da dette kræver et nærmere kendskab til sagens omstændigheder end hvad der er gengivet i Pengeinstitutankenævnets kendelse.

Kapitel 8

Afsluttende bestemmelser

1. Checkkonventionen

Som nævnt i Kapitel 1, Afsnit 2.1, er grundlagt for den nugældende checklov *Konventionen om En Ensartet Checklov* med tilhørende udkast til checklov og bestemmelser om områder, hvor de enkelte lande kunne fravige den ensartede checklov. Konventionen blev undertegnet af 30 lande ved en slutprotokol 19.marts 1931. Blandt konventionslandene var alle de nordiske lande og de fleste andre europæiske lande, men ikke Frankrig, og navnlig heller ikke England og U.S.A. I England er checkretten reguleret i Bills of Exchange Act 1882, som i Part III, Sect. 73 et seq indeholder bestemmelser om checks. Som supplement hertil er vedtaget the Cheques Act 1957. Den engelske Bills of Exchange Act 1882 danner også grundlaget for veksel- og checkretten i de engelske dominions og tildels i U.S.A., hvor reguleringen er sket i US Uniform Commercial Code, Afsnit 3, og i US Uniform Negotiable Instruments Law.

I 1970-erne har De Forenede Nationer gennem UNCITRAL genoptaget arbejdet med at harmonisere veksel- og checkretten. Mens der i 1988 blev vedtaget en konvention om vekslers¹, har arbejdet endnu ikke ført til en ny checkkonvention. Der er således fortsat væsentlige forskelligheder mellem konventionslandenes checkret og angelsaksisk checkret. Hertil kommer, at også konventionslandene i vidt omfang har benyttet sig af mulighederne for at fravige den Ensartede Checklov. Man skal derfor ikke tro, at checkreglerne er ens eller blot i det væsentlige ens i forskellige lande, fordi Checkkonventionen er ratificeret af de pågældende lande.

Når det er sagt må det dog bemærkes, at checkretten er udsprunget af lang tids tradition og international praksis, således at hovedelementerne i checkretten med større eller mindre fasthed indgår i checkretten i hele verden.² Men risikoen ved brug af check opstår netop, når man ikke over-

-
1. The United Nations Convention on International Bills of Exchange and International Promissory Notes. Konventionen træder først i kraft, når 10 lande har ratificeret den. Det er tvivlsomt, om det nogensinde sker.
 2. Dette synspunkt må dog ikke overvurderet. Der er i højere grad overensstemmelse mellem vekselretten i Checkkonventionslande og de angelsaksiske lande, end mellem checkretten i disse forskellige områder.

holder de formelle regler til checkens udstedelse og form, overdragelse, præsentation og reglerne for checkregres, hvis checken ikke indløses. Her vil det være farligt at tro, at reglerne i andre lande er som den danske checklov.

Inden for Norden er man dog på forholdsvis sikker grund, idet de nordiske lande fortsatte samarbejdet efter tiltrædelse af Checkkonventionen og udarbejdede en fælles nordisk checklov, som trådte i kraft i alle de nordiske lande den 1. november 1932.

Kontorchef i handelsministeriet A. *Helper* udgav i 1932 en udførlig kommentar til den nye veksels- og checklov af 1932 med redegørelse for forarbejderne på konferencerne, der havde ført til veksels- og checkkonventionerne, og såvel de danske som de øvrige nordiske landes motiver. I et vist omfang er kommentaren imidlertid ikke helt dækkende, nemlig der hvor konventionen og den nye checklov blot ratificerer gældende ret, hvorom der da henvises til den tidligere litteraturs fremstillinger, navnlig *Lassen*, Speciel Del fra 1897, som netop nåede at skrive et tillæg om den »nye« checklov fra 1897.

2. Udenlandsk ret

Som nævnt ovenfor kan der være mindre eller større forskelle mellem de checkretlige regler selv inden for konventionslandenes lovgivning. Der har derfor også været behov for i den Ensartede Checklov og i enkeltstaternes checklove at løse spørgsmålet om, hvilket lands checklov, der skal afgøre forskellige spørgsmål. Der skal ikke her oplyses nærmere om indholdet af udenlandsk ret, men blot peges på de tilfælde, hvor det ikke er dansk ret, der skal bringes i anvendelse. Herom bestemmer bl.a. Chl. § 63 følgende:

2.1. Betalingsstedets lov

Loven i det land, hvor checken er **betalbar**, bestemmer:

- 1) hvorvidt en check skal være betalbar ved sigt, eller om den kan trækkes som betalbar en bestemt tid efter sigt, samt hvilke virkninger en checks postdatering medfører, (jfr. Chl. § 28)
- 2) forevisningsfristen, (jfr. Chl. § 29)
- 3) hvorvidt checken kan accepteres, bekræftes eller noteres, samt hvilke virkninger disse påtegninger medfører, (jfr. Chl. § 25)

- 4) hvorvidt checkindehaveren kan kræve eller er forpligtet til at modtage delvis betaling, (jfr. Chl. § 34)
- 5) hvorvidt en check kan krydses eller påføres klausulen »til afregning« (»nur zur Verrechnung«), eller et andet lignende udtryk, samt hvilken virkning sådan krydsning eller ordene »til afregning« eller andet lignende udtryk har, (jfr. Chl. §§ 37-39)
- 6) hvorvidt indehaveren har særlige rettigheder til dækningen, samt af hvilken art sådanne rettigheder er, (jfr. tildels Chl. § 4)
- 7) hvorvidt trassenten kan tilbagekalde en check eller træffe foranstaltninger til at standse dens betaling, (jfr. Chl. § 32)
- 8) de foranstaltninger, der kan træffes i tilfælde af, at checken bortkommer eller stjæles, (jfr. Mortifikationsloven)
- 9) hvorvidt protest er nødvendig til bevaring af regresretten imod endosserne, trassenten og de andre checkskyldnere (jfr. Chl. § 40).

Det i § 63, nr.6) anførte spørgsmål angår om checkindehaveren har krav på honorering af checken, hvis der er dækning på trassentens konto i trassatbanken. Det udtaler checkloven ikke udtrykkeligt noget om, men der er ingen tvivl om, at retsstillingen efter den danske checklov går ud på, at checkindehaveren ikke har et sådant krav, jfr. Kapitel 1, Afsnit 2.5.

Det er ligeledes loven i det land, hvor checken skal betales, der er afgørende for spørgsmålet om, hvem en check kan trækkes på, dvs. om checken kan trækkes på andre end banker, andelskasser og postgiro. Er en check udstedt i et andet land end betalingslandet, er den dog ikke ugyldig som check af den grund, at den er trukket på nogen, som efter betalingslandets lov ikke kan være trassat, jfr. Chl. § 59.

Det er derfor i realiteten snarere udstederlandets lov, der afgør dette spørgsmål. Bestemmelsen er begrundet i, at det kan vanskeligt for betalingsmodtager i et land at bedømme, om trassaten i et andet land er en »rigtig« bank.

Endelig skal formen og fristen for protesten såvel som formen for andre handlinger, der er nødvendige for udøvelsen eller bevaring af checkretten, bedømmes efter loven i det land, på hvis område protesten skal optages eller vedkommende handling foretages, jfr. Chl § 64.

Protest over en i Danmark betalbar check sker ved trassatbankens påtegning af checken om den manglende betaling, i praksis delegeret til indløsende bank. Dette sker således i Danmark, hvorfor det er reglerne i Chl. § 40, jfr. Chl. § 66, der regulerer dette forhold.

Bestemmelsen regulerer tilsvarende foretagelse af skridt til bevarelse af checkretten, dvs. afbrydelse af forældelse, jfr. Chl § 53. Skal forældelse afbrydes over for en i udlandet hjemmehørende checkskyldner, er det således reglerne i dennes hjemland, der ska følges.

2.2. Underskriftstedets lov

Checkformen bedømmes efter loven i det land, hvor forpligtelsen er underskrevet; jfr. Chl. § 60, stk.1. Det afgørende må i den forbindelse være, hvor checken faktisk er underskrevet, ikke det sted, der på checken er anført som udstedersted.

Det er dog altid tilstrækkeligt, at de på betalingsstedet gældende forskrifter er iagttaget. Det er således tilstrækkeligt, at en check, der modtages til betaling i Danmark, opfylder bestemmelserne i Chl. § 1, jfr. § 2.

Udstederens evne til at forpligte sig bedømmes efter loven i det land, hvor han er statsborger, jfr. Chl. § 58, stk.1, men i medfør af Chl. § 58, stk.2, er det dog tilstrækkeligt, at bestemmelserne i det land, hvor checken er underskrevet, er opfyldt.

Retsvirkningerne af den ved checken påtagne forpligtelse bedømmes efter loven i det land, hvor forpligtelsen er indgået, jfr. Chl. § 61.

Indholdet af denne bestemmelse modificeres imidlertid af de tildels kryssende bestemmelser i Chl. §§ 58, 59 og 63.

Endelig skal fristerne for udøvelsen af regresretten bedømmes for hver enkelt checkskyldner efter loven i det land, hvor checken udstedes, jfr. Chl. § 62. For dansk rets vedkommende er det forældelsesreglen i Chl. § 52 og reglerne for afbrydelse af forældelse, jfr. Chl. § 53, der afgøres efter udstedelseslandets lov.

2.3. Oplysning om udenlandsk ret

Chl. § 65 indeholder den bestemmelse, at såfremt udenlandsk lovgivning i henhold Chl. §§ 58-64 skal bringes til anvendelse under en retssag, kan domstolen pålægge vedkommende part at fremskaffe de i så henseende fornødne oplysninger, medmindre den fremmede lov er retten bekendt.

Bestemmelsen indebærer, at domstolen har pligt til *ex officio* at lægge den lovgivning, Chl. §§ 58-64 peger på, til grund for sagens afgørelse, men finder domstolen, at den ikke med tilstrækkelig sikkerhed kan afgøre, hvad fremmed ret går ud på, kan det overlades til den part, der er årsag til at fremmed ret skal anvendes, at tilveje-

bringe nærmere oplysninger herom, enten ved fremlæggelse af lovtekst, kommentarer og retsafgørelser og procedere på dette grundlag, eller ved at indhente en eksperterklæring om indholdet af fremmed ret. Er der fortsat uklarhed på dette punkt, må domstolen falde tilbage på den udfyldende regel i dansk international privatret, nemlig at anvende dansk checkret.

Registre

Forkortelser

Aftl.	Aftaleloven
AK	Pengeinstitutankenævnets Kendelser
bek.	Bekendtgørelse
Checkkonventionen	De Forenede Nationers Konvention nr. 3316 om en Ensartet Checklov, Genève 31.marts 1931
Chl.	Checkloven
DL	Danske Lov
et seq.	og følgende paragraffer
f.	og følgende side
ff.	og følgende sider
FT	Folketingstidende
Gbl.	Gældsbrevsloven
H	Højesteretsdom
HSt	Hof- og Stadsrettens dom
if.	in fine – i slutningen
Kbl.	Købeloven
JD	Juridisk Domssamling
l.c.	anførte sted
lovbek.	Lovbekendtgørelse
NJA	Nytt Juridisk Arkiv
NRt	Norsk Rettstidende
p.	side
Rpl.	Retsplejeloven,
sp.	Spalte
Sect.	Section
SH/SHD	Sø- og Handelsretsdom
Strfl.	Straffeloven
TfR	Tidsskrift for Rettsvitenskap
UfR	Ugeskrift for Retsvæsen
UfR B	Ugeskrift for Retsvæsen, litterær afdeling
VL/VLD	Vestre Landsretsdom
Vxl.	Vekselloven
ØL/ØLD	Østre Landsretsdom

Litteraturfortegnelse

Jens Anker Andersen

Modregning i fogedretten, særlig over for vekselkrav,
UfR 1988 B.p. 266 ff.

Lennart Lynge Andersen

Lov om Kreditaftaler med kommentarer, 2.udgave, København 1995.

Lennart Lynge Andersen, Bent Iversen og Jørgen Nørgaard

Umyndiges Formue, Anbringelse, Forvaltning, Råden, København 1988.

Lennart Lynge Andersen og Peter Møgelvang-Hansen

Bankbogen og det der ligner, København 1995.

Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard

Gældsbrevsloven med kommentarer, København 1997.

Lennart Lynge Andersen og Jørgen Nørgaard

Aftaleloven med kommentarer, 2.udgave 1993.

H.J. Bach

Pas på crossede checks og manglende forsikringsdækning,
Advokaten 1996, side 106.

Bo von Eyben og Peter Møgelvang-Hansen

Kreditorforfølgning, – materiel foged- og konkursret,
3.udgave, København 1998.

Bernhard Gomard

Civilprocessen, 3.udgave, København 1990.

Bernhard Gomard

Obligationsret 3.Del, København 1995.

Bernhard Gomard og Jens Møller

Kommentar til Retsplejeloven, 5.udgave, København 1994.

A. Helper

Vekselloven og Checkloven af 1932, København 1932.

Johnny Herre og Gunnar Karnell

Check- och Växelrätt, Stockholm 1992.

Henrik Hessler

Obehöriga förfaren den med värdepapper, 2.udgave, Stockholm 1981.

C.Stub Holmboe

Lov om Chekker, Oslo 1932.

R. Kæstel

Vekselloven og Checkloven, København 1932.

Julius Lassen

Håndbog i Obligationsretten, Almindelig Del, København 1892.

Julius Lassen

Håndbog i Obligationsretten, Almindelig Del,
3.udgave, København 1917 -1920.

Julius Lassen

Håndbog i Obligationsretten, Speciel Del, København 1897.

Julius Lassen

Berigelseskravet efter Nordisk Veksellovs § 93, TfR 1894 p. 270 ff.

Preben Lyngsø

Checkloven, København 1985.

Preben Lyngsø

Gældsrevloven, 3.udgave, København 1989.

Preben Lyngsø

Negotiable Dokumenter, København 1972.

Mogens Munch

Renteloven med kommentar, København 1982.

Jacob Nørager-Nielsen & Søren Theilgaard

Købeloven, 2.udgave, København 1993.

Carl Rasting

Den Danske Veksel- og Checklovgivning, København 1928.

Knut Rodhe

Checkrätt, 3.uppl., Stockholm 1991.

Hugo Tiber og Dan Lennhammer

Skuldebrev, Växel och Check, 7.uppl., Stockholm 1995.

Søren Theilgaard

TfR 1997 p.45 ff., REKTA check – check eller fordring?

Henry Ussing

Obligationsrettens almindelige Del, 4.udgave, København 1966.

Henry Ussing

Enkelte Kontrakter, 2.udgave, København 1946.

Henry Ussing

Erstatningsret, 4.oplag, København 1957.

Jens Vedsted-Hansen

Teknologiudvikling og lovfortolkning – om kundebegrebet i checklovens § 38, UfR 1990, B.p. 107 ff.

Adam Vestberg

Anmeldelse af Preben Lyngsø, Check- og Veksellovene, UfR 1967 B p. 311 ff.

Anders Vinding Kruse

Restitutioner, København 1950.

Lovregler

<i>Aftalelov</i>	Lov nr. 242 af 8. maj 1917 som ændret senest ved lov nr 389 af 14.juni 1995.
<i>Checklov</i>	Lov nr. 69 af 23.marts 1932 som ændret ved lov nr. 410 af 30. november 1965.
<i>Danske Lov</i>	Givet af Christian V den 15.april 1683.
<i>Deponeringslov</i>	Lov nr. 29 af 16.februar 1932.
<i>Dødsboskiftelov</i>	Lov nr 383 af 22.maj 1996 om skifte af dødsboer
<i>Forsikringsaftalelov</i>	Lov nr. 129 af 15.april 1930, som ændret senest ved nr 413 af 10.juni 1997
<i>Gældsbrevslov</i>	Lov nr. 146 af 13.april 1938 som ændret senest ved lov nr. 389 af 14.juni 1995.
<i>Konkurslov</i>	Lov nr. 260 af 8.juni 1977, som ændret senest ved lov nr 402 af 26/06/1998, jfr. lovbek. nr 118 af 4. februar 1997.
<i>Kreditaftalelov</i>	Lov nr 398 af 13.juni 1990 som ændret senest ved lov nr 1098 af 21.december 1994
<i>Købelov</i>	Lov nr. 102 af 6. april 1906 som ændret senest ved lov nr 391 af 14.juni 1995
<i>Lejelov</i>	Jfr. lovbek. nr. 165 af 10.marts 1998, som ændret senest ved lov nr. 970 af 12.december 1997
<i>Miljøerstatningslov</i>	Lov nr. 225 af 6.april 1994
<i>Mortifikationslov</i>	Lov nr. 145 af 13.april 1938 som ændret ved lov nr. 1082 af 20.december 1995.
<i>Møntlov</i>	Lov nr. 817 af 21.december 1988
<i>Nationalbanklov</i>	Lov nr. 116 af 7. april 1936 som ændret senest ved lov nr. 67 af 15. marts 1967

Lovregler

Produktansvarslov

Lov 371 af 7.juni 1989

Retsplejelov

Lov nr. 90 af 11.april 1916, jfr. lovbek. nr 752 af 15/08/1996 som ændret senest ved nr 414 af 10/06/1997

Skiftelov

Lov om skifte af dødsboer, nr 383 af 22.maj 1996.

Straffelov

Lov nr. 126 af 15.april 1930 om borgerlig straffelov som ændret senest ved lov nr. 412 af 10.juni 1997, jfr. lovbek. nr. 648 af 12.august 1997

Veksellov

Lov nr. 68 af 13.april 1932 som ændret ved lov nr. 411 af 30. november 1965.

Værgemålslov

Lov nr 388 af 14.juni 1995.

Lovnøgle – Checkloven

- § 1 33, 200
§ 1, nr.3) 31, 149
§ 1, nr.4) 148
§ 1, nr.5) 94, 148, 159
§ 1, nr.6) 31, 159
§ 2 33, 34, 200
§ 2, stk.1 149
§ 2, stk.2 148
§ 2, stk.3 148
§ 2, stk.4 34
§ 2, stk.5 148
§ 3 28, 33
§ 4 37, 47, 73, 199
§ 5 31, 167, 170
§ 5, stk.1 168
§ 5, stk.3 32
§ 6, stk.1 32, 146
§ 6, stk.3 32, 70
§ 7 163
§ 9 35
§ 9, stk.2 36
§ 10 58, 95, 123
§ 11 39, 147
§ 12 38, 147, 161
§ 13 35, 115, 119
§ 14 32
§ 14, stk.1 40, 103
§ 14, stk.2 46, 167, 169, 171, 172
§ 15, stk.1 112
§ 15, stk.4 40, 106
§ 15, stk.5 54, 61, 80, 87, 90, 97, 146
§ 16 40, 104, 154
§ 16, stk.2 32
§ 17, stk.2 40, 106, 168
§ 18 96, 161, 165, 170
§ 18, stk.1 38, 170
§ 18, stk.2 170
§ 19 38, 59, 63, 88, 104, 134, 136,
137, 139, 145, 176, 179, 182
§ 20 107, 140, 147, 169
§ 21 38, 40, 42, 51, 52, 61, 64, 89, 96,
103, 118, 133, 140, 176, 180, 182
§ 22 40, 41, 45, 52, 61, 64, 95, 96,
103, 110, 130, 140, 143, 170, 176
§ 25 37, 38, 44, 49, 68, 69, 72, 90, 91,
92, 161, 198
§ 25, stk.1 92, 94
§ 25, stk.2 94
§ 26 32, 50
§ 26, stk.1 38
§ 27 50, 52, 161
§ 27, stk.1 38
§ 28 91, 118, 149, 163, 198
§ 29 34, 65, 67, 94, 148, 163, 183,
189, 198
§ 31 68, 96
§ 32 44, 68, 199
§ 32, stk.1 71, 90
§ 32, stk.2 68, 70, 154
§ 33 128, 200
§ 34 97, 118, 199
§ 34, stk.1 61, 177
§ 34, stk.2 163
§ 35 57, 59, 63, 66, 67, 88, 140, 146,
176, 178, 179, 182
§ 37 199
§ 37, stk.5 80
§ 38 55, 59, 61, 64, 65, 80, 88, 90, 96,
179, 182, 199
§ 38, stk.1 45, 81, 86
§ 38, stk.3 86
§ 38, stk.5 146
§ 39 81, 199
§ 40 38, 41, 89, 94, 112, 145, 152,
190, 199
§ 40, stk.1 65, 68, 148
§ 40, stk.1, nr.1) 150
§ 40, stk.1, nr.2) 150, 151, 154, 164

- § 40, stk.1, nr.3) 151
§ 41 190
§ 42 155, 164, 165
§ 42, stk.1 157, 158
§ 42, stk.4 159
§ 42, stk.5 152, 156, 158, 159
§ 42, stk.6 160
§ 43 150, 154, 190
§ 43, stk.3 154, 158
§ 44 32, 39, 146
§ 44, stk.1 161
§ 44, stk.2 148, 161
§ 44, stk.3 161
§ 45 32, 94, 146, 155, 162, 183, 191, 194
§ 45, nr.2) 160
§ 46 32, 39, 94, 155, 164, 183, 184, 191, 194
§ 46, nr.2) 160
§ 47 118, 155
§ 48 153, 188
§ 48, stk.2 153
§ 48, stk.3 153
§ 48, stk.4 153
§ 48, stk.5 153
§ 51 126
§ 52 126, 183, 190, 200
§ 52, stk.2 184
§ 53 183, 187, 190
§ 53, stk.1 185
§ 53, stk.2 187
§ 53, stk.3 188
§ 53, stk.4 189
§ 53, stk.5 189
§ 53, stk.6 188
§ 54 28, 33
§ 55, stk.2 67, 149, 152, 183, 184
§ 55, stk.3 67, 149, 183
§ 55, stk.4 67, 149, 164, 166, 183
§ 56 131
§ 57 68, 150, 164, 189, 193, 194
§ 58 200
§ 58, stk.1 200
§ 58, stk.2 200
§ 59 199, 200
§ 60 200
§ 61 200
§ 62 200
§ 63 198, 200
§ 63, nr.2) 67, 148
§ 63, nr.6) 199
§ 64 199
§ 65 200
§ 66 150, 199

Domsregister

Ugeskrift for Retsvæsen

UfR 1901. 716 HSt 185
UfR 1916. 710 HSt 192
UfR 1928. 973 ØL 81
UfR 1934. 836 ØL 27, 43
UfR 1944. 268 H 112
UfR 1944. 413 ØL 160
UfR 1947. 190 ØL 193
UfR 1949. 74 H
 TfR 1949. 193 f. 123
UfR 1950. 261 ØLK 35
UfR 1954. 834 ØL 41, 68, 105, 134
UfR 1956. 556 ØL 112
UfR 1956. 685 H 139
UfR 1957. 79 H 121, 125
UfR 1961. 642 ØL 68, 71, 138
UfR 1961. 1087 ØL 125
UfR 1963. 188 H
 UfR 1963 B.p. 231 f. 73
UfR 1963. 453 ØL 108
UfR 1963. 509 H
 UfR 1963 B.p. 255 ff. 123
UfR 1963. 630 VL 72
UfR 1964. 342 ØL 138
UfR 1966. 365 ØL 56, 121
UfR 1966. 776 ØL 35
UfR 1968. 766 H 73
UfR 1970. 166 H 82
UfR 1972. 672 ØL 37
UfR 1973. 801 SH 73
UfR 1975. 620 H 71
UfR 1977. 763 ØL 138
UfR 1978. 552 SH 48
UfR 1978. 561 VL 43
UfR 1979. 402 VL 187
UfR 1980. 1 H 48
UfR 1980. 730 H 82, 89, 112
UfR 1980. 778 Kbh. Byret 193
UfR 1982. 922 ØL 68, 74

UfR 1984. 30 H 74
UfR 1984. 317 VL 82, 87
UfR 1987. 582 VL 56, 121
UfR 1988. 812 ØL 135
UfR 1989. 784 H 55, 61, 87
UfR 1991. 438 H
 UfR 1993 B.p. 433 ff. 123
UfR 1991. 742 ØL 128
UfR 1991. 834 H 163
UfR 1991. 965 H 37
UfR 1992. 233 VL 77
UfR 1992. 753 ØL 34, 124
UfR 1994. 134 ØL 74
UfR 1994. 569 VL 82, 84
UfR 1994. 937 ØL 113
UfR 1995. 114 ØL 83, 85, 88
UfR 1995. 160 H 93
UfR 1996. 33 ØL 116
UfR 1996. 1282 ØL 75
UfR 1997. 906 H 104
UfR 1997. 971 H 122

Juridisk Domssamling

JD 1946. 9 194

Nordiske domme

NJA 1957. 156 193
NJA 1988. 176 192
NJA 1988. 598 192
NRt 1991. 1335 146, 164
NRt 1992. 1083 85

Utrykte domme og tilkendegivelser

Landsret

18/03 1976 ØL 74
21/02 1986 ØL 82, 85
06/06 1995 ØL 84
01/01 1996 VL 76
28/06 1996 ØL 75

01/11 1996 ØL,	AK 409/1990	92
Tilkendegivelse 106	AK 430/1990	138
17/12 1997 ØL 135	AK 139/1991	126
19/05 1998 SH 93	AK 293/1991	35
21/09 1998 SHD 184	AK 564/1991	93
02/11 1998 HD 125, 126, 127	AK 618/1991	138, 141
	AK 182/1992	117
Byret	AK 589/1992	75
28/11 1978 Kbh. Byret 85	AK 601/1992	70
20/04 1983 Århus Byret 71	AK 350/1993	128
20/05 1985 Kbh. Byret 123, 127	AK 624/1993	116
14/05 1987 Kbh. Byret 87	AK 643/1993	64
11/01 1990 Glostrup Ret 124	AK 184/1994	77
12/02 1990 Kbh. Byret 124	AK 626/1994	141, 142, 148
22/11 1990 Aalborg Byret 84, 138	AK 728/1994	35, 160
25/04 1991 Kbh. Byret 82, 85	AK 181/1995	142
04/10 1995 Gladsaxe Ret 105	AK 246/1995	148, 161
20/10 1995 Kalundborg Ret 105	AK 41/1996	65
26/02 1996 Kbh. Byret 105	AK 51/1996	53
08/08 1996 Odense Byret,	AK 249/1996	84
Tilkendegivelse 57	AK 350/1996	142
01/05 1998 Kbh. Byret 125	AK 20/1997	58, 81
	AK 29/1997	51
Pengeinstitutankenævnets kendelser	AK 147/1997	86
AK 101/1988 72	AK 170/1997	195
AK 164/1988 93	AK 302/1997	57
AK 451/1989 83	AK 130/1998	121, 128
AK 56/1990 88	AK 139/1998	163
AK 195/1990 70	AK 183/1998	86, 89
AK 203/1990 138, 142	AK 226/1998	59, 122
AK 381/1990 56		

Stikordsregister

A

Adressat

- For notifikation 157

Adresse

- Ufuldstændig 157
- Ulæselig 158

Advokat

- Klientkontocheck 48, 62

Afbrydelse

- Forældelse 185
 - Checkskyldners hjemland 200
 - Tilgodeser alle 188
 - Udenlandsk checkskyldner 188

Afgivelse

- Manglende ~ 117
- Ramt af ugyldighedsgrund 129

Afkald

- Kontramandering 72
- Notifikation 158

Afregningscheck 81

Aftale

- Check ændret ved ~ 118
- Overdragelse af check 104

Aftale vedrørende visse forhold om konti med check

Se *Bankernes Checkaftale*

Aftaleloven

- § 11, stk.1 119
- § 23 116
- § 28 113, 129
- § 29 116
- § 30 116
- § 31 116
- § 32 116
- § 32, stk.1 119
- § 34 117
- § 36 120
- § 40 152, 159

Agtpågivenhed

- Remittentens ~ 56

Allonge

- Endossement på ~ 40

Anden skade

- Undladt notifikation 160

Anmeldelse i offentligt bo

- Afbryder forældelse 187

Annullering

- Fejlskrift på checkblanket 36

Ansvar

- Honorering af noteret check 94
- Påregneligt tab 89
- Tilsidesættelse af krydsningsregler 88
- Trassatbanken
 - Dækningstilsagn 92, 146
 - Tilladt checkudstedelse 146
- Trediemands skuffelse ved falsk 57
- Ubertrettiget noteringsnægtelse 91
- Undladt notifikation 160
 - Unødvendige omkostninger 160

Ansvarsbegrænsning

- Checkens beløb 88

Antedateret check

- Begreb 95
- Forevisningsfrist 149

Anvisning

- Begreb 36

Arv

- Ikke negotiabilitetsvirkning 104

Avalist

- Afbrydelse af forældelse 189
- Begreb 32
- Checkskyldner 38
 - Solidarisk 50
- Indsigelse mod betaling
 - Causa indsigelse 113

- Notifikation sammen med hovedmand 157

B

Bank

- Begreb 28
- Kunde i ~ 86
- Rette betalingssted 43

Bankcheck

- Bank trassent 49
- Kontramandring 69
- Købes for unoteret check 95
- Trækkes på anden filial 32

Bankernes Checkaftale 30

- Aftaletekst 98
- Forevisningsfrist 149
- Indhold 98
- Kontrol overladt indløsende bank 66
- Parter 77, 98
- Protestpåtegning 152
- Returneringsfrist 76
 - Falske checks 127
- Umyndiges checks < 1.000 kr. 130

Bedrageri

- Dækningsløs check 47

Befrielsesteori

- Berigelseskrav 194

Begrænsning

- Ansvar for check ved endossement 147
- Ansvar for undladt notifikation 161
- Ansvar ved endossement 96
- Forpligtelse ved notering 94

Bekræftelse

Se *Checknotering*

Bemyndigelse

- Check udfyldt i strid med aftale 115
- Udgivet uden ~ 118

Bemyndigelse overskrides

- Svag indsigelse 119, 128

Berigelseskrav

- Ansvarlig 191
- Begrundelse 190
- Checkkrav bortfaldet 68, 189

- Checkkrav forældet 188
- Forældelse 194
- Fremmed ret 190
- Opgørelse 193
- Renter efter renteloven 164
- Tilkommer checkindehaver 190

Besiddelse

- Checkoverdrager 107
- Formodning for ret til check 135
 - Rekta check 177

Beskyttelse

- Mod eksstinktion af ret 136
- Mod misbrug 28

Betalbar

- Betalingslandets lov 198

Betaling

- Eksisterende gæld 47
- Enhver checkskyldners indsigelse 133
- Kvittering af checken 118
- Legitimeret modtager 118
- På trediemands vegne
 - Sikkerhed for dækning 48

Betalingskortlov 27

- § 26a 88

Betalingsmiddel

- Check 33
- Lovligt 27

Betalingsmodtager

- Rette kreditor 52

Betalingspligt

- Noteret check 90

Betalingssted

- Formkrav 34
- Udfyldende regel 34

Betalingsstedets lov 198

Betalt beløb

- Checkkrav 165

Betrukne bank

- Begreb 32

Betrukne filial

- Checknotering 92

Bevisbyrde

- Forevisningsfristens overholdelse 150

– Notifikation 159

Blancoendossement

- Indgår i endossementskæde 104
- Legitimerer enhver besidder 54, 141

Blancotradition

- Efter ihændehaberendossement 106
- Overgivelse uden endossement 41
 - Overdrager ikke checkskyldner 147

Bogføringsjournal

- Modtages i trassatbank 75
- Udskrevet efter clearing 96

Borgen

Se *Aval*

Bortkomst

- Check når ikke modtager 85, 123

Brevforkyndelse 186

Brevforsendelse

- Meddelelse om returnering 76

Bringeskyld

- Pengeskyld 43

C

Causa indsigelse

- Begreb 112
- Forhold til tidligere checkindehaver 114
- God tros krav 110

Checkbeløb

- Prøvelse af falsk 63
- Tal eller bogstaver 35
- Tal korrigeres med bogstaver 36

Checkbesidder

- Legitimeret ved blancoendossement 54

Checkbeskytter 36

Checkblanketter 33

Checkclearing

- Mellem bankerne 96
- Mellem filialer 96

Checkejer

Se *Checkindehaver*

Checkens beløb

- Ansvarsbegrænsning
 - Krydsning 88

Checkform

Se *Formkrav*

Checkgangen

- Clearing 76

Checkindehaver

- Begreb 32
- Berigelseskrav 190
- Checkindløsning 191
- Checkregres 145
- I kraft af endossement
 - Ikke trassatbank 145
- Notifikation 155
- Prøvelse af retten til checken 63
- Trassatbankens prøvelse 63

Checkindløser

- Checkkrav 165

Checkkonto

- Aftale med banken 37
 - Generelt dækningsforbehold 65
- Midler til rådighed 73

Checkkonventionen 30

- Deltagerlande 197
- Slutprotokol 197

Checkkrav

- Checkindehaver 162
- Checkindløser 164

Checkkravet

- Udstedelseslandets lov 200

Checklov 1897 30

- § 3 186
- § 7 81
- § 14 191

Checknotering

- Begreb 49, 90
- Behov 91
- Betalingslandets lov 198
- Betrukne filials påtegning 92
- Checkindehavers anmodning 91
- Falsk check 56
- Formkrav 49
- Ikke hæftelse efter forevisningsfrist 94
- Påtegning på checken 92
- Trassatbanken 49
- Trassentens anmodning 91

Checkomgang

- Begreb 150
- Betalingslandets lov 199
- Forsømt
 - Berigelseskrav 189

Checkregres

- Checkretlig overdragelse 107
- Kontramandering 69
- Mod umyndig 130
- Rekta check 175
 - Trassenten 179
- Trassatbank honorerer ikke check 145
- Udelukket ved forevisning efter forevisningsfrist 68
- Udelukket ved forældelse 188

Checkretlig overdragelse

- Begreb 103
- Betingelse
 - For indløsningsgaranti 78
 - For negotiabilitetsvirkning 103, 137
- Endossement 40
- Ikke inter partes forhold 106
- Rekta check 41

Checkretlige begrebet 31

Checkskyldner

- Andre end trassenten 146
- Avalisten 38, 147
- Blancotradition 106
- Endossenten 38, 147
- Fuldmægtig uden fuldmagt 39, 147
- Hvem kan betales til 139
- Indløsning af check 184
- Indsigelser 133
- Interesse i at undgå eksstinktion 134
- Rekta check 148, 171
- Trassatbanken
 - Noteret check 38, 49, 94, 147
- Trassenten 38, 147
- Udlænding 187

Checksum

- Checkkrav 163

D

Debitering

- Trassentens konto 59

Delvis betaling

- Betalingslandets lov 199

Deponering

- Frigørende for skyldner 54, 131
- Ingen legitimeret 143
- Tvivl om rette kreditor 131
 - Rekta check 179

Diligenspligt

- Notifikation 158

Disponeringsret

- Over checkkonto 37
- Viger for bankens modkrav 37

DL 5-14-4 187, 194

Dobbeltoverdragelse 134

Dokumentation

- Ret til check 52
- Udsteders identitet 78

Dom

- Checkforpligtelse afgjort ved ~ 118

Dækning

- Mangler 73
- På checkkonto 47, 73
- Trassatbankens prøvelse 58, 63

Dækningsforbehold

- Indløsning af check 65
- Trassatbanken 79

Dækningsløs check

- Bedrageri 48

Død

- Fuldmagtsgiver 128
- Trassenten 128

Dødsbo

- Anmeldelse af checkkrav 187

Dødsboskifteloven

- § 36 187

E

Eksstinktion

- Begreb 134
- Indløsende bank som endossatar 64
 - Trods tilsidesættelse af krydsning 89

Endossatar

- Begreb 32
- Endossement til ~ 50
- Kan udstrege endossement 141

Endossement

- Formkrav 104
- Fuldmægtig 142
- Ihændecheck
 - Ansvar som checkskyldner 107
- Legitimerer checkindehaver 104
- Mindst samme ret som endossent 103
- På ihændecheck
 - Ansvar som checkskyldner 147
- Til indløsende bank 64
- Umyndig endossent 130
- Videreoverdragelse uden endossement 40

Endossementer

- Sammenhængende række 104, 141
 - Kontrol af indløsende bank 66
 - Kontrol på trassatbankens vegne 67

Endossent

- Begreb 32
- Bekendt med manglende betaling
 - Notifikation 157
- Fritaget for ansvar
 - Ingen notifikation 157
- Indsigelse mod betaling
 - Causa indsigelse 113

England

- Bills of Exchange Act 30, 31, 32, 197
- The Cheques Act 1957 104, 197

Erstatningskrav

- Renter efter renteloven 164

Ex officio

- Anvendelse af fremmed ret 200

F

Facsimile

- Underskrift på check 34, 122

Falsk check

- Checkskyldners indsigelse 133

- Dokumentløs clearing 97
- Forpligter ikke trassenten 113, 121
 - Forældelse af indsigelse 126
- Ingen indløsningsgaranti 78
- Kan ikke debiteres trassentens konto 56
 - Trods notering 95
- Noteret check 94
- Returneres til indløsende bank 59
- Udsteder ikke kontohaver 50
- Udsteders indsigelse 121
- Udsteders underskrift 56

Falsk endossement

- Forpligter ikke angiven endossent 123, 133
- Gyldig check 58
- Legitimerer endossenten 57, 122
- Påvirker ikke andre checkskyldnere 58

Fejl

- Indløsende bank begår ~
 - Lastes trassatbank 66

Fejlskrift 116

- Rettelse i teksten 36

Filial

- Kunde i enhver ~ 88
- Som anden checkerhverver
 - Checkregres 146
- Som fremmed bank 96

Firma

- Kunde 84

Forandring

- I check efter udstedelse 126

Forbehold

- Endossentens ~ over for betaling 38

Forbruger

- Ingen særregler i Chl. 30

Force majeure

- Begreb 153
- Forsinker clearing 76
- Forsinker forevisning og protest 153
- Frister forlænges 153
- Suspenderer forældelse 188

Fordring

- Ikke opfyldt ved dobbeltoverdragelse 136
- Mod trassenten 38

Forevisning

- Checkens data erstatter check 68
- Efter forevisningsfristen 68
- Flere gange 149
- For trassatbank 68, 148

Forevisningsdag

- Dokumentløs clearing 77

Forevisningsfrist

- Beregning 67, 149
- Beror på udstedelsessted 67
- Betalbar i Danmark 67
- Betalingslandets lov 198
- Honorering af noteret check 68
- Indløsningsgaranti inden for ~ 78
- Længde 148, 183
- Udgangspunkt for forældelse 183

Forfalsket check

- Begæres noteret af trassenten 95

Forfalskning

- Checkbeløb ændres 57
- Endossatar ændres 123

Forholdsregler

- Sikkerhed ved checkbetaling 46

Forkyndelse

- Gennemførelse 186
- Litis denunciation 187
- Stævning
 - Afbryder forældelse 185
- Tid til gennemførelse 186

Formkrav

- Betalingsstedets lov 200
- Check 33
- Notifikation 159
- Underskriftstedets lov 200

Formodning

- Trassentens berigelse 194

Fornuftsmangel

- Stærk indsigelse 129

Forordning 9.februar 1798 115

- § 2 31, 118

Forsigtighed

- Undgå eksstinktion af rettighed 134

Forsinkelse

- Bogføring 77
- Bogføringsmaterialets fremkomst 149
- Notifikation 156
- Returneringsmeddelelse 152

Forsæt

- Ond tro ved causa indsigelser 110

Forudsætninger

- Svag indsigelse 119

Forældelse

- Berigelseskrav 194
- Checkretlige krav 183
- Checkskyldner frigjort 132, 188
- Falskindsigelse 126
- Ny frist fra retssags afslutning 189
- Retsvirkning 188
- Udstedelseslandets lov 200

Forældelsesfrist

- 6 måneder 183
- Beregning 184
- Længde 184
- Udløb helligdag 184

Forældelseslov-1908 126, 183, 194

- § 2 185
- § 3 188
- Anvendelsesområde 195

Frankrig 197

Fremkaldt

- Af ugyldighedsgrund 129

Fremmed ret 197

- Oplysning om ~ 200

Frigjort

- Betaling til legitimeret 54
- Trassatbankens betaling af rekta check 173

Frigørelse

- Ved betaling 28
 - Checkskyldner 155

Frigørende betaling

- Anden end rette kreditor 53
- Check med rekta endossement
 - Trassatbank 182

- Indløsende bank
 - Rekta check 176
- Rekta check 180
 - Trassatbank 181
- Rette kreditor 86
- Trassenten 175

Frist

- Indsigelse mod honorering af rekta check 179, 181
- Indsigelse mod rekta check 173
- Returnering af check
 - Falsk check 59
 - Første bankdag efter bogføring 79
 - Meddelelse om ~ 76

Frist for checkregres

- Udstedelseslandets lov 200

Fritagelse for protest

- Endossent eller avalist 190
- Forevisning påkrævet 155

Frivillig akkord 133

Fuldmagt

- Checkudstedelse 127

Fuldmægtig

- Krydset check
 - Fuldmagtsgiver kunde 84

Fundament

- For udlæg 45, 47
 - Rekvirentens legitimation 107
 - Trods kontramandering 69

Først i tid

- Retserhvervelse 135

G

Generalklausul

- Svag indsigelse 120

God tro

- Betingelse for
 - negotabilitetsvirkning 109
- Causa indsigelser 112
- Dækning for check 78
- Eksstinktion af rettigheder 137
- Habilitet 130
- Indhold 110
- Kundeforhold 86

- Legitimeret som rette kreditor 54, 140
- Om kundeforhold 89
- Rekta check 178
- Støttet på checkens udvisende 109
- Svage indsigelser 115
- Tidspunkt 109

Grov uagtsomhed

- Causaindsigelser
 - God tro 52
- Eksstinktion af rettigheder
 - Ond tro 138
- Legitimation
 - Ond tro 140
- Svage indsigelser
 - Ond tro 52, 110, 116

Gyldig

- Aftale 108
- Overdragelse 103, 137

Gældsbræv

- Kun én skyldner 39

Gældsbrevsloven

- § 9 39, 132, 171, 172, 175, 177
- § 10 39, 96
- § 14 108, 138
- § 15 115, 116, 118
- § 17 120, 127, 129
- § 18 41, 110
- § 19 53, 139
- § 27 39, 123, 172
- § 29 53, 139, 178

H

Habilitet

- Udsteders statsborgerforhold 200

Helligdage

- Udskyder fristudløb 67, 149

Home Banking 88

Honorering af check

- Betingelser for trassatbankens ~ 67
- Efter forevisningsfristens udløb 68
 - Medmindre kontramandering 68
- Henvises til egen filial 79
- Nægtes af trassenten 179

- **Nægtes ved tvivl om rette ejer** 178
- Tidspunkt 71, 75
- Trassatbanken
 - Endelig stillingtagen 79
- Trediemand har ikke krav på ~ 37
- Trods manglende dækning 73
- Uden for trassatbank 63
- Udgangspunkt for forældelse 183
- Umyndig checkbesidder 131
- Umyndig udsteder 130

Hurtig retsforfølgning

- Bortfaldet 185

Hæderlighedsstrid 116

Hæftelse

- Endossement på falsk check 56

I

I hænde

- Betingelse
 - For legitimation 177
 - For negotiabilitetsvirkning 107, 137

Ihændehaver

- Legitimation som rette ejer 53, 140
- Udelukker en andens legitimation 54

Ihændehavercheck

- Begreb 32
- Checkudsteders valg 169
- Forbliver ~ trods navneendossement 140, 168
- Ingen krav til legitimation 140
- Rekta klausul ikke tilladt 168

Ihændehaverendossement

- Blancotradition 40
- Indgår i endossementskæde 104

Ikke kunde

- Betalingsevne 64
- Indløsning af ikke krydset check 62

Ikke til ordre

- Rekta check 167
- Rekta klausul 46, 167

Ikrafttrædelse

- Checkloven 30, 198
- Gældsbrevsloven 31

Indeståelse

- Checkens betaling
 - Trassenten 38
- Checkfordring består 175

Individuelle forhold

- Ikke force majeure 153

Indløsende bank

- Begreb 32
- Endossatar 96

Indløsning

Se *Honorering af check*

Indløsningsgaranti

- Checks < 1.000 kr. 64, 78
- Kun ægte checks 56
- Umyndig udsteder 130

Indløsningspligt

- Hverken trassatbank eller anden bank 64

Indsigelse

- Begrænsning i noteringspåtegning 95
- Check med rekta endossement
 - Trassenten 173
- Checkskyldner 41
- Endossent
 - Overdragelse falsk 58
 - Overdragelse ugyldig 174
- Inter partes 174
- Kontramandering
 - Bevarer ikke svag indsigelse 45
 - Muliggør fremsættelse af ~ 69
- Rekta checks
 - Trassenten 172
- Rekta endossent
 - Overdragelse ugyldig 174
- Skal påberåbes af den, der har indsigelsen 121, 128

Ingen legitimeret 143

Insolvens

- Checkskyldner
 - Medfører ingen berigelse 191

International Privatret

- Lovvalg 201

K

Kommet frem

- Betaling 43

Konkursbo

- Anmeldelse af checkkrav 187

Konkursloven

- § 134, stk.2 132

Kontant betaling

- Ved check 48, 130

Konto

- Kundeforhold 82

Kontonummer

- Anføres som remittent 44

Kontoudtog

- Kontrol for falske checks 97

Kontramandering

- Begæres af udsteder 69
- Betalingslandets lov 199
- Bortkommet check 44, 174
- Hindrer ikke checkregres 45, 69, 181
- I stedet for mortifikation 131
- Indløsning uden for trassatbank 71
- Meddeles trassatbanken 68
- Overset af trassatbank 63
- Rekta check 175, 180
- Retsvirkningstidspunkt 70

Kreditaftaleloven

- § 25 43
- § 31 30
- § 33 30

Krydset check

- Indløsning i egen bank 61

Krydsning

- Betalingslandets lov 199
- Falsk tryghed 85
- Generel
 - Begreb 55, 80
- Hvorledes foretages ~ 55
- Må ikke udstryges 80
- Rekta check 179
- Sikkerhed for korrekt indløsning 45
- Speciel
 - Begreb 55, 80
- Supplement til legitimation 54, 143

- Udelukker ikke omsætning 80

Kunde

- Begreb 81
- Indløsende filial 87

Kvittering

- Forudsat dækning for check 48
- Til trassatbanken 61, 145, 177

Købeloven

- § 14 27, 48, 50
- § 24 153
- § 28, stk.2 48

L

Legitimation

- Begreb 39
- Check med rekta endossement 179, 182
- For identitet
 - Erstatter ikke krydsningsregler 82
- Indløsende bank 65, 139
- Krydset check 88
- Rekta check 177
 - Remittenten 177, 178
- Rette kreditor 139
- Som rette kreditor 53, 176
- Trassatbank 139
 - Rekta check 178
- Trassatbankens prøvelse 63

Lejeloven

- § 32 43

Litis denunciation

- Afbrydelse af forældelse 187

Lovvalg

- Kriterium 198

M

Manglende fuldmagt

- Falsk 127
- Udsteders indsigelse 128

Mangler ved salgsgenstand

- Indsigelse mod betaling 112

Meddelelse

- Om returnering 76

Midnat

- Frist for returnering 76

Mig selv

- Remittent 44

Miljøerstatningsloven

- § 6 186

Mindreårig

- Udstedelse af checks 129

Misbrug

- Af check 28

Modkrav

- Afbryder forældelse 186
- Erstatning for undladt
notifikation 161

Modregning

- Check fyldestgjort ved ~ 118

Mortifikation

- Bortkommet check 131

Mortifikationsloven 199

- § 1 131

- § 9 131

Møntlov

- § 4 27

N

Nationalbanken

- Clearing 96
- Seddeludstedelse 94

Nationalbanklov

- § 8 27

Navnecheck

- Begreb 31
- Uafbrudt række endossementer
– Legitimation 139

Negotiabilitet

- Betygger erhververs
retsstilling 103
- Bortfalder ved forevisningsfristens
udløb 68
- Eksstinktion af ret 51
- Letter omsætningen 40, 104
- Udelukkes af rekta klausul 167

Negotiabilitetsvirkning

- Betingelser 41

Negotiable dokumenter

- Eksstinktionsvirkning 39
- Legitimation 39

Nomen esse verum

- Indeståelse for at fordring består 39
- Rekta check 175
- Rekta endossement 171

Norden

- Ensartet checklov 198

Noteret check

- Honorering trods
kontramandering 69

Notering

Se *Checknotering*

Notifikation

- Baggrund 155
- Endossent flyttet 158
- Formkrav 157, 159
- Frist
 - Fra checkindehaver 156
 - Fra endossent 156

Ny check

- Udstedes efter mortifikation 131

O

Offentlig protest

- Notarius publicus 150

Omgørelse

- Fritagelse for protest 154
- Honorering af check
 - Ikke mulig 73
- Ihændecheck
retsvirkning 169

Omkostninger

- Andre ~ 164
- Checkkrav 164, 166

Omstødelse

- Hindrer eksstinktion 109

Omsætningserhverver

- Negotiabilitetsregler 40

Onnd tro

- Indsigelser 52

Oplysning

- Fremmed ret 200

Ordrecheck

- Begreb 31

Overdragelse

- Løs aftale 106, 178

Overdragelse fra inkompetent 136

Overgivelse

- Blancotradition 106

P

Pengeinstitut

- Begreb 33

Pligt

- Honorering af check 199

Post

- Forsendelse 152
- Notifikation 159

Postanvisning 49

Postdateret check

- Begreb 94
- Betalingslandets lov 198
- Forevisningsfrist 149
- Noteringsanmodning 94

Pro forma 117

Procesrenter

- Checkkrav 166
- Retsskridt 163

Produktansvarsloven

- § 14 186

Protest

- Betingelse for checkregres 150, 153
- Fritagelse for ~ 154
 - Endossents påtegning 154
 - Trassentens påtegning 154
- Protestlandets lov 199
- Trassatbankens påtegning 151
- Udelukket efter forevisningsfrist 68

Protestfrist

- Længde 152

Protestpåtegning

- Formkrav 151
- Påføres af indløsende bank 151

Præklauson

- Checkskyldner frigjort 132

Præsentation af check

- For trassatbanken
 - Betingelse for checkregres 38

Prævention

- Krydsning af check 87

Prøve

- Check udstedt som ~ 117

Prøvelse

- Honoreringstidspunkt 71
- Trassatbanken 63, 66
 - Efter clearing 73
 - Straks 73
- Udsættes til senere 75, 79

Påbud

- Kontramandering 70

Påpasselighed

- Værn over for negotiabilitet 40

Påtegning

- Fritagelse for protest
 - Skrives på checken, ikke allonge 154

R

Regres uden omkostninger

- Fritagelse for protest 154

Regresomkostninger

- Checkskyldner kan undgå ~ 160

Rekta check

- Begreb 32
- Check 167
- Checkregres 41
- Checkskyldner 39
 - Avalist for trassent 172
 - Trassenten 171
- Debitering på trassentens konto 181
- Endossement 41
- Hæftelse for at fordring består 39
- Ikke velegnet betalingsmiddel 182
- Ikke-negotiabel 46
- Ingen notifikation 157
- Kontramandering 72
- Krydsning 90
- Legitimationsregel 140
- Notering 90

- Overdragelse 167
 - Som fordring 167
- Overdragelsesaftale 106
- Pligt til protest 151
- Retsvirkning 167, 168
- Retten ek스팅veres ikke 180

Rekta endorsement

- Checkskyldner
 - Andre endossenter 172
 - Avalist 172
 - Trassenten 171
- Eksstinktion af ret 181
- Ihændelevercheck
 - Forbliver ~ 169
- Legitimationsregel 182
- På rekta check 172
- Retsvirkning 170

Rekta endossent

- Checkskyldner
 - Kun over for egen endossatar 171
- Sikret mod urigtig betaling 181

Rekta klausul

- Checkindehaver kan ikke påføre check ~ 169
- Checkudsteder indfører ~ 168
- Veksler 169

Remittent

- Begreb 31
- Indsigelse mod betaling
 - Causa indsigelse 113
- Ingen negotiabilitet 106
- Trassatbanken 62
- Trassent udsteder check til »mig selv« 62

Rentefod

- Checkkrav 163, 166
- Rentelov 163

Renteloven

- § 1, stk.2 163
- § 3 stk.2 163
- § 3, stk.2 194
- § 3, stk.4 163, 194
- § 5 163
- § 9 163

Renter

- Berigelseskrav 194
- Fra betaling
 - Checkkrav 165
- Fra forevisningsdag
 - Checkkrav 163
- I check
 - Uskrevet 163
- Ikke tab 160

Rentes rente

- Checkkrav 165

Retsplejeloven

- § 155 186
- § 156 186
- § 157 186
- § 159 186
- § 246 186
- § 249, stk.2 186
- § 350 186
- § 359 185, 186
- § 360 186
- § 360, stk.1 185
- § 478 185
- § 478, stk.1, nr.7) 45, 47, 135, 160
- § 501 30
- § 501, stk.3 45, 47, 113, 129, 161
- § 522 161

Retsskridt

- Afbryder forældelse 185

Retsvirkning

- Forevisning efter forevisningsfrist 68
- Forældelse 188
- Kontramandering 69

Rette checkejer

- Regres mod legitimeret 178

Retten til check

- Eksstinktion 42, 134
- Gyldig aftale 50
- Sikres ved kontramandering 69

Returnering

- Afviste checks 58
 - Beslutning 152
 - Frist fra bogføring 77
- Bankernes Checkaftale 76

Risiko

- Betaling 28, 43
- Forkert honorering af check 178
- Legitimationsregel 54
- Prøvelse af check 63

Rådigt over checkregres

- Checkskyldner indløser check 156

Rådighedsberøvelse

- Sikringsakt 107

S

Selskab

- Betalingsmodtager 135

Selverhverv

- Mindreårigs råden over ~ 130

Seriechecks

- Ingen indløsningsgaranti 78

Sikkerhed

- Betaling 28, 44
- Betalingsmodtager 44
- Checkmodtager 47
 - Noteret check 48
 - Rekta check 46
- Frigørende betaling 54
- Indsigelser 51
- Trassatbanken 58
- Ubertrettiget trediemand 51
- Ved krydsning 55

Sikringsakt

- Rådighedsberøvelse 107, 137

Simpel fordring

- Indsigelser bevares 52

Simpel tvang 116

Simpel uagtsomhed

- God tro ved eksstinktion 116
- Ikke ond tro 54
- Ond tro 78
 - Rekta check 178

Sine obligo 38

- Begrænsning af endossementsansvar 96, 147

Skadesløs transport 96

- Indeståelse for betaling 39
- Rekta check 176
- Rekta endossement 171

Skuffelse

- Dækningsløs check 48

Solidarisk

- Checkskyldnerne hæfter ~ 39, 146, 161

Springende regres

- Mod checkskyldnerne 161

Statsborgerskab

- Habilitet 200

Statstidende

- Forkyndelse 186

Strafansvar

- Dækningsløs check 48
- Kontramandering 69

Straffeloven

- § 279 48, 50

Strejke

- Force majeure 153

Stærke indsigelser

- Afgrænsning 120
- Bevares over for checkerhverver 113

Stævning

- Afbryder forældelse 185

Stævningsmand

- Forkyndelse 186

Suspension

- Forældelse 188

Svage indsigelser

- Aftl. §§ 29-33 116
- Andet end causa indsigelser 115
- Causa indsigelser 112

Sverige

- Checklov § 74 (tidl.) 69

Svig 116

- Over for trassenten 176

Særkonto

- Noterede checks 90, 94

T

Tab

- Maksimum for berigelseskrav 194

Tegningsret

- Til checkkonto 50
 - Endossement 84

Telefax

- Meddelelse om
checkreturnering 76

Telefonnotering 92

Tidspunkt

- Ugyldighedsgrund 129

Tilbagebetaling

- Trassatbankens
checkhonorering 61, 145

Tilbagekaldelse af check

Se *Kontramandering*

Tilbagekaldelse af fuldmagt 127

Tilsidesættelse

- Krydsningsregler
 - Erstatningsansvar 89
 - Trassatbanken 90
 - Udelukker ikke eksstinktion 89

Tingfæstning

- Forkyndelse af stævning 186

Tinglysningsloven

- § 5 110

To cash 32

Transport

- Krav mod rekta endossent 170, 171

Trassat for check

- Begreb 31
- Betalingslandets lov 199

Trassatbank

- Dækningsoplysning 92
- Ikke checkregres 61, 145
 - Uanset notering 94
- Ikke checkskyldner 146
- Indløsning af check 61
 - Ikke efter kontramandering 69
 - Rekta check 181
- Noteret check
 - Indsigelse mod betaling 114, 133

Trassent

- Begreb 31
- Checkskyldner for rekta check 171
- Checkskyldner trods
kontramandering 69
- Indsigelse mod betalingen 112
- Notifikation fra
checkindehaver 157

- Opdigtet person 122

Tratte 31

Trediemand

- Ueberrettiget ~ erhverver check 51

Tvangsakkord

- Påvirker ikke andre
checkskyldnere 132

Tyveri

- Check 85, 175

U

Udateret check

- Notering 94

Uden protest

- Bevisbyrde for rettidig
forevisning 150, 154

Udenlandsk ret

- Afvigende regler 198

Udfyldning

- Efterfølgende ~ af check 35

Udlæg

- Afbryder forældelse 185
- Ikke negotiabilitetsvirkning 104

Udlægshaver

- Samme ret som skyldner 104

Udløb

- Frister 67

Udstedelsesdato

- Formkrav 34

Udstedelsesstedets lov 199

Udstrege

- Endossement 134

Uforsigtighed

- Letter forfalskning 57, 123
- Overfor falsk 56
- Overfor fuldmægtig 128
- Ved umyndighed 131

Ugyldig check

- Ikke grundlag for checkregres 35
- Mangler dato 35

Ugyldighedsgrund

- Inter partes
 - Hindrer eksstinktion 109
 - Uanset ikke påberåbt inter
partes 109

Umyndighed

- Ugylldighedsgrund 108
- Viger for negotiabilitet ved
ihændeleverpapirer 108

UNCITRAL

- Veksel konvention 1988 197

Underliggende krav

- Forældelse 194

Underretning

- Checknotering 91
- Til trassenten 91

Underskrift

- Falsk 122

Underskriftsted

- Faktisk ~ 200

Underskriftstedets lov 200

Undgå

- Svage indsigelser 111

Uoverensstemmelse

- Beløbsangivelse 35

Urimelige vilkår

- Aftl. § 36 120

USA

- Uniform Commercial Code 197
- Uniform Negotiable Instruments
Law 197

Uskrevet

- Renter 163
- Trassentens begrænsning af ansvar
for checkbeløbet 38
- Udstreget endossement 134, 141

V

Vekselkonventionen 31

Veksellov 1880 31

- § 76 31
- § 80 186, 187
- § 93 191, 192

Vekselloven

- § 5 163
- § 11, stk.2 169
- § 16, stk.2 103, 133
- § 17 103, 115
- § 22 110
- § 36, stk.1 184
- § 40, stk.3 140
- § 46 150, 154
- § 74 190

Viden

- Ond tro 110

Vis major

Se Force majeure

Voldelig tvang 129

Værgemålsloven

- § 6 108, 129
- § 42 129
- § 45 130
- § 46 108, 129

Æ

Ægthed

- Endossements ~ skal ikke
efterprøves 54, 140
- Kontrol af den fysiske check 67
- Prøvelse af check 63

Å

Åger 116